

Munkedals
Kommun

**Kallelse
Kommunfullmäktige
2026-09-21**

Kommunfullmäktiges sammanträde kan följas via
webbsändning på [Munkedal.se](https://munkedal.se)

Munkedals Kommuns värdegrund

All kommunal verksamhet i Munkedals kommun skall utgå ifrån alla människors lika värde

Vårt uppdrag är att

- möta alla med respekt och eftertanke
- stödja människors strävan efter ett gott och tryggt liv
- göra mesta möjliga nytta för våra brukare
- arbeta för öppenhet, mångfald och tolerans
- samarbeta för att nå goda resultat

Det här gör vi genom att

- se till att god etik råder i alla sorters möten
- utgå från att alla människor vill och kan ta ansvar för sina liv
- alltid söka lösningar som stödjer och utvecklar invånare och verksamheter
- visa respekt för varandras arbete och professionalitet
- underlätta varandras arbete

MUNKEDALS KOMMUN

Kommunfullmäktige

Mandattid: 2022-10-15 - 2026-10-14

SVERIGEDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Matheus Enholm	1. Mikael Hultengren
Louise Skaarnes	
Håkan Skenhede	
Mathias Johansson	
Linn Hermansson	
Fredrik Roos Fylksjö	
Jan Petersson	
Bo Ericson	
Terje Skaarnes	
Marcus Virdhage Wennergren	
Anders Persson	
Tony Hansson	

MODERATERNA

Ledamöter	Ersättare
Ann-Sofie Alm	1. Anders Siljeholm
Linda Wighed	2. Linda Berger
Martin Svenberg Rödin	3. Lars Olof Lyrdal
Henrik Palm	
Lars Östman	

LIBERALERNA

Ledamöter	Ersättare
Thomas Högberg	1. Annika Martinsson
	2. Bertil Falck

ARBETAREPARTIET SOCIALDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Liza Kettil	1. Rolf Bjelm
Erik Färg	2. Yvonne Martinsson
Regina Johansson	3. Inger Orsbeck
Per-Arne Brink	4. Mikael Kettil
Jenny Jansson	5. Sophie Bengtsson
Caritha Jacobsson	
Sten-Ove Niklasson	
Pia Hässlebräcke	

CENTERPARTIET

Ledamöter	Ersättare
Lars-Göran Sunesson	1. Helena Hansson
Christer Nilsson	2. Karl-Anders Andersson

KRISTDEMOKRATERNA

Ledamöter	Ersättare
Sabina Fremark	1. Nina Andersson
Olle Olsson	

VÄNSTERPARTIET

Ledamöter	Ersättare
Håkan Berg	1. Iréne Barfoot-Ekelund
Bjarne Fivelsdal	

UTAN PARTIBETECKNING

Ledamöter	Ersättare
Rolf Jacobsson	
Carina Thorstensson	
Maria Sundell	

Kallelse/underrättelse

Rubrik Kommunfullmäktige

Tid: måndagen den 21 september 2026 kl 17:00

Plats: Sporren på Utvecklingscentrum Munkedal

Justeringsdatum: 2026-09-24

Justeringsperson:

Ordförande: Håkan Skenhede (SD)

Sekreterare: Pernilla Gustafsson

Nr	Ärende	Sida
1.	Öppnande av mötet Dnr KS-2024-000088	-
2.	Upprop kommunfullmäktige Dnr KS-2024-000087	-
3.	Godkännande av dagordning Dnr KS-2024-000089	-
4.	Val av justerare Kommunfullmäktige Dnr KS-2024-000032	-
5.	Anmälan om Jäv i kommunfullmäktige Dnr KS-2025-000149	-
Inkomna medborgarförslag och motioner att remittera		
6.	Anmälan av Medborgarförslag angående tillitsbaserad styrning inom äldreomsorgen Dnr KS-2026-000214	8 (8)
7.	Anmälan av Medborgarförslag angående ökning av grundbemanningen inom äldreomsorgen Dnr KS-2026-000215	10 (10)

8.	Anmälan av Medborgarförslag angående planering inom äldreomsorgen Dnr KS-2026-000216	12 (12)
9.	Anmälan av Medborgarförslag angående Busskort för landsbygdsbarns fritidsaktiviteter Dnr KS-2026-000245	14 (14)
10.	Anmälan av Medborgarförslag angående nya annehållsplatser för Närtrafik Dnr KS-2026-000249	18 (18)
11.	Anmälan av Medborgarförslag gällande inköp av konstverk till Munkedals resecentrum Dnr KS-2026-000250	22 (22)
12.	Anmälan av Medborgarförslag angående Gemenskapssamordnare Dnr KS-2026-000254	24 (24)
13.	Anmälan av Medborgarförslag Grön el via mikrovattenkraft i Västvattens ledningar Dnr KS-2026-000255	27 (27)

Inkomna interpellationer och frågor

Inga interpellationer eller frågor har inkommit

Övriga beslutsärenden

14.	Synpunkter på uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län Dnr KS-2026-000186	30 (32,33)
15.	Förslag till reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun Dnr KS-2024-000188	114 (117)
16.	Reviderad renhållningstaxa för Munkedals kommun 2026 Dnr KS-2025-000297	182 (184)
17.	Ej verkställda beslut 2026 Dnr KS-2026-000203	210 (211)
18.	Samråd om Förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029 Tolkförmedling Väst Dnr KS-2026-000206	216 (216)

19. Förslag till ny förbundsordning för Tolkförmedling Väst Dnr KS-2026-000211	235 (235)
20. Remiss - Medlemsbudget 2027, med verksamhetsplan 2027-2029 - Fyrbodals kommunalförbund Dnr KS-2026-000233	250 (250)
21. Allmänhetens frågestund Dnr KS-2025-000146	323 (324)
22. Slutredovisning av investeringar 2025 Dnr KS-2026-000258	327 (327)
23. Val till kommunala förtroendeuppdrag - KF 2026 Dnr KS-2026-000055	334 (334)

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000214

Medborgarförslag angående tillitsbaserad styrning inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till välfärdsnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande tillitsbaserad styrning inom äldreomsorgen.

Förslagsställaren föreslår att verksamheten inriktas på tillitsbaserad styrning där man tillvaratar personalens kunskaper och erfarenheter.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till välfärdsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående tillitsbaserad styrning inom äldreomsorgen

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Välfärdsnämnden

Medborgarförslag Äldreomsorgen

Vi anser att en fungerande äldrevård kännetecknas av ökad trygghet och kontinuitet, fler aktiviteter för äldre och utökat stöd till personer med demenssjukdom och deras anhöriga; det vill säga en fungerande service och omsorg om våra äldre. Grunden till detta är personalen.

En fungerande kärnverksamhet av hög kvalité förutsätter att personalen behandlas med respekt och omtanke samt ges ansvar och frihet. Samtidigt som personalen bör ges de resurser och möjligheter som krävs för att kunna skapa förutsättningar för god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor.

”Att få vara med och påverka är en grundsten för att må bra på jobbet.” – Inom äldrevården är det personalen ihop med brukaren som bäst vet när och hur en insats bör ske, därför bör planering ske i samverkan mellan ledning, personal och brukare.

Hemtjänsten kan också delas in i team med egna områden med syfte att öka kontinuiteten då personalen känner brukarna bättre och lättare kan se om behoven förändras.

Små, självstyrande grupper kan vara väldigt framgångsrika. I väl fungerande grupper tar man gemensamt ansvar och samverkar för att skapa goda resultat. Men det förutsätter att gruppen får tydliga mål och ramar, samt möjligheten att ta del av och påverka verksamheten.

Vi föreslår -

Att verksamheten inriktas på tillitsbaserad styrning där man tillvaratar personalens kunskaper och erfarenheter.

Undertecknat:

Maria Johansson Christoffer Sabel

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000215

Medborgarförslag angående ökning av grundbemanningen inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till välfärdsnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit där förslagsställaren föreslår att grundbemanningen inom äldreomsorgen ökas.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till välfärdsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående ökning av grundbemanningen inom äldreomsorgen

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Välfärdsnämnden

Medborgarförslag Äldreomsorgen

Vi anser att en fungerande äldrevård kännetecknas av ökad trygghet och kontinuitet, fler aktiviteter för äldre och utökat stöd till personer med demenssjukdom och deras anhöriga; det vill säga en fungerande service och omsorg om våra äldre. Grunden till detta är personalen.

En fungerande kärnverksamhet av hög kvalité förutsätter att personalen behandlas med respekt och omtanke samt ges ansvar och frihet. Samtidigt som personalen bör ges de resurser och möjligheter som krävs för att kunna skapa förutsättningar för god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor.

”Att få vara med och påverka är en grundsten för att må bra på jobbet.” – Inom äldrevården är det personalen ihop med brukaren som bäst vet när och hur en insats bör ske, därför bör planering ske i samverkan mellan ledning, personal och brukare.

Hemtjänsten kan också delas in i team med egna områden med syfte att öka kontinuiteten då personalen känner brukarna bättre och lättare kan se om behoven förändras.

Små, självstyrande grupper kan vara väldigt framgångsrika. I väl fungerande grupper tar man gemensamt ansvar och samverkar för att skapa goda resultat. Men det förutsätter att gruppen får tydliga mål och ramar, samt möjligheten att ta del av och påverka verksamheten.

Vi föreslår -

Att grundbemanningen ökas.

Undertecknat:

Maria Johansson Christoffer Sabel

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000216

Medborgarförslag angående planering inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till välfärdsnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande planering inom äldreomsorgen.

Förslagsställaren föreslår att planering skall ske i samverkan mellan ledning, personal och brukare.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till välfärdsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående planering inom äldreomsorgen

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Välfärdsnämnden

Medborgarförslag Äldreomsorgen

Vi anser att en fungerande äldrevård kännetecknas av ökad trygghet och kontinuitet, fler aktiviteter för äldre och utökat stöd till personer med demenssjukdom och deras anhöriga; det vill säga en fungerande service och omsorg om våra äldre. Grunden till detta är personalen.

En fungerande kärnverksamhet av hög kvalité förutsätter att personalen behandlas med respekt och omtanke samt ges ansvar och frihet. Samtidigt som personalen bör ges de resurser och möjligheter som krävs för att kunna skapa förutsättningar för god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor.

”Att få vara med och påverka är en grundsten för att må bra på jobbet.” – Inom äldrevården är det personalen ihop med brukaren som bäst vet när och hur en insats bör ske, därför bör planering ske i samverkan mellan ledning, personal och brukare.

Hemtjänsten kan också delas in i team med egna områden med syfte att öka kontinuiteten då personalen känner brukarna bättre och lättare kan se om behoven förändras.

Små, självstyrande grupper kan vara väldigt framgångsrika. I väl fungerande grupper tar man gemensamt ansvar och samverkar för att skapa goda resultat. Men det förutsätter att gruppen får tydliga mål och ramar, samt möjligheten att ta del av och påverka verksamheten.

Vi föreslår -

Att planering skall ske i samverkan mellan ledning, personal och brukare.

Undertecknat:

Maria Johansson Christoffer Sabel

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000245

Medborgarförslag angående Busskort för landsbygdsbarns fritidsaktiviteter

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till kultur- och utbildningsnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande Busskort för landsbygdsbarns fritidsaktiviteter.

Förslagsställaren föreslår:

- att Munkedals kommun utreder möjligheten att erbjuda busskort eller resebidrag för barn och ungdomar på landsbygden som deltar i organiserade fritidsaktiviteter.
- att kommunen säkerställer att barn på landsbygden ges likvärdiga möjligheter att delta i kommunens kultur- och fritidsutbud.
- att utredningen även omfattar möjligheten till samarbete med Västtrafik för ett särskilt fritidskort för barn och ungdomar

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till kultur- och utbildningsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående Busskort för landsbygdsbarns fritidsaktiviteter

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Kultur- och utbildningsnämnden

Medborgarförslag

Ärendenummer: #992 | Inskickat av: ANNA VERONICA ELISABETH LIND | 2026-07-15 17:17

✓1. Förslag

Rubrik på förslaget

Kort beskrivning

Busskort för landsbygdsbarns fritidsaktiviteter

Beskriv förslaget

Jag vill föreslå att Munkedals kommun inför möjligheten för barn och ungdomar som bor på landsbygden att få busskort eller annat resebidrag för resor till fritidsaktiviteter inom kommunen.

Barn som bor i centrala Munkedal har nära till skolor, idrottshallar, kulturskola och andra aktiviteter. För barn som bor på landsbygden ser förutsättningarna annorlunda ut. Många aktiviteter är förlagda till Munkedal, Bruksskolan, Kungsmark eller andra centrala platser, vilket innebär att barn på landsbygden är beroende av transport för att kunna delta.

I vår familj har vi behövt köpa enkelbiljetter via Västtrafik för att våra barn ska kunna ta sig till sina aktiviteter. När aktiviteterna sker flera dagar i veckan och det finns fler än ett barn i familjen blir kostnaden betydande. Utan dessa extra utgifter hade våra barn inte haft möjlighet att delta i organiserade fritidsaktiviteter.

Jag anser att alla barn i kommunen ska ges likvärdiga möjligheter att delta i kultur-, idrotts- och fritidsverksamhet, oavsett var de bor. Munkedal är en landsbygdskommun och det är viktigt att även barn utanför centralorten kan ta del av det utbud som kommunen erbjuder.

Ett sådant stöd skulle bidra till:

Ökad jämlikhet mellan barn i olika delar av kommunen.

Ökad möjlighet för barn att delta i kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter.

Minskad risk för social isolering bland barn och ungdomar på landsbygden.

En mer attraktiv kommun för barnfamiljer som vill bo utanför centralorten.

Ökad folkhälsa och bättre förutsättningar för barn och unga att utvecklas genom föreningsliv och kulturverksamhet.

Barn och ungdomar behöver möjligheter att träffas, vara aktiva och utvecklas tillsammans. Om Munkedal även fortsättningsvis ska vara en attraktiv landsbygdskommun behöver alla barn ges rimliga möjligheter att delta i kommunens fritidsutbud, oavsett bostadsort.

Förslag till beslut

Att Munkedals kommun utreder möjligheten att erbjuda busskort eller resebidrag för barn och ungdomar på landsbygden som deltar i organiserade fritidsaktiviteter.

Att kommunen säkerställer att barn på landsbygden ges likvärdiga möjligheter att delta i kommunens kultur- och fritidsutbud.

Att utredningen även omfattar möjligheten till samarbete med Västtrafik för ett särskilt fritidskort för barn och ungdomar.

Vill du ladda upp en fil?

Nej

Var ska förslaget ligga?

Beskriv platsen för förslaget

Ange namn på plats

Hela Munkedals kommun, med särskilt fokus på barn och ungdomar som bor på landsbygden och behöver resa till fritidsaktiviteter i centralorten, exempelvis till Bruksskolan, Kulturskolan, Kungsmark, idrottshallar och andra kommunala verksamheter.

Vill du dessutom markera platsen på en karta?

Nej

Kontaktuppgifter**Personnummer**

[REDACTED]

Förnamn

ANNA VERONICA ELISABETH

Efternamn

LIND

Adress

[REDACTED]

Postnummer och ort

455 96 Hedekas

Telefon

-

E-postadress

[REDACTED]

Mobiltelefon

[REDACTED]

Notifieringar

E-post

Kan du tänka dig att presentera ditt förslag på kommunfullmäktige?

Vill du presentera (max 5 minuter) ditt förslag på det kommunfullmäktigesammanträde där det anmäls? (du kommer bli kontaktad med information om vilket sammanträde ditt medborgarförslag blir anmält)

Ja

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000249

Medborgarförslag angående nya annehållsplatser för Närtrafik

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till kommunstyrelsen för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande nya annehållsplatser för närtrafik.

Förslagsställaren föreslår att:

- att Munkedals kommun utreder möjligheten att göra Bruksskolan, Kulturskolan och Kungsmark till fasta annehållsplatser för Närtrafik.
- att kommunen för dialog med Västtrafik om hur en sådan lösning kan genomföras.
- att barn och ungdomars möjlighet att ta sig till fritidsaktiviteter särskilt beaktas i utredningen.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till kommunstyrelsen för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till styrelsen att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående nya annehållsplatser för Närtrafik

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Kommunstyrelsen

Medborgarförslag

Ärendenummer: #993 | Inskickat av: ANNA VERONICA ELISABETH LIND | 2026-07-15 17:22

✓1. Förslag

Rubrik på förslaget

Kort beskrivning

Närtrafik till barns fritidsaktiviteter

Beskriv förslaget

Jag vill föreslå att Munkedals kommun tillsammans med Västtrafik utreder möjligheten att göra Bruksskolan, Kulturskolan och Kungsmark till fasta anhållsplatser för Närtrafik.

Många barn och ungdomar som bor på landsbygden är beroende av kollektivtrafik för att kunna delta i fritidsaktiviteter, kulturverksamhet och föreningsliv. Samtidigt finns många av dessa aktiviteter vid Bruksskolan, Kulturskolan och Kungsmark, platser som idag inte är ordinarie anhållsplatser för Närtrafik.

Jag har varit i kontakt med Västtrafik som hänvisat till kommunen när det gäller beslut om möjliga anhållsplatser. Genom att göra dessa platser till fasta stopp skulle det bli enklare för barn och ungdomar att ta sig till sina aktiviteter, särskilt för dem som bor utanför centralorten och saknar andra transportmöjligheter.

Munkedal är en landsbygdskommun och barns möjligheter att delta i kultur, idrott och fritidsverksamhet bör inte begränsas av var familjen bor eller tillgången till bil.

Förslaget skulle bidra till:

Att fler barn och ungdomar kan delta i fritidsaktiviteter.

Ökad jämlikhet mellan barn i centralorten och på landsbygden.

Minskad risk för att barn och ungdomar avstår aktiviteter på grund av transportproblem.

Stärkt deltagande i kultur-, idrotts- och föreningslivet.

Förslag till beslut

Att Munkedals kommun utreder möjligheten att göra Bruksskolan, Kulturskolan och Kungsmark till fasta anhållsplatser för Närtrafik.

Att kommunen för dialog med Västtrafik om hur en sådan lösning kan genomföras.

Att barn och ungdomars möjlighet att ta sig till fritidsaktiviteter särskilt beaktas i utredningen.

Vill du ladda upp en fil?

Nej

Var ska förslaget ligga?

Beskriv platsen för förslaget

Ange namn på plats

Bruksskolan, Kungsmarksskolan och Kulturskolan

Vill du dessutom markera platsen på en karta?

Nej

Kontaktuppgifter**Personnummer**

[REDACTED]

Förnamn

ANNA VERONICA ELISABETH

Efternamn

LIND

Adress

[REDACTED]

Postnummer och ort

455 96 Hedekas

Telefon

-

E-postadress

[REDACTED]

Mobiltelefon

[REDACTED]

Notifieringar

E-post

Kan du tänka dig att presentera ditt förslag på kommunfullmäktige?

Vill du presentera (max 5 minuter) ditt förslag på det kommunfullmäktigesammanträde där det anmäls? (du kommer bli kontaktad med information om vilket sammanträde ditt medborgarförslag blir anmält)

Ja

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000250

Medborgarförslag gällande inköp av konstverk till Munkedals resecentrum

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till kultur- och utbildningsnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande inköp av konstverk till Munkedals resecentrum.

Förslagsställaren föreslår inköp och montering av två järnhästar, tillverkade av Berth Johansson, lokal smed som erhöll Munkedals kommuns kulturpris 2026.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till kultur- och utbildningsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag gällande inköp av konstverk till Munkedals resecentrum

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Kultur- och utbildningsnämnden

Margareta Svensson-Hjorth

Munkedals kommun
kommun@munkedal.se

Munkedal 14 juli 2026

MEDBORGARFÖRSLAG

I samband med utvecklingen av Munkedals resecentrum, som beräknas stå klart 2027, föreslår undertecknad en offentlig utsmyckning som signum för Munkedals station.

Förslaget är inköp och montering av två järnhästar, tillverkade av Berth Johansson, lokal smed som erhöll Munkedals kommuns kulturpris 2026.

Hästarna Berth smider är tillverkade av järnvägsräls och är ett utmärkt signum för Munkedal med tågförbindelser sedan lång tid tillbaka.

Bohusbanan invigdes 1903 men redan 1895 invigdes den smalspåriga järnvägen mellan Munkedals bruk och Munkedals hamn. Den smalspåriga järnvägen fungerar i dag som ett museiobjekt.

Då det finns planer på att utöka tågtrafiken och framtiden förväntar sig bra förbindelser med tåg blir en tydlig markör för Munkedals station att ha en offentlig utsmyckning med stark koppling till tåg. Att det dessutom är en lokal konstnär med världsomspännande rykte stärker ytterligare inköp och placering av "Järnhästarna".

Priset för en häst var vid konstrundan "Kvirr" 40 000 SEK/styck. En investering om 80 000 SEK är en mycket rimlig summa för bra konstverk som kan sätta Munkedals station på kartan.

Med vänlig hälsning

Margareta Svensson-Hjorth

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000254

Medborgarförslag angående Gemenskapssamordnare

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till välfärdnämnden för beredning samt för beslut.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande gemenskapssamordnare.

Förslagsställaren förslår att Munkedals kommun ska kunna erbjuda de tjänster som gemenskapssamordnare och fältassistent i Tanums kommun erbjuder Tanums kommuninvånare.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till välfärdsnämnden för beredning samt att kommunfullmäktige överlåter till nämnden att besluta i ärendet.

Kommunallagen 5 kap 23 § och 31 § i Munkedals kommuns arbetsordning för kommunfullmäktige medger att fullmäktige kan överlåta till kommunstyrelsen eller annan nämnd att besluta om medborgarförslag

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag angående gemenskapssamordnare

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Välfärdsnämnden

Medborgarförslag

Ärendenummer: #1019 | Inskickat av: ROLF CHRISTER LOCKNER | 2026-07-27 19:37

✓ 1. Förslag

Rubrik på förslaget

Kort beskrivning

Gemenskapssamordnare/Fältassistent

Beskriv förslaget

Jag tycker ni skall ta efter Tanums kommun där de anställt en gemenskapssamordnare Annika [REDACTED] som anordnar många trevliga aktiviteter för att människor skall träffas, alltifrån promenader, båtturer, matlagningskurser, cafe, föreläsningar prova på idrotter m.m.

Likaså är Niklas [REDACTED] en viktig person för alla som är ensamma, han är anställd som fältassistent och kan göra hembesök, lite som en diakon gjorde förr. Kontakta gärna Tanums kommun och be att få en arbetsbeskrivning för dessa två och kanske kunde Munkedals kommun erbjuda något liknande. Man kanske kunde börja med en av tjänsterna.

Vill du ladda upp en fil?

Nej

Var ska förslaget ligga?

Beskriv platsen för förslaget

Ange namn på plats

Munkedals kommun

Vill du dessutom markera platsen på en karta?

Nej

Kontaktuppgifter

Personnummer

[REDACTED]

Förnamn

ROLF CHRISTER

Efternamn

LOCKNER

Adress

[REDACTED]

Postnummer och ort

457 60 Hällevadsholm

Telefon

-

E-postadress

[REDACTED]

Mobiltelefon

[REDACTED]

Notifieringar

E-post

Kan du tänka dig att presentera ditt förslag på kommunfullmäktige?

Vill du presentera (max 5 minuter) ditt förslag på det kommunfullmäktigesammanträde där det anmäls? (du kommer bli kontaktad med information om vilket sammanträde ditt medborgarförslag blir anmält)

Nej

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000255

Medborgarförslag Grön el via mikrovattenkraft i Västvattens ledningar

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att skicka medborgarförslaget till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden för beredning.

Sammanfattning

Ett medborgarförslag har inkommit gällande att få grön el via mikrovattenkraft i Västvattens ledningar

Förslagsställaren föreslår att kommunfullmäktige ger Västvatten AB i uppdrag att genomföra en förstudie gällande potentialen för storskalig mikrovattenkraft och energiåtervinning på de platser i ledningsnätet där vattenvolymer och flödena är som störst.

Kommunfullmäktiges presidium föreslår att medborgarförslaget skickas till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden för beredning

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-03

Medborgarförslag Grön el via mikrovattenkraft i Västvattens ledningar

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Förslagsställare
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Medborgarförslag

Ärendenummer: #1013 | Inskickat av: ALI WEINE MEGUEDAD | 2026-07-26 11:45

✓1. Förslag

Rubrik på förslaget

Kort beskrivning

Grön el via mikrovattenkraft i Västvattens ledningar

Beskriv förslaget

Jag föreslår att kommunfullmäktige ger vårt delägda bolag Västvatten AB i uppdrag att genomföra en förstudie gällande potentialen för storskalig mikrovattenkraft och energiåtervinning på de platser i ledningsnätet där vattenvolymerna och flödena är som störst.

För att säkerställa högsta möjliga ekonomiska lönsamhet och kortast möjliga återbetalningstid bör förstudien avgränsas till följande två högvolumsprojekt:

Energiåtervinning och luftning på renvattensidan vid Skansverket: Skansverket i Uddevalla är regionens största reningsverk och hanterar enorma mängder vatten varje sekund. Genom att installera en vortexturbin eller liknande teknik precis vid utloppet innan vattnet släpps ut i Byfjorden kan stora mängder el produceras för anläggningens egenförbrukning. Tekniken ger dessutom en kraftig, naturlig syresättning (luftning) som förbättrar vattenkvaliteten i fjorden.

Den nya storskaliga råvattenledningen från Vänern: I det pågående megaprojektet med den 2,5 mil långa vattenledningen till Uddevalla kommer vatten att transporteras under mycket högt tryck. Förstudien bör utreda hur detta tryck kan energiåtervinnas via turbiner innan vattnet når Mariebergs vattenverk, istället för att energin slösas bort i mekaniska tryckreduceringsventiler.

Motivering: Genom att fokusera investeringen till de absolut största flödena maximeras den ekonomiska verkningsgraden. Elen som produceras används direkt på plats för att driva Västvattens mest energislukande processer. Det sänker bolagets driftskostnader, ökar den civila beredskapen vid strömavbrott och skyddar på sikt kommuninvånarna i både Munkedal och Uddevalla mot höjda VA-taxor genom en mycket mer resurseffektiv drift.

Vill du ladda upp en fil?

Nej

Var ska förslaget ligga?

Beskriv platsen för förslaget

Ange namn på plats

Skansverkets avloppsreningsverk (Västvatten)

Vill du dessutom markera platsen på en karta?

Nej

§ 148

Dnr KS-2026-000186

Synpunkter på uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen har inkommit med en uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland för yttrande. Ärendet har remitterats internt till berörda verksamheter. Synpunkter har inkommit från Västvatten, Miljöenheten i mellersta Bohuslän samt samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ett samlat yttrande har utarbetats med utgångspunkt från de inkomna synpunkterna.

Sammanfattningsvis tillstyrks förslaget till regional vattenförsörjningsplan. Samtidigt lämnas synpunkter avseende behovet av förtydliganden kring ansvarsfördelning, prioriteringar, klimatanpassning och säkerhetsansvar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-12

Förslag till yttrande 2026-08-12

Synpunkter från Västvatten 2026-08-10

Synpunkter från samhällsbyggnadsförvaltningen 2026-08-04

Synpunkter från Miljöenheten i mellersta Bohuslän 2026-07-16

Regional vattenförsörjningsplan 2026-04-30

Föredrning av Peter Berborn, utredare under paragrafen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka förslaget till regional vattenförsörjningsplan och antar föreliggande yttrande som sitt eget.

Yrkanden

Louise Skaarnes (SD) lämnar för Sverigedemokraternas, Moderaternas och Kristdemokraternas ledamöter följande yrkanden:

”att Munkedals kommun ställer sig positiv till intentionerna och syftet med den regionala vattenförsörjningsplanen, men inte tillstyrker planen i dess nuvarande utformning,

att Munkedals kommun ställer sig bakom de synpunkter som framförs i förvaltningens föreliggande yttrande,

Forts. § 148

att därutöver framföra att planens beräkningar av framtida vattenbehov behöver kompletteras med aktuella kommunvisa befolkningsprognoser och alternativa befolkningsscenarier. De långsiktiga framskrivningarna till år 2100 innebär betydande osäkerheter och riskerar att ge en missvisande bild av framtida vattenbehov, inte minst för kommuner med vikande befolkningsutveckling såsom Munkedal,

att beräkningarna av framtida vattenbehov i större utsträckning ska utgå från kommunernas faktiska förutsättningar och anslutningsgrad till allmän vattenförsörjning, då ett generellt antagande om 100 procents anslutning riskerar att överskatta behovet, särskilt i landsbygdskommuner med en betydande andel enskild vattenförsörjning,

att beräkningarna av vattenbehov under högsäsong bör kompletteras med mer realistiska och kommunanpassade scenarier avseende bland annat fritidsboende, faktisk beläggning och anslutningsgrad,

att Munkedals kommun särskilt framhåller kommunens goda yt- och grundvattenresurser samt att Munkedals nuvarande och framtida behov ska säkerställas innan kommunens vattenresurser förutsätts bidra till regional eller mellankommunal vattenförsörjning. Vid sådan samverkan ska ansvar, rådgivet, prioritering vid brist, investeringar, drift, finansiering och kostnadsfördelning tydliggöras,

att planens ekonomiska, personella och administrativa konsekvenser för kommunerna tydliggörs, liksom ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer,

att det tydliggörs vilka delar av planen som utgör rekommendationer och planeringsunderlag respektive vilka åtgärder som följer av bindande krav eller andra åtgärdsprogram,

att Munkedals kommun begär att det inför planens slutliga fastställande redovisas hur kommunens remissynpunkter har hanterats och vilka förändringar eller ställningstaganden de har föranlett,

samt att förvaltningens föreliggande yttrande tillsammans med ovanstående kompletteringar utgör Munkedals kommuns samlade yttrande över förslaget till regional vattenförsörjningsplan.

Martin Svenberg Rödin (M) och Sabina Fremark (KD) yrkar bifall till majoritetens yrkande.

Ajournering

Kommunstyrelsen ajournerar sammanträdet under pågående paragraf kl. 11:10-11:36

Forts. § 148

Yrkanden

Liza Kettil (S) yrkar för Socialdemokraternas ledamöter avslag på majoritetens yrkanden och därmed bifall till förvaltningens förslag till beslut.
Christer Nilsson (C) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på majoritetens yrkande mot förvaltningens förslag till beslut och finner kommunstyrelsens besluta enligt majoritetens yrkanden.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att Munkedals kommun ställer sig positiv till intentionerna och syftet med den regionala vattenförsörjningsplanen, men inte tillstyrker planen i dess nuvarande utformning,

att Munkedals kommun ställer sig bakom de synpunkter som framförs i förvaltningens föreliggande yttrande,

att därutöver framföra att planens beräkningar av framtida vattenbehov behöver kompletteras med aktuella kommunvisa befolkningsprognoser och alternativa befolkningsscenarier. De långsiktiga framskrivningarna till år 2100 innebär betydande osäkerheter och riskerar att ge en missvisande bild av framtida vattenbehov, inte minst för kommuner med vikande befolkningsutveckling såsom Munkedal,

att beräkningarna av framtida vattenbehov i större utsträckning ska utgå från kommunernas faktiska förutsättningar och anslutningsgrad till allmän vattenförsörjning, då ett generellt antagande om 100 procents anslutning riskerar att överskatta behovet, särskilt i landsbygdskommuner med en betydande andel enskild vattenförsörjning,

att beräkningarna av vattenbehov under högsäsong bör kompletteras med mer realistiska och kommunanpassade scenarier avseende bland annat fritidsboende, faktisk beläggning och anslutningsgrad,

att Munkedals kommun särskilt framhåller kommunens goda yt- och grundvattenresurser samt att Munkedals nuvarande och framtida behov ska säkerställas innan kommunens vattenresurser förutsätts bidra till regional eller mellankommunal vattenförsörjning. Vid sådan samverkan ska ansvar, rådighet, prioritering vid brist, investeringar, drift, finansiering och kostnadsfördelning tydliggöras,

Forts. § 148

att planens ekonomiska, personella och administrativa konsekvenser för kommunerna tydliggörs, liksom ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer,

att det tydliggörs vilka delar av planen som utgör rekommendationer och planeringsunderlag respektive vilka åtgärder som följer av bindande krav eller andra åtgärdsprogram,

att Munkedals kommun begär att det inför planens slutliga fastställande redovisas hur kommunens remissynpunkter har hanterats och vilka förändringar eller ställningstaganden de har föranlett,

samt att förvaltningens föreliggande yttrande tillsammans med ovanstående kompletteringar utgör Munkedals kommuns samlade yttrande över förslaget till regional vattenförsörjningsplan.

Reservation

Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter reserverar sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Länsstyrelsen i Västra Götaland (jessica.lovell@lansstyrelsen.se)

Samhällsbyggnadsförvaltningen för kännedom

Miljöenheten i mellersta Bohuslän för kännedom

Västvatten för kännedom

Utredaren

Peter Berborn
Utredare

Dnr: KS-2026-000186

Yttrande över uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att tillstyrka förslaget till regional vattenförsörjningsplan och antar föreliggande yttrande som sitt eget.

Sammanfattning

Länsstyrelsen har inkommit med en uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland för yttrande. Ärendet har remitterats internt till berörda verksamheter. Synpunkter har inkommit från Västvatten, Miljöenheten i mellersta Bohuslän samt samhällsbyggnadsförvaltningen.

Ett samlat yttrande har utarbetats med utgångspunkt från de inkomna synpunkterna.

Sammanfattningsvis tillstyrks förslaget till regional vattenförsörjningsplan. Samtidigt lämnas synpunkter avseende behovet av förtydliganden kring ansvarsfördelning, prioriteringar, klimatanpassning och säkerhetsansvar.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-12

Förslag till yttrande 2026-08-12

Synpunkter från Västvatten 2026-08-10

Synpunkter från samhällsbyggnadsförvaltningen 2026-08-04

Synpunkter från Miljöenheten i mellersta Bohuslän 2026-07-16

Regional vattenförsörjningsplan 2026-04-30

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

I nuläget inga särskilda konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Den regionala vattenförsörjningsplanen bidrar till den miljömässiga hållbarheten genom att skydda viktiga vattenresurser och stärka samhällets

anpassning till klimatförändringar. Planen främjar också en långsiktigt hållbar användning av vatten och minskar risken för framtida vattenbrist.

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Länsstyrelsen i Västra Götaland (jessica.lovell@lansstyrelsen.se)
Samhällsbyggnadsförvaltningen för kännedom
Miljöenheten i mellersta Bohuslän för kännedom
Västvatten för kännedom
Utredaren

Dnr: KS 2026-186
Datum: 2026-08-12

Länsstyrelsen Västra Götalands län
jessica.lovell@lansstyrelsen.se

Yttrande över uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Bakgrund

Länsstyrelsen har inkommit med en uppdaterad regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland för yttrande.

Ärendet har remitterats internt till berörda verksamheter. Synpunkter har inkommit från Västvatten AB, Miljöenheten i mellersta Bohuslän samt Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Munkedals kommun lämnar mot denna bakgrund följande samlade yttrande.

Yttrande

Munkedals kommun bedömer att den regionala vattenförsörjningsplanen är ett väl genomarbetat och strategiskt viktigt dokument som ger stöd för länets långsiktiga arbete med att säkra dricksvattenförsörjningen. Planen är välskriven, innehållsrik och användbar som underlag för kommunal planering, miljöprövning och utveckling av lokala vattenförsörjningsplaner.

Kommunen ser positivt på planens fokus på klimatanpassning, beredskap, robusthet, mellankommunal samverkan och ökad regional samverkan. Dessa frågor bedöms vara avgörande för framtidens dricksvattenförsörjning. De nya avsnitten om beredskapsarbete och klimatrisker utgör ett viktigt stöd för kommunernas arbete med att möta ett förändrat klimat och ökade krav på försörjningssäkerhet.

Kommunen anser att planen bör kompletteras med vägledning om hur regional och mellankommunal samverkan kring vattenresurser kan organiseras och hur ansvar, rådighet och juridiska frågor kan hanteras. Det är viktigt eftersom vissa kommuner kan få en ökad betydelse som vattenresurs för närliggande kommuner.

Det finns några områden där planen kan utvecklas eller förtydligas. Det handlar om att göra dokumentet mer lättillgängligt genom att skilja mellan planens strategiska innehåll och det mer omfattande bakgrunds- och kunskapsunderlaget. Vidare skulle en ökad tydlighet i vissa resonemang, definitioner och beskrivningar av klimatprognoser, vattenanvändning och ansvarsfördelning ytterligare stärka planens användbarhet.

Kommunen vill också framhålla behovet av fortsatt uppdatering och utveckling av kunskapsunderlaget kring klimatförändringarnas påverkan på länets vattenresurser. Planen bygger på tidigare klimatanalyser och det är viktigt att denna kunskap uppdateras kontinuerligt för att säkerställa att planering och prioriteringar utgår från aktuella förhållanden.

Vidare skulle planen vinna på ett tydligare resonemang kring prioriteringar vid framtida vattenbristsituationer, förväntningar på kommunernas arbete med att skydda befintliga och framtida vattentäkter samt behovet av vattenbesparande åtgärder inom hushåll, näringsliv och offentlig sektor.

Ett medskick berör hanteringen av information om regionalt och nationellt viktiga vattenresurser. Det bör övervägas om vissa uppgifter lämpligare redovisas i sekretessbelagda bilagor för att minska sårbarheten ur säkerhets- och beredskapsperspektiv. Ett alternativ kan för tydlighetens skull vara att kort redovisa ställningstagandet om offentlighet kontra sekretess i frågor som kan vara känsliga.

Sammanfattningsvis tillstyrker Munkedals kommun förslaget till regional vattenförsörjningsplan med de synpunkter som framförts ovan och med betoning på behovet av fortsatt förtydligande kring ansvar, prioriteringar, klimatanpassning och säkerhetsansvar.

KOMMUNIKATIONS- OCH TILLVÄXTAVDELNINGEN
Peter Berborn
Utredare

Handläggare:
Tony Grantz
0522-63 88 40
tony.grantz@vastvatten.se

Munkedals kommun
Peter Berborn

Remissvar

Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Västvatten och dess ägarkommuner har av Länsstyrelsen i Västra Götalands län fått möjligheten att yttra sig angående utkast till Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götalands län. Västvatten har även fått utkastet på remiss från Sotenäs kommun med sista svarsdag den 8 juni 2026.

Syfte med vattenförsörjningsplanen

Den regionala vattenförsörjningsplanens syfte är att identifiera och säkra tillräckliga vattenresurser för att dricksvattenbehovet i länet ska kunna tillgodoses år 2100.

Den regionala vattenförsörjningsplanen lägger grunden för länsövergripande vattenförsörjningsplanering och ska ses som ett första steg i det gemensamma arbetet för god dricksvattensäkerhet i hela länet. Det mellankommunala perspektivet är centralt i vattenförsörjningsplanen eftersom dricksvattenresurserna inte alltid ligger inom den kommun som är beroende av att nyttja dem i framtiden.

Ansvaret för skydd och förvaltning av vattenresurserna delas av länsstyrelse, kommun och de som använder vattnet i sin försörjning, som recipient eller bedriver verksamhet i närheten. Vattenförsörjningsplanen är ett underlag vid planeringsarbete, rådgivning och miljöprövningar. Viktiga åtgärder för en god förvaltning av prioriterade dricksvattenresurser i länet redovisas i dokumentets kapitel 5.

Uppdatering av den regionala vattenförsörjningsplanen

Den första versionen av den regionala vattenförsörjningsplanen publicerade Länsstyrelsen 2021. Planen ska uppdateras vart femte år. Länsstyrelsen håller nu på att uppdatera den regionala vattenförsörjningsplanen för Västra Götalands län som väntas publiceras i slutet av 2026. Länsstyrelsen önskar synpunkter på förslaget och inspel utifrån nedanstående frågeställningar.

- Finns det aspekter som behöver förtydligas, saknas, eller behöver utvecklas?
- Har du synpunkter på de föreslagna åtgärderna?
- Övriga, generella synpunkter?

På uppdrag av
Munkedal Vatten AB

Datum: 2026-08-10
Dnr: 2026/015

Synpunkter

Den regionala vattenförsörjningsplanen är välskriven med tydliga kartor och illustrationer, och omfattar i princip alla viktiga aspekter för en såkrad framtida vattenförsörjning i länet. Det finns mycket att hämta inspiration ifrån för de kommunala vattenförsörjningsplanerna.

Vattenförsörjningsplanen bedöms efter genomläsning inte sakna något uppenbart, ej heller bedöms aspekter behöva förtydligas. Aspekter skulle kunna utvecklas, men för det behöver Länsstyrelsen förmodligen mer data och analystid.

Med vänliga hälsningar
Västvatten AB på uppdrag av
Munkedal Vatten AB

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Tony Grantz', written over a horizontal line.

Tony Grantz
Hydrogeolog, Västvatten AB

Datum: 2026-08-04

Synpunkter - Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsförvaltningens samlade bedömning av Länsstyrelsens Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland är att det upplevs som ett väl genomarbetat dokument med bra och relevant innehåll där det tydligt framgår vad kommunerna förväntas göra.

Samhällsbyggnadsförvaltningen vill dock göra ett medskick om att stora delar av texten skulle kunna samlas i ett "kunskapsunderlag", vilket läggs som en bilaga till planen, för att göra planen än mer lättläst.

Innehållsmässiga synpunkter:

Sida 14: Text om vatten som mänsklig rättighet, sårbara grupper och stöd till alla invånare vid avbrott, borde läggas direkt efter kap "Inledning" som en bakgrund till planens syfte.

Sida 23: Byta ut till kommunkarta som bakgrundskarta kan öka orienterbarheten för vattenskyddsområden.

Sida 23, 38–41: Olämpligt att peka ut för regionen viktiga vattenresurser i en öppen handling, kanske bör detta framgå av en sekretessbelagd bilaga i stället.

Sida 25: "Tidigare var vattenförbrukningen 140 l/p/d". Bra att det har minskat, men svårt att förstå sen när. Kan det framgå vad *tidigare* innebär?

Sida 31: Sista stycket under Övrig vattenanvändning slutar med "Fullständiga register över detta saknas". Är "detta" kopplat till allt som nämns ovan kan det vara tydligare att ha ett stycke. Eller saknas det enbart för samfälligheter?

"Inom samhället finns även vattenbehov för verksamheter som skolor, sjukhus, hotell, restauranger, kontor med flera. Andra verksamhetstyper som generellt sett kan vara vattenkrävande är till exempel kraftverksanläggningar, golfbanor, fotbollsplaner, kyrkogårdar och campingplatser.

Det finns även samfälligheter, både för åretruntboende och sommarboende, som tar ut vatten för dricksvatten. Fullständiga register över detta saknas."

Sida 36: S 36." Medelvattenföringen på årsbasis väntas inte förändras särskilt mycket i länet för klimatscenario RCP8,510 för perioden 2071 – 2100, jämför med referensperioden 1971 – 2000. Resultatet av klimatmodelleringar utförda av SMHI visar på en förändring mellan -5 – 5 % för hela länet." Var lite svårläst. Går det att omformulera och förtydliga vad klimatmodellering, förändringen samt -5 - 5% avser? Ex: "Resultatet av klimatmodelleringar om medelvattenföring utförda av SMHI visar att förändringen varierar mellan -5 och +5 procent för hela länet."

Sida 38–41: Tidigare i planen hänvisas till delregionerna, på dessa sidor direkt på enstaka kommuner. Föreslår att sidorna jobbas om så att det är delregionerna som används som referens.

Sida 51: Olämpligt att peka ut nationellt och regionalt viktiga vattenresurser på detta sätt. Uppgifterna bör i stället redovisas i en sekretessbelagd bilaga.

S 59 samt åtgärd 10, 13, 16: Förordar Länsstyrelsen att det tecknas särskilda samverkansavtal mellan kommuner med intresse i en gemensam vattentäkt? Vattenresurserna inte är jämnt fördelade. Är gällande lagstiftning tillräcklig för att säkerställa tillräckliga vattenresurser för alla kommuner?

Kommunstyrelsens förvaltning
Munkedals kommun
peter.berborn@munkedal.se

Remissvar om Remiss från länsstyrelsen om regional vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län

Beskrivning av ärendet

Miljöenheten har fått möjlighet att yttra sig angående utkast till Regional vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län uppdaterad version 2026. Syftet med den regionala vattenförsörjningsplanen är att täcka dricksvattenbehovet och säkra vattenresurser (både grund- och ytvatten) för ett nutida och framtida behov som sträcker sig till år 2100.

I vattenförsörjningsplanen beskrivs vilka av länets resurser som är viktiga för framtida dricksvattenförsörjning samt vilka åtgärder som behövs för att öka och/eller bibehålla robustheten i vattenförsörjningen. Den första versionen vattenförsörjningsplanen utkom år 2021 och det här är en uppdaterad upplaga.

Synpunkter

Den regionala vattenförsörjningsplanen är genomarbetat och ett bra underlag för de kommunala vattenförsörjningsplanerna. Den tjänar som underlag för planeringsarbete såväl som för provningar inom miljöbalken.

Miljöenheten ser positivt på de nya avsnitten som berör beredskapsarbete och klimatrisker för vattenbrist i den uppdaterade versionen av vattenförsörjningsplanen, även som en del av det kommunala arbetet gällande förberedelse för klimatförändringar.

Planen bygger på klimatanalyser från 2018 och hänsyn bör tas till att det kan ha skett förändringar sedan dess. Miljöenheten ser vikten av en fördjupad klimatanalys och kontinuerlig uppdatering av hur klimatförändringar påverkar länets dricksvattenresurser.

Planen tar upp problematiken om ökad konkurrens och framtida behov av vatten fördelat mellan dricksvattenförsörjning, jordbruk, industri och naturmiljöer, men det saknas tydlighet i vilka prioriteringarna som kan behöva göras vid eventuellt framtida vattenbrist. Det finns vinster med att förtydliga vilket behov som finns av vattenbasparande åtgärder både hos hushåll, näringsliv och offentlig sektor.

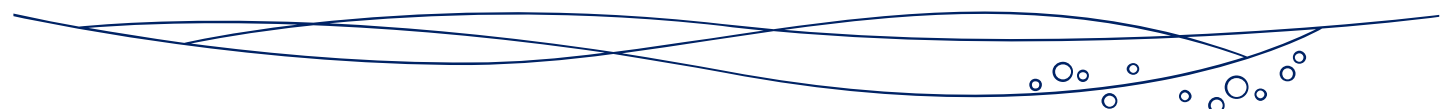
Det bör förtydligas vilka förväntningar det finns på kommunerna att skydda idag tillgängliga och framtida vattentäkter. Munkedal med sina stora yt- och grundvattenresurser kan komma

att få stor betydelse för vattenförsörjningen i den egna kommunen och närliggande kustkommuner i framtiden.

Gällande åtgärd "Utnyttja möjligheter till samordning och samverkan" (sidan 59) ser miljöenheten positivt på länsstyrelsen och kommunernas möjlighet att fördjupa de regionala och mellankommunala samordningarna över vattenförekomster. Gällande åtgärd "Skapa robusta tekniska system" (sidan 59) ser miljöenheten gärna tillägg av översiktlig information gällande kommunal reservvattentäkt och nödvattenplan.

Även om planen inte är juridiskt bindande bör det framgå vilka eventuella konsekvenser det kan bli om man inte genomför åtgärder.

Hanna Karlsson
Miljöchef
hanna.karlsson@sotenas.se
0523 - 66 40 21

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Regional vattenförsörjningsplan för dricksvatten i Västra Götaland

Rapport 2026:xxxx

Rapportnr: 2026:xxxx

ISSN: 1403-168X

Författare: Linnea Ruderfelt, Sara Svedlindh, Ronja Gidlund och Jessica Lovell

Publikationsår: 2021

Revisionsår: 2026

Omslagsfoto: Kennerth Kullman, Mostphotos.com

Övriga foton: Roger Skoog, Mostphotos.com (sid x), Jan Kansanen, Mostphotos.com (sid x), Martin Fransson (sid x), Peter Ekvall, Mostphotos.com (sid x).

Förord

Förordet kommer att uppdateras.

UTKAST

Sammanfattning

Sammanfattningen kommer att uppdateras.

UTKAST

Läsanvisning

- Kapitel 1 beskriver planens syfte, dricksvattenförsörjningens ansvarsfördelning, planens arbetsgång och hur den är tänkt att användas av kommuner och Länsstyrelsen.
- Kapitel 2 beskriver länets vattentillgångar och vattenanvändning idag.
- Kapitel 3 beskriver vattenbehov och vattentillgång i framtiden. Här beskrivs kortfattat hur klimatförändringar förväntas påverka vattenresurserna.
- Kapitel 4 presenterar länets viktiga dricksvattenresurser.
- Kapitel 5 beskriver åtgärder som behöver vidtas för att dricksvattenförsörjningen i Västra Götalands län ska vara robust även i framtiden.

Innehåll

1. Inledning	8
Regional vattenförsörjningsplanering för robust dricksvattenförsörjning	10
Vem ansvarar för dricksvattenförsörjningen?	11
Dricksvattenförsörjning under kris och krig	12
Vatten och sanitet är en mänsklig rättighet	14
Andra planeringsunderlag rörande dricksvattenförsörjning	14
Arbetsprocessen	15
Uppdatering och uppföljning av planen	15
Fyra delregioner	16
Hur ska vattenförsörjningsplanen användas?	18
2. Vattenresurser och behov idag	19
Vattenresurser i Västra Götaland	19
Vattenkvalitet	21
Vattenskyddsområden	21
Vattenanvändning	24
Erfarenheter av torka från 2018–2025	32
3. Tillgång och behov år 2100	33
Länets vattenresurser i ett förändrat klimat	34
Klimatrisker för vattenförsörjningen	41
Länets framtida vattenbehov	47
4. Länets dricksvattenresurser	51
Nationellt viktiga dricksvattenresurser	52
Regionalt viktiga dricksvattenresurser	52
Vattenresurser av betydelse för andra län	54
5. Åtgärder för robust dricksvattenförsörjning	55
Säkerställa tillgång till råvatten av god kvalitet och tillräcklig mängd	56
Tillse tillräckliga kunskapsunderlag	58
Utnyttja möjligheter till samordning och samverkan	59
Skapa robusta tekniska system	59
Beakta sekretess och säkerhetsskydd	60
Föreslagna åtgärder	60
6. Referenser	66
Copyrightförteckning av kartor	69

Bilagor

1. Nationellt och regionalt viktiga dricksvattenresurser
2. Översikt av regionalt viktiga vattenresurser samt vattenskyddsområden i Västra Götaland per delregion
3. Metodbeskrivning urval av regionalt viktiga dricksvattenresurser
4. Metodbeskrivning vattenbehov
5. Sammanfattning från kommundialoger

UTKAST

1. Inledning

Den här vattenförsörjningsplanen är ett led i Länsstyrelsens arbete för robust dricksvattenförsörjning i ett flergenerationsperspektiv. En viktig del i det arbetet är att skapa nödvändigt skydd för regionalt viktiga dricksvattenresurser (sjöar, vattendrag och grundvatten).

I vattenförsörjningsplanen identifierar Länsstyrelsen de vattenresurser som är och kan komma att bli viktiga för länets, och landets, framtida dricksvattenförsörjning. Både befintliga allmänna vattentäkter och andra vattenresurser med god potential för vattenförsörjning är viktiga att skydda för en trygg och säker vattenförsörjning på lång sikt. Planen belyser vilka vattenresurser som behöver förvaltas och skyddas.

Den första versionen av den regionala vattenförsörjningsplanen publicerades 2021 och en uppdaterad version publicerades 2026. I den senaste versionen har delar av innehållet i planen uppdaterats utifrån aktuellt kunskapsläge och ett antal nya avsnitt har lagts till, bland annat om beredskapsarbete och risk för vattenbrist. Inga förändringar har gjorts av urvalskriterierna för viktiga vattenresurser, och inte heller urvalet av vilka vattenresurser som ingår i planen. Detta beror på att

de flesta underlag som ligger till grund för urvalet endast har förändrats i liten utsträckning eller att uppdaterade underlag på regional nivå saknas. Gällande klimatförändringar har climateffekter, med avseende på kvalitet och kvantitet, varit en faktor vid urvalet. Ingen översyn av dessa climateffekter har gjorts i samband med uppdateringen. Bedömning av påverkan har gjorts utifrån en rapport från Sweco¹ på uppdrag av Länsstyrelsen 2018. För att bättre kunna väga in påverkan av klimatförändringar vid urvalet behöver en ny analys göras av klimatförändringars påverkan på länets yt- och grundvatten.

Det mellankommunala perspektivet är centralt i vattenförsörjningsplanen. Kommunernas ansvar för dricksvattenförsörjning regleras i Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Kommunen ordnar allmän dricksvattenförsörjning där behov finns och planerar den inom sin kommun. Länsstyrelsen verkar på regional nivå och ser istället till de vattenresurser med stor kapacitet och god potential för dricksvattenförsörjning, varav en del inte nyttjas idag. Förvaltningen av dessa dricksvattenresurser behöver lyftas på regional nivå i och med att de inte alltid ligger inom den kommun som är beroende av att nyttja dem i framtiden.

Vattenförsörjningsplanens syfte är att identifiera och säkra tillräckliga vattenresurser för att dricksvattenbehovet i länet ska kunna tillgodoses år 2100. Fram till år 2100 är en lång planeringshorisont och mycket kan förändras under denna tid, både tekniska lösningar och beteenden kring vattenanvändning. Klimatförändringar påverkar både vattenresurserna och behovet av vatten. I urvalet av regionalt viktiga dricksvattenresurser antas att konventionell dricksvattenförsörjning, med sötvatten som råvattenkälla, nyttjas i samtliga länets kommuner även år 2100. Det är inte säkert att så kommer att vara fallet. Avsaltningsanläggningar finns i drift vid Sveriges östkust idag och pilotförsök för cirkulär vattenförsörjning där avloppsvatten renas till dricksvattenkvalitet pågår. Sett till förvaltning av vattenresurser är det dock en säkerhetsåtgärd att ta höjd för att sötvatten nyttjas till hundra procent även i framtiden.

Både förutsättningarna för och behovet av vattenförsörjning skiljer sig åt mellan stad och landsbygd såväl som mellan kust och inland. Utmaningarna för framtida dricksvattenförsörjning skiljer sig inom länet och så även lösningarna på dem. Samtidigt är det tydligt att samarbete krävs för en fortsatt hög dricksvattensäkerhet, både mellan kommuner och olika typer av verksamheter.

Vattenförsörjningsplanen lägger grunden för länsövergripande vattenförsörjningsplanering och ska ses som ett första steg i det gemensamma arbetet för god dricksvattensäkerhet i hela länet.

Våra viktigaste dricksvattenresurser är de som nyttjas idag. Det är av största vikt att dessa dricksvattenresurser får erforderligt skydd för att säkerställa att de kan nyttjas långsiktigt. Ansvaret för skydd och förvaltning av dem delas av Länsstyrelse, kommun och samtliga aktörer som använder vattnet i sin försörjning, som recipient eller bedriver verksamhet i deras närhet. Viktiga åtgärder för en god förvaltning av dessa och andra prioriterade dricksvattenresurser i länet redovisas i kapitel 5.

I denna plan identifierar Länsstyrelsen vattenresurser som är eller kommer att vara viktiga för länets dricksvattenförsörjning i framtiden. Vissa är givna, som exempelvis Väneren, Göta Älv och Vättern, medan andra vattenresurser roll bestäms av framtida vägval. De dricksvattenresurser som pekas ut ska tillsammans fram till och med år 2100 på ett säkert, klimatrobest och hållbart sätt försörja Västra Götalands läns invånare med dricksvatten. I bilaga 3 beskrivs metoden för urval av dessa dricksvattenresurser och i kapitel 4 presenteras resultatet.

¹ Sweco. Klimatförändringar och extremvädrens påverkan på länets yt- och grundvattenresurser ur ett dricksvattenperspektiv, 2018.

Regional vattenförsörjningsplanering för robust dricksvattenförsörjning

EU:s ramdirektiv för vatten har införlivats i svensk lag genom vattenförvaltningsförordningen (2004:660) och miljöbalken (1998:808). Syftet med direktivet är att vi ska förvalta våra vattenresurser så att kommande generationer har tillgång till vatten av bra kvalitet i tillräcklig mängd. Den svenska vattenförvaltningen utgår från fem vattendistrikt som förvaltas av varsin vattenmyndighet. Västra Götalands län ingår i Västerhavets och Södra Östersjöns vattendistrikt.

Varje vattenmyndighet har ett åtgärdsprogram som riktar sig till Sveriges myndigheter och talar om vad som krävs för att nå miljökvalitetsnormerna. Åtgärdsprogrammen beslutas var sjätte år och sträcker sig över en sexårscykel. Programmet innehåller åtgärder som Länsstyrelsen och kommunerna ska utföra gällande vattenplanering, dricksvattenskydd och långsiktigt skydd av vattentäkter. Enligt vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för 2022 – 2027 ska Länsstyrelsen ta fram en regional vattenförsörjningsplan i samverkan med kommunerna (länsstyrelsens åtgärd nr 5). Den regionala vattenförsörjningsplanens åtgärder redovisas i kapitel 5 och vissa av dem hänvisar till åtgärdsprogrammen för vatten. Vi avser att vattenförsörjningsplanen ska ha samma ambitionsnivå som åtgärdsprogrammen även om de slutgiltiga formuleringarna i de beslutade dokumenten kan komma att skilja sig åt.

EU:s dricksvattendirektiv (EU) 2020/2184, som trädde i kraft den 1 januari 2021 och tillämpas fullt ut från den 31 december 2026, kompletterar EU:s ramdirektiv för vatten. Målen med dricksvattendirektivet är att skydda människors hälsa från skadliga effekter av alla slags föroreningar av dricksvatten. Direktivet ställer krav på en riskbaserad metod för hela dricksvattenkedjan från källa till dricksvattenkran och omfattar bland annat dricksvattenkvalitet, vattenläckage och tillgång till rent dricksvatten. Den första delen i kedjan med riskbedömning av tillrinningsområdet till uttagspunkter för dricksvatten utförs av Vattenmyndigheterna vart sjätte år. I samband med det tas ett åtgärdsprogram vid behov som kompletterar/integreras i vattenförvaltningens åtgärdsprogram. Första gången detta ska göras är senast den 12 juli 2027. Nästa uppdatering av den regionala vattenförsörjningsplanen kommer beskriva detta närmare.

Vattenförsörjningsplaneringen är sammanlänkad med Länsstyrelsens klimatanpassningsarbete. Osäker tillgång till vatten av tillräcklig mängd och god kvalitet är en av de klimatrelaterade utmaningar som behöver hanteras enligt den nationella strategin för klimatanpassning (skrivelse 2023/24/97). De åtgärder som presenteras i kapitel 5 utgör underlag för Länsstyrelsens reviderade handlingsplan för klimatanpassning som ska gälla 2027–2023. De bidrar speciellt till målet att länets vattenresurser används på ett hållbart sätt för att säkerställa en robust vattenförsörjning för dricksvatten, jordbruk och industri i ett förändrat klimat.

Vattenförsörjning är central för ett fungerande samhälle och en långsiktig vattenförsörjningsplanering ingår i arbetet med att nå de globala målen för hållbar utveckling. Flera mål berörs men tydligast är kopplingen till mål nr 6 – Rent vatten och sanitet. Målet är att säkerställa tillgången till och en hållbar förvaltning av vatten och sanitet för alla.

Figur 1. Globala målen för hållbar utveckling.

Vem ansvarar för dricksvattenförsörjningen?

Kommunerna ansvarar för dricksvattenförsörjningen till de fastigheter som har allmän dricksvattenförsörjning. Det kan handla om fastigheter inom verksamhetsområde för dricksvatten eller fastigheter som har skrivit avtal med kommunen om att försörjas. Ofta, men inte alltid, tillhandahåller kommunen också avlopps- och dagvattenhantering till samma fastigheter. Fastigheterna är då anslutna till en så kallad allmän vatten- och avloppsanläggning. Ägaren av vatten- och avloppsanläggningen, kommunen, kallas VA-huvudman.

Kommunerna har skyldighet att ordna vattentjänster (vatten eller avlopp) om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön, enligt lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV). Detta gäller för befintlig eller blivande bebyggelse ”i ett större sammanhang” och så länge behovet kvarstår. Enligt praxis är ett större sammanhang cirka 20–30 fastigheter (Havs- och vattenmyndigheten, 2015). Det kan handla om ett lägre antal om behoven är stora. Lagen om allmänna vattentjänster omfattar bara vatten för hushållsändamål men i praktiken försörjs även privata och offentliga verksamheter genom allmän vattenförsörjning.

Fastigheter som kommunen inte försörjer har enskild vattenförsörjning. Vattnet kan komma från en brunn på den egna fastigheten eller från en gemensam brunn för flera fastigheter. Fastighetsägaren ansvarar då själv för sin vattenförsörjning. Detta inkluderar att kontrollera dricksvattenkvaliteten genom provtagning.² För vattenförsörjning till jordbruk och industrier ligger ansvaret hos verksamhetsutövaren.

Kommunerna ansvarar för planering av mark och vatten inom sina geografiska gränser. Detta görs genom översikts- och detaljplanering. Dricksvatten är ett allmänt intresse som kommunen ska inkludera i översiktsplaneringen. Kommunen har också ansvar att inte lämna bygglov om inte dricksvattenförsörjningen kan lösas.

Kommunernas miljönämnder har ansvar för viss tillsyn som rör dricksvatten. Vattentäkter som försörjer fler än 50 personer, kommersiell eller offentlig verksamhet, oavsett storlek, eller där uttaget överstiger 10 m³/dygn omfattas av kommunens livsmedelstillsyn. Det innebär krav på bland annat dricksvattenkvaliteten. Tillsynen omfattar både enskilda och allmänna vattentäkter. Mindre vattentäkter omfattas inte av samma lagkrav. I många fall har kommunen också tillsyn över vattenskyddsområden.

Uttag av vatten vid en vattentäkt kräver tillstånd eller anmälan om vattenverksamhet enligt 11 kap. 9 § miljöbalken. Undantag gäller vattentäkt för en- eller tvåfamiljsfastighet eller jordbruksfastighets husbehovsförbrukning eller värmeförsörjning (11 kap. 11 § miljöbalken). Undantagen gäller endast så länge allmänna eller enskilda intressen inte påverkas negativt. Tillstånd

² Råd och stöd finns hos Livsmedelsverket och Sveriges geologiska undersökning.

ges av mark- och miljödomstolen. Anmälan om vattenuttag görs till Länsstyrelsen. Länsstyrelsen har tillsyn för både tillstånds- och anmälningspliktiga vattenuttag.

Länsstyrelsen har tillsyn över att kommunen uppfyller sin skyldighet att ordna vattentjänster enligt lagen om allmänna vattentjänster. Länsstyrelsen kan också besluta om att inrätta vattenskyddsområden och har då tillsynsansvar för området. Tillsynen kan dock överlåtas till kommunen. Utöver detta ansvarar Länsstyrelsen för prövning och tillsyn av miljöfarliga verksamheter. Länsstyrelsen är i och med tillsynsansvaret skyldiga att arbeta med att ge stöd och rådgivning till kommunerna (Havs- och vattenmyndigheten, 2015).

Dricksvattenförsörjning under kris och krig

Det säkerhetspolitiska läget i Sveriges omgivning har försämrats. Tillgången till dricksvatten är avgörande för att totalförsvaret ska fungera och därför är det viktigt att kommunerna har en robust dricksvattenförsörjning. Målet med Sveriges livsmedelsberedskap är att alla i Sverige ska ha tillgång till mat och dricksvatten även i kris och krig.

Det är viktigt att kommunen arbetar med kontinuitetsplanering för att skapa en robust dricksvattenförsörjning, och att de störningar som kan uppkomma både vid fredstida kriser och höjd beredskap beaktas i arbetet. I arbetet behöver även klimatförändringarnas effekter beaktas.

Utveckling av totalförsvaret 2025 – 2030

Dricksvattenförsörjning är en mycket viktig del av totalförsvaret. Totalförsvaret rustas för att kunna möta ett väpnat angrepp mot Sverige eller våra allierade. I dokumentet Utgångspunkter för totalförsvaret 2025 – 2030 har Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten identifierat sju typsituationer som vi behöver förbereda oss för (Försvarsmakten, MSB, 2025).

Vid ett angrepp ska civila verksamheter kunna upprätthålla de viktiga samhällsfunktionerna med främst egna resurser i minst två veckor, trots bristande information och svåra förhållanden.

De dimensionerande typsituationerna beskriver tänkbara delar av en militär konflikt, och vilka konsekvenser det kan bli för samhället. Skador och störningar på dricksvattenproduktionen måste hanteras för att upprätthålla en godtagbar samhällsservice. Av de sju dimensionerande typsituationer bedöms hybrida hot, värdlandsstöd och fjärrangrepp vara mest relevanta så länge den fullskaliga invasionen av Ukraina pågår.

Civilt försvar

Civilt försvar är en del av totalförsvaret. Civilt försvar är den verksamhet som upprätthåller samhällets grundläggande funktioner. Verksamheten kan utföras av både offentliga och privata aktörer. Enligt den så kallade ansvarsprincipen ska den aktör som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden också göra det vid höjd beredskap. Samhällets ordinarie förmågor utgör därmed grunden för det civila försvaret. En robust vattenförsörjning bidrar till ett starkt civilt försvar, nu och i framtiden.

Geografiskt områdesansvar

Den svenska krisberedskapen utgår från ett geografiskt områdesansvar på olika nivåer: lokalt (kommuner), regionalt (länsstyrelser) och nationellt (regeringen). Det geografiska områdesansvaret omfattar det förebyggande, förberedande och hanterande arbete som sker i kommunen, länet eller på nationell nivå. I praktiken handlar det geografiska områdesansvaret om att samordna arbetet och få alla inblandade aktörer inom det geografiska området att dra åt samma håll i frågor om krisberedskap och civilt försvar. Från den 1 oktober 2022 finns även civilområdesansvariga

länsstyrelser som har ett geografiskt områdesansvar för sitt område när det gäller civilt försvar. Ansvaret avser uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Höjd beredskap

Vid krig eller fara för krig kan regeringen besluta om höjd beredskap i hela eller delar av Sverige. Höjd beredskap kan vara antingen skärpt eller högsta beredskap. En beredskapshöjning syftar till att stärka landets försvarsförmåga.

Vid skärpt beredskap ska kommuner och regioner vidta de särskilda åtgärder som är nödvändiga för att de under rådande förhållanden ska kunna fullgöra sina uppgifter inom totalförsvaret. Det gäller bland annat åtgärder kring planering och inriktning av verksamheten, tjänstgöring och ledighet för personal samt användning av tillgängliga resurser.

Vid högsta beredskap är totalförsvaret all samhällsverksamhet som ska bedrivas. Kommuner och regioner övergår då till krigsorganisation. Om Sverige är i krig råder automatiskt högsta beredskap. För att tillkännage högsta beredskap i hela landet kan regeringen använda beredskapslarm.

Nöd- och reservvattenförsörjning

VA-huvudmannen har ansvaret för dricksvattenförsörjningen, även om en krissituation uppstår. Kommunen behöver därför planera för både nöd- och reservvattenförsörjning, och för hur produktion och distribution ska fortsätta bedrivas vid olika typer av störningar. Nödvattenförsörjning innebär distribution av vatten i tankar och används om ordinarie vattenförsörjningssystem inte kan nyttjas.

Reservvattenförsörjning innebär att ordinarie vattenförsörjningssystem används men att vattnet tas från en annan råvattenkälla. Det finns inte några lagkrav på reservvattenförsörjning, men en reservvattenförsörjning som testkörs och provtas regelbundet är en viktig beredskapshöjande åtgärd som stärker förmågan att leverera dricksvatten.

Kommuner som inte redan har en reservvattentäkt, bör inventera vattenresurser och skydda de vattenresurser som har potential att användas som reservvattentäkt. Om det inte finns förutsättningar för reservvatten inom den egna kommunen, kan det vara nödvändigt att vidta andra åtgärder för att säkerställa vattenförsörjningen, till exempel samarbeten och eventuella sammankopplingar med grannkommun. I detta arbete behöver klimatförändringarnas effekter och påverkan på vattentillgång och vattenbehov beaktas, i syfte att säkerställa att även framtida viktiga reservvattentäkter skyddas.

I vissa av länets delregioner finns beroenden mellan råvattenresurser som används av olika kommuner. I dessa delregioner kan behovet av att samverka kring uttag av vatten bli större i samband med att klimatförändringarnas effekter blir tydligare.

Nationellt och regionalt stöd

Vid en allvarlig störning i dricksvattenförsörjningen kan den nationella vattenkatastrofgruppen, VAKA, ge stöd och råd till kommuner och regionala och nationellt myndigheter.

Länsstyrelsen ska vara sammanhållande för krisberedskapen inom sitt geografiska område. Både före, under och efter en kris ska länsstyrelsen verka för samordning och stöttning till kommuner och andra aktörer, och verka för att kommuner och andra berörda samverkar med varandra.

Länsstyrelsen har tagit fram en Planeringsinriktning för civilt försvar och höjd beredskap för Västra Götalands län (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2025). En del av planeringsinriktningen (bilagan Livsmedel och dricksvatten) är framtagen för att vara ett stöd i arbetet med att skapa en robust

produktion och distribution av dricksvatten. I bilagan finns en beskrivning av olika aktörers ansvar och hänvisningar till det stöd som finns för fortsatt arbete, till exempel Livsmedelsverkets Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten (Livsmedelsverket, 2024) och Guide för planering av nödvattenförsörjning (Livsmedelsverket, 2017).

Vatten och sanitet är en mänsklig rättighet

Rätten till rent dricksvatten och sanitet är en mänsklig rättighet. Stater är skyldiga att säkerställa att tillgången till vatten bland annat är tillräcklig, säker, tillgänglig för alla utan diskriminering samt ekonomiskt överkomlig. I den långsiktiga planeringen handlar det om att säkerställa en robust och likvärdig tillgång till dricksvatten, medan det vid störningar är särskilt viktigt att synliggöra hur olika gruppers behov påverkas samt hur prioriteringar ska göras.

Sårbara grupper och verksamheter

Det finns grupper av människor och verksamheter som är särskilt sårbara för avbrott i eller störningar av vattenförsörjningen, både vad gäller direkta risker för liv och hälsa och indirekta effekter kopplade till hygien, livsmedelshantering och samhällsviktiga funktioner. Personer med störst hälsorisk är små barn, äldre samt personer med kroniska sjukdomar eller nedsatt immunförsvar, då dessa grupper är särskilt känsliga för uttorkning, infektioner och bristande hygien.

Särskilt sårbara verksamheter omfattar bland annat hälso- och sjukvård, omsorgsverksamheter, livsmedelsproduktion och livsmedelshantering samt förskolor och skolor, där tillgång till vatten är en grundförutsättning för säker vård, omsorg, hygien och livsmedelssäkerhet. Avbrott i vattenförsörjningen kan snabbt leda till allvarliga konsekvenser för både verksamheternas funktion, människors hälsa och personalens arbetsmiljö.

Stöd till alla invånare vid avbrott i dricksvattenförsörjningen

Det är viktigt att kommunen har en plan för hur avbrott eller kvalitetsförsämringar i dricksvattenförsörjningen ska hanteras, som beaktar särskilt sårbara grupper och särskilt sårbara verksamheter. Detta är viktigt att beakta vid framtagande av olika beredskapsplaner.

Andra planeringsunderlag rörande dricksvattenförsörjning

Regionala vattenförsörjningsplaner tas fram av alla länsstyrelser. Angränsande län till Västra Götaland är Halland, Jönköping, Örebro och Värmland. Hallands, Jönköping och Örebro län har i sina vattenförsörjningsplaner pekat ut viktiga vattenresurser som är delvis belägna i Västra Götaland. Värmlands län har i skrivande stund (december 2025) ingen färdig vattenförsörjningsplan.

Vattenförsörjningsplaner kan också göras på kommunal eller mellankommunal nivå. Dessa planer är ofta mer detaljerade och har ett större fokus på tekniska lösningar och lokal vattenförsörjning. Kommunala vattenförsörjningsplaner har alltså ett annorlunda perspektiv än regionala och båda är betydelsefulla för långsiktig samhällsplanering. För Göteborgsregionens kommuner finns en mellankommunal vattenförsörjningsplan (Göteborgsregionens kommunalförbund, 2020). Då det finns skillnader i det regionala och det mellankommunala perspektivet finns också skillnader mellan länets och Göteborgsregionens planer. Båda behöver användas som planeringsunderlag parallellt, precis som fallet är med kommunala vattenförsörjningsplaner.

Enligt ändringar i vattentjänstlagen, som beslutades av riksdagen under 2022, ska varje kommun ha en beslutad vattentjänstplan sedan den 31 december 2023. Vattentjänstplanen ska innehålla

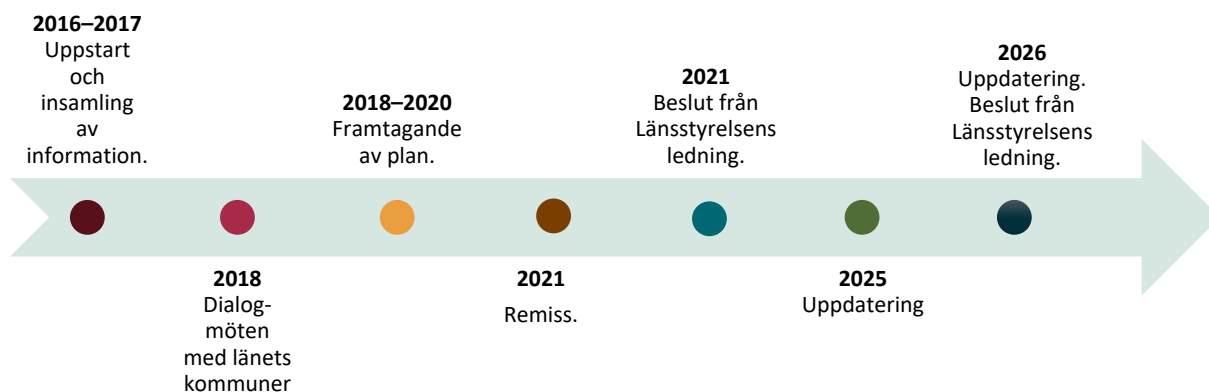
kommunens långsiktiga planering för att tillgodose behovet av allmänna vattentjänster. Den ska även ange vilka åtgärder som ska vidtas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall.

Havs- och vattenmyndigheten har pekat ut tekniska anläggningar som utgör riksintresse för dricksvattenförsörjning. Dessa anläggningar är av nationellt intresse och behöver särskilt beaktas i samhällsplaneringen.

Utöver de planeringsunderlag som nämnts ovan finns även andra underlag som på olika sätt påverkar planeringen av framtida dricksvattenförsörjning. Naturgivna förutsättningar och ekonomiska möjligheter för vattenförsörjning och avloppshantering behöver vara underlag vid planering av exploatering och planläggning. Samtidigt kan samhällsutveckling och samhällsplanering påverka hur vattenförsörjningen utformas. Vikten av vattenförsörjning i fysisk planering lyfts i åtgärder i kapitel 5. Planeringsunderlag kan se olika ut i olika kommuner och de förutsättningar som föreligger skiljer sig än mer. Åtgärderna är därför allmänt hållna. I Boverkets kunskapsbank finns mer vägledning om dricksvatten i fysisk planering (Boverket, 2020a & 2020b).

Arbetsprocessen

Arbetet med Västra Götalands vattenförsörjningsplan startade under 2016. Under 2017 samlade arbetsgruppen på Länsstyrelsen ihop underlagsmaterial, bland annat genom enkäter riktade till länets kommuner. Dessa följdes upp under våren 2018 genom dialogmöten. Sammanfattande dokumentation från dessa finns i bilaga 5. Under 2021 var planen på remiss hos samtliga kommuner, kommunalförbund och dricksvattenproducenter i länet, nationella myndigheter samt till länsstyrelser för angränsande län. Den första versionen av vattenförsörjningsplanen beslutades i september 2021 av länsledningen. Planen uppdaterades under 2025 och 2026. Vattenförsörjningsplanen beslutades på nytt i månad xxx 2026 av länsledningen.

Uppdatering och uppföljning av planen

För att vattenförsörjningsplanen ska vara ett användbart verktyg i regional och kommunal planering behöver den uppdateras om förutsättningar, underlag eller prognoser väsentligt förändras. Därför kommer Länsstyrelsen att följa upp planen vart femte år eller oftare vid behov. I samband med uppföljningen kommer de delar av planen som bedöms inaktuella att revideras.

I den versionen av planen som uppdaterades 2025 – 2026 har delar av det ursprungliga innehållet uppdaterats till aktuellt kunskapsläge och ett antal nya avsnitt lagts till. Inga förändringar har gjorts av urvalskriterierna för viktiga vattenresurser, och inte heller urvalet av vilka vattenresurser som

ingår i planen. Detta beror på att de flesta underlag som ligger till grund för urvalet endast har förändrats i liten utsträckning eller att uppdaterade underlag på regional nivå saknas. Gällande klimatförändringar har klimateffekter, med avseende på kvalitet och kvantitet, varit en faktor vid urvalet. Ingen översyn av dessa klimateffekter har gjorts i samband med uppdateringen. Bedömning av påverkan har gjorts utifrån en rapport från Sweco³ på uppdrag av Länsstyrelsen 2018. För att bättre kunna väga in påverkan av klimatförändringar vid urvalet behöver en ny analys göras av klimatförändringars påverkan på länets yt- och grundvatten.

Åtgärderna har setts över och reviderats på ett antal interna workshops med medarbetare från olika enheter på länsstyrelsen.

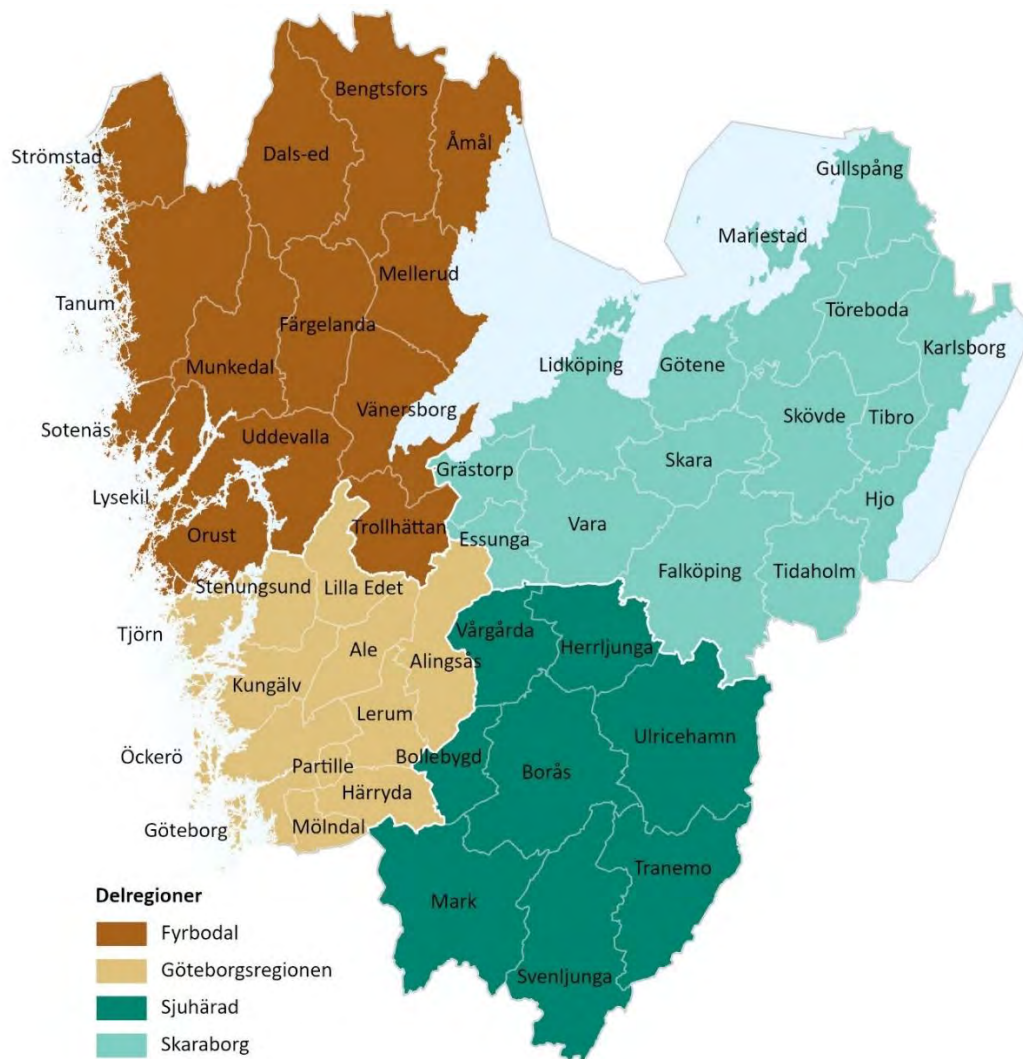
Planen var ute på remiss hos kommuner, myndigheter, kommunalförbund och dricksvattenproducenter under april – maj 2026.

Åtgärderna i planen behöver genomföras i länet för att nå en långsiktigt robust vattenförsörjning. De är dock inte juridiskt bindande. Länsstyrelsen kommer ändå att följa upp såväl de egna som kommunernas föreslagna åtgärder. Detta ger en indikation på hur dricksvattenarbetet i länet framskrider. De flesta åtgärderna kommer att följas upp årligen. Länsstyrelsen bedömer att många av åtgärderna kan följas upp genom redan befintlig rapportering. Endast för ett fåtal åtgärder kan ytterligare uppgifter komma att efterfrågas från kommunerna. Detta förväntas inte behöva ske varje år utan endast vid behov.

Fyra delregioner

I vattenförsörjningsplanen beskrivs länets vattenresurser utifrån fyra delregioner som följer gränserna för länets fyra kommunalförbund. Uppdelningen tydliggör de delregionala skillnaderna (läs vidare i kapitel 2). Under arbetets gång har analyser gjorts både för länet i sin helhet samt för varje delregion. Vilken delregion respektive kommun tillhör visas i Figur 2.

³ Sweco. Klimatförändringar och extremväders påverkan på länets yt- och grundvattenresurser ur ett dricksvattenperspektiv, 2018.

Figur 2. Karta över de fyra delregionerna i Västra Götalands län.

Hur ska vattenförsörjningsplanen användas?

Vattenförsörjningsplanen ger inriktning i verksamhetsarbetet. Den är också ett underlag vid exempelvis planeringsarbete, rådgivning och miljöprövningar. Nedan anges exempel på hur vattenförsörjningsplanen kan användas av olika intressenter.

Kommuner / vattenproducenter

- Inriktning för arbete med skydd av värdefulla vattenresurser
- Planeringsunderlag för vattentjänst- och vattenförsörjningsplan samt andra planer som berör VA
- Planeringsunderlag för klimatanpassning
- Planeringsunderlag för översiktsplan och detaljplaner
- Inriktning vid arbetsinsatser för en tryggad tillgång till dricksvatten i kommunen
- Underlag vid tillsyn av verksamheter

Länsstyrelsen Västra Götaland

- Inriktning för arbete med skydd av värdefulla vattenresurser
- Underlag vid granskning av planer, så som exempelvis vattentjänstplaner, VA-planer, översiktsplaner och detaljplaner
- Underlag i regional planering
- Planeringsunderlag för klimatanpassning
- Inriktning vid arbetsinsatser för en tryggad tillgång till dricksvatten i länet (till exempel tillsynsinsatser eller bidrag till kommunala insatser)
- Inriktning för miljöövervakning
- Underlag vid prövning och tillsyn av vattenverksamhet och miljöfarlig verksamhet
- Underlag vid remissyttranden

Övriga myndigheter. Till exempel Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning, SMHI samt länsstyrelser i angränsande län.

- Inriktning vid planeringsarbete inom hållbar vattenförsörjning i regionen
- Underlag vid remissyttranden

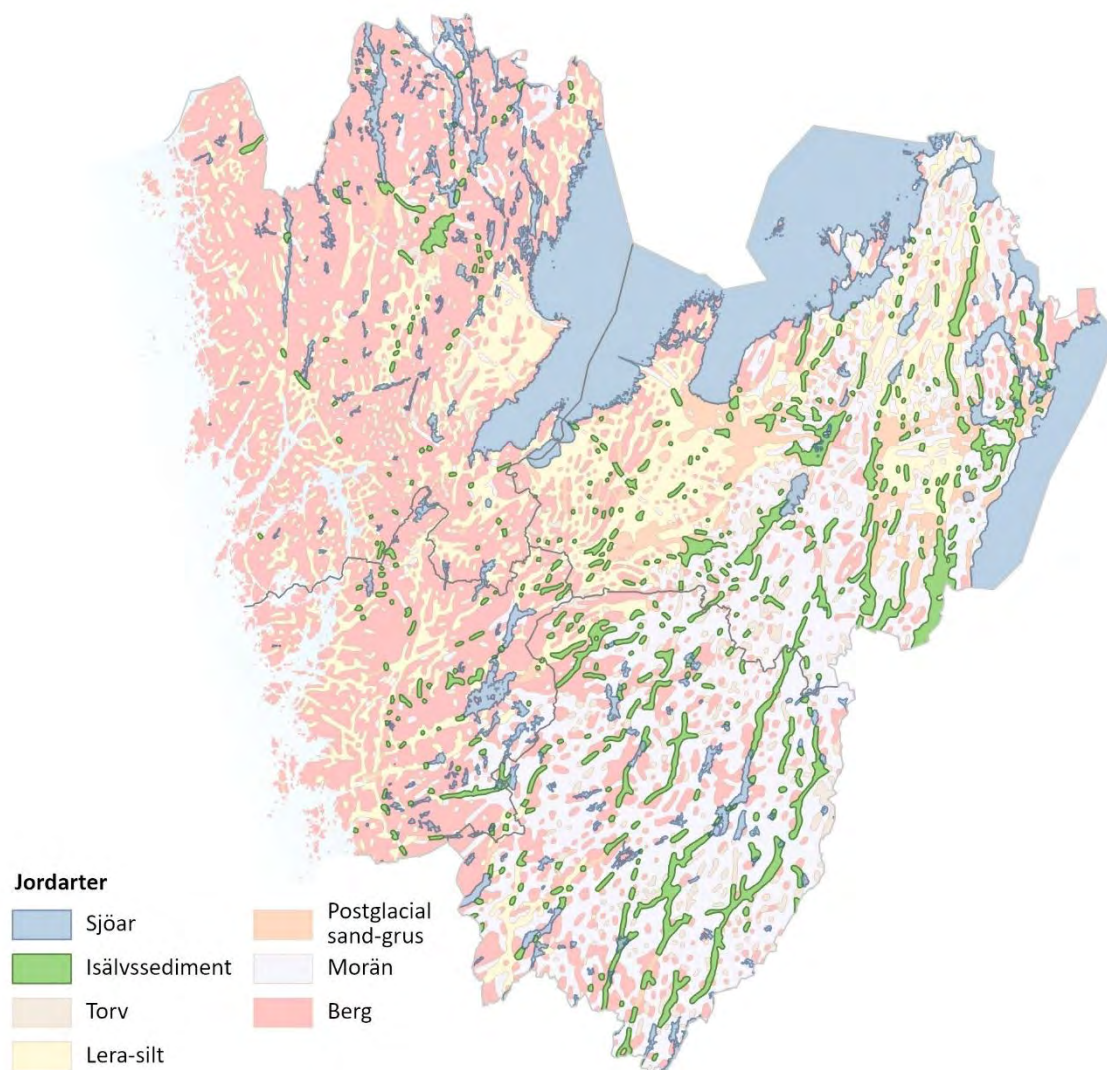

2. Vattenresurser och behov idag

Vattenresurser i Västra Götaland

Landskapet i Västra Götalands län är varierat och så även de naturgivna förutsättningarna för vattenförsörjning. Ur ett länsperspektiv är vattentillgången god med både Vänern, Vättern och Göta Älv, som på grund av sin stora kapacitet är centrala för vattenförsörjningen i Fyrbodalen, Göteborgs- samt Skaraborgsregionen och även för andra län. Avstånden till de stora vattenresurserna är dock stor i vissa delar av länet. Det finns även områden med begränsade möjligheter till storskalig vattenförsörjning.

Små grundvattenmagasin i till exempel morän eller urberg förekommer i hela länet. Dessa har oftast begränsad kapacitet och används främst till enskild vattenförsörjning. Allmänna grundvattentäkter kräver större uttagsmöjligheter och lokaliseras ofta till grundvattenmagasin i sand- och grusavlagringar eller sedimentär berggrund som sand- eller kalksten.

Figur 3. Jordartskarta över länet (©SGU). Det är främst sjöar och områden med isälvssediment som är av intresse för allmän vattenförsörjning.

I kustområdena, som präglas av tunna jordlager och berg i dagen, är möjligheten att ta ut större mängder grundvatten begränsad. I Fyrbodals inland, Sjuhärad och Skaraborg är jordlagren mäktigare och där förekommer större grundvattenmagasin i avlagringar av sand och grus. Mellan Väneren och Vättern finns även stora partier av skiffer, sand- och kalksten i anslutning till Västergötlands platåberg. Bergen består av flera lager med olika sedimentära bergarter. Uttagsmöjligheterna är ställvis goda i sand- och kalkstenslagren men vattenkvaliteten påverkas av förekomsten av alunskiffer i lagerföljden⁴.

Fyrbodals kustlandskap är sjöfattigt medan landskapet i inlandet är rikt på vattendrag och sprickdalssjöar. I Skaraborgs jordbrukslandskap finns ett mindre antal grunda slättsjöar och åar som mynnar ut i Väneren. I Sjuhärad finns gott om ytvatten och landskapet präglas av Viskans och Ätrans vattensystem med sjöar och vattendrag. I åarnas dalgångar finns också större sammanhängande stråk av isälvssediment som ger goda möjligheter till vattenuttag. Även i Göteborgsregionen finns flera sjösystem som används för vattenförsörjning, även om det större vattenbehovet här innebär andra krav på vattenresurserna än i övriga delar av länet.

⁴ Tungmetaller och uran som kan lösas i grundvattnet förekommer naturligt i bergarten (SGU, 2013).

Inom den allmänna vattenförsörjningen används både grund- och ytvattenresurser som råvattenkällor. Fördelningen skiljer sig åt inom länet, se Figur 9. Skillnaderna beror både på vilka vattenresurser som finns att tillgå och hur stort vattenbehovet är.

Vattenkvalitet

Nedanstående avsnitt beskriver översiktligt vattenkvalitet i länets vattenresurser ur ett dricksvattenperspektiv, för både grund- och ytvattenförekomster. Avsnitten fokuserar på vattenkvalitetsparametrar som kan innebära en risk för människors hälsa och kan göra en vattenförekomst olämplig att ta dricksvatten ifrån.

Grundvatten

Grundvattnets kvalitet i länet är endast med ett fåtal undantag av tillräckligt god kvalitet för att användas som dricksvattenresurs. Förekomst av miljögifter är dock utbredd och i enstaka fall begränsas användningen av vattnet av kvalitetsproblem.

Inom den regionala miljöövervakningen har länsstyrelsen kontinuerligt genomfört provtagning i kommunala grundvattentäkter under de senaste 10 åren. Drygt 90 grundvattentäkter har undersökts och resultaten visar fynd av högfluorerande ämnen (PFAS) i över 50 procent av vattentäkterna och bekämpningsmedel i minst lika många. Vid statusklassning av grundvattenförekomster har de uppmätta halterna av PFAS resulterat i en otillfredsställande status i fem grundvattenförekomster. I enstaka fall har även uppmätta halter av klorid och fosfat lett till en klassning av förekomster till otillfredsställande status.

PFAS påträffas i grundvattentäkter i hela länet och påverkanskällor är ibland svåra att identifiera med det underlag som finns tillgängligt i till exempel EBH-databasen. Förekomsten av bekämpningsmedel går att relatera till de delar av länet med mer antropogen verksamhet. Halterna är i de flesta fall mycket låga och för de bekämpningsmedel som genom lagstiftning begränsats har positiva resultat visats. Dock upptäcks fortlöpande nya kemikalier i miljön vilket leder till nya behov av miljöövervakning. Exempel på sådana ämnen de närmsta åren har varit bekämpningsmedlet DMS och kortkedjiga PFAS där utbredningen och den generella kunskapen om ämnenas farlighet är relativt okänd.

Ytvatten

Det saknas tillräckligt med underlag för att göra en bedömning av ytvatten med avseende på dricksvattenkvalitet. Inom vattenförvaltningen statusklassas ytvattenförekomster efter Havs- och vattenmyndighetens (HaV) föreskrifter med avseende på kemisk status. För polybromerade difenyletrar (PBDE), kvicksilver och kvicksilverföreningar har det bedömts nationellt att god status ej uppnås i ytvattenförekomster på grund av att halterna bedöms överskrida respektive gränsvärde i fisk. Andra ämnen som orsakar att gränsvärden överskrids är främst TBT (tributyltenn), PAH (polyaromatiska kolväten) och metaller (kadmium, bly och nickel) samt PFOS. HaV:s gränsvärden för kemisk ytvattenstatus skiljer sig från Livsmedelsverkets gränsvärden för dricksvatten och är oftast strängare. För PFAS (per- och polyfluorerade alkylsubstanter) har analyser av råvatten inom miljöövervakningen visat på fynd av PFAS4 i sju av sju vattentäkter, men halterna var endast över Livsmedelsverkets gränsvärde i en vattentäkt.

Vattenskyddsområden

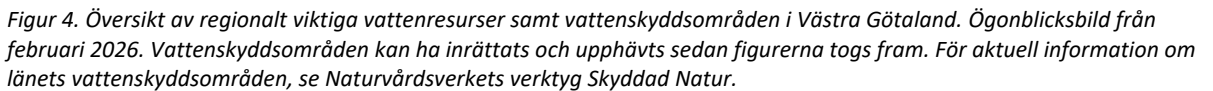
Ett vattenskyddsområde är ett formellt områdesskydd som fastställs med stöd av Miljöbalken. Inom området gäller särskilda vattenskyddsföreskrifter till skydd för råvattnet, alltså det vatten som efter

beredning är avsett att användas som dricksvatten. Inrättande av vattenskyddsområden lyfts som ett viktigt verktyg för att långsiktigt skydda vattenresurser i såväl vattenmyndigheternas åtgärdsprogram för vatten, samt i preciseringar för de av Sveriges miljömål som berör yt- och grundvatten.

På Sveriges miljömåls webbplats finns konkreta förslag på vad kommuner kan göra i sitt miljöarbete för att bidra till miljömålen Grundvatten av god kvalitet samt Levande sjöar och vattendrag. Bland annat anges att samtliga kommunala vattentäkter bör ha vattenskyddsområden som är relevant avgränsade och som har aktuella vattenskyddsföreskrifter. Andra grundvattentillgångar som utgör ett värdefullt naturkapital för kommunen, och som kan komma att användas för dricksvatten eller annan användning i framtiden, bör också skyddas. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har publicerat rapporten Vägledning för inrättande och förvaltning av vattenskyddsområden. Generell information om vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter i detta avsnitt är hämtad från HaV:s vägledning.

Vattenskyddsföreskrifter kan användas för att komplettera och skärpa de regleringar och krav som redan gäller enligt den grundläggande miljölagstiftningen. Syftet med vattenskyddsföreskrifterna är att hantera identifierade risker för vattenresursen eller att förebygga att problem uppstår. HaV anser att behov av att inrätta ett vattenskyddsområde ska utredas för alla vattenresurser som används eller kan komma att användas som vattentäkt för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt Lagen om allmänna vattentjänster där uttaget i snitt överstiger 10 m³ per dygn eller om vattentäkten försörjer fler än 50 personer. Även för vattentäkter med lägre kapacitet än 10 m³ per dygn eller som försörjer färre än 50 personer kan vattenskyddsområde inrättas om det bedöms som ett effektivt sätt att skydda den aktuella vattenresursen. HaV anser att dricksvattenproducenten är den aktör som har bäst förutsättningar för att göra utredningen. Om utredningen visar att det finns ett behov och en nytta med att inrätta ett vattenskyddsområde bör dricksvattenproducenten verka för att ett vattenskyddsområde inrättas.

I Västra Götalands län finns strax under 190 vattenskyddsområden. I Figur 4 är vattenskyddsområdena inritade i blårandigt. De blå och rosa områdena är de vattenförekomster som pekas ut som regionalt och nationellt viktiga i denna plan. Figuren är en ögonblicksbild av vattenskyddsområden i länets delregioner i februari 2026. Vattenskyddsområden kan ha inrättats och upphävt sedan figurerna togs fram. För aktuell information om länets vattenskyddsområden, se Naturvårdsverkets verktyg Skyddad Natur.

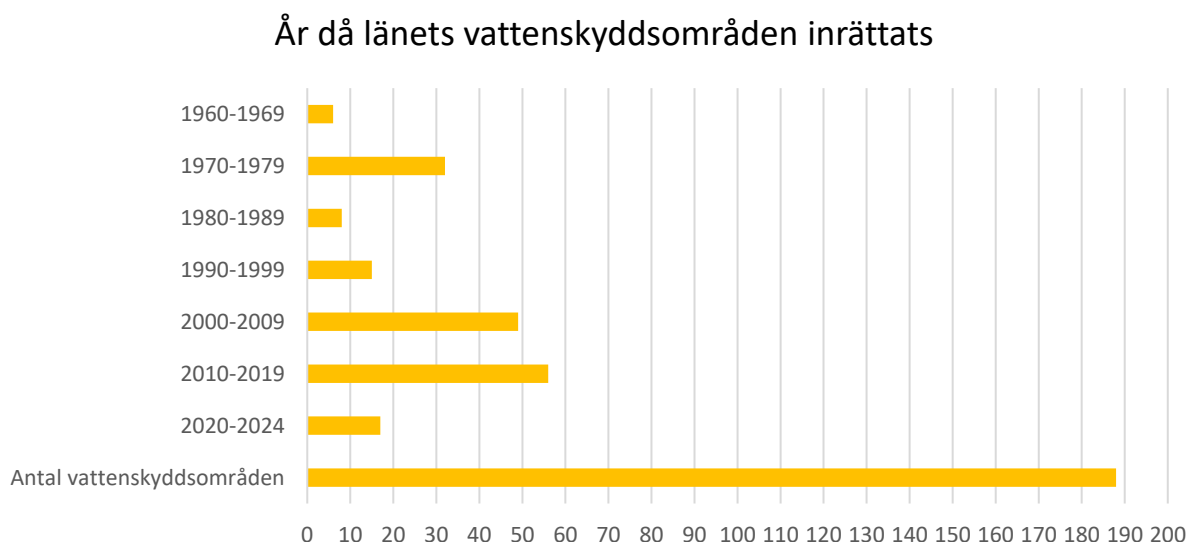

En viktig del i vattenskyddsarbetet är att utöva tillsyn för att säkerställa efterlevnaden av vattenskyddsföreskrifterna. Tillsynen kan ligga på kommunerna eller på länsstyrelsen. I Västra Götalands län har kommunerna tillsynen i de flesta vattenskyddsområdena. Det är då kommunens miljönämnd eller motsvarande som har tillsynen. Länsstyrelsen har tillsyn i runt 25 av länets vattenskyddsområden. Länsstyrelsen verkar dock för att kommunerna tar över tillsynen i vattenskyddsområdena, då det ofta är lämpligt att kombinera den tillsynen med den övriga tillsynen enligt miljöbalken som kommunerna utför.

I Västra Götalands finns runt 210 allmänna vattentäkter, både ordinarie och reservvattentäkter inräknat. Allmän vattentäkt innebär att det är kommunen som ansvarar för den. Drygt 80% av dem har ett vattenskyddsområde. Det innebär att runt 40 allmänna vattentäkter i länet saknar vattenskyddsområde. Siffrorna är ungefärliga och arbete pågår för att säkerställa dem. En större andel av grundvattentäkterna har vattenskyddsområde jämfört med ytvattentäkterna.

Många av vattenskyddsområdena i Västra Götalands län är gamla. Figur 5 visar när länets gällande vattenskyddsområden inrättades. Staplarna visar antalet vattenskyddsområden som inrättats under respektive tidsperiod. Runt en tredjedel är äldre än när miljöbalken infördes 1999. Nästan en fjärdedel är bortåt 50 år gamla.

Gamla vattenskyddsområden ger kanske inte längre tillräckligt skydd för vattentäkten, eftersom kunskap och förutsättningar på platsen kan ha ändrats sedan vattenskyddsområdet inrättades. Vattenskyddsområdenas aktualitet och relevans bör därför regelbundet ses över.

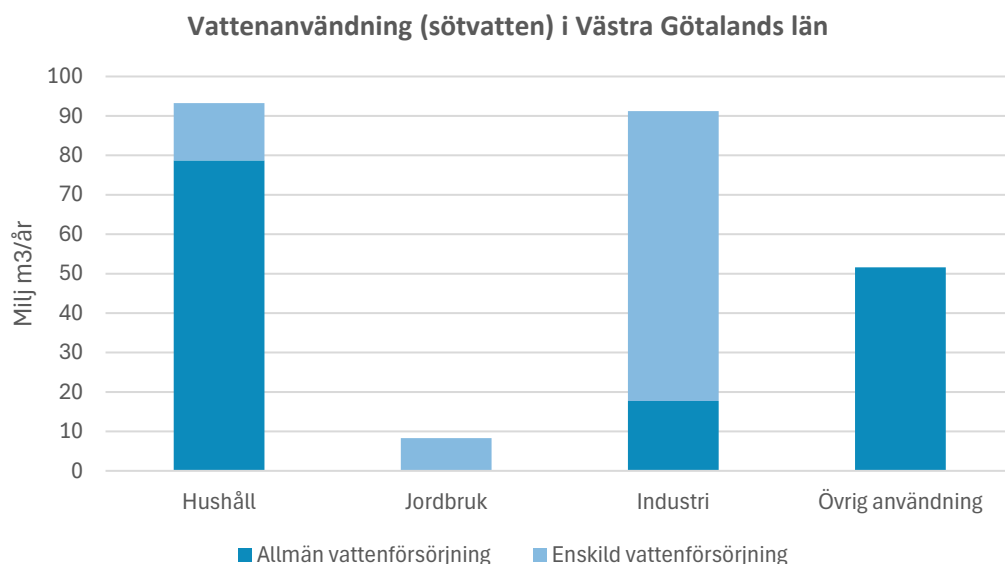
Figur 5. Översikt av period och hur många av länets vattenskyddsområden som inrättades under perioden. Stapeln längst ner visar det totala antalet vattenskyddsområden i länet.

Vattenanvändning

Enligt Statistiska centralbyråns siffror från 2025 var den totala användningen av sötvatten i länet cirka 244 miljoner m³/år (SCB, 2025a). Allmän vattenförsörjning utgör 64 procent (156 miljoner m³/år) av detta, resterande är enskild. Allmän vattenförsörjning innebär att kommunen ansvarar för att producera och distribuera vattnet. Enskild vattenförsörjning innebär att den som är i

behov av vatten, till exempel en fastighetsägare eller verksamhetsutövare, själv ansvarar för att lösa sin vattenförsörjning.

Statistiska centralbyrån (SCB) redovisar data i fyra kategorier. Vattenanvändningens fördelning mellan dessa visas i Figur 6.

Figur 6. Vattenanvändning i miljoner m³/år för länet per användargrupp 2020. Industrins användning av kylvatten inkluderas (SCB, 2025b).

Industrin och hushållens vattenanvändning stod år 2020 för 37 respektive 38 procent av vattenanvändningen i länet. Jordbruket stod för endast cirka 3 procent. I SCB:s statistik redovisas även "övrig vattenanvändning" vilket omfattar den del av den allmänna vattenförsörjningen som försörjer andra abonnenter än hushåll med vatten. Det kan till exempel vara offentliga verksamheter och företag inom servicesektorn samt odebiterat vatten.

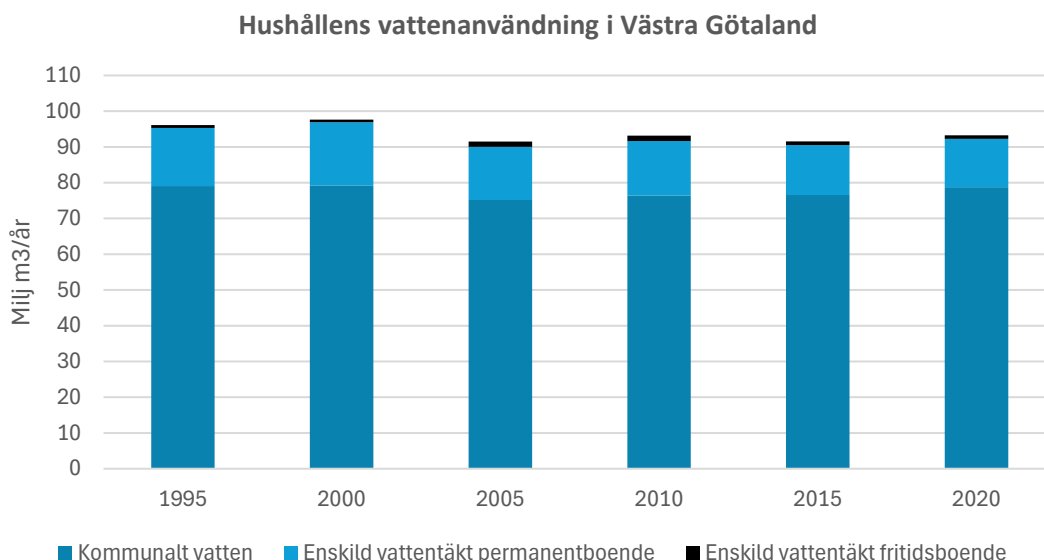
Endast 7 procent av industrins vattenanvändning tillgodoses genom allmän vattenförsörjning. För hushållen råder omvänt förhållande, där cirka 84 procent försörjs via den allmänna vattenförsörjningen. Andelen av Sveriges befolkning med allmän vattenförsörjning har ökat sedan 1960-talet genom VA-utbyggnad och exploateringar som i hög grad ansluts till den allmänna vattenförsörjningen (SCB, 2025c).

Siffrorna från SCB uppdateras vart femte år. Den totala vattenanvändningen ligger kvar på samma nivå som 2015. Industrins vattenanvändning har minskat under det senaste decenniet. Sedan 1990 har vattenanvändningen minskat för jordbruk, men har börjat öka igen sedan 2015. Befolkningstäthet och exploateringsgrad varierar mellan länets olika delar vilket gör att även vattenbehovet varierar kraftigt inom länet.

Hushåll

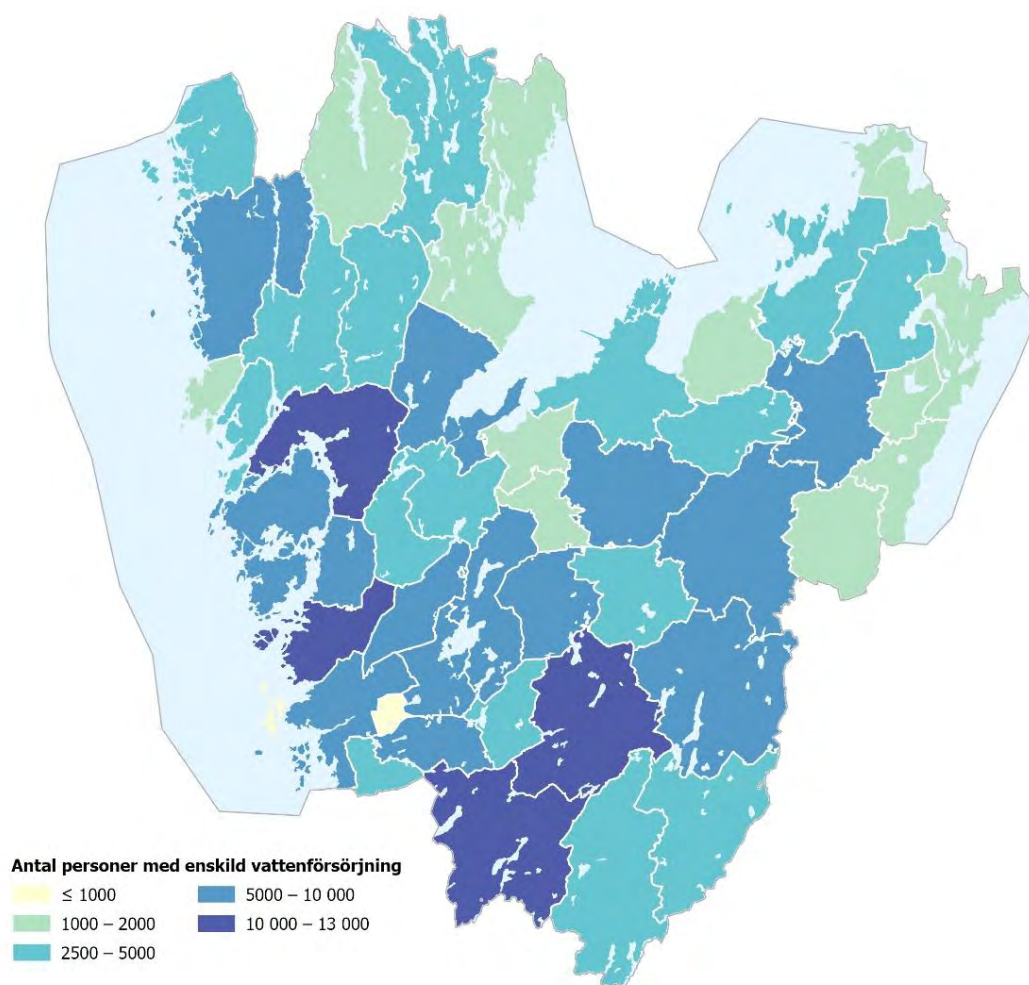
År 2020 använde hushållen i Västra Götaland 93 miljoner m³ vatten (SCB, 2025a). Tack vare att förbrukningen inom den allmänna vattenförsörjningen mäts kan den genomsnittliga vattenförbrukningen uppskattas. Nationellt är den genomsnittliga förbrukningen för hushåll idag cirka 130 liter per person och dygn (l/p/d) (Svenskt Vatten, 2024). Tidigare var schablonsiffran 140 l/p/d. Minskningen beror bland annat på minskad förbrukning i hushållen.

Som framgår av Figur 6 är det inte bara hushåll som försörjs i den allmänna vattenförsörjningen. Den totala genomsnittliga dricksvattenförbrukningen är därför något högre, cirka 180 L/p/d (Svenskt Vatten, 2024). I den totala genomsnittliga vattenförbrukningen inkluderas också offentliga och privata verksamheter (industrier, handel, service, allmän förbrukning med mera) och fördelas per person och dygn. Siffrorna beräknas efter den mängd vatten som debiteras de olika abonnenterna. Utöver detta finns också vattenanvändning som inte debiteras, till exempel uttag från brandposter, spolning av ledningsnät och vattenförluster mellan vattenverk och tappkran. Hushållens vattenanvändning uppdelat på kommunalt vatten samt enskilt vatten till fritidsboende och enskilt vatten till permanentboende visas i Figur 7.

Figur 7. Hushållens vattenanvändning uppdelat på kommunalt vatten samt enskilt vatten till fritidsboende och enskilt vatten till permanentboende, angivet i miljoner m3/år (SCB, 2025b).

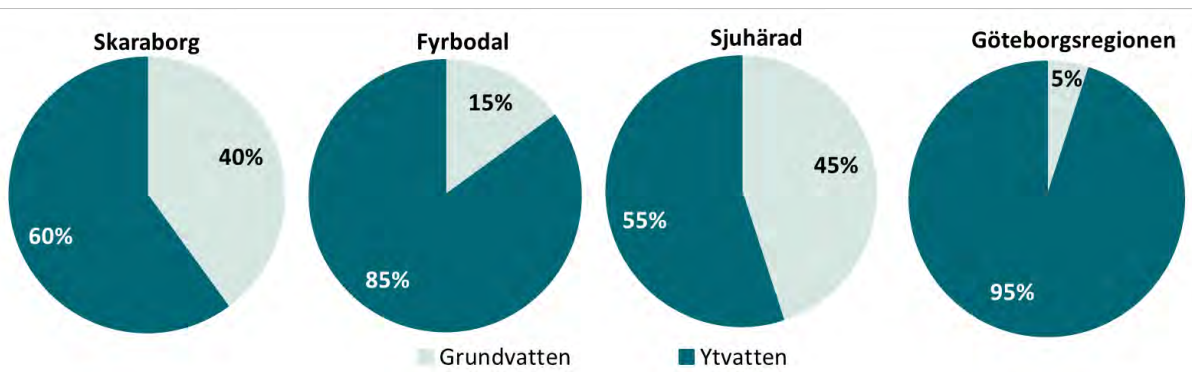
SCB har statistik över hur många i länets kommuner som har enskild vattenförsörjning. Statistiken omfattar antalet personer som är folkbokförda på en småhusfastighet med enskilt vatten. Ungefär en femtedel av befolkningen i Sjuhärad, Skaraborg och Fyrbodalen har enskild försörjning medan motsvarande siffra för Göteborgsregionen är ungefär en tiondel. Antalet personer med enskild vattenförsörjning skiljer sig också åt mellan olika kommuner, se Figur 8.

Figur 8. Antal personer med enskild vattenförsörjning per kommun i länet. Data baseras på antalet folkbokförda på småhusfastighet som har enskilt vatten året om (SCB, 2025d).

Inom den enskilda vattenförsörjningen nyttjas främst små grundvattenmagasin. Eftersom ansvaret för den enskilda vattenförsörjningen ligger på fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren saknas sammanställd kunskap på länsnivå om vattentillgång och vattenkvalitet i de vattenresurser som används inom enskild försörjning.

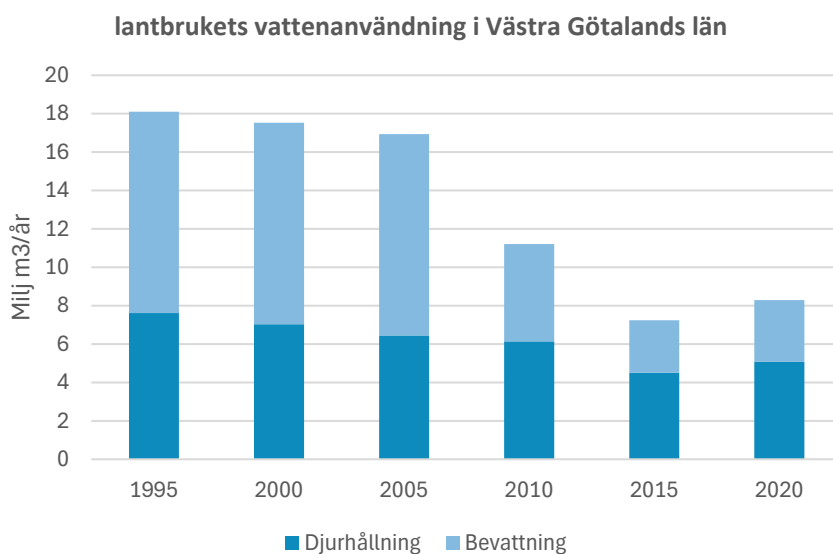
Den största volymen vatten inom allmän vattenförsörjning kommer från ytvatten. Sett till antalet finns det dock fler grundvattentäkter i länet än ytvattentäkter. Kapaciteten i ytvattentäkterna i länet är generellt högre än i grundvattentäkterna. Vilken typ av vattenresurs som nyttjas varierar mellan de fyra delregionerna. I Göteborgsregionen och Fyrbodalsregionen är ytvatten den dominerande råvattenkällan sett till uttagsmängd, se Figur 9. I Skaraborgsregionen och Sjuhäradsregionen är fördelningen mellan yt- och grundvatten jämnare även om något större mängd ytvatten används även i dessa två delregioner.

Figur 9. Fördelning av yt- respektive grundvatten inom den allmänna vattenförsörjningen, baserat på uppgifter från kommunerna under 2017. Grundvatten innefattar även grundvattentäkter med konstgjord infiltration.

Lantbruk

Lantbrukets vattenanvändning står endast för ungefär tre procent av den totala vattenvändningen av sötvatten i länet, vilket motsvarar cirka 8 miljoner m³/år. Det saknas uppmätta vattenmängder för uttag inom lantbruket och siffrorna bygger på beräkningar med regionalt anpassade schabloner över djurhållning och växtodling (SCB, 2022).

Figur 10. Lantbrukets vattenanvändning i Västra Götalands län år 2015 uppdelat på vatten till djurhållning och till bevattning, angivet i m³/år (SCB, 2025, e)

Det saknas information om hur mycket vatten som tas från respektive typ av vattenresurs inom lantbruket, både på nationell och regional nivå. Äldre undersökningar från 1970- och 1980-talet visade att cirka 85 procent av bevattningsvattnet kom från enskilda ytvattentäkter. Resterande del kom i huvudsak från enskilda grundvattentäkter. År 2015 utförde Jordbruksverket en studie av antalet vattentäkter som tyder på att fördelningen är liknande även idag. Det går dock inte att bedöma hur stor volym som kommer från grund- respektive ytvatten (SCB, 2022).

Det ställs olika krav på vattenkvaliteten beroende på vad vattnet ska användas till inom lantbruket. Enligt rekommendationer från Jordbruksverket bör dricksvatten till djur hålla samma hygieniska nivå som krävs för dricksvatten till människor (Jordbruksverket, 2018). Kvalitetskraven för

bevattningsvatten varierar beroende på vilken gröda som ska bevattnas. Exempelvis kräver de grödor som konsumeras utan att först processas, bland annat bär och vissa grönsaker, att kvalitetskraven för dricksvatten uppnås medan till exempel potatis eller vall kan bevattnas med vatten som inte håller dricksvattenkvalitet. Kommunalt vatten har god hygienisk kvalitet och detsamma gäller oftast även för grundvatten tack vare att viss rening sker när vattnet infiltrerar i marken. I ytvatten är den hygieniska kvaliteten varierande och den påverkas i högre grad av mikrobiologiska föroreningskällor såsom avlopp eller läckage av gödsel.

Bevattning

Bevattningsbehovet är säsongsbetonat och bevattning sker framför allt under perioden maj till augusti. Mängden vatten som krävs för bevattning varierar från år till år i förhållande till nederbördsmängden under växtodlingssäsongen, evapotranspiration, vilken typ av gröda som ska bevattnas, jordart, bevattningsteknik och odlingsmetod.

Enligt Jordbruksverket⁵ hade 357 jordbruk utrustning för att bevattna 2020. Det är en minskning från 2016 som delvis kan bero på metodskillnader i undersökningen. För produktionsområdet Götalands norra slättbygder (dalboslätten och slättlandskapet i Skaraborg samt Östgötaslätten) finns bevattningsutrustning för att kunna bevattna ca 4% av arealen. Mindre än hälften bevattnades och det var 60% med bevattningsutrustning som nyttjade den. De grödor som ytmässigt bevattnades mest var spannmål (50%) och potatis (20%). Hur bevattningen fördelar sig i Västra Götaland går inte att läsa ut ur statistiken

Det största bevattningsbehovet bedöms finnas i Skaraborg. I övriga länet är behovet relativt jämnt fördelat. Huruvida bevattning faktiskt sker i dessa områden beror på om det finns bevattningsutrustning och ekonomi för att bevattna. Innebörden av begreppet behov kan variera. Det kan röra det behov som uppstår som en följd av att evapotranspirationen vida överstiger nederbördstillskottet på sommaren, eller så kan det handla om det ekonomiska behovet av att kunna bevattna.

Djurhållning

Djurhållningens vattenbehov är jämnt fördelat över året. Behovet ökar endast marginellt under sommarmånaderna och anses vara relativt väderoberoende. Vattenbehovet varierar kraftigt mellan olika djurslag och även beroende på djurens ålder och produktion. En mjölkko kräver exempelvis betydligt mer vatten än en kviga. Utöver det vatten som djuren dricker används också vatten för rengöring av stallar och utrustning som exempelvis mjölkutrustning.

Vattenbehovet för djurhållningen i länet, baserat på schablonsiffror från Jordbruksverket visar att nötsektorn står för 80% av behovet, grisnäringen ca 14%, fjäderfä 4% och får 2% (Jordbruksverket, 2018). Det största vattenbehovet finns i Skaraborg. I övriga länet är behovet relativt jämnt fördelat även om koncentrationer av företag innebär ett större lokalt behov. Mjölkproduktionen står för drygt 40% av det schablonmässiga behovet.

Delstudier

Länsstyrelsen i Västra Götaland har publicerat ett antal rapporter med fokus på vattenbehov för mjölkkor, kor för uppfödning av kalvar, gris samt hästar. Rapporterna ska ses som ögonblicksbilder av läget med generella slutsatser. Rapporterna kan hittas bland länsstyrelsen publikationer⁶

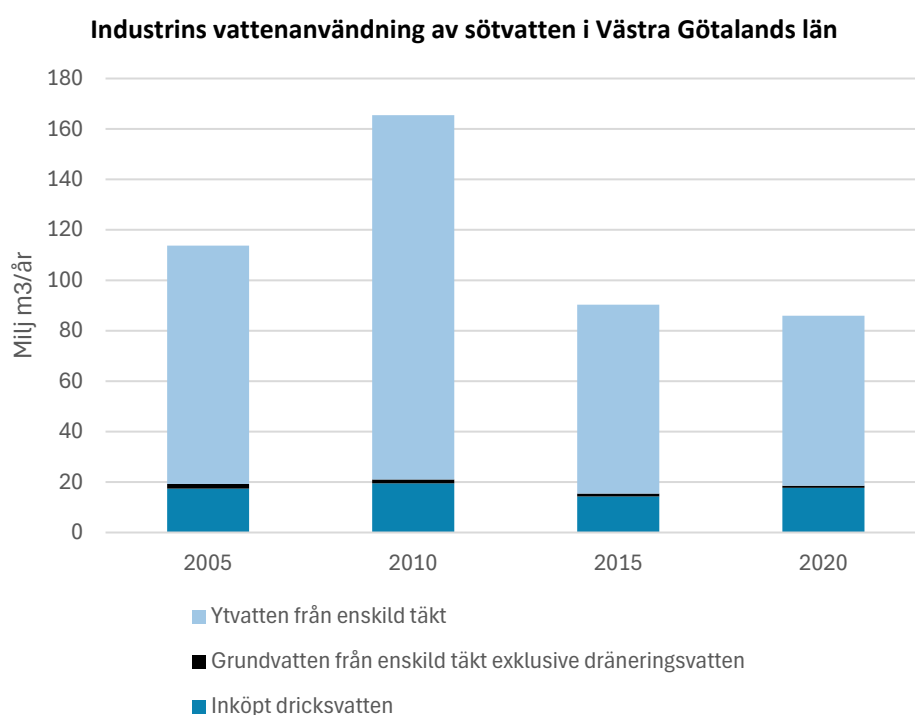
⁵ Baserad på Jordbruksverkets strukturundersökning 2020 och efter muntlig kommunikation med SJV. Då undersökningen ej är heltäckande och bygger på enkäter är uppskattningen behäftad med osäkerhet.

⁶ <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/om-oss/vara-tjanster/publikationer.html>

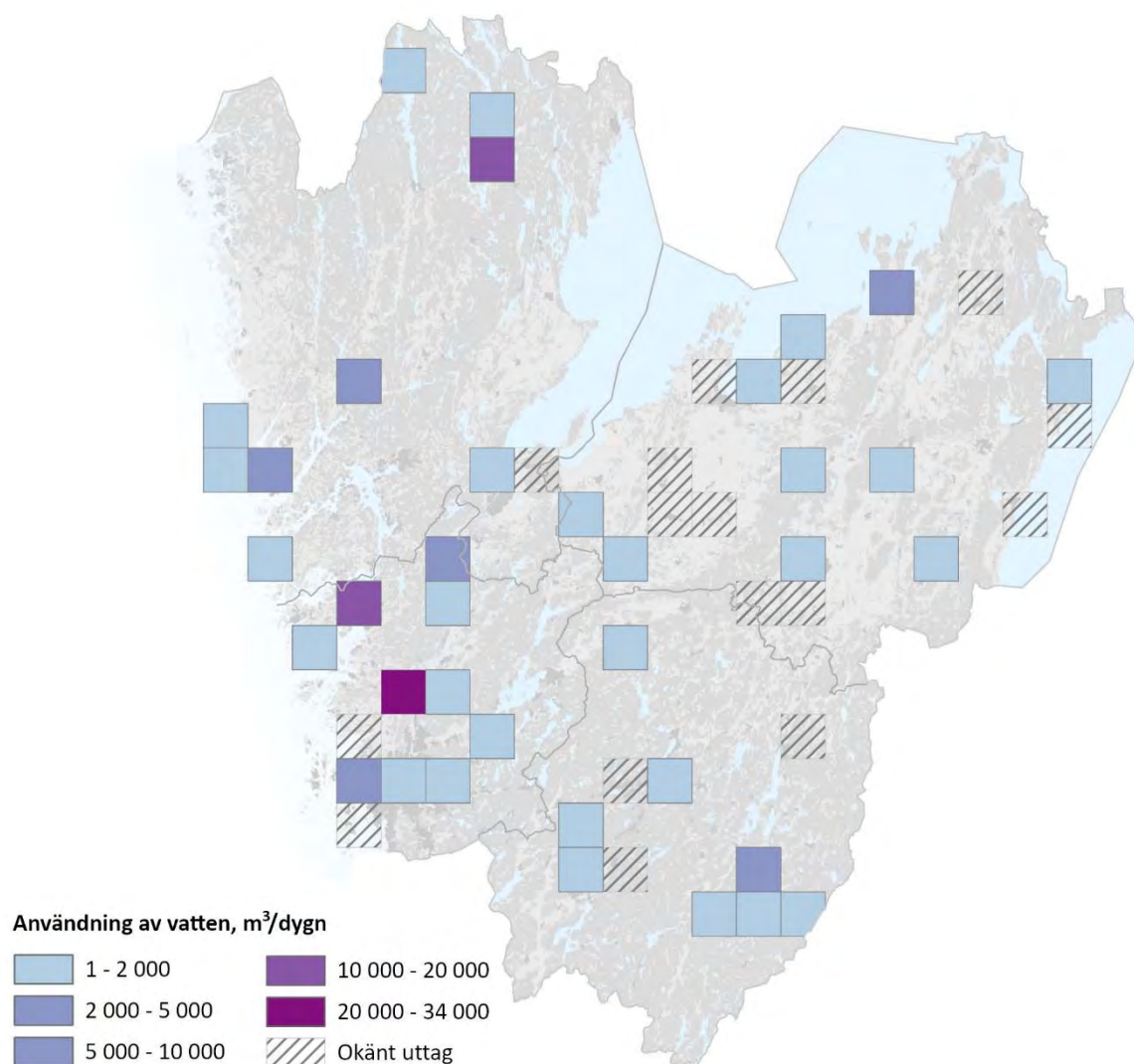
Industri

Vattenbehovet varierar stort mellan olika typer av industrier. Vatten används för kylning, som råvatten i processer, för sköljning med mera. Kylvatten är oftast det användningsområde som kräver störst vattenvolymer. Industrier vid kusten använder vanligen havsvatten för kylning. Ytvatten från enskild täkt är den vanligaste sötvattenkällan för industrin, se Figur 11.

Under 2015 försågs industrierna i Västra Götaland med cirka 18 miljoner m³ sötvatten från den allmänna vattenförsörjningen. Grundvatten används endast i mindre volymer för vattenförsörjning till industrin. Industriverksamheter i länet som har stort vattenbehov är bland annat pappers- och massaindustrin, livsmedelsindustrin, raffinaderier och kemiindustrier. Industrins ungefärliga vattenanvändning i länet presenteras i Figur 11 och den ungefärliga lokaliseringen av användningen kan ses i Figur 12.

Figur 11. Industrins användning av sötvatten i Västra Götalands län från 2005 till 2020, samt fördelningen mellan ytvatten, grundvatten och inköpt dricksvatten, angivet i miljoner m³/år. Kylvattenanvändning inkluderas. (SCB, 2025f).

Figur 12. Sötvattenanvändning i stora industrier i Västra Götalands län år 2019.⁷

Övrig vattenanvändning

Inom samhället finns även vattenbehov för verksamheter som skolor, sjukhus, hotell, restauranger, kontor med flera. Andra verksamhetstyper som generellt sett kan vara vattenkrävande är till exempel kraftverksanläggningar, golfbanor, fotbollsplaner, kyrkogårdar och campingplatser.

Det finns även samfälligheter, både för åretruntboende och sommarboende, som tar ut vatten för dricksvatten. Fullständiga register över detta saknas.

⁷ Baseras på miljörapporter 2018–2019 från länets anläggningar.

Erfarenheter av torka från 2018–2025

Under sommaren 2018 drabbades stora delar av Sverige av vattenbrist inom olika sektorer. Sommaren 2018 var varm och nederbörden under året var lägre än normalt, speciellt under sommaren. Värmen 2018 gjorde att vattenförbrukningen var hög samtidigt som vattentillgången i både yt- och grundvatten var lägre än normalt.

Sommaren 2018 skapade Länsstyrelsen i Västra Götaland krissamverkan för att stötta kommuner, samla in information om situationen i kommunerna och rapportera om läget till regeringen.

Vattenflödena blev låga i både stora och små vattendrag vilket ledde till att Länsstyrelsen meddelade att vattenuttag, för exempelvis bevattning av grödor, inte kunde göras utan risk för skada på enskilda och allmänna intressen och därmed inte var tillåtna. Restriktionerna gällde samtliga små och medelstora vattendrag i länet. Många kommuner i länet införde även bevattningsförbud för kommunalt vatten.

Även sjöarna i länet hade generellt låga vattennivåer. I några kommunala ytvattentäkter hade dricksvattenproducenterna svårt att hålla produktionen uppe och samtidigt hålla tillåtna vattennivåer enligt tillståndet. Vattennivåerna påverkades även i Vänern och Vättern. Vattentemperaturen i Vättern var högre än normalt vilket påverkade reningsprocesserna i vattenverken. Strax under hälften av länets kommuner angav att läget i den allmänna dricksvattenproduktionen var ansträngt under sommaren 2018. Samtliga kustkommuner i länet hade en ansträngd vattenförsörjning men problem förekom även i inlandet, både för grundvatten- och ytvattenbaserad vattenförsörjning.

Även den enskilda vattenförsörjningen påverkades under sommaren 2018. Ansvaret för enskild försörjning ligger på fastighetsägaren och en heltäckande bild av påverkan saknas. Ett 15-tal kommuner som tillfrågats uppgav att de fått samtal från oroliga fastighetsägare angående låga vattennivåer. Utöver bevattningsförbud vidtog flera kommuner åtgärder som informationskampanjer för att spara vatten, öppna vattenkiosker och mycket mer.

De största effekterna av torkan 2018 drabbade lantbruket och naturmiljön eftersom mindre ytvatten torkade ut och möjligheterna till bevattning var små. I endast ett fall i länet konstaterades direkt konkurrens mellan dricksvattenuttag och vattenuttag för annat ändamål. Den konkurrens som i övrigt upptäckts mellan dricksvatten och andra intressen involverar vatten till naturmiljön eller till kraftproduktion.

Nederbörden var relativt normal i Västra Götaland 2019 – 2022, samt 2024, jämfört med normalperioden 1991 – 2020. Våren och sommaren 2023 var dock ovanligt torr, men torkan övergick till regn och översvämningar på flera platser i länet senare under samma sommar. Tio av länets kommuner införde bevattningsförbud i början av sommaren 2023. Utifrån enkätsvar till dessa kommuner framkom att bristen till största del gällde kommunalt dricksvatten på grund av låga grundvattennivåer i hela eller delar av kommunen. I en kommun drabbades enstaka företag som behövde vatten för sin verksamhet. Övriga kommuner svarade att de inte sett någon påverkan på industri eller samhällsviktig verksamhet.

Under 2025 upplevde Västra Götaland perioder med låga vattennivåer och låga flöden, särskilt under vår, sommar och tidig höst. Trots viss nederbörd var grundvattennivåerna låga, vilket ledde till ansträngt läge för dricksvatten och uppmaningar om sparsamhet.

3. Tillgång och behov år 2100

Klimat- och samhällsförändringar kommer att påverka vattenbehovet och tillgången till vatten. I detta kapitel redovisas klimatförändringens effekter och befolkningsframskrivningar till år 2100. Dessa långsiktiga prognoser innebär stora osäkerheter. De förutsägelser om framtiden som presenteras i detta kapitel kommer därför att behöva uppdateras efter hand som prognoserna förbättras eller förändras. En långsiktig samhällsplanering är ett kontinuerligt arbete.

Syftet med detta kapitel är att presentera en översiktlig bild av vilka utmaningar som behöver beaktas i vattenförsörjningsplaneringen och hur dessa förväntas skilja sig åt mellan länets

delregioner. Här presenteras scenarion att beakta i långsiktig planering men siffror ska inte tas som absoluta.

Länets vattenresurser i ett förändrat klimat

Genomsnittstemperaturen i länet förväntas vara 2,5 – 5 grader högre i slutet av seklet beroende på klimatscenario⁸ (SMHI, 2025). Antalet varma och torra dagar förväntas bli fler under sommarhalvåret och vegetationsperioden bli längre. Detta gör att växtligheten tar upp mer vatten och då blir tillrinningen till yt- och grundvatten lägre. Högre temperaturer innebär också att mer vatten avdunstar. Sammantaget förväntas detta innebära längre perioder med låga flöden. Samtidigt ökar årsmedelnederbörden, den maximala dygnsnederbörden, den kraftiga korttidsnederbörden och tillrinningen på årsbasis. Detta ger ökad risk för skyfall med höga flöden som följd. Havsnivån stiger, både i form av kontinuerlig höjning och i form av kortvariga extrema höjningar vid specifika vädersituationer.

Grundvatten

Grundvattentillgången är beroende av hur mycket nederbörd som bildar grundvatten och av markens förmåga att magasinera det vattnet. Klimatförändringarna medför en förändring av grundvattenbildningen i länet. Förändringarna förväntas inte bli jämnt fördelade över länet eller över tiden, vilket påverkar både grundvattenbildning och grundvattentorka men även grundvattenkvalitet på olika sätt för olika årstider (SGU, 2025d).

Sveriges geologiska undersökning (SGU) fick i regleringsbrevet för 2024 i uppdrag av regeringen att analysera de svenska grundvattenmagasinens robusthet och utsatthet för klimatförändringar. Resultatet redovisades bland annat i en rapport "Grundvatten i ett framtida klimat – effekter för vattenförsörjningen" (SGU, 2025e). I ett översiktligt, nationellt perspektiv visade de beräknade klimatindikatorerna för perioden 2011–2100 jämfört med referensperioden 1971–2000 bland annat att

- Förändringarna är större för kraftigare klimatscenarier och senare tidsperioder.
- Förändringarna för årstider är generellt mer betydande än den totala förändringen sett över ett helt år.
- Den potentiella grundvattenbildningen ökar under vintern medan den minskar under våren.
- Fyllnadsgraden⁹, och därmed grundvattennivån, minskar mest under sommaren och hösten.
- Längden på grundvattentorkan under sommarhalvåret ökar.

Rapporten redovisar inga specifika resultat för Västra Götaland. Däremot visar resultat som omfattar Götaland på en minskad grundvattentillgång i ett framtida klimat. Dessa resultat visar på att:

- Perioderna med grundvattentorka förväntas bli längre samtidigt som årsmedelvärden för potentiell grundvattenbildning och fyllnadsgrad minskar eller förblir oförändrad.

⁸ RCP4,5 är ett klimatscenario framtaget av FN:s klimatpanel IPCC och baseras på antaganden om begränsade utsläpp och en kraftfull klimatpolitik resulterande i minskade utsläpp av växthusgaser efter år 2040. Detta scenario medför en temperaturökning om 2,5 – 3 grader mot slutet av seklet. RCP8,5 är ett klimatscenario som baseras på antaganden om fortsatt accelererande klimatutsläpp. Detta scenario medför en temperaturökning med 4 – 5 grader mot slutet av seklet.

⁹ Fyllnadsgrad kan ses som ett mått på hur fullt det är i ett grundvattenmagasin jämfört med hur det varit tidigare, oavsett tid på året (SGU, 2025f)

- Förändringen blir större för de torrare åren och de perioder då det är en låg fyllnadsgrad. Det innebär att det förväntas bli större skillnad mellan torra år/årstider och blöta år/årstider i framtiden för detta område.

Stora och små grundvattenmagasin reagerar olika

Stora och små grundvattenmagasin påverkas i olika grad av klimateffekterna. Störst påverkan på vattentillgång förväntas i små magasin.

Längre och allvarigare perioder av torka under sommarhalvåret kan medföra betydande konsekvenser för de med enskild vattenförsörjning. För den allmänna vattenförsörjningen är inte resultaten lika tydliga, även om resultaten pekar på att effekterna av ett förändrat klimat kommer att bli som mest påtagliga i södra Sverige.

Flera av kommunerna i Västra Götaland är beroende av grundvatten för den allmänna vattenförsörjningen, men beroendet varierar stort. Vissa kommuner är helt beroende av grundvatten medan andra har inget eller mycket litet beroende av grundvatten. Försämringsarna i grundvattentillgång väntas bli störst för kustkommunerna, där både permanentboende och fritidsboende med enskild dricksvattenförsörjning kan påverkas

Små grundvattenmagasin har begränsad lagringsförmåga och är beroende av regelbunden nederbörd. De reagerar snabbt på förändringar i nederbörd och vattennivån kan ändras inom några dagar vid regn eller torka. Därför är de särskilt känsliga för förändringar i nederbördens variation över året och förväntas få minskad vattentillgång, främst under sommar och tidig höst då nederbörden är som lägst och vegetationsperioden fortfarande pågår (SGU, 2017).

SGU har beräknat den procentuella förändringen av potentiell grundvattenbildning i små grundvattenmagasin för ett torrt år, ett medelår och ett blött år. För det torra året visar resultaten en minskning på -15–0 %, medan medelåret och det blöta året visar -10–0 %, med störst andel oförändrad grundvattenbildning under det blöta året. Säsongsmissigt ses en tydlig ökning för länet under vintern och en minskning under våren, vilket kan förklaras av mer regn istället för snö, tidigare snösmältning och tidigare start av evapotranspiration. Under sommaren syns ingen tydlig förändring i länet och hösten följer i stort sett samma mönster som medelåret (SGU, 2025e).

För stora grundvattenmagasin visar SGU:s beräkningar med klimatscenario RCP4,5 en minskning av grundvattenbildningen med -3–15 % beroende på del av länet, där större delen ligger mellan -3 och -6 % (SGU, 2025e). Stora magasin är mindre känsliga än små eftersom de kan lagra större vattenvolymer och reagerar långsammare på förändringar i nederbörd. Enstaka torrår har därför oftast liten påverkan, men flera torra år i följd kan leda till minskad grundvattentillgång, och återhämtningen tar då längre tid (SGU, 2017).

Påverkan på grundvattenkvalitet

När grundvattennivåerna förändras påverkas också vattenkvaliteten. Vattenkvaliteten påverkas av kemiska processer i marken när det infiltrerar från markytan till grundvattenmagasinet. När uppehållstiden i marken blir kortare vid perioder med riklig nederbörd kan grundvattenkvaliteten försämrast. En högre vattentemperatur kan också påverka vattenkvaliteten negativt, eftersom de kemiska processerna är temperaturberoende. Nivåförändringar kan medföra förändrade flöden och en ökad spridning av föroreningar.

Vissa grundvattenmagasin står i kontakt med ytvatten. Dessa kan påverkas av flödesförändringar i ytvattnet och vice versa. Till exempel kan strömriktningen lokalt förändras vid en sänkt grundvattennivå. Detta kan innebära att områden där grundvatten tidigare trängde ut och blev

ytvatten i stället får ett omvänt strömningsmönster och ytvatten i stället infiltrerar marken och tillförs grundvattenmagasinet. Översvämningar kan också förändra kvaliteten på grundvattnet.

Ytvatten

Medelvattenföringen på årsbasis väntas inte förändras särskilt mycket i länet för klimatscenario RCP8,5¹⁰ för perioden 2071 – 2100, jämför med referensperioden 1971 – 2000. Resultatet av klimatmodelleringar utförda av SMHI visar på en förändring mellan -5 – 5 % för hela länet (SMHI, 2025a). En förändring i medelvattenföring framträder dock för säsongerna. Under höst och vinter ökar mängden vatten som tillförs sjöar och vattendrag. Vintertid lagras en del av nederbörden som snö och ger en vårflood när snön smälter. I framtiden kommer nederbörden under vinterhalvåret i större utsträckning falla som regn. Detta ger snabbare avrinning. Tillrinningen till ytvatten blir större på vintern och vårflooden minskar eller uteblir. Sommartid blir perioderna med låga flöden längre till följd av större avdunstning och längre växtsäsong. Konsekvensen blir att risken för översvämningar och höga flöden ökar i vattendrag under höst och vinter. Dessutom ökar risken för vattenbrist under sommaren, främst i mindre sjöar och vattendrag (SMHI, 2015). Regleringar och tappningsstrategier kan behöva förändras för att kompensera de förändrade flödesmönstren.

Påverkan på ytvattenkvalitet

Att förutsäga hur och i vilken grad vattenkvaliteten förändras till följd av förändrat klimat är komplicerat, vilket beror på att det finns många samberoende faktorer i ett ekosystem. Generellt kan sägas att fler kraftiga nederbördstillfällen medför en ökad risk för försämrad vattenkvalitet genom exempelvis spridning av föroreningar från översvämmad mark, bräddning av avloppsreningsverk och enskilda avlopp.

Varmare lufttemperaturer kan öka humusutlakning i mark och försämma vattenkvalitén. Sådana trender ses redan idag (Livsmedelsverket, 2019).

Högre vattentemperaturer påverkar råvattenkvalitén negativt. Längre period med vattentemperaturer över 20 grader ökar risken för tillväxt av ogynnsamma mikroorganismer och bakterier, både i råvattnet och i ledningsnätet, vilket i sin tur ökar risken för vattenburna sjukdomsutbrott. För att minska denna risk är det därför generellt önskvärt att råvattentemperaturen hålls under 20 grader¹¹. För att ha god marginal till denna temperatur rekommenderas att uttaget sker på ett djup där temperaturen är betydligt lägre och under språngskiktet, även under de varmaste sommarmånaderna. Temperaturer vid olika djup varierar mycket mellan sjö till sjö, beroende på omsättningstid och sjöns areal-, volym-, och djupförhållanden. Temperaturerna kan dessutom variera kraftigt från år till år. Förändrade temperaturförhållanden och förändrad skiktning kan medföra behov av att flytta råvattenintag till nya och djupare lägen.

Vättern

Vättern har en god vattenkvalitet och används som dricksvattentäkt av ca 250 000 personer runt sjön (Miljösamverkan Östra Skaraborg, 2025). I ett förändrat klimat förväntas det bli vanligare med låga nivåer i Vättern (SMHI, 2024). De högsta vattennivåerna blir oförändrade på grund av att sjön är reglerad. Vätterns kallvattenekosystem kan förändras när vattentemperaturen stiger. Ett förändrat ekosystem kan medföra förändrad vattenkvalitet. Sjön har en lång omsättningstid som gör att föroreningar kan stanna kvar i sjön under lång tid.

¹⁰ RCP8,5 är ett klimatscenario som baseras på antaganden om fortsatt accelererande klimatutsläpp. Detta scenario medför en temperaturökning med 4 – 5 grader mot slutet av seklet.

¹¹ I Livsmedelsverkets tidigare dricksvattenföreskrifter (SLVFS 2001:30), som ersatts av LIVSFS 2022:12, angavs gränsvärde för tjänligt vatten med anmärkning 20 grader.

Vänern och Göta Älv

Göta älv förser cirka 700 000 människor med dricksvatten (Göta Älvs vattenvårdsförbund, 2018). I framtiden beräknas den naturliga vattennivån i Vänern att variera mer (SMHI, 2024). Det blir vanligare med höga nivåer, främst under vintern, med större översvämningrisk som följd. Under sommarhalvåret blir det i stället vanligare med låga nivåer eftersom avdunstningen ökar med temperaturen. Vattennivån i Vänern är reglerad och tappningen justeras för att hålla nivåerna inom dämnings- och sänkingsgränserna. I framtiden förväntas det bli vanligare med höga och låga tappningar i Göta älv. Tappningsstrategin för Vänern kommer att påverka hur de faktiska nivå- och flödesförhållanden i vattensystemet blir.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) publicerade en rapport 2025 med en analys av konsekvenser vid höga och låga flöden i Vänern, inklusive konsekvenser för dricksvattenförsörjning. (MSB, 2025). Rapportens resultat visar att både höga och låga nivåer i Vänern riskerar att ge allvarliga konsekvenser för dricksvattenförsörjningen, beroende på Vänerns nivå och kommun. Upp till cirka 180 000 personer kan komma påverkas vid de högsta utvärderade nivåerna då de är anslutna till dricksvattenanläggningar där störningar kan uppstå.

Även i Vänern kan ekosystemet påverkas av att vattentemperaturen stiger. Vänerns vattenvårdsförbund bedömer att högre vattentemperatur gynnar algblooming, etablering av invasiva arter och tillväxt av bakterier och parasiter som kan påverka råvattenkvaliteten negativt (SMHI, 2025b).

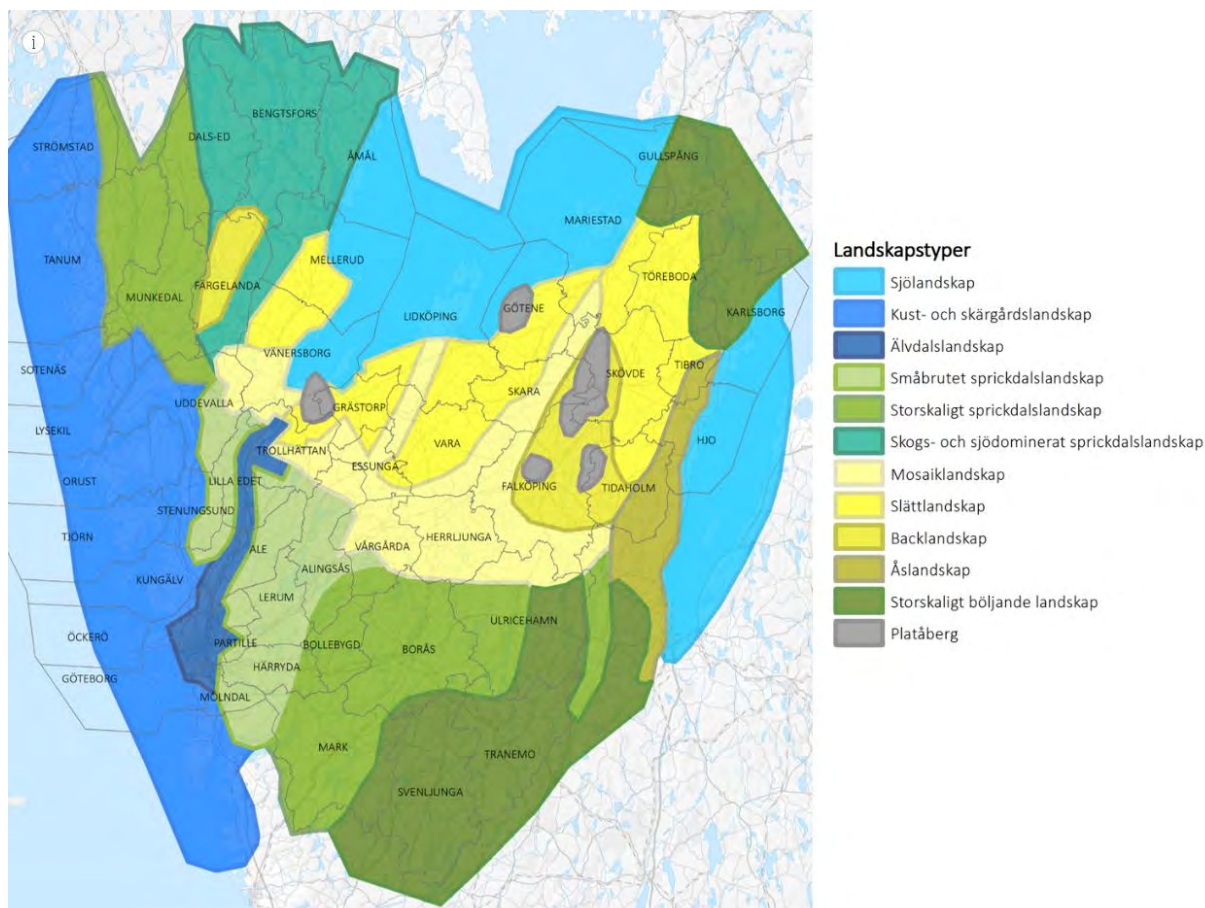
I Göta älvs dalgång är skredrisken stor (SGI, 2012). Enligt en kartläggning från Statens Geotekniska institut (SGI) kommer en fjärdedel av älvens sträckning få ökad risk för skred som följd av klimatförändringarna. Detta eftersom både ökade nederbördsmängder och extremväder men också torrperioder påverkar markstabiliteten negativt. Då kan markens jämnviktsläge hamna ur balans vilket är en bidragande faktor till skred (SGI, 2018). Hur stora effekter ett skred får för dricksvattenproduktionen är helt beroende av var det sker och hur stort skredet är (SGI, 2012). Det är störst risk att vattenresursen påverkas om ett skred uppstår inom något av de förorenade områdena utmed älven.

Stigande havsnivå kan ge ökande problem med saltvattenuppträngning i Göta älv vilket påverkar råvattentäkten. På grund av älvens begränsade djup är också risken stor för höga vattentemperaturer.

Klimatförändringens påverkan på dricksvattenförsörjningen i olika landskapstyper

Länsstyrelsen har tagit fram en kartberättelse "Västra Götaland i ett förändrat klimat" (Länsstyrelsen Västra Götaland, 2023). Kartberättelsen beskriver på vilket sätt klimatförändringarna påverkar olika delar av Västra Götalands län och vilka de största utmaningarna är. I kartberättelsens finns bland annat information om klimatförändringen utifrån samhällsteman och tolv olika landskapstyper. För varje landskapstyp finns en beskrivning av hur dricksvattenförsörjningen väntas påverkas med ett förändrat klimat. En figur över landskapstyperna visas i Figur 13 och en kort sammanfattning av påverkan av klimatförändringarna på dricksvattenförsörjningen i dessa redovisas i nedanstående avsnitt. Indelningen är främst baserad på geologisk information.

För samtliga landskapstyper gäller att det är viktigt att planera med hänsyn till förändrad vattentillgång i sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster, samt sommartida vattenbrist för en långsiktigt hållbar vattenförsörjning.

Figur 13. Landskapstyper i Västra Götaland

Kust och skärgård

Kustområdena har begränsade sötvattenresurser med små yt- och grundvattenmagasin, vilket gör vattenförsörjningen särskilt sårbar. Risken för vattenbrist är störst sommartid då vattenbehovet ökar samtidigt som tillgången minskar. Klimatförändringar och ökat permanentboende förstärker både kvantitets- och kvalitetsrisker, inklusive risk för saltvatteninträngning i sötvattenresurser. Vattenbrist utvecklas ofta gradvis och behöver förebyggas genom långsiktig planering och övervakning.

Göta älvdalen

Göta älv är den huvudsakliga dricksvattenkällan för kommunerna i Göta älvdalen och försörjer över 700 000 personer. Vattenförsörjningen från älven är sårbar och påverkas av risker som föroreningar vid olyckor, skred, översvämningar och bräddning av avloppsvatten. Vid försämrad vattenkvalitet kan vattenintag behöva stängas, bland annat på grund av höga bakteriehalter, grumlighet eller saltvatteninträngning vid låga flöden.

Klimatförändringarna gör att det blir vanligare med både höga och låga flöden i älven, vilket förstärker riskerna för översvämning, ras, skred och försämrad vattenkvalitet.

Utöver den kommunala vattenförsörjningen finns även enskilda brunnar i Göta älvdalen, vilka är särskilt känsliga för förändrade nederbördsmonster och riskerar vattenbrist under torra perioder.

Sjölandskap

Vänern och Vättern är centrala dricksvattenresurser och försörjer tillsammans, direkt eller indirekt, omkring en miljon människor. Intresset för att använda sjöarna för dricksvattenförsörjning är stort och förväntas öka. Klimatförändringar bedöms innebära viss försämring av vattenkvaliteten, men i

mindre omfattning än för många andra vattentäkter. För att minska sårbarheten är tillgång till reservvatten viktig.

Klimatförändringarna innebär ökade variationer i vattennivåer, högre temperaturer och ökad risk för tillförsel av föroreningar, näringsämnen, bakterier och parasiter. Detta kan leda till högre krav på framtida vattenrening. Vättern, som är ett kallvattenekosystem med lång omsättningstid, är särskilt känslig för miljöstörningar och temperaturförändringar, även om vattenkvaliteten fortsatt bedöms vara god.

Hela Vättern är vattenskyddsområde, vilket bidrar till att ge ett långsiktigt skydd för dricksvattenkvaliteten. För Vänern finns i dag inget gemensamt vattenskyddsområde, men flera kommuner har inrättat skydd för sina vattenuttag.

Slättlandskap

Vänern och Vättern är de viktigaste dricksvattenresurserna för kommunerna i slättlandskapet. Utöver dessa är tillgången till större ytvattenresurser begränsad. Grundvattentillgångarna är goda i vissa områden, bland annat kring Skara, Skövde och Töreboda samt i sedimentär berggrund, men vattenkvalitetsproblem förekommer, särskilt i anslutning till alunkskiffer.

Jordbruket präglar slättlandskapet och vattenbehovet kan öka i framtiden, särskilt under sommarhalvåret då vattentillgången är som lägst. Klimatförändringarna innebär förändrade nederbördsmonster, ökad avdunstning och högre temperaturer, vilket ökar risken för vattenbrist och försämrad vattenkvalitet, särskilt i små grundvattenmagasin och för enskild vattenförsörjning. Ökad nederbörd vintertid kan samtidigt leda till översvämningar och spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.

Mosaiklandskap

Vänern och Vättern är de viktigaste dricksvattenresurserna i mosaiklandskapet då tillgången till andra större ytvattenresurser är begränsad. Grundvattentillgången är generellt liten och domineras av små, snabbreagerande magasin, med undantag för större tillgångar kring Skara och Falköping. Enskild vattenförsörjning är vanlig och särskilt sårbar.

Klimatförändringarna innebär minskad vattentillgång under sommarhalvåret, ökad avdunstning och risk för försämrad vattenkvalitet. I kombination med ett potentiellt ökat vattenbehov, bland annat från jordbruket, ökar risken för vattenbrist.

Småbrutet sprickdalslandskap

Göta älvdalen omgärdas av småbrutet sprickdalslandskap. Älvdalen har relativt god tillgång till sjöar och vattendrag som används för vattenförsörjning, samt grundvattenresurser. Närheten till Göteborg innebär dock hög exploateringsgrad, växande befolkning och stort vattenbehov.

Klimatförändringarna medför ökade risker för både höga flöden och sommartida vattenbrist. Ökad nederbörd vintertid kan leda till översvämningar och spridning av föroreningar till yt- och grundvattentäkter, medan högre temperaturer och ökad avdunstning kan försämma vattentillgång och vattenkvalitet under sommaren. Enskild vattenförsörjning, som är beroende av små grundvattenmagasin, är särskilt sårbar. För att möta framtida behov krävs långsiktig planering som tar hänsyn till både klimatförändringar, ökad exploatering och förändrade vattenflöden.

Storskaligt sprickdalslandskap

Det storskaliga sprickdalslandskapet är generellt vattenrikt och rymmer flera viktiga ytvattenresurser för kommunal dricksvattenförsörjning. Samtidigt är grundvattentillgången begränsad och de få medelstora grundvattenmagasinen är särskilt skyddsvärda. I de västra delarna av denna landskapstyp

kan vattenresurserna Norra och Södra Bullaresjön, Kärnsjön samt Örekilsälven kan på sikt få en strategisk betydelse för dricksvattenförsörjning till kustkommunerna.

I trakterna kring Borås–Ulricehamn rinner både Viskan och Ätran. Flera sjöar i åarnas vattensystem som Åsunden, Lygnern, Öresjö, Säven och Tolken är viktiga dricksvattenresurser för kommunerna i området. I åarnas dalgångar finns också grundvattenmagasin avsatta som också de nyttjas för kommunal vattenförsörjning.

Klimatförändringarna förväntas medföra ökade flöden och översvämningsrisker, med risk för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten, samtidigt som minskad vattentillgång under sommarhalvåret kan leda till vattenbrist. Enskild vattenförsörjning, som är beroende av små grundvattenmagasin, är särskilt sårbar.

Skogs- och sjödominerat sprickdalslandskap

Dalslands skogs- och sjödominerade sprickdalslandskap är vattenrikt med många sjöar och vattendrag, varav flera används för kommunal dricksvattenförsörjning. Grundvattentillgången är generellt liten, med undantag för större postglaciala sand- och grusformationer. Enskild vattenförsörjning är vanligt förekommande och särskilt sårbar då små grundvattenmagasin är beroende av regelbunden nederbörd.

Klimatförändringar medför ökade flöden och risk för översvämningsrisker samt spridning av föroreningar till yt- och grundvatten, samtidigt som högre temperaturer och sommartorka kan leda till vattenbrist och försämrade vattenkvalitet.

Backlandskap

Backlandskapen i länet har olika vattenförutsättningar: Skaraborgsområdet är relativt rikt på grundvatten i stora postglaciala sand- och grusformationer, medan Färgelanda har små grundvattentäkter och begränsad ytvattenanvändning. Enskilda brunnar i små grundvattenmagasin är känsliga för nederbördsmönster. Kommunal vattenförsörjning i Skövde och Falköpingsområdet baseras ofta på större vattenresurser som Vättern och är mindre känslig.

I Skaraborgs backlandskap beräknas inte nederbörd och tillrinning öka särskilt mycket. Sommartid beräknas tillgången på vatten att minska jämfört med dagens läge. Detta gör att problem med vattenbrist kan uppkomma i framtiden.

Färgelandas backlandskap beräknas få mer nederbörd i ett framtida klimat. Därmed kommer tillrinningen till sjöar och vattendrag öka, vilket innebär ökad risk för översvämningsrisker. Översvämningsrisker kan sprida föroreningar från omgivande mark till både yt- och grundvattentäkter. Grundvattentäkter är extra känsliga då en förorening kan bli kvar upp till hundratals år i vattnet.

Klimatförändringar ökar risken för både vattenbrist och försämrade vattenkvalitet. Sommartid kan tillgången minska på grund av hög avdunstning och låga flöden, medan ökade nederbördsmängder kan ge översvämningsrisker som sprider föroreningar. Långsiktig planering behöver ta hänsyn till förändrade flöden, sommartorka och sårbarheten hos små grundvattenmagasin.

Böljande landskap

Det böljande landskapet är vattenrikt med stora ytvattenresurser (t.ex. Skagern, Viken, Unden, Ätran) och betydande grundvattenmagasin som Lokaåsen. Området kan idag tillgodose lokala behov och har potential som reservvattentäkt för Väner och Vättern.

Klimatförändringar ökar risken för både höga flöden/översvämningsrisker och minskad sommartillgång. Översvämningsrisker kan sprida föroreningar till yt- och grundvatten, och högre temperaturer ökar bakterietillväxt och avdunstning. Små grundvattenmagasin och enskilda brunnar är särskilt känsliga.

Åslandskap

Den största vattenresursen inom området är en stor grundvattenförekomst i åslandskapets östra delar vid namn Hökensås. Hökensås har en stor sand- och grusförekomst som utgör områdets viktigaste grundvattenmagasin med goda uttagsmöjligheter. Området saknar större sjöar och domineras av enskild vattenförsörjning via små, snabbreagerande grundvattenmagasin som är beroende av regelbunden nederbörd.

Klimatförändringar ökar risken för både höga flöden och sommarvattenbrist. Högre temperaturer och förändrade nederbördsmönster kan minska vattentillgången och försämra vattenkvaliteten, särskilt i små grundvattenmagasin.

Platåberg

Platåbergen har sedimentära berggrunder med sandsten, kalksten och lerskiffer. Grundvattnet finns i naturliga källor och magasin av god kvalitet, men vissa områden nära alunskiffer kan ha problem. Både allmänna och enskilda vattentäkter nyttjar dessa grundvattenresurser.

Klimatförändringar kan leda till lägre grundvattennivåer under sommaren och påverka vattenkvaliteten. Små och stora grundvattenmagasin riskerar minskad tillgång under torra somrar, vilket gör långsiktig planering viktig.

Klimatrisker för vattenförsörjningen

På nästa sida redogörs kort för vilka förändringar som kan påverka länets vattenresurser. Den data som finns att tillgå idag är framtagen på nationell nivå och går inte att direkt översätta till en kvantifierad påverkan i en specifik vattenresurs. De nationella klimatanalyserna ger en fingervisning om problemområden men grunden i bedömning av lokala förhållanden måste vara mätningar (flöde, vattennivå, kvalitet) och trendanalyser från den aktuella vattenresursen. Livsmedelsverket har tagit fram en handbok för klimatanpassning av dricksvattenförsörjningen (Livsmedelsverket, 2019). Att följa den är en viktig åtgärd i arbetet med att rusta vattenförsörjningen mot klimatförändringar, se Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med vattenförsörjning (kapitel 5).

Saltvatteninträngning	• Främst kustnära, bergborrade brunnar och ytvatten som mynnar i havet (Göteborgsregionen och Fyrbodalen).
Höga flöden och kraftig nederbörd (översvämningsrisk)	• Flöden i vattendrag väntas öka som mest under vintertid. Risk för översvämning föreligger dock under alla årstider. Under våren kan snösmältning leda till höga flöden och risk för översvämning, medan kraftig nederbörd kan medföra en risk under sommaren. Blöta höstar och vintrar med mycket nederbörd kan leda till risk för översvämning under dessa årstider.
Minskad grundvattentillgång	• Låga grundvattennivåer och risk för kapacitetsbrist förväntas främst i små grundvattenmagasin sommartid i hela länet. • Risk för kapacitetsbrist finns även i stora grundvattenmagasin.
Torka (Ökat antal dagar med låg markfuktighet)	• Antalet dygn med låg markfuktighet ökar i hela länet, med störst ökning i de norra delarna av länet. Risk för vattenbrist är dock högst i den nordvästra delen av länet på grund av markens låga magasinering förmåga.
Minskad ytvattentillgång	• Låga flöden i sjöar och vattendrag förväntas inträffa oftare i hela länet (främst sommartid). • Reglering av sjöar har stor betydelse för möjligheten att magasinera vatten över lågflödesperioder och lokala skillnader kan vara stora.
Erosion, ras och skred	• Till följd av låga eller höga flöden och översvämnningar i skredkänsliga områden i Fyrbodalen, Göteborgsregionen och Sjuhärads kommuner.
Vattenkvalitet	• Vattenkvaliteten beror av vattentemperatur, flödes- och nivåförändringar i vattenresurserna, markkemiska processer, översvämnningar och markanvändningen. Exakta förändringar är svåra att förutse.

Risk för översvämning från nederbörd

Kraftigt regn under en kort tidsperiod kan orsaka översvämningar när vattnet inte hinner rinna undan tillräckligt snabbt. Även långvarigt men mindre intensivt regn kan ge upphov till översvämningar genom att vattennivåerna i sjöar och vattendrag tillfälligt stiger. De högsta flödena i vattendrag uppstår ofta i samband med snösmältning. I takt med klimatförändringarna förväntas risken för översvämningsskador öka, eftersom kraftiga regn blir allt vanligare i framtiden.

Översvämning kan leda till fysisk påverkan av dricksvattenverk och annan infrastruktur för dricksvatten så som ledningar, lågreservoarer, pumpstationer, ledningar och elförsörjning. Översvämning kan även påverka vattenkvaliteten i vattentäkterna negativt på olika sätt, exempelvis genom ökad avrinning från förorenade områden och ökad grumlighet. Översvämning ökar även risken för ras och skred, vilket kan påverka infrastrukturen för dricksvatten och vattenkvaliteten på liknande sätt. Sedan 2023 är varje kommun skyldig att ha en aktuell vattentjänstplan, där påverkan av översvämningssrisker på dricksvattensystemet identifieras och relevanta åtgärder beskrivas för att den allmänna VA-anläggningen ska fungera vid skyfall (6a–6b §§ vattentjänstlagen).

EU:s översvämningdirektiv 2007/60/EC syftar till att medlemsländerna i EU ska arbeta för att minska konsekvenserna av översvämningar och på så sätt värna om människors hälsa, miljön, kulturarvet och ekonomisk verksamhet. I Sverige genomförs översvämningdirektivet genom förordning om översvämningssrisker (SFS 2009:956) och MSBFS 2013:1 föreskrifter om riskhanteringsplaner. Förordningen om översvämning innebär att områden med betydande översvämningssrisker behöver identifieras. Detta görs av myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Därefter ansvarar länsstyrelsen i det aktuella länet för att ta fram kartor över översvämningssrisker inom de hotade områdena. I nästa steg tar länsstyrelserna fram riskhanteringsplaner.

Arbetet med översvämningdirektivet sker i olika cykler. I cykel 2 togs risk- och hotkartor fram, samt riskhanteringsplaner som sträcker sig fram till 2027, för orterna Göteborg, Uddevalla, Stenungsund, Alingsås och Borås. Orterna väljs ut utifrån ett antal kriterier, så som hur många riskobjekt man har i kategorin miljö, hälsa, samhällsviktig verksamhet och kulturmiljö samt hur stor andel av befolkningen som bor eller arbetar i de översvämningssdrabbade områdena. I förvaltningscykel 3 har dock enbart Göteborg och Uddevalla pekats ut av MSB som riskområden, och länsstyrelsen håller på att uppdatera riskkartorna för dessa orter.

De riskkartor som redan tagits fram ligger på MSB:s översvämningssportal¹². I kartorna finns bland annat information om vattentäkter, förorenade områden, miljöfarlig verksamhet som riskerar att översvämmas och avloppsreningsverk. Någon djupare analys för respektive vattentäkt eller riskobjekt har dock inte genomförts, och dricksvattenverk omfattas inte heller av analysen. Kommunerna kan dock använda kartläggningen som stöd i sina egna bedömningar av risker för sina vattenverk och tillhörande infrastruktur.

Risk för vattenbrist

De pågående klimatförändringarna väntas leda till bland annat längre perioder med låg nederbörd och liten tillrinning. Detta kan leda till längre perioder då grundvattennivåer och vattentillgång i sjöar och vattendrag är lägre än behovet.

Fyra kartor har tagits fram av länsstyrelsen i Västra Götaland som skulle kunna användas för att bedöma var i länet det kan förekomma förhöjd risk för vattenbrist, med utgångspunkt i dagens

¹² <https://gisapp.msb.se/apps/oversvamningsportal/avancerade-kartor/hot-och-riskkartor.html>

klimat. Med risk avses en möjlighet att vattnet inte räcker till för mänskliga behov, inklusive lantbruk. Ingen bedömning har gjorts av sannolikheten för brist eller vilken konsekvens bristen skulle kunna få.

Kartorna är översiktliga och kan enbart användas för översiktlig planering, ej detaljplanering. Syftet med kartorna är att snabbt få en överblick av helhetsbilden av vattentillgången i länet.

Karta över uttagskapacitet i små och stora grundvattenmagasin

I Figur 14 ses uttagskapaciteten av grundvatten i små och stora grundvattenmagasin. Länsstyrelsen har bearbetat öppna data från SGU för att ta fram det GIS-skikt som visar uttagskapacitet i stora magasin som punkter¹³ (SGU, 2025a). Det GIS-skikt som visar uttagskapacitet i små magasin har inte bearbetats av länsstyrelsen utan utgörs av SGU:s öppna data (SGU, 2025b).

Prickarna visar genomsnittlig uttagskapacitet i grundvattenmagasin i större sand- och grusförekomster, vilka är av relevans för kommunal dricksvattenförsörjning. Prickarna löper längs med de stråk av isälvsediment som löper i nordostlig till sydvästlig riktning i framför allt den sydöstra delen av länet.

Grundvattentillgång i små magasin, som visas av färgskalan i bakgrunden, är främst av relevans för de med enskild brunn. Tillgången till grundvatten hänger tätt samman med geologiska förhållanden, typ av jordart och den senaste tidens nederbördsförhållanden. Underlaget kan användas för översiktlig riskbedömning och planering med avseende på enskild vattenförsörjning, men är inte tillräckligt precis för att kunna bedöma vattentillgång och risk för vattenbrist vid en specifik fastighet.

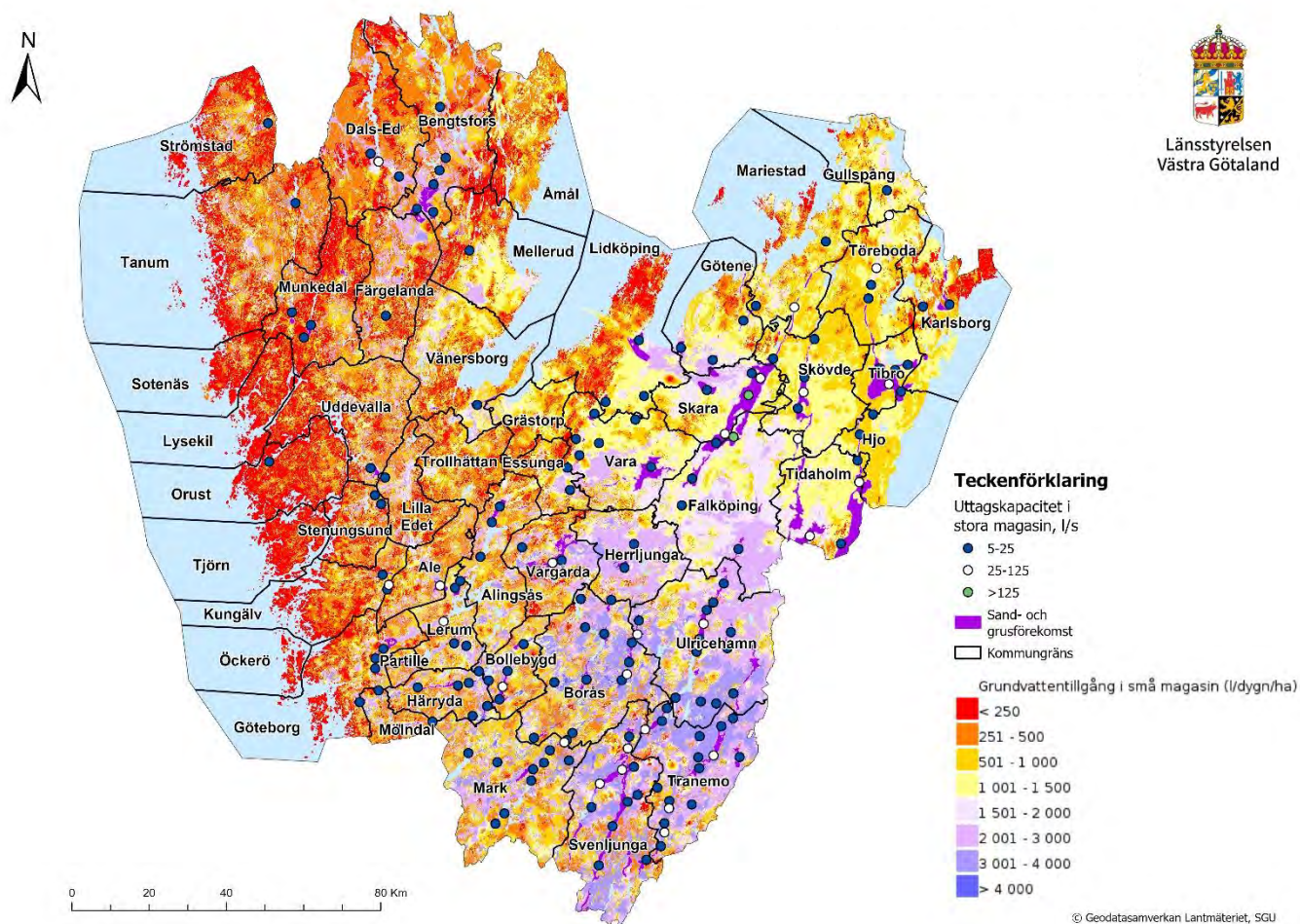
I figuren ses att grundvattentillgång i små magasin är lägst i Fyrbodal och Göteborgsregionen, med lägst tillgång längs med västkusten. Grundvattentillgången är som högst i Sjuhärad, och medelhög i Skaraborg. Även uttagskapaciteten i stora grundvattenmagasin är som högst i Sjuhärad och Skaraborg.

I områden med låg tillgång till grundvatten och höga behov för mänsklig aktivitet eller lantbruk är risken för vattenbrist som högst. Exempelvis är tätheten av lantbruk hög i delar av Skaraborg, där en långvarig torka kan medföra en risk för vattenbrist.

¹³ Baserat på SGU:s data grundvattentillgång i grundvattenmagasin: Magasindelområden J1, J2 och J3

Länsskyddets
Västergötland

Figur 14. Uttagskapacitet i små och stora magasin (SGU, 2025a, SGU, 2025b).

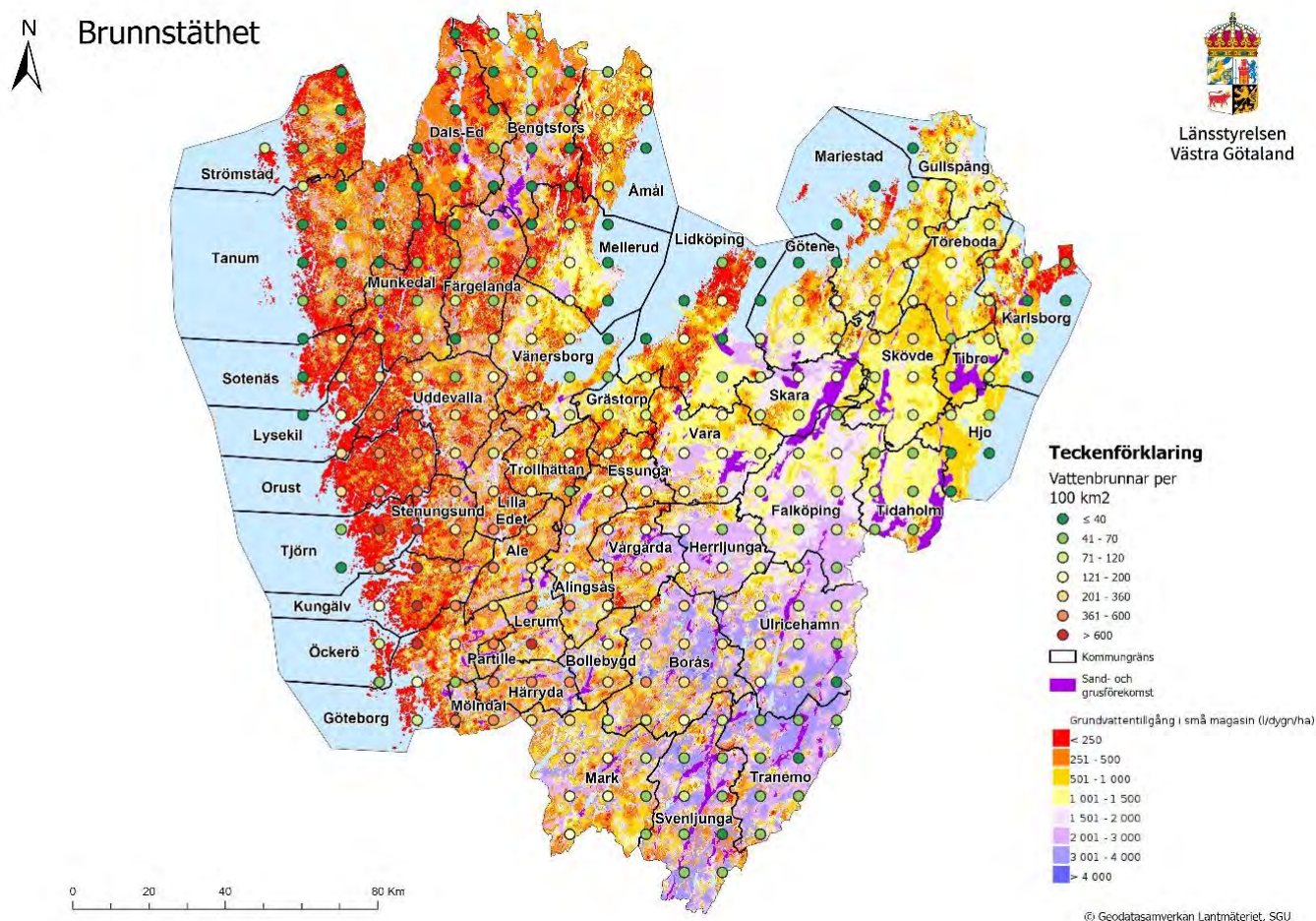
Risk för vattenbrist i enskilda brunnar

Figur 15 visar grundvattentillgång i små grundvattenmagasin samt brunnstäthet (SGU, 2025b, SGU, 2025c). Genom att studera figuren och ta hjälp av matrisen i Tabell 1 kan en bedömning göras av var i länet det kan föreligga risk för vattenbrist i enskilda brunnar på en skala från 1 – 3, där 3 är högst risk. Om exempelvis grundvattentillgången är hög och brunnstätheten låg är risken för brist lägre än om brunnstätheten är hög och grundvattentillgången låg.

Exempel på områden där brunnstätheten är hög och tillgången i små grundvattenmagasin låg är Orust, Tjörn och Kungälv. Exempel på områden där brunnstätheten är låg och grundvattentillgången hög är Svenljunga, Tranemo och Ulricehamn.

Tabell 1. Bedömningsmatris för risk för vattenbrist i enskilda brunnar.

	Låg brunnstäthet	Medelhög brunnstäthet	Hög brunnstäthet
Hög grundvattentillgång	1	1	2
Medelhög grundvattentillgång	1	2	3
Låg grundvattentillgång	2	3	3

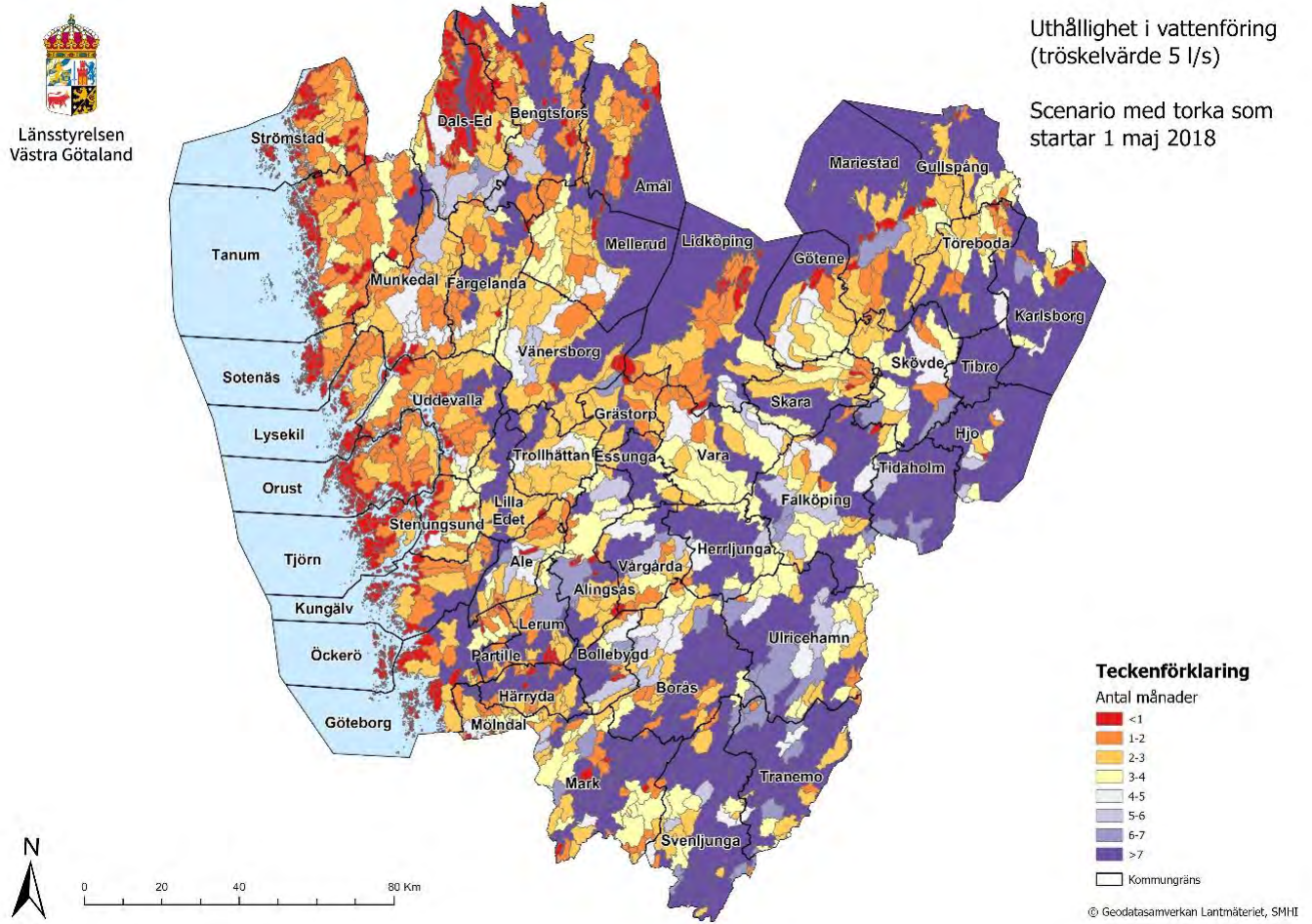

Figur 15. Översikt av grundvattentillgång i små grundvattenmagasin (l/d/ha) samt täthet av vattenbrunnar per 100 km² (SGU, 2025b, SGU, 2025c).

Hur länge finns ytvattnet kvar vid torka?

I Figur 16 visas en figur som visar hur länge ytvatten finns kvar i sjöar och vattendrag vid en långvarig torka, i ett scenario där ingen nederbörd kommer från 1 maj 2018, och där tröskelvärde för flöde är 5 l/s. Ett tröskelvärde för flöde innebär att när vattenflödet i ett vattendrag understiger tröskelvärde så anses det vara slut. Tröskelvärde är valt baserat på osäkerheter i modellen. Data kommer från en rapport som SMHI tog fram 2022 "Hur länge räcker vattnet? Beräkning vid uthållig torka" (SMHI, 2022).

Scenariot kan användas för att bilda en uppfattning om relativa skillnader i uthållighet i olika vattendrag, och därmed risken för vattenbrist. Vattendrag med uthålliga flöden löper mindre risk att drabbas av torka jämfört med vattendrag som torkar ut snabbt. I Figuren ses att vattendrag närmare kusten och i den nordvästra delen av länet riskerar att torka ut fortast, medan vattendrag i den södra och östra delen av länet generellt har en längre uthållighet.

Figur 16. Uthållighet i vattenförling vid torka som startar 1 maj 2018.

Beräkningen av uthållighet har gjorts genom att anpassa de väderdata som driver SMHI:s hydrologiska modell S-HYPE, det vill säga tidsserier av nederbörd och lufttemperatur med dygnsupplösning. I scenariot har modellen startats med historisk nederbörd och lufttemperatur, men efter den 1 maj 2018 nollställdes nederbörden. Därefter har flödet beräknats i vattendragen och en karta tagits fram.

Länets framtida vattenbehov

Idag saknas prognoser för framtida vattenanvändning på nationell nivå. Enskilda verksamheter och dricksvattenproducenter gör prognoser, men oftast med ett relativt kort tidsperspektiv. Det är svårt att förutsäga det framtida behovet av vatten eftersom det styrs av flera olika faktorer:

- Befolkningsutvecklingen och den geografiska spridningen i befolkning, industri och lantbruk påverkar vattenbehovet och dess fördelning i länet.
- Klimateffekter kan påverka hur vi anpassar verksamheter efter exempelvis säsongsvariationer i vattentillgång.
- Ålder och status på tekniska anläggningar påverkar vattenförluster till exempel i ledningsnät.
- Tekniska innovationer kan effektivisera vattenanvändningen eller introducera nya vattenbehov. Tekniska lösningar kan också möjliggöra en mer differentierad

vattenanvändning än vi har idag. Där vatten av dricksvattenkvalitet idag används för till exempel bevattning eller toalettspolning hade en sämre vattenkvalitet kunnat nyttjas.

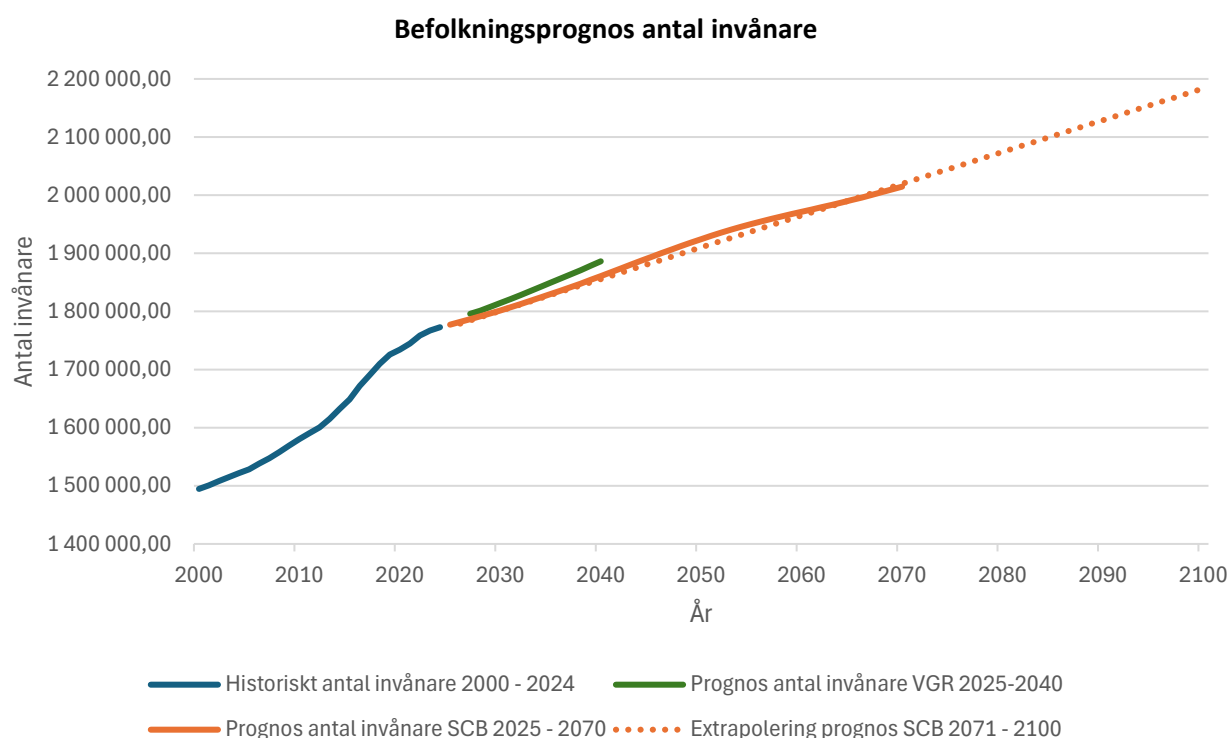
- Informationskampanjer har under de senaste åren använts med gott resultat för att påverka dricksvattenanvändares beteenden och minska vattenbrist. Beteendeförändringar kan även uppstå av andra anledningar och då ha en mer långsiktig påverkan på hur vi använder vatten.

De fem punkterna kan i sin tur påverkas av ekonomisk, juridisk och politisk styrning. Osäkerheten i prognoser för framtidens vattenbehov är stor. Samtidigt är tillgången till tillräcklig mängd råvatten samhällsviktig. Det behöver finnas marginaler i vattenförsörjningsplaneringen för att ta höjd för osäkerheterna.

Befolkningsutveckling

Befolkningsutveckling påverkas av många olika aspekter, både inom Sverige och i vår omvärld. Målåret för vattenförsörjningsplanen är 2100. I nuläget finns ingen befolkningsprognos för länet som sträcker sig så långt. För att få en bild av befolkningens mängd 2100 har befintliga prognoser förlängts. Att förlänga befolkningsprognoser innebär stora osäkerheter och folkmängden ökar oftast inte linjärt. I Figur 17 illustreras befolkningsutvecklingen i länet till år 2100 utifrån två prognoser:

- Västra Götalandsregionens prognos för länet 2025–2040, (VGR, 2025) (grön)
- Statistiska centralbyråns befolkningsprognos för länet 2020–2070, (SCB, 2025), (orange)

Figur 17. Befolkningsprognoser för Västra Götalands län från Västra Götalandsregionen (VGR) och Statistiska centralbyrån (SCB).

SCB:s prognos har längst tidsspann och är mest aktuell. Den visar på en lägre befolkningsökning än Västra Götalandsregionens prognos. Vid jämförelse av prognoserna, som visas i Figur 17, blir det tydligt att de skiljer sig åt, även om båda visar en befolkningsökning. SCB:s prognos är från 2025 och

beräkningarna baseras på data om fruktsamhet, dödlighet, inflyttning och invandring från de senaste nio åren samt ett antagande om att denna utveckling fortsätter (SCB, 2025). En framskrivning till år 2100 är osäker eftersom både stora och små strukturförändringar påverkar befolkningsutvecklingen. I vattenförsörjningsplanen har SCB:s data använts vid uppskattning av det framtida vattenbehovet.

SCB:s kommunvisa prognos 2020–2070 visar att befolkningen ökar i 26 av länets 49 kommuner fram till år 2030. Från 2030 – 2100 väntas befolkningen öka i 41 av 49 kommuner. Urbaniseringen fortsätter och den procentuellt sett största befolkningsökningen sker i och i anslutning till regionens större tätorter.

Hushållens vattenbehov och allmän vattenförsörjning år 2100

Vattenbehovet för länet har beräknats utifrån SCB:s befolkningsprognos och presenteras i Tabell 2. Vattenbehov är beräknat utifrån två värden för genomsnittlig vattenförbrukning per person, vad som inkluderas i dessa värden förklaras i avsnittet *Hushåll*. Beräkningarna är gjorda för två scenarier, ett med normal förbrukning och ett för högsäsong. I scenariot för högsäsong har ett antagande gjorts om att länets fritidshus är fullt belagda med fyra personer i varje hus, att besökande kommer ifrån andra län samt att fritidshusen är anslutna till kommunalt vatten. Detta är sannolikt en överskattning. Det finns ingen exakt siffra på hur många som besöker fritidshus i Västra Götaland från andra län, men det är en stor andel av fritidshusen i en kommun som ägs av personer från andra kommuner, och ca 6 % av Sveriges fritidshus är utlandsägda.

Tabell 2. Länets totala vattenbehov 2100 (baserat på SCB:s befolkningsprognos 2024–2070) samt vattenbehov vid högsäsong baserad på fritidshusbebyggelse. Hushållens vattenbehov speglar det totala behovet i länet, oavsett allmän eller enskild försörjning. Det totala vattenbehovet är något överskattat eftersom 100 procent anslutning till allmän vattenförsörjning antas i beräkningarna. Antal kubikmeter vatten är avrundat till närmaste tusental.

	Västra Götalands läns vattenbehov år 2100 (m ³ /dygn)	Västra Götalands läns vattenbehov år 2100 vid högsäsong (m ³ /dygn)
Hushållens vattenbehov (130 L/p/d)	284 000	325 000
Totalt dricksvattenbehov i allmän vattenförsörjning (180 L/p/d)	393 000	451 000

Även vattenförbrukningen per person kommer att förändras på sikt men prognoser för detta saknas. I Danmark är till exempel vattenförbrukningen lägre jämfört med Sverige, bland annat på grund av begränsad vattentillgång och ett högre pris på vatten. Detta visar på potential till minskad vattenförbrukning även i Sverige i framtiden (Havs- och vattenmyndigheten, 2020).

Enligt EU:s nya dricksvattendirektiv ska medlemsländerna bedöma sina vattenläckagenivåer för de dricksvattenproducenter som tillhandahåller minst 10 000 m³ per dag eller försörjer minst 50 000 personer. EU-kommissionen kommer därefter att fastställa ett tröskelvärde för vattenläckage som Sverige inte får överskrida. Direktivets tillämpning, tillsammans med att det utvecklas ny teknik och nya försörjningslösningar till följd av vattenbrist i framför allt sydöstra Sverige, är några av faktorerna som kan komma att påverka vår framtida vattenförbrukning. Sannolikt kommer den totala vattenförbrukningen per person att sjunka men det är inte möjligt att prognosticera

Lantbrukets framtida vattenbehov

Klimatförändringarna förväntas leda till att tillgången på vatten tidvis och regionalt minskar. De förväntas också leda till att jordbrukets vattenbehov ökar på lång sikt (Jordbruksverket, 2018). Det faktiska behovet av vatten i lantbruket beror också på hur livsmedelsproduktionen utvecklas. Med Sveriges livsmedelsstrategi som riktar tydligt in sig på ökad livsmedelsproduktion, samt pågående klimatförändringar, kommer sannolikt efterfrågan på bevattningsvatten öka. De regionala skillnaderna i Sverige bedöms också bli tydligare i områden med hög tillgång till vatten. I ett scenario där 10% av åkerarealen i länet bevattnas motsvarar det en vattenmängd som är ungefär hälften av dagens vattenanvändning i hushållen. I dagsläget bevattnas en mycket liten del av arealen men exemplet visar på att en kraftigt ökad bevattning leder till stora volymer som behöver säkerställas på ett säkert och hållbart sätt.

Den nuvarande trenden med storleksrationaliseringar inom lantbruket pågår med färre men större företag. Detta innebär att vattenbehovet koncentreras även om det inte ökar som genomsnitt. Sveriges livsmedelsstrategi 2.0, vilken är en uppdatering av tidigare strategi, har fokus på robusthet, konkurrenskraft, ökad produktion, regelförenklingar och att vi har livsmedelsproduktion i hela Sverige, och därmed hela länet. Jordbruksverket har på uppdrag av regeringen tagit fram mål och uppföljningsmetoder för svensk livsmedelsproduktion. I redovisningen pekar de på att både arealer och antalet djur behöver öka. De gör inga kopplingar till vattenbehov eller att en ökad bevattning i sig kan ge högre skörd per yta. Det är dock tydligt att den politiska inriktningen är ökad produktion och att den behöver ske i hela landet.

Det framtida bevattningsbehovet beror av många faktorer, såsom jordtyp, växt, odlingsmetod, klimat och väder, bevattningsteknik och ekonomi (Jordbruksverket, 2018). Detta gör det komplext att uppskatta hur stort vattenbehovet förväntas bli i framtiden. Det finns också stora osäkerheter i uppmätt data eftersom bevattningsbehovet skiljer sig stort från år till år då det är starkt väderberoende.

Vattenbehovet för djurhållning är mer stabilt över året och är därför främst beroende av antalet djur per produktionsenhet (Jordbruksverket, 2018). Lantbrukets samlade vattenbehov varierar mest beroende på förutsättningarna inom växtodlingen.

Trots osäkerheter i bedömningen av länets framtida vattenbehov behöver lantbrukare diskutera, planera för och samverka kring hållbar vattenförsörjning redan nu. Robust vattenförsörjning är en grundförutsättning för lantbruket och därmed för samhället i stort

Industrins framtida vattenbehov

Även inom industrin är god vattenförsörjning en viktig faktor för produktionen. Vattenbehovet varierar kraftigt mellan olika typer av verksamheter. Den aktuella vattenförbrukningen är ofta starkt relaterad till produktionens omfattning. Samtidigt varierar möjligheterna att recirkulera vatten eller minska vattenanvändningen beroende på typ av verksamhet och processens utformning. Generella bedömningar är inte möjliga att göra.

Det finns ingen prognos för hur industrin i Västra Götalands län kommer att utvecklas eftersom detta beror av konjunktur, förutsättningar på en global marknad, teknisk utveckling och många andra faktorer. Fler industrier är dock intresserade av att använda renat avloppsvatten för att minska sin förbrukning av kommunalt eller enskilt dricksvatten. En av de stora förbrukarna i länet har redan gjort detta och flera är på gång. Detta innebär att mer av det producerade dricksvattnet kan användas för human konsumtion.

4. Länets dricksvattenresurser

För att en vattenresurs ska anses som en robust dricksvattenresurs för flera generationer framåt behöver flera kriterier vara uppfyllda. Vattentillgången behöver kunna täcka det behov som finns under alla tider på året, vattenresursen måste vara gynnsamt belägen i förhållande till vattenbehovet, vattenkvaliteten behöver vara god nog för att kunna producera dricksvatten till en rimlig kostnad och risk för föroreningspåverkan eller kapacitetspåverkan ska vara låg. Utöver detta behöver vattenresursens gynnsamma egenskaper bestå i ett förändrat klimat och den behöver kunna uppfylla även de framtida kraven på kapacitet och kvalitet.

De viktigaste dricksvattenresurserna i länet är de som redan nyttjas idag och flera av dessa uppfyller samtliga krav ovan. Det finns dock dricksvattenresurser som nyttjas idag men som inte är långsiktigt hållbara och det finns delar av länet som idag inte har ordnat reservvattenförsörjning. De dricksvattenresurser som nyttjas för allmän vattenförsörjning behöver därför kompletteras för en fortsatt robust vattenförsörjning i länet.

För att identifiera vilka vattenresurser som kan vara aktuella som komplement ur ett regionalt perspektiv har Länsstyrelsen gjort en analys av samtliga vattenförekomster i länet. Analysen har mynnat ut i tre kategorier, se Figur 18.

Figur 18. Länets viktiga dricksvattenresurser delas in i tre kategorier; nationellt, regionalt och kommunalt viktig. Förutsättningarna för och behovet av förvaltning och skydd skiljer sig mellan de tre kategorierna.

Analysen omfattar uttagsmöjlighet, flöde, vattenkvalitet, läge, klimataspekter, föroreningsrisker och möjlighet till konstgjord infiltration. Yt- och grundvattenresursernas uttagsmöjlighet har även jämförts med ett uppskattat värde för medianvattenbehovet år 2100 i delregionen de är belägna i för att bedöma på vilken skala (nationell, regional, kommunal) de bedöms kunna nyttjas. Urvalsmetod och tillvägagångssätt vid prioritering framgår av bilaga 4.

Regionalt och nationellt viktiga dricksvattenresurser presenteras i detta kapitel. Kommunalt viktiga dricksvattenresurser utgörs av vattentäkter som nyttjas idag och presenteras inte i planen. Då det ändå är centralt för länets dricksvattenförsörjning att dessa får erforderligt skydd presenteras åtgärder för dem i kapitel 5.

Nationellt viktiga dricksvattenresurser

Vättern och vattensystemet Vänern och Göta älv är viktiga för vattenförsörjningen i flera län. För att skydd och förvaltning av dessa ska vara enhetlig krävs samarbeten över länsgränserna.

Riskhanteringen för de nationellt viktiga dricksvattenresurserna kräver också ett något annorlunda perspektiv än för övriga dricksvattenresurser. I dessa vattensystem finns vattenrelaterade intressen, exempelvis sjöfart, av en annan betydelse än i de flesta andra sjöar och vattendrag.

Regionalt viktiga dricksvattenresurser

De regionalt viktiga dricksvattenresurserna är sådana som kan vara av mellankommunalt intresse. De kräver därför samordnad förvaltning över kommungränser.

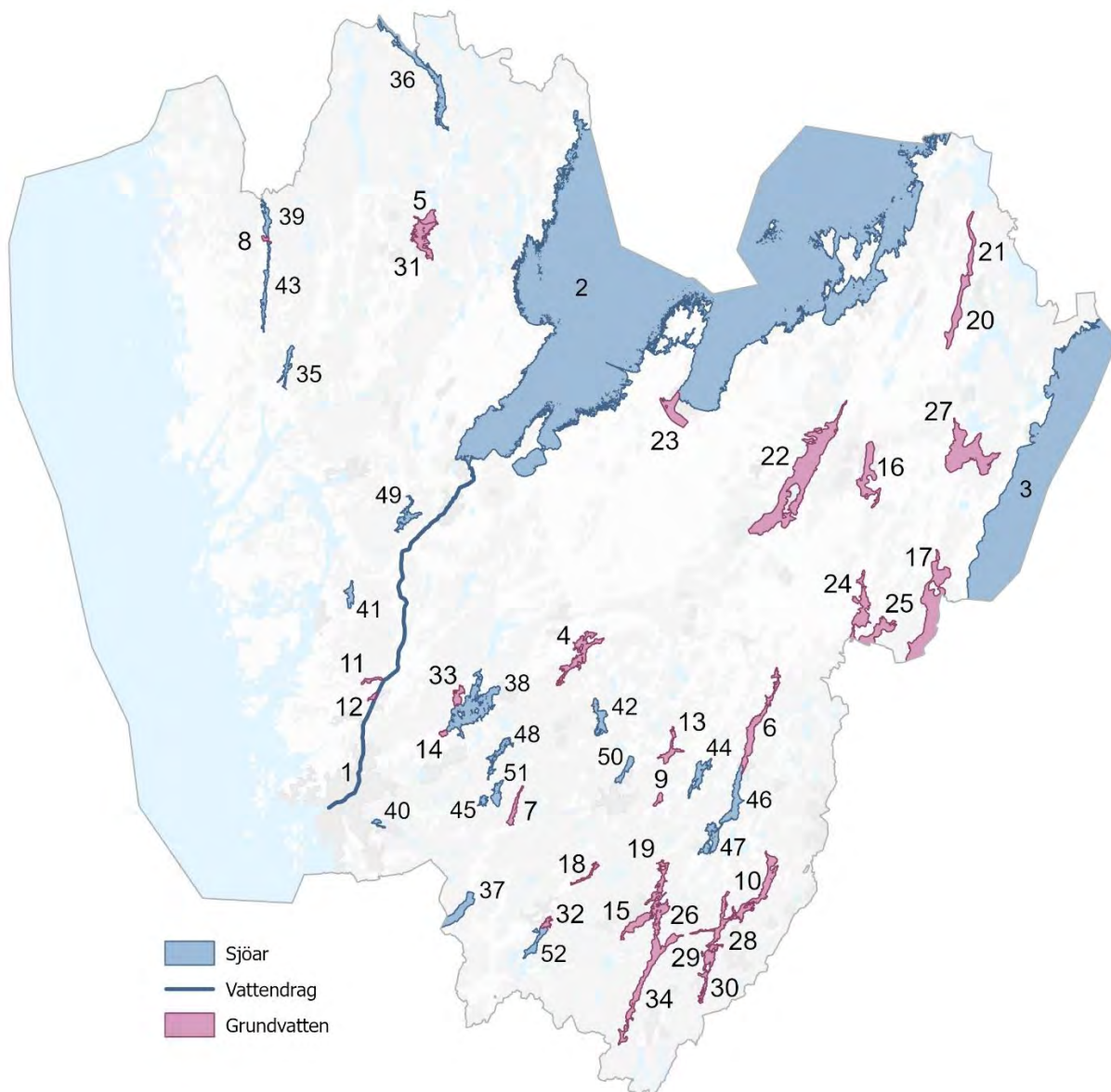
Ytvattenresurser och grundvattenresurser har olika sårbarhet och skyddsbehovet skiljer sig därför emellan dem. Grundvattenmagasin har ett naturligt skydd i och med att föroreningar kan brytas ner eller fastläggas i den ovanliggande marken, innan de når grundvattnet. Ytvatten har inte samma naturliga skydd och där har vattnet oftast kortare omsättningstid. I grundvattenmagasin stannar en förorening som väl når grundvattnet länge, dels på grund av att vattenomsättningen ofta är långsam dels för att temperaturen är lägre, den biologiska aktiviteten är låg och miljön ofta är syrefattig. Detta gör att föroreningar inte bryts ner på samma sätt som i ett ytvatten.

I grundvattenmagasin finns också en risk för förändring av själva magasinet genom utbrytning av naturgrus och andra material. Täckverksamhet ökar magasinets sårbarhet när naturligt skydd tas bort och innebär en föroreningsrisk genom att verksamheten sker där magasinet är sårbart. Större täckverksamheter kan även påverka grundvattenströmning och vattentillgång i magasinet.

Skillnaderna i sårbarhet och risk mellan yt- och grundvatten gör att det kan krävas olika åtgärder för att säkerställa skyddet av dem. Mer information om de nationellt och regionalt viktiga dricksvattenresurserna finns i bilaga 1.

Tabell 3. Nationellt och regionalt viktiga dricksvattenresurser i länet med ID-nummer enligt karta i Figur 19.

Nationellt viktiga dricksvattenresurser			
1. Göta Älv	2. Vänern	3. Vättern	
Regionalt viktiga dricksvattenresurser – grundvatten			
4. Algutstorp-Horla	13. Fänneslunda-Rångedala	22. Magasinsgrupp Rösjön Hornborga Valle Timmersdala	31. Ödskölts moar
5. Backen	14. Gråbodeltat	23. Rådaåsen	32. Örbydeltat
6. Blidsberg-Ulricehamn	15. Göjeholm	24. Sandhem-Hömb norr	33. Östadsdeltat
7. Nollåns dalgång	16. Hagelberg	25. Sandhem-Hömb söder	34. Östra Frölunda
8. Bullarebygden	17. Hökensås	26. Svenljunga	
9. Dalsjöfors	18. Kinnarumma-Fritsla	27. Tibro	
10. Nittorp	19. Kolarp	28. Tranemo	
11. Diseröd Norra	20. Töreboda	29. Ambjörnarp	
12. Diseröd Södra	21. Hova	30. Sjötofta	
Regionalt viktiga dricksvattenresurser – ytvatten			
35. Kärnsjön	40. Rådasjön	45. Västra Nedsjön	50. Öresjö Viskan
36. Lelång	41. Stora Hällungen	46. Åsunden	51. Östra Nedsjön
37. Lygnern	42. Säven	47. Yttre Åsunden	52. Östra Öresjön
38. Mjörn	43. Södra Bullaresjön	48. Ömmern	
39. Norra Bullaresjön	44. Tolken (Ulricehamn)	49. Öresjö Bäveån	

Figur 19 Karta med nationellt och regionalt viktiga dricksvattenresurser. Siffrorna motsvarar ID-nummer i tabell 4.

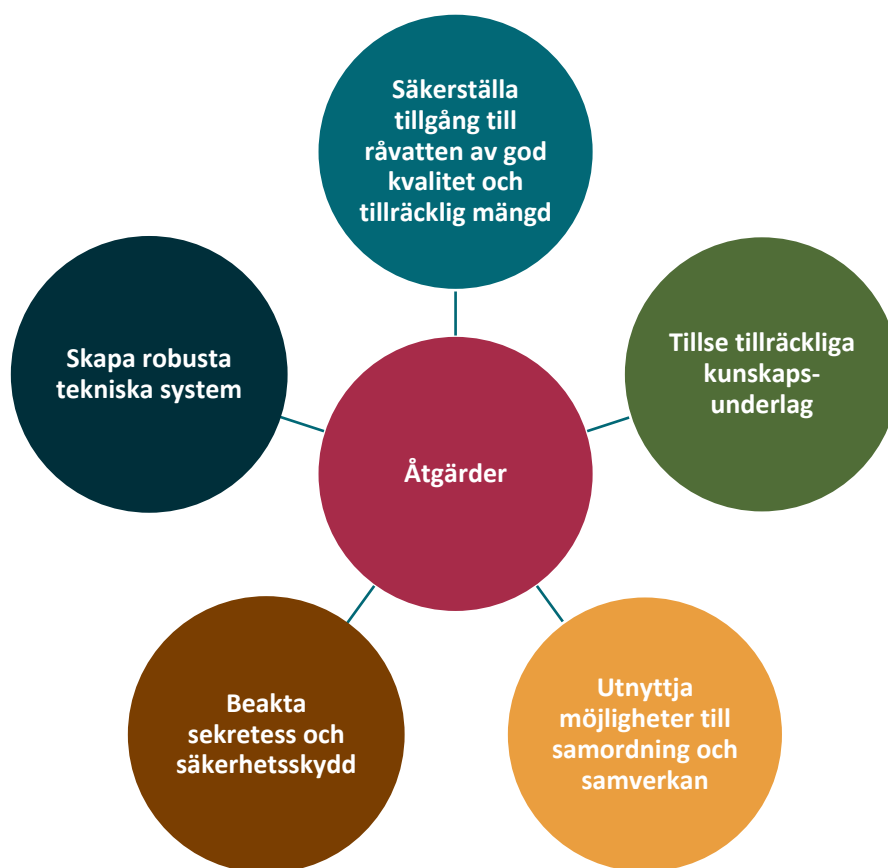
Vattenresurser av betydelse för andra län

I flera kommuner finns vattenresurser som korsar länsgränsen och som är viktiga för vattenförsörjning i angränsande län. Hallands, Jönköpings och Örebro län lyfter sådana vattenresurser i sina regionala vattenförsörjningsplaner. Örebro län pekar ut Skagern, Unden och Vättern som prioriterade. Jönköping pekar ut sjön Fegen, grundvattenförekomsterna Gislaved-Alabo, Sandhem-Hömb söder och Hökensås, samt ett antal vattendrag. Hallands län har valt att inte offentliggöra vilka vattenresurser de prioriterar av informationssäkerhetsskäl. Mer om dessa resurser och hur de behöver förvaltas framgår av respektive läns vattenförsörjningsplan.

5. Åtgärder för robust dricksvattenförsörjning

Dricksvattensäkerhet innebär att tillgodose behovet av vatten i tillräcklig mängd och av god kvalitet utan väsentliga avbrott. Grunden till en robust dricksvattenförsörjning är att ha kännedom om vilka hot, risker och sårbarheter som finns idag, hur dessa kan komma att förändras och ha en plan för att hantera detta. Risker för vattenförsörjningen kan röra sig om klimatrisker, sabotagerisker, olycksrisker och risker i ordinarie markanvändning och exploatering. De fem övergripande åtgärder som identifierats som viktiga för dricksvattensäkerheten i länet presenteras i Figur 20.

Figur 20. Fem övergripande åtgärder för långsiktigt robust dricksvattenförsörjning i Västra Götalands län.

För att vattenförsörjningen ska vara robust behöver också de organisationer som arbetar med den ha tillräckliga personella och ekonomiska resurser och god kompetens för att utföra sitt uppdrag. Även detta behöver planeras för så att det finns kontinuitet i arbetet med vattenförsörjningsplanering.

Som beskrivits i avsnittet "Länets framtida vattenbehov" finns det många faktorer som påverkar hur vatten används i samhället. Information om vattenförsörjning och vattenanvändning kan ändra beteenden både på kort och lång sikt. Att kommunicera om det arbete som görs kan påverka både vattenanvändningen och kompetensförsörjningen i branschen genom att synliggöra dricksvattenyrken.

Säkerställa tillgång till råvatten av god kvalitet och tillräcklig mängd

En robust dricksvattenförsörjning kräver tillräckliga marginaler så att leveransavbrott eller naturliga variationer i vattentillgång inte påverkar leveransen av vatten. Långsiktig planering i regionala och kommunala vattenförsörjningsplaner lägger grunden för detta, tillsammans med andra kommunala planeringsunderlag så som exempelvis vattentjänst- och nödvattenplaner. En viktig åtgärd för kommunerna är att säkerställa en tillräcklig reservvattenförsörjning inom den allmänna vattenförsörjningen. I den långsiktiga planeringen behöver även klimataspekter vägas in. Livsmedelsverket har tagit fram en handbok för klimatanpassning av dricksvattenproduktionen (Livsmedelsverket, 2019). Klimatanpassning är en samhällsbyggnadsfråga och kräver politisk förankring och samarbeten mellan flera olika kompetenser inom kommunens organisation. Handboken beskriver både administrativa åtgärder och fysiska åtgärder.

Marginaler kan också skapas genom vattenbesparande åtgärder och effektivisering av vattenanvändningen.

Leveranssäkerheten behöver också kunna upprätthållas vid kris och utvecklingen av dricksvattenförsörjningen behöver gå hand i hand med samhällsutvecklingen så att sårbarheter kan förutses och förebyggas.

När vattentäkter synliggörs genom vattenskyddsområden eller genom att de pekas ut i en vattenförsörjningsplan läggs grunden för att kunna skydda dem. Enligt ramdirektivet för vatten 2000/60/EG, artikel 7 ska vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller producerar mer än 10 m³/dygn ha erforderligt skydd. Skydd innebär att reducera risker som kan påverka möjligheten till långsiktigt nyttjande av vattentäkten. Risker för vattentäkter synliggörs ytterligare med den riskbedömning av uttagspunkter för dricksvatten och de förslag till åtgärder som tas fram till följd av dricksvattendirektivet.

Det finns många olika vattenskyddsåtgärder som minskar risker för viktiga vattenresurser där vattenuttag för dricksvattenförsörjning görs idag. En heltäckande riskanalys lägger grunden till att vidta rätt skyddsåtgärder. De naturgivna förutsättningarna, användningen och riskbilden vid en dricksvattenresurs avgör hur den bäst bör skyddas. Lokala skillnader kan vara stora och skyddet behöver därför vara lokalt anpassat. Ett effektivt vattenskyddsarbete innebär att anpassa skyddsåtgärderna efter riskens karaktär:

- Vattenskyddsområden med tillhörande vattenskyddsföreskrifter används för att reglera risker kopplade till markanvändning. En viktig del i vattenskyddsarbetet är också att utöva tillsyn för att säkerställa efterlevnaden av vattenskyddsföreskrifterna.
- Olycksrisker minskas genom exempelvis beredskap eller fysiska åtgärder som hindrar en förorening från att nå vattentäkten.
- Genom att synliggöra vattentäkter i fysisk planering kan exempelvis miljöfarliga verksamheter lokaliseras så att risken för förorening av en viktig dricksvattenresurs minimeras.
- Aktivt informationsarbete ökar medvetenheten om behovet av att skydda vattentäkter och om vilka risker som förekommer. Väl anpassad information är en kostnadseffektiv åtgärd för att förhindra oönskade aktiviteter och olyckstillbud inom ett vattenskyddsområde. Skyltning av vattenskyddsområden och information om vattenskydd i samband med tillsyn är exempel på detta.

Skyddsåtgärder för regionalt viktiga dricksvattenresurser som inte nyttjas som vattentäkt idag

De dricksvattenresurserna som pekats ut som regionalt viktiga men som inte är i bruk idag skyddas inte på samma sätt som befintliga vattentäkter. Precis som för nuvarande vattentäkter ska skyddet vara riskbaserat och avvägt efter behov. I och med att dricksvattenresurserna inte nyttjas idag syftar skyddet i första hand till att bibehålla goda förutsättningar för att resurserna ska kunna användas framöver. Skyddet består främst i att dricksvattenintresset synliggörs och beaktas i samhällsplanering och vid exploatering. Här behöver både kommunerna och Länsstyrelsen utveckla sina arbetssätt. Boverket har utvecklat vägledning om detta som finns i deras kunskapsbank (Boverket, 2025).

För att öka kunskap och erfarenheter om vattentillgångarna behövs mellankommunal samverkan med ett avrinningsområdesperspektiv.

Åtgärder vid torka och vattenbrist

Vid vattenbrist behöver samhället informeras löpande om vattenläget och behov av vattenbesparande åtgärder. Kommunerna behöver i god tid vara tydliga med vad eventuella vattenförbud innebär och vilka som eventuellt undantas från dem. Vid vattenbrist är det viktigt att kommunen samverkar med de större vattenförbrukarna i kommunen för att undersöka möjligheter att spara på vatten.

Vid risk för vattenbrist kan kommunen eller VA-huvudmannen besluta om bevattningsförbud enligt ABVA (allmänna bestämmelser för vatten och avlopp).

Under vissa förutsättningar, som framgår av 9 kap. 10 § MB, har kommunen möjlighet att föreskriva om krav på tillstånd eller anmälan för att inrätta eller använda grundvattentäkter för en- eller tvåfamiljsfastighet som annars är undantagna från tillståndsplikt enligt 11 kap. 11 § miljöbalken. Detta gäller i områden där knapphet på sött grundvatten råder eller kan befaras uppkomma.

Reservvattenförsörjning från alternativ vattentäkt kan bli aktuell i det fall kapaciteten i den ordinarie vattentäkt är begränsad på grund av exempelvis torka.

Vid allvarlig vattenbrist är den som bedriver vattenverksamhet skyldig att avstå det vatten som är oundgängligen nödvändigt för den allmänna dricksvattenförsörjningen eller för något annat allmänt behov, om vattenbristen orsakas av torka eller någon annan jämförlig omständighet (enligt 2 kap 10 § Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet). Den som lider skada genom att avstå vatten har rätt till skälig ersättning. Länsstyrelsen får besluta att den som bedriver verksamheten eller råder över vattentillgången ska göra detta.

Tillse tillräckliga kunskapsunderlag

Det finns idag luckor i den kunskap som behövs för att ta fram en heltäckande vattenförsörjningsplan för Västra Götalands län. Det finns behov att kartlägga och planera för vattenbehov utöver dricksvattenbehovet för människor. Exempelvis behövs fördjupad kunskap om vattenbehovet för lantbruk och industri samt vattenbehovet för att bibehålla känsliga naturmiljöer. Det krävs också bättre kännedom om vilka vattenuttag som görs från respektive vattenresurs.

Även vad gäller dricksvattenkvalitet kommer det att krävas mer kunskap, exempelvis kring miljögifter som PFAS och deras förekomst i miljön, kvalitetsförändringar som kommer med ett förändrat klimat samt nya metoder för mikrobiologisk och kemisk beredning av dricksvatten.

Klimatförändringarna orsakar större variationer i vattentillgång, både sett över året och mellan olika år. Det innebär större osäkerheter för de verksamheter som är beroende av vattenuttag ur våra vattenresurser och risk för konkurrens om vatten i bristområden. De vattenresurstyper som är mest sårbara i Västra Götaland är små yt- och grundvattenresurser. I dessa riskerar minskad vattentillgång under sommaren att orsaka vattenbrist, främst inom enskild vattenförsörjning.

Längs Bohuskusten är säsongsvariationerna stora med hög vattenförbrukning sommartid. Det är också under sommaren som vattentillgången är som lägst. I och med att en helhetsbild av vattenuttagen saknas finns inte en heltäckande bild av länets bristområden. Det finns ett behov av att fortsätta identifiera och genomföra insatser i bristområden för att förebygga konkurrenssituationer.

Det behövs också mer kunskap om naturliga variationer i vattentillgång i de regionalt viktiga vattenresurserna, samt vilka förändringar som kan väntas i och med de pågående klimatförändringarna. Detta innebär exempelvis behov av nivåövervakning i grundvattenmagasin för

att se variationer under året och mellan år, som en grund för att bedöma grundvattenmagasinens robusthet mot klimatförändringar och identifiera bristområden.

Erfarenheterna från 2018 visar att vi behöver större kännedom om hur torka påverkar vattenmiljöer samt i vilka vattenförekomster det finns risk för konkurrens mellan vatten till naturmiljön och bland annat vattenuttag för bevattning och i vissa fall för allmän vattenförsörjning.

Det finns även behov av att identifiera områden där brytning av naturgrus och annan täktverksamhet kan konkurrera med dricksvattenintresset. Under 2024 lät Länsstyrelsen SGU ta fram nya data och en rapport om bergkvalitet för delar av Västra Götaland, för att underlätta planeringen av materialförsörjning i länet (SGU, 2024). Rapporten kan även användas för att identifiera områden med möjliga intressekonflikter mellan bergmaterial och dricksvatten.

Utnyttja möjligheter till samordning och samverkan

En robust vattenförsörjning för hela länet innebär att tillgängliga resurser används effektivt. Eftersom vattenresurserna inte är jämnt fördelade i länet är samverkan en nyckel till detta. Det finns förbättringspotential i länet vad gäller samarbeten över kommungränser såväl som över förvaltningsgränser. Mellankommunala diskussioner är extra viktigt när kommuner delar vattenresurser men kan även vara till stor nytta för att effektivt nyttja andra resurser, kompetens och sprida erfarenheter.

Förutsättningarna för att skapa en säker, stabil och hållbar dricksvattenförsörjning skiljer mycket sig åt mellan landets vatten- och avloppsorganisationer. Detsamma gäller inom Västra Götalands län. Mellankommunal samverkan kan vara ett led i att minska skillnaderna och möjliggöra en mer strategisk, långsiktig planering i kommunerna. Länsstyrelsen kan ta en mer aktiv roll i att möjliggöra samarbeten, exempelvis genom att aktivt samordna mellan kommuner och erbjuda forum för diskussion om dricksvattenrelaterade frågor.

De nationella dricksvattenresurserna har betydelse både för vattenförsörjning och andra intressen som exempelvis sjöfart och fiske med mera. Då dessa dricksvattenresurser är så centrala för dricksvattenförsörjningen behöver de förvaltas efter sina specifika förutsättningar samtidigt som övriga intressen beaktas. Förvaltningen av Vänern och Vättern berör flera län. Samarbetet mellan län och kommuner, vattenvårdsförbund och vattenproducenter i anslutning till Vänern respektive Vättern är väl etablerat. Detta ger goda förutsättningar bland annat för att säkerställa skydd och effektivisera övervakningen i sjöarna.

Skapa robusta tekniska system

De tekniska systemen är en central del i en robust dricksvattenförsörjning. Ansvaret för anordnande, drift och underhåll av dessa åligger kommunens VA-huvudman eller dricksvattenproducenten. Effektivt resursutnyttjande minskar sårbarheten i vattenförsörjningen. Rening och distribution av vatten är energikrävande. Stora ledningsläckage innebär därför inte bara en förlust av vatten utan också stora energikostnader. Underhåll och förnyelse av tekniska anläggningar med bristfällig status effektiviserar resursutnyttjandet. Många kommuners dricksvattenanläggningar har idag ett stort behov av underhåll och förnyelse vilket också påverkar möjligheterna att avsätta resurser till långsiktig dricksvattenplanering. Anläggningarnas långa livslängd och de stora investeringar som krävs vid utbyggnad eller nybyggande innebär också att vägval om hur dricksvattenförsörjningen anordnas på lång sikt indirekt tas vid beslut om byggnation. Det är därför viktigt med långsiktig planering för vatten och avlopp som är väl anpassad efter samhällsutvecklingen i kommunen och klimatförändringarnas effekter.

Infrastruktur för dricksvatten är sårbart för effekterna av klimatförändringar. Exempelvis skred, översvämningar, värmebölja och sättningar på grund av torka kan påverka infrastrukturen på olika sätt. Värmebölja påverkar även hur människor använder vatten med ökad vattenförbrukning som följd, vilket kräver redundans i systemen.

Dricksvattenproduktion behöver också vara motståndskraftig i kris. För en robust vattenförsörjning är det viktigt att dricksvattenproducenterna har plan och beredskap för hur exempelvis elförsörjning och tillgång till kemikalier och annat som förbrukas i produktionen ska säkerställas.

Svenskt vatten har en samarbetsyta, VA-ReservdelsAkuten (VARA), där VA-organisationer kan få hjälp med akuta behov av reservdelar. På sikt är förhoppningen att samtliga svenska VA-organisationer ska ingå i den nya samarbetsytan med hemvist i WIS, MSB:s portal för civil beredskap.

Denna plan fokuserar på skydd av dricksvattenresurser och åtgärder i de tekniska systemen tas inte upp vidare.

Beakta sekretess och säkerhetsskydd

För att dricksvattenförsörjningen ska vara robust behöver också informationen om den hanteras på ett säkert sätt. Synen på informationshantering inom vattenförsörjning har förändrats under de senaste åren bland annat på grund av omvärldsläget, regeringens beslut att återuppta totalförsvarsplaneringen och förändringar i lagstiftning. Vid arbete med vattenförsörjning och vattenskyddsområden är det viktigt att tänka på att inte dela fler uppgifter än nödvändigt, göra en bedömning av om det finns uppgifter som omfattas av sekretess, skicka sekretessbelagd information på ett säkert sätt samt att vara tydlig med vilka uppgifter som är sekretessbelagda, så att en mottagare kan hantera dem säkert. Det är även viktigt att ha koll på information som ligger på webbsidor, i utredningar och andra lättillgängliga kanaler och regelbundet se över och bedöma den utifrån ett informationssäkerhetsperspektiv.

Vattenförsörjning är en samhällsviktig verksamhet och en del i totalförsvaret. Det gör att information som rör vattenförsörjning kan omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Viss sekretessbelagd information anses vara av betydelse för Sveriges säkerhet och omfattas därmed även av säkerhetsskyddslagen (2018:585). Informationshanteringen behöver anpassas efter detta¹⁴. Mer information om informationssäkerhetsarbete finns i livsmedelsverkets krishandbok, modul 4, "Informationssäkerhet, personalsäkerhet och fysisk säkerhet".

Då planen i första hand fokuserar på skydd av dricksvattenresurser tas inte åtgärder för att beakta sekretess och säkerhetsskydd upp vidare.

Föreslagna åtgärder

I detta kapitel presenteras förslag på specifika åtgärder för att säkerställa en hållbar dricksvattenförsörjning i länet. Varje åtgärd kopplar mot någon av de övergripande åtgärderna i Figur 20 vilket illustreras med sortering och färgsättning i tabellerna. Åtgärderna riktar sig till Länsstyrelsen såväl som olika förvaltningar inom kommunen. Även aktörer med enskild vattenförsörjning kan behöva vidta åtgärder för att tillse robust vattenförsörjning. Specifika åtgärdsförslag för dessa aktörer har inte inkluderats i denna plan.

Kommunernas åtgärder har delats in i tre avsnitt; vattenförsörjning, tillsyn och strategiskt miljöarbete samt fysisk planering. Syftet med detta är att synliggöra att åtgärder krävs inom flera

¹⁴ Mer information om informationssäkerhet kopplat till vattenförsörjningsplanering finns i Havs- och vattenmyndighetens vägledning (Havs- och vattenmyndigheten, 2020).

delar av kommunernas arbete för att skapa robust vattenförsörjning i samklang med samhällsplaneringen.

I kapitlen nedan delas kommunernas åtgärder in efter olika arbetsprocesser. Vilken förvaltning inom kommunen som ansvarar för åtgärderna kan variera. Oavsett var ansvaret ligger är samverkan centralt i genomförandet.

Flera av åtgärderna arbetar Länsstyrelsen och kommunerna med redan idag. För att åtgärdslistan ska bli heltäckande nämns även dessa. Samtliga åtgärder är viktiga för en fortsatt robust dricksvattenförsörjning i länet.

Åtgärderna har arbetats fram utifrån förslag i den dialog med kommuner som hölls i starten av arbetet med vattenförsörjningsplanen (se bilaga 5). Åtgärderna är även samordnade med vattenförvaltningens åtgärdsprogram och vägledningar från nationella myndigheter för att gå i linje med dessa. En översyn av åtgärderna gjordes under 2025 - 2026 i syfte att hålla de aktuella.

Vattenförsörjningsplanen är ett planeringsunderlag som Länsstyrelsen tillhandahåller om ett allmänt intresse. Åtgärder i en regional vattenförsörjningsplan är inte juridiskt bindande. Det innebär att länsstyrelsen inte kan ställa krav på att de ska genomföras. Givet de utmaningar vi står inför på grund av samhälls- och klimatförändringar är det dock en god idé att utveckla det strategiska arbetet med åtgärder som dessa. Det är inte något som bara identifierats av Länsstyrelse och kommuner i Västra Götaland. Vikten av långsiktig strategisk planering är påtagligt i samtliga myndigheters och andra aktörers kommunikation om samhällsutveckling. Det präglar också debatten i samhället i stort.

I vissa av åtgärderna hänvisas till vattenmyndigheternas åtgärdsprogram och dessa är juridiskt bindande. I fotnoter till tabellerna nedan framgår vilka åtgärder som återfinns i åtgärdsprogrammen. Vattenförsörjningsplanens åtgärder kan ha en annan formulering än vad som står i åtgärdsprogrammen. Avsikten är trots detta att vattenförsörjningsplanen ska ha samma ambitionsnivå som åtgärdsprogrammen.

Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med vattenförsörjning

Tabell 4. Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med vattenförsörjning.

Säkerställa råvattentillgång	
1	Säkerställa skydd av vattentäkter, baserat på lokal riskanalys, och vid behov: a) inrätta vattenskyddsområden för de allmänna vattentäkter som saknar skydd. b) gör regelbundet en översyn av befintliga vattenskyddsområden och bedöm om de behöver revideras, exempelvis utifrån klimatrisker och förändrad markanvändning. Revidera vattenskyddsområden vid behov c) säkerställ att information om kommunens vattenskyddsområden är sammanställda på ett överskådligt och aktuellt sätt, inklusive sådana som fastställts i äldre vattendomar. d) säkerställ att kommunen vet vilka vattenskyddsområden som kommunen har tillsyn inom. e) sprid information om vattenskyddsområden till berörda fastighetsägare och verksamhetsutövare.

	f) tillse god beredskap för olyckor och oförutsedda händelser som kan påverka råvattenkvaliteten. g) verka för att påtagliga risker reduceras genom att åtgärder vidtas av ansvariga aktörer i vattentäktens närhet.
2	Säkerställa att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd och att uttagen är långsiktigt hållbara. Vid behov ska prövning enligt miljöbalken initieras, särskilt i områden med ansträngda resurser och kumulativ påverkan. ¹⁵
3	Inkludera de regionalt viktiga dricksvattenresurserna i den kommunala VA-planeringen.
4	Gör en analys av vattentillgång i kommunen och långsiktigt vattenbehov. Säkerställ att analysen förankras i exempelvis kommunens vattentjänstplan eller annat planeringsdokument för VA ¹⁶ .
5	Klimatsäkra dricksvattenförsörjningen. Exempelvis genom att arbete med livsmedelsverkets handböcker för klimatanpassning och krisberedskap ¹⁷ .
6	Planera för redundans och reservvattenförsörjning.
7	Säkerställ att planering och rutiner finns framtagna för händelser som påverkar dricksvattentillgången, enligt exempelvis livsmedelsverkets guide för nödvattenplanering och Länsstyrelsen planeringsinriktning för civilt försvar och höjd beredskap i Västra Götalands län ¹⁸ .
Tillse kunskapsunderlag	
8	Övervaka parametrar som nivåer, flöden och vattenkvalitetsparametrar i dricksvattenresurser.
9	Undersök hur dricksvattenförsörjningen påverkas av klimatförändringarna genom att beakta underlag från exempelvis SMHI och SGU om påverkan på nivåer, flöden och vattenkvalitetsparametrar
Möjliggör samordning och samverkan	
10	Vid behov utveckla mellankommunala samarbeten och samarbeta om dricksvattenfrågor över förvaltningsgränserna inom kommunen.

¹⁵ Tillståndsplikten framgår av 11 kapitlet i miljöbalken.

¹⁶ Se vägledning från Havs och vattenmyndigheten och SGU; "Vägledning för regional vattenförsörjningsplanering" respektive "Vattenförsörjningsplan – identifiering av vattenresurser viktiga för dricksvattenförsörjningen"

¹⁷ Se Livsmedelsverkets rapport 2019 version 1 "Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning", samt handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten.

¹⁸ Se Livsmedelsverket KC:1701, 2017 "Guide för planering av nödvattenförsörjning". Se även bilaga 2 till länsstyrelsens planeringsinriktning för civilt försvar och höjd beredskap för Västra Götalands län. Planeringsinriktning och dess bilagor kan nås genom att kontakta länsstyrelsen.

Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med tillsyn och strategiskt miljöarbete

Tabell 5. Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med tillsyn och strategiskt miljöarbete.

Säkerställa råvattentillgång	
11	Genomföra systematisk och regelbunden tillsyn inom de vattenskyddsområden där kommunen har tillsynsansvar. ^{19,20}
12	Vid tillsyn och handläggning av anmälningar enligt miljöbalken ska kommunen ta särskild hänsyn till dricksvattenintresset. Detta gäller särskilt för verksamheter belägna i vattenskyddsområde, områden skyddade enligt EU:s vattendirektiv Artikel 7 eller andra utpekade dricksvattenresurser som finns med i regionala, mellankommunala eller kommunala vattenförsörjningsplaner.
Möjliggör samordning och samverkan	
13	Vid behov utveckla mellankommunala samarbeten och samarbeta om dricksvattenfrågor över förvaltningsgränserna inom kommunen.

Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med fysisk planering

Tabell 6. Åtgärder riktade till kommunerna i deras arbete med fysisk planering.

Säkerställa råvattentillgång	
14	Vid översiktsplanering: a) ta hänsyn till skyddet av dricksvattenresurser genom att exempelvis beakta vattenskyddsområden och utpekade dricksvattenresurserna i regional, mellankommunal och kommunal vattenförsörjningsplan. b) beakta dricksvattenresurser som andra kommuner har pekat ut som viktiga för sin vattenförsörjning inom kommunen. c) beakta påverkan av klimatförändringarna på vattenförsörjningen.
15	Beakta dricksvattenintresset vid detaljplanering ²¹ , genom att exempelvis beskriva mellankommunala samband eller risk för påverkan på framtida vattentäkter.
Möjliggör samordning och samverkan	
16	Vid behov utveckla mellankommunala samarbeten och samarbeta om dricksvattenfrågor över förvaltningsgränserna inom kommunen.

¹⁹ Ansvaret för tillsyn regleras i miljöprövningsförordningen (Miljötillsynsförordning (2011:13)).

²⁰ Åtgärdsprogram för vatten 2022 – 2027, kommunernas åtgärder 3c.

²¹ Boverket vägleder om detta i PBL kunskapsbanken (Boverket 2020b).

Åtgärder riktade till Länsstyrelsen

Tabell 7. Åtgärder riktade till Länsstyrelsen.

Säkerställa råvattentillgång	
17	Inrätta vattenskyddsområden när kommuner ansöker och främja arbetet med inrättande genom att ge råd och stöd. Stötta kommunerna i att upprätthålla god kunskap om sina befintliga vattenskyddsområden ²² .
18	Genomföra systematisk och regelbunden tillsyn av vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter inom de vattenskyddsområden där Länsstyrelsen har tillsynsansvar. Ge tillsynsvägledning till kommunerna vad gäller tillsyn i vattenskyddsområden. ²³
19	Vid granskning av översiktsplaner och detaljplaner uppmärksamma om dricksvattenintresset synliggörs genom exempelvis vattenskyddsområden, områden skyddade enligt EU:s vattendirektiv Artikel 7, samt koppling till regionala, mellankommunala och kommunala vattenförsörjningsplaner.
20	Vägleda om hur dricksvattenintresset ska synliggöras och hanteras i fysisk planering.
21	Visa hänsyn till dricksvattenintresset och effektiv vattenanvändning vid prövning och tillsyn av miljöfarlig verksamhet. Detta gäller särskilt för verksamheter belägna i vattenskyddsområde, områden skyddade enligt EU:s vattendirektiv Artikel 7 eller andra utpekade dricksvattenresurser som finns med i regionala, mellankommunala eller kommunala vattenförsörjningsplaner.
22	Visa hänsyn till dricksvattenintresset när länsstyrelsen är remissinstans vid prövning samt vid tillsyn av vattenverksamhet. Detta gäller särskilt för verksamheter belägna i vattenskyddsområde, områden skyddade enligt EU:s vattendirektiv Artikel 7 eller andra utpekade dricksvattenresurser som finns med i regionala, mellankommunala eller kommunala vattenförsörjningsplaner.
23	Genom tillsyn kontrollera att tillståndspliktiga vattenuttag i grund- och ytvatten har tillstånd. ²⁴
24	Identifiera områden där dricksvattenförsörjningen är särskilt utsatta för klimatrisker, exempelvis områden i länet med risk för vattenbrist eller risk för översvämning med negativ påverkan på dricksvattenförsörjningen.
25	Erbjud rådgivning och information till lantbrukare gällande exempelvis: a) risker för vattenförsörjningen kopplade till användning av näringsämnen och växtskyddsmedel b) möjlighet till ersättningar och investeringsstöd för åtgärder som minskar lantbrukets påverkan på vatten, så som exempelvis våtmarker och kalkfilterdiken c) bevattningsdammar i jordbrukslandskapet

²² Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027, länsstyrelsernas åtgärd 5a och 5c

²³ Åtgärdsprogram för vatten 2022–2027, länsstyrelsernas åtgärd 5b och 5c

²⁴ Åtgärdsprogram för vatten 2021–2027, länsstyrelsernas åtgärd 5e

26	Stötta och genomföra åtgärder för att återställa naturlig hydrologi och ökad tillgång på vatten i landskapet. Detta genom att exempelvis: a) erbjuda rådgivning kring denna typ av åtgärder b) handlägga våtmarksansökningar inom LONA- och LOVA-stöden c) restaurera dikade myrar i skyddad natur
Tillse kunskapsunderlag	
27	Fortsätt kartlägga vattenuttag och vattenbehov för att få en överblick över det totala uttaget ur vattenresurser i länet.
28	Kartlägga nuvarande vattenkvalitet och vattentillgång i länet samt trender och förändringar.
Möjliggör samordning och samverkan	
29	Skapa forum för samverkan och diskussion om dricksvattenfrågor i länet, inklusive frågor om vattenkrisberedskap och nödvatten. Ge stöd i arbetet med nödvatten- och kontinuitetsplanering.
30	Se till att dricksvattenaspekten beaktas i forum som finns för förvaltning av Vätern, Vättern och Göta älv.

6. Referenser

Anna Eklund, 1998. SMHI Nr 74. Vattentemperaturer i sjöar, sommar och vinter. Resultat från SMHI:s mätningar.

Boverket, 2025a. PBL kunskapsbanken – Vattenförsörjning. [Vattenförsörjning i översiktsplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#), granskad 2024-01-31.

Boverket, 2025b. PBL kunskapsbanken – Vattenförsörjning vid detaljplanering, [Vattenförsörjning vid detaljplanering - PBL kunskapsbanken - Boverket](#), granskad 2024-02-07.

Försvarsmakten, MSB, 2025. Utgångspunkter för totalförsvaret 2025 – 2030. <https://www.mcf.se/siteassets/dokument/om-msb/vart-uppdrag/regeringsuppdrag/besvarade-regeringsuppdrag/2025/utgangspunkter-for-totalforsvaret-2025-2030.pdf>

Göta Älvs vattenvårdsförbund, 2018. <https://www.gotaalvvf.org/faktaomgotaalv.4.101b298612d0e33932680001774.html>

Göteborgsregionens kommunalförbund, 2020, Vattenförsörjningsplan för Göteborgsregionen. Publicerad 2014, uppdaterad 2020. Göteborgsregionens kommunalförbund.

Havs- och vattenmyndigheten, 2014. Riksintresse för anläggningar för vattenförsörjning. <https://www.havochvatten.se/arter-och-livsmiljoer/atgarder-skydd-och-rapportering/skyddade-omraden/riksintressen/riksintresse-for-dricksvattenanlaggningar.html>, publicerad 2014-09-25, uppdaterad 2024-03-06.

Havs- och vattenmyndigheten, 2015. 2015:15 Juridiken kring vatten och avlopp. Göteborg: Havs- och vattenmyndigheten.

Havs- och vattenmyndigheten, 2020. 2020:1 Vägledning för regional vattenförsörjningsplanering. Göteborg: Havs- och vattenmyndigheten.

Jordbruksverket, 2018. Jordbrukets behov av vattenförsörjning. Jönköping: Jordbruksverket.

Livsmedelsverket, 2017. Guide för planering av nödvattenförsörjning. KC:1701. <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/publikationer/handbocker-och-verktyg/guide-for-nodvattenplanering>

Livsmedelsverket, 2019. Handbok för klimatanpassad dricksvattenförsörjning. Uppsala: Livsmedelsverket. <https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/handbocker-verktyg/handbok-for-klimatanpassad-dricksvattenforsorjning-2019.pdf>

Livsmedelsverket 2024. Handbok i krisberedskap och civilt försvar för dricksvatten. <https://www.livsmedelsverket.se/om-oss/publikationer/handbocker-och-verktyg/handbok-for-krisberedskap-och-civilt-forsvar-for-dricksvatten>

Länsstyrelsen Västra Götaland, 2025. Civilt försvar <https://www.lansstyrelsen.se/vastra-gotaland/samhalle/sakerhet-och-beredskap/civilt-forsvar.html>

Länsstyrelsen Västra Götaland, 2023. Västra Götaland i ett förändrat klimat. <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/arcgis/apps/storymaps/collections/145aadd35973469bbef307f6cfa7951d?item=1>

Länsstyrelsen Västra Götaland, 2022. Vattenförsörjning i Västra Götalands län - Mjölkgårdar i olika områden. Rapport 2022:28

Miljörapporter 2018–2019 från länets anläggningar, svenska miljörapporteringsportalen, Regeringen, 2017. En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-livsmedelsstrategi-for-jobb-och-hallbar-tillvaxt-i-hela-landet/>, senast ändrad 2017-01-16, besökt 2020-09-09.

- Miljösamverkan Skaraborg, 2025. <https://www.miljoskaraborg.se/privatperson/vatten/vatten-till-miljon/vattenskyddsomraden/vatterns-vattenskyddsomrade/>. Besökt 2026-01-15.
- MSB, 2025. Konsekvenser vid höga och låga vattennivåer i Vänern. Publikationsnummer: MSB2612 - Oktober 2025. <https://rib.msb.se/filer/pdf/31151.pdf>
- Rhode, A., Lindström, G., Rosberg, J. & Pers, C., 2006. Grundvattenbildning i svenska typjordar - översiktlig beräkning med en vattenbalansmodell. Uppsala Universitet: Report Series A, No. 66.
- Rhode, A., Lindström, G., Dahnée, J., 2009. Grundvattennivåer i ett förändrat klimat. Uppsala universitet: proj. nr 60–1642/2007.
- SCB, 2025, Folkmängd, antalet födda, döda och flyttningar efter region, kön och ålder. År 2024–2070, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0401_BE0401A/BefProgOsiktRegN/.
- SCB, 2025a, Total vattenanvändning per användargrupp, efter region. Vart femte år 1990 – 2020. [Total vattenanvändning per användargrupp, efter region. Vart femte år 1990 - 2020. PxWeb](https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/vattenanvandning/vattenuttag-och-vattenanvandning-i-sverige/)
- SCB, 2025b, Statistiska centralbyråns statistikdatabas, Vattenuttag och vattenanvändning i Sverige <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/miljo/vattenanvandning/vattenuttag-och-vattenanvandning-i-sverige/>
- SCB, 2025c, Statistiska centralbyråns statistikdatabas, Befolkningens anslutning till kommunalt vatten och avlopp. År 1960–2022. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0902_MI0902C/MI0902T05/
- SCB, 2025d, Antal småhusfastigheter efter region, fastighetstyp, och vattenanslutning. Vart femte år 2000–2020, https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0902_MI0902C/MI0902T04/
- SCB, 2025e. Jordbrukets vattenanvändning per typ av användning, efter region, Vart femte år 1995–2020. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0902_MI0902E/VattenAnvJord/.
- SCB, 2025f, Industrins vattenanvändning efter region och typ av vatten. År 2005 – 2020. https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0902_MI0902E/VattenAnv/
- SCB, 2022. Vattenanvändningen i Sverige 2020. Stockholm: Statistiska centralbyrån. https://www.scb.se/contentassets/54f765e90041445397b0fdc85aa04424/mi0902_2020a01_br_mi27br2201.pdf
- SGL, 2012. Skredrisker i Göta älvdalen i ett förändrat klimat, slutrapport i 3 delar. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1372738/FULLTEXT01.pdf>
- SGL, 2018. Klimatlasters effekt på naturlig mark och geokonstruktioner. Geotekniska aspekter på klimatförändringen.
- SGU, 2024. Beskrivning till Bergkvalitetskartan för betong i delar av Västra Götaland <https://www.sgu.se/globalassets/produkter/publikationer/2024/k755-beskrivning.pdf>
- SGU, 2013. Bedömningsgrunder för grundvatten SGU 2013:01. Uppsala: Sveriges Geologiska Undersökning.
- SGU, 2017. Grundvattenbildning och grundvattentillgång i Sverige. Uppsala: Sveriges Geologiska Undersökning.
- SGU, 2025a. SGU:s kartvisare, Grundvattenmagasin <https://apps.sgu.se/kartvisare/kartvisare-grundvattenmagasin.html>
- SGU, 2025b. Kartvisaren Grundvattenmagasin <https://www.sgu.se/produkter-och-tjanster/kartor/kartvisaren/grundvattenkartvisare/grundvattenmagasin/>
- SGU, 2025c. Databasen brunnar <https://www.sgu.se/grundvatten/brunnar-och-dricksvatten/brunnsarkivet/>
- SGU, 2025d. Grundvatten och förändrat klimat. Besökt 2025-05-22. <https://www.sgu.se/grundvatten/grundvatten-och-forandrat-klimat/>

SGU, 2025e. Grundvatten i framtida klimat – effekter för grundvattenförsörjningen. Carl-Erik Hjerne, Anders Retzner, Eva Hellstrand, Bo Thunholm, Michelle Nygren, Jakob Forsgren, Jonas Gierup. RR 2025:01.

SGU, 2025f. Det menas med fyllnadsgrad och grundvattensituation. Besökt 2025-05-23.

<https://www.sgu.se/grundvatten/grundvattennivaer/om-grundvattennivaer/det-menas-med-fyllnadsgrad-och-grundvattensituation/>

SMHI, 2025a. Klimatscenariotjänsten. [https://www.smhi.se/klimat/framtidens-](https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/klimatscenariotjansten/klimatscenariotjansten/met/vastra_gotalands_lan/medeltemperatur/rcp85/2071-2100/year/anom)

[klimat/klimatscenariotjansten/klimatscenariotjansten/met/vastra_gotalands_lan/medeltemperatur/rcp85/2071-2100/year/anom](https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/klimatscenariotjansten/met/vastra_gotalands_lan/medeltemperatur/rcp85/2071-2100/year/anom)

SMHI, 2024. Konsekvenser för Sveriges stora sjöar i varmare klimat. Besökt 2025-05-23.

<https://www.smhi.se/klimat/framtidens-klimat/sjoar-och-vattendrag-i-varmare-klimat/konsekvenser-for-sveriges-stora-sjoar-i-varmare-klimat#Vattern>

SMHI, 2022. Hur länge räcker vattnet? Beräkning av uthållighet vid torka. Niclas Hjerdt.

SMHI, 2015. Framtidsklimat i Västra Götalands län, Norrköping: Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Svenskt Vatten, 2024. Resultatrapport för VASS Drift 2023

<https://www.svensktvatten.se/globalassets/dokument/organisation--styrning/va-statistik/r2024-06-resultatrapport-for-vass-drift-2023-3.pdf>

VGR, 2025. Befolkningsprognos Västra Götaland 2024–2040. <https://www.vgregion.se/regional-utveckling/statistik-och-analys/aterkommande-aktiviteter/befolkningsprognos/>

Copyrightförteckning av kartor

Vattenförsörjningsplanen:

- © Lantmäteriet Geodatasamverkan – GSD Fastighetskartan, samtliga kartor
- © Lantmäteriet Geodatasamverkan – SGU Jordarter 1:1 miljon, figur 3
- © Lantmäteriet Geodatasamverkan – VM Vattenförekomster och övriga vatten (2017–2021 cykel 3), figur 19
- © Lantmäteriet Geodatasamverkan – LM Översiktskartan, samtliga kartor
- © Lantmäteriet Geodatasamverkan – GSD Fastighetskartan, samtliga kartor

Länsstyrelsen
Västra Götaland

§ 147

Dnr KS-2024-000188

Förslag till reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

Förslag till reviderade avfallsföreskrifter för Munkedals kommun presenterades på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte 2025-06-13 § 71. Nämnden beslöt då att återremittera ärendet till samhällsbyggnadsförvaltningen för att se över dokumentet. För att renhållningstaxan och avfallsföreskrifterna skall harmonisera har även vissa justeringar gjorts i renhållningstaxan.

Föreslagna förändringar i avfallsföreskrifterna

Utifrån nämndens beslut har:

- § 26 kompletterats
Vid felsortering kommer fastighetsägaren att kontaktas och felet påpekas, om felsortering upprepas en andra gång kan felsorteringsavgift komma att tas ut. Eventuella lås kan komma att behövas på utsatta hämtställen.
- § 43 lagts till
Fastighet med byggnad för bostadsändamål som är obeboelig (förfallen) kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen. Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att avfall under kommunalt avfall inte uppstår på fastigheten.

Obeboelig fastighet debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.

Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Beslutsunderlag

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens protokollutdrag 2026-08-17 § 116

Tjänsteskrivelse Rambo AB 2026-02-06

Bilaga A - Förslag till reviderade Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun med tillhörande bilagor 1, 2,3 och 4

Bilaga B – Granskningsredogörelsen

Forts. § 147

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla förvaltningens förslag till beslut med följande ändringar, samt eventuella följdförändringar:

Att § 26 ändras till följande:

- Vid felsortering av avfall, vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter, ska fastighetsägaren kontaktas och felet påpekas.
- Med felsortering av avfall avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.
- Om felsorteringen upprepas vid flera tillfällen kan eventuella lås komma att behövas på hämtställen där obehöriga kan antas använda kärlen. Montering av lås sker efter dialog mellan fastighetsägaren och Rambo.

Att § 38b punkt 3 stryks följande:

- "samt eventuella kostnader vid överfulla kärl och felsorterat avfall"

Att § 43 ändras till följande:

- Fastighet som ej går att nyttja på grund av t.ex. förfall, kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldigheten att lämna "avfall under kommunalt ansvar" till kommunen.
- Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att "avfall under kommunalt ansvar" inte uppstår på fastigheten.
- Fastighet som beviljas helt från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i eller bedriver näringsverksamhet med säte i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.
- Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Yrkanden

Liza Kettil (S), Erik Färg (S) och Christer Nilsson (C) yrkar avslag på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Anders Persson (SD), Martin Svenberg Rödin (M) och Sabina Fremark (KD) yrkar bifall till Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Forts. § 147

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Anders Persson (SD) mfl. bifallsyrkande mot Liza Kettils (S) m.fl. avslagsyrkande på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen bifalla miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Votering begärs och genomförs

Kommunstyrelsens godkänner följande propositionsordning:

Ja-röst för bifall till miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Nej-röst för avslag på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Med 6 ja-röster mot 5 nej-röster beslutar kommunstyrelsen bifalla miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Omröstningsresultat

Namn	Ja	Nej	Avstår
Anders Persson (SD)	Ja		
Jan Petersson (SD)	Ja		
Martin Svenberg Rödin (M)	Ja		
Lars Östman (M)	Ja		
Sabina Fremark (KD)	Ja		
Liza Kettil (S)		Nej	
Pia Hässlebräcke (S)		Nej	
Erik Färg (S)		Nej	
Christer Nilsson (C)		Nej	
Yvonne Martinsson (S)		Nej	
Louise Skaarnes (SD) ordförande	Ja		
Totalt	6	5	0

Forts. § 147

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla förvaltningens förslag till beslut med följande ändringar, samt eventuella följdändringar:

Att § 26 ändras till följande:

- Vid felsortering av avfall, vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter, ska fastighetsägaren kontaktas och felet påpekas.
- Med felsortering av avfall avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.
- Om felsorteringen upprepas vid flera tillfällen kan eventuella lås komma att behövas på hämtställen där obehöriga kan antas använda kärlen. Montering av lås sker efter dialog mellan fastighetsägaren och Rambo.

Att § 38b punkt 3 stryks följande:

- "samt eventuella kostnader vid överfulla kärl och felsorterat avfall"

Att § 43 ändras till följande:

- Fastighet som ej går att nyttja på grund av t.ex. förfall, kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldigheten att lämna "avfall under kommunalt ansvar" till kommunen.
- Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att "avfall under kommunalt ansvar" inte uppstår på fastigheten.
- Fastighet som beviljas helt från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i eller bedriver näringsverksamhet med säte i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.
- Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Reservation

Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter reserverar sig mot beslutet.

Forts. § 147

Beslutet skickas till

Rambo AB, för vidare handläggning.

Kommunstyrelsen, för kännedom.

Miljöenheten, för kännedom.

Munkedals Bostäder AB, för kännedom.

Dilab, för kännedom.

Sotenäs kommun, för kännedom.

Lysekils kommun, för kännedom.

Tanums kommun, för kännedom.

§ 116

Dnr MSBN-2024-000189

Antagande av reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

Förslag till reviderade avfallsföreskrifter för Munkedals kommun presenterades på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte 2025-06-13 § 71. Nämnden beslöt då att återremittera ärendet till samhällsbyggnadsförvaltningen för att se över dokumentet. För att renhållningstaxan och avfallsföreskrifterna skall harmonisera har även vissa justeringar gjorts i renhållningstaxan.

Föreslagna förändringar i avfallsföreskrifterna

Utifrån nämndens beslut har:

- § 26 kompletterats
Vid felsortering kommer fastighetsägaren att kontaktas och felet påpekas, om felsortering upprepas en andra gång kan felsorteringsavgift komma att tas ut. Eventuella lås kan komma att behövas på utsatta hämtställen.
- § 43 lagts till
Fastighet med byggnad för bostadsändamål som är obeboelig (förfallen) kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen. Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att avfall under kommunalt avfall inte uppstår på fastigheten.

Obeboelig fastighet debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.

Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Rambo AB 2026-02-06

Bilaga A - Förslag till reviderade Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun med tillhörande bilagor 1, 2,3 och 4

Bilaga B – Granskningsredogörelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- godkänna granskningsredogörelsen samt
- anta avfallsföreskrifterna

Yrkande

Matheus Enholm (SD) yrkar att bifalla förvaltningens förslag till beslut med följande ändringar, samt eventuella följdförändringar:

Att § 26 ändras till följande:

- Vid felstortering av avfall, vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter, ska fastighetsägaren kontaktas och felet påpekas
- Med felsortering av avfall avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.
- Om felsorteringen upprepas vid flera tillfällen kan eventuella lås komma att behövas på hämtställen där obehöriga kan antas använda kärlen. Montering av lås sker efter dialog mellan fastighetsägaren och Rambo.

Att § 38b punkt 3 stryks följande:

- "samt eventuella kostnader vid överfulla kärl och felsorterat avfall"

Att § 43 ändras till följande:

- Fastighet som ej går att nyttja på grund av t.ex. förfall, kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldigheten att lämna "avfall under kommunalt ansvar" till kommunen.
- Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att "avfall under kommunalt ansvar" inte uppstår på fastigheten.
- Fastighet som beviljas helt från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i eller bedriver näringsverksamhet med säte i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.
- Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Per-Arne Bink (S) yrkar för Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Per Arne Brinks (S) m.fl. bifallsyrkande mot Matheus Enholms (SD) yrkande och finner att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden bifaller Matheus Enholms (SD) yrkande.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att bifalla förvaltningens förslag till beslut med följande ändringar, samt eventuella följdförändringar:

Att § 26 ändras till följande:

- Vid felstortering av avfall, vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter, ska fastighetsägaren kontaktas och felet påpekas
- Med felsortering av avfall avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.
- Om felsorteringen upprepas vid flera tillfällen kan eventuella lås komma att behövas på hämtställen där obehöriga kan antas använda kärlen. Montering av lås sker efter dialog mellan fastighetsägaren och Rambo.

Att § 38b punkt 3 stryks följande:

- "samt eventuella kostnader vid överfulla kärl och felsorterat avfall"

Att § 43 ändras till följande:

- Fastighet som ej går att nyttja på grund av t.ex. förfall, kan efter ansökan till miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldigheten att lämna "avfall under kommunalt ansvar" till kommunen.
- Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att "avfall under kommunalt ansvar" inte uppstår på fastigheten.
- Fastighet som beviljas helt från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i eller bedriver näringsverksamhet med säte i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.
- Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Reservation

Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter reserverar sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Rambo AB, för vidare handläggning.
Kommunstyrelsen, för kännedom.
Miljöenheten, för kännedom.
Munkedals Bostäder AB, för kännedom.
Dilab, för kännedom.
Sotenäs kommun, för kännedom.
Lysekils kommun, för kännedom.
Tanums kommun, för kännedom.

Lysekil 2026-02-06

Antagande av reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun

Dnr: KA 2024/000188

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige föreslås besluta

att godkänna granskningsredogörelsen samt

att föreslå kommunfullmäktige att anta Avfallsföreskrifterna

Beskrivning av ärendet

Förslag till reviderade avfallsföreskrifter för Munkedals kommun presenterades på Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte 2025-06-13 § 71. Nämnden beslöt då att återremittera ärendet till samhällsbyggnadsförvaltningen för att se över dokumentet. För att renhållningstaxan och avfallsföreskrifterna skall harmonisera har även vissa justeringar gjorts i renhållningstaxan.

Föreslagna förändringar i avfallsföreskrifterna

Utifrån nämndens beslut har:

- §26 kompletterats.
Vid felsortering kommer fastighetsägaren att kontaktas och felet påpekas, om felsortering upprepas en andra gång kan felsorteringsavgift komma att tas ut. Eventuella lås kan komma att behövas på utsatta hämtställen.
- § 43 lagts till.
Fastighet med byggnad för bostadsändamål som är obeboelig (förfallen) kan efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen. Fastigheten ska inte vara under renovering, nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att avfall under kommunalt ansvar inte uppstår på fastigheten.

Obeboelig fastighet debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.

Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Lysekil 2026-02-06

Lysekil 2026-02-06

Mats Andresen

VD

Anja Wallin

Renhållningsansvarig

Bilagor

- Bilaga A - Förslag till reviderade Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun med tillhörande bilagor 1, 2,3 och 4
- Bilaga B – Granskningsredogörelsen

Bilaga A-reviderade Avfallsföreskrifter efter beslut i Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens möte 2025-06-13 §71

Dokumentbeteckning:	Lokala föreskrifter om avfallshantering för Munkedals kommun
Antaget av/Ansvarig	Kommunfullmäktige (XXXXX)
Handläggare/Förvaltning	Kommunstyrelsen
Handlingen förvaras	Kommunens diarie
Diarienummer	2024/000188
Datum/Ersätter	Gäller från 2026-XX-XX. Ersätter tidigare Lokala avfallsföreskrifter (KF XXXX).

Handlingen publiceras

☒ Kommunens hemsida

Syfte:	De lokala föreskrifterna innehåller kommunens bestämmelser om hur olika slags avfall ska hanteras och hämtas.
Gäller för:	Munkedals kommun
Referensdokument:	Avfallsplanen tillsammans med dessa avfallsföreskrifter bildar tillsammans kommunens Renhållningsordning.
Ansvar och genomförande:	Munkedals kommun och Rambo AB
Uppföljning:	Översyn och vid behov justeringar en gång per mandatperiod.

Innehållsförteckning

Inledande bestämmelser.....	4
Definitioner	4
Kommunens ansvar för avfallshantering, tillsyn och information.....	6
Betalning och information.....	6
Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar.....	7
Sortering och avfall.....	7
Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar	9
Emballering av avfall under kommunalt ansvar samt placering av behållare	9
Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning.....	9
Anskaffande och ägande	9
Anläggande.....	10
Rengöring och tillsyn	10
Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i säck eller kärl	11
Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar	11
Hämtnings- och transportvägar för kärlavfall	13
Hämtningsområde och hämtningsintervall.....	13
Åtgärder om föreskrift inte följs.....	16
Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter.....	17
Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter	18
Uppgiftsskyldighet.....	18
Undantag	18
Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden	18
Utsträckt hämtningsintervall.....	19
Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar	19
Gemensamma avfallsbehållare	20
Uppehåll i hämtning	21

Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen	22
Undantag för utsortering av kommunalt avfall	23
Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokaliserade verksamheter ...	23
Övergångsbestämmelser.....	23

REVIDERAT FÖRSLAG

Inledande bestämmelser

1 § Med stöd av 15 kap. 38, 39 och 41 §§ miljöbalken (1998:808) och 9 kap. 1 och 2 §§ avfallsförordningen (2020:614) meddelar kommunfullmäktige dessa föreskrifter för avfallshantering i Munkedals kommun.

Definitioner

2 § Följande termer och begrepp används i dessa föreskrifter med de betydelser som anges här:

1. Med kommunalt avfall avses detsamma som i 15 kap. 3 § miljöbalken, det vill säga avfall som kommer från hushåll och sådant avfall från andra källor som till sin art och sammansättning liknar avfall från hushåll, med undantag för vad som anges i 15 kap. 3 § punkterna 1–6. I begreppet kommunalt avfall ingår returpapper enligt 1 kap. 10 § avfallsförordningen (2020:614).
 - a) Med avfall under kommunalt ansvar avses kommunalt avfall och annat avfall som kommunen har ansvar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken samt förpackningsavfall enligt 6 kap. 2 och 6 §§ förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar.
 - b) Med kärlavfall avses den del av avfall under kommunalt ansvar avfall som får läggas i kärl.
 - c) Med grovavfall avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt eller skrymmande eller har andra egenskaper som gör att det inte är lämpligt att samla in i kärl.
 - d) Med trädgårdsavfall avses sådant biologiskt nedbrytbart trädgårds- och parkavfall i enlighet med definitionen i 1 kap. 5 § 1 punkten avfallsförordningen (2020:614) som uppstår i trädgård vid bostadshus och sådant avfall från andra källor som är kommunalt avfall i enlighet med 15 kap. 3 § miljöbalken.
 - e) Med farligt avfall avses avfall som i bilaga 3 till avfallsförordningen (2020:614) beskrivs med en avfallskod markerad med en asterisk (*).
 - f) Med konsumentelavfall avses detsamma som i 13 § förordningen (2014:1075) om producentansvar för elutrustning.

- g) Med före detta livsmedel avses butiksavfall av animaliskt ursprung enligt förordningarna 1069/2009/EG och 142/2011/EU.
 - h) Med matavfall avses allt biologiskt nedbrytbart kommunalt avfall enligt definitionerna i 15 kap. 3 § miljöbalken och 1 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614), det vill säga som består av livsmedels- eller köksavfall som uppkommer i och med livsmedelshanteringen (skal, ben och liknande) i hushåll, restauranger, storkök, butiker, personalmatsalar, catering och liknande. I begreppet ingår matavfall som hålls ut i vasken i de fall detta samlas upp avskilt i sluten tank.
 - i) Med restavfall avses sorterat brännbart avfall. Med detta avses det avfall som kvarstår när matavfall, farligt avfall, returpapper samt förpackningar, el-avfall och annat avfall som omfattas av producentansvar, har sorterats ut.
 - j) Med bygg- och rivningsavfall avses i enlighet med 15 kap. 8 § miljöbalken avfall från bygg- och rivningsarbeten.
 - k) Med bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet avses detsamma som i 15 kap. 20 § 4 punkten miljöbalken.
 - l) Med textilavfall avses kläder av textil, hemtextil, inredningstextil, väskor av textil och accessoarer av textil som inte kan återanvändas eller återbrukas.
- 2. Med fastighetsinnehavare avses den som är fastighetsägare eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (1979:1152) ska anses som fastighetsägare.
 - 3. Med nyttjanderättshavare avses den som, utan att omfattas av begreppet fastighetsinnehavare, har rätt att bruka eller nyttja fastigheten.
 - 4. Med den avfallsansvariga nämnden avses Kommunstyrelsen i Munkedal.
 - 5. Med den tillsynsansvariga nämnden avses kommunens Miljö- och samhällsbyggnadsnämnd.
 - 6. Med behållare avses kärl, container, bottentömmande behållare, fosforfälla, slamavskiljare, fettavskiljare eller annan anordning för uppsamling av avfall under kommunalt ansvar.

7. I enlighet med avgränsningen av kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § 2 miljöbalken, avses med enskilda avloppsanläggningar slutna tankar, slamavskiljare, fosforfällor, minireningsverk och andra motsvarande anläggningar som inte är allmänna enligt lag (2006:412) om allmänna vattentjänster, som är dimensionerade för högst 25 personekvivalenter och endast används för hushållspillvatten eller spillvatten som till sin art och sammansättning liknar hushållspillvatten.
8. Med latrin avses latrin från torrtoaletter och andra jämförliga lösningar, i enlighet med 15 kap.20 § 3 miljöbalken.

För definitioner av andra termer och begrepp som används i dessa föreskrifter hänvisas till 15 kap. miljöbalken (1998:808) samt till avfallsförordningen (2020:614) och andra förordningar utfärdade med stöd av miljöbalken.

Kommunens ansvar för avfallshantering, tillsyn och information

3 § Den avfallsansvariga nämnden i Munkedal har verksamhetsansvar för hanteringen av avfall under kommunalt ansvar i kommunen.

Om inte annat anges i dessa föreskrifter eller i kommunens beslut om auktorisation eller dispens, skall all borttransport och vidare hantering av avfall under kommunalt ansvar utföras av kommunens avfallsorganisation (i dessa föreskrifter benämnd Rambo AB) eller, den som kommunens avfallsorganisation för ändamålet anlitar eller kommunen samverkar med (i dessa föreskrifter benämnd Rambo AB:s utförare) att utföra all avfalls ansvariges verksamhet, med särskilt ansvar för att avfall under kommunalt ansvar samlas in och transporteras till en behandlingsanläggning.

Kommunfullmäktige fastställer avfallsföreskrifter och renhållningstaxa. Ändringar, utifrån ny eller ändrad lagstiftning, som inte påverkar föreskrifternas principiella utformning beslutas av Rambos styrelse.

4 § Tillsynen över avfallshanteringen enligt 15 kap. miljöbalken och enligt föreskrifter meddelade med stöd av miljöbalken utförs av den tillsynsansvariga nämnden.

5 § Renhållaren ska särskilt informera hushållen om krav och hantering avseende förpackningar, konsument-elavfall samt om avfallsförebyggande åtgärder.

Betalning och information

6 § Avgift ska betalas för:

1. de åtgärder som kommunen vidtar i syfte att informera hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken om avfallshantering och avfallsförebyggande åtgärder.
2. de åtgärder som kommunen vidtar för att underlätta insamling och sortering av återanvändbara produkter från hushåll och verksamhetsutövare som producerar avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken.
3. den insamling, transport, behandling i form av återvinning och bortskaffande av avfall som utförs genom kommunens försorg och i enlighet med föreskrifter som kommunen har antagit med stöd av 27 kap. 4 § miljöbalken.

7 § Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare är skyldiga att i behövlig omfattning informera den eller dem som bor på eller är verksamma inom fastigheten om gällande regler för avfallshantering.

Sortering och överlämning av avfall under kommunalt ansvar

Sortering och avfall

8 § Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra som innehar avfall under kommunalt ansvar ska sortera ut avfallsslag i enlighet med bilaga 1 och hålla det skilt från annat avfall.

8a § Förpackningsavfall som ska sorteras ut från annat avfall enligt 3 kap. 4 § avfallsförordningen (2020:614):

1. papper och kartong,
2. plast
3. metall,
4. färgat glas,
5. ofärgat glas,
6. trä, och
7. material som inte avses i 1–6 (övrigt förpackningsmaterial).

Hushåll ska lämna utsorterade förpackningar enligt 1–7 till ett insamlingssystem som Rambo tillhandahåller och/eller de entreprenörer som Rambo anlitar.

Hushåll ska sortera ut skrymmande förpackningsavfall från annat avfall under kommunalt ansvar och från förpackningsavfall enligt punkterna 1–7 och lämna det till ett insamlingssystem som Rambo tillhandahåller.

Plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem enligt 4 kap. 3 § förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar ska lämnas till retursystemet.

Av 3 kap. 4 a § avfallsförordningen (2020:614) framgår att den som har en förpackning som innehåller avfall ska se till att förpackningen skiljs från innehållet. Detta gäller dock inte en förpackning som innehåller farligt avfall eller läkemedelsavfall, om förpackningen underlättar den praktiska hanteringen av avfallet. Förpackning som innehåller farligt avfall eller rester av farligt avfall ska i stället hanteras som farligt avfall enligt 3 kap. 11 a § avfallsförordningen (2020:614).

Hushåll ska lämna förpackning som innehåller läkemedelsavfall som inte är farligt avfall till apotek i enlighet med förordning (2009:1031) om producentansvar för läkemedel.

8b § Returpapper ska enligt 3 kap. 3 § avfallsförordningen (2020:614) sorteras ut separat och lämnas till ett insamlingssystem som Rambo tillhandahåller.

8c § Trädgårds- och parkavfall skall tas om hand genom att kompostera avfallet på fastigheten eller lämna avfallet på en plats där det hämtas eller tas emot av kommunen.

Fastighetsinnehavaren får elda avfallet på sin fastighet om:

1. avfallet har producerats på fastigheten eller på närliggande fastigheter
2. eldning är en lämplig hantering
3. eldningen sker i mindre omfattning och på ett sätt som medför endast ringa eller helt tillfälliga störningar i närområdet.

Eldning av torrt trädgårdsavfall inom område med detaljplan är förbjudet mellan 1 juni och 31 augusti.

Avfall i form av invasiva främmande arter ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall och sorteras ut från annat biologiskt avfall samt hanteras i enlighet med bilaga 1.

8d § Sådant bygg- och rivningsavfall i form av schaktmassor som lyder under kommunalt ansvar enligt 15 kap. 20 och 20 a §§ miljöbalken ska sorteras ut samt hanteras i enlighet med bilaga 1.

8e § Ytterligare föreskrifter om sortering återfinns i bilaga 1.

9 § Fastighetsinnehavare ska säkerställa möjligheter för nyttjanderättshavare, hushåll och andra som nyttjar fastigheten att sortera ut och hålla åtskilda de avfallsfraktioner som enligt dessa föreskrifter ska överlämnas till Rambo AB för borttransport.

Skyldighet att överlämna avfall under kommunalt ansvar

10 § Avfall under kommunalt ansvar ska lämnas till och transporteras bort av Rambo AB, om inte annat sägs i dessa föreskrifter och dess bilaga 1.

Utsorterade avfallsslag hämtas vid fastigheten vid överenskommen eller anvisad plats enligt 18 §.

Det utsorterade avfallet ska transporteras bort så ofta att olägenhet för människors hälsa och miljön inte uppstår. Hämtningsintervall och storlek på behållare ska motsvara behovet av borttransport av avfall under kommunalt ansvar från fastigheten.

Fastighetsinnehavare och nyttjanderättshavare ska upplysa Rambo AB om ändrade förhållanden av betydelse för avfallshanteringen för fastigheten.

10a § Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra avfallsproducenter får själva genom egen personal, medlem i hushållet, personal beviljad med stöd av socialtjänstlagen eller annan lag om särskilt stöd transportera grovavfall, trädgårds- och parkavfall, farligt avfall, bygg- och rivningsavfall samt annat avfall under kommunalt ansvar, till den eller de platser i kommunen där kommunen tar emot sådant avfall.

Vid yrkesmässig transport av farligt avfall inklusive elavfall, ska upprättas transportdokument och utföras den anteckning och rapportering som krävs enligt 6 kap. avfallsförordningen (2020:614).

Anmälan eller tillstånd för transport av farligt avfall av verksamheter ska ske enligt 5 kap. Avfallsförordningen

Emballering av avfall under kommunalt ansvar samt placering av behållare

11 § I behållare och utrymme för avfall får endast läggas sådant avfall för vilket behållaren och utrymmet är avsedd.

Närmare krav på emballering med mera framgår av bilaga 1.

Glödande avfall får inte lämnas till kommunens avfallshantering.

Anläggande, underhåll och skötsel av behållare och annan utrustning

Anskaffande och ägande

12 § Kärll, latrinbehållare och containers ägs och tillhandahålls av Rambo AB.

Bottentömmande behållare, komprimerande container*, enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tank för matavfall samt tillbehör till dessa anskaffas och installeras av fastighetsinnehavaren.

Ägare av behållare ansvarar för märkning, reparation och, vid behov, utbyte av behållare. När Rambo AB och/eller de entreprenörer Rambo AB anlitar ska utföra sådant underhåll ska behållaren vara tillgänglig. Märkning ska ske enligt anvisning från Rambo AB.

Fastighetsinnehavaren ansvarar för och bekostar installation och underhåll av övriga inom fastigheten förekommande anordningar och utrymmen för avfallshanteringen.

**Enligt överenskommelse med Rambo*

Anläggande

13 § Vid anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare eller tank för matavfall ska inte avstånd mellan uppställningsplats för slambil och anslutningspunkt för tömning överstiga 10 meter såvida inte särskilda skäl föreligger. Höjdskillnaden mellan fordonets uppställningsplats och botten på anläggningen ska vara mindre än 5 meter, om inte särskilda skäl föreligger.

Anläggning som kräver byte av filtermaterial ska anläggas så att den är åtkomlig för hämtningsfordon. Anläggningar där hämtning av filtermaterial ska ske i filterkassett eller säck ska anläggas så att hämtning med fordon utrustat med kran kan utföras.

Anläggande ska ske så att avståndet mellan kranfordonets uppställningsplats och filterkassett eller säck inte överskrider 6 meter för filterkassett eller storsäck som väger högst 1000 kg, om inte särskilda skäl föreligger.

Avstånd för filterkassett eller storsäck som väger högst 500 kg får inte överskrida tio meter, om inte särskilda skäl föreligger.

Vid installation och anläggande av enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare, tank för matavfall eller anläggning som kräver byte av filtermaterial ska hänsyn tas till vad som utgör en god arbetsmiljö vid hämtning av avfall från anläggningen.

Vid installation av bottentömmande behållare ska anläggningen utformas så att den är åtkomlig för fordon utrustat med kran, se krav i bilaga 2.

Rengöring och tillsyn

14 § Fastighetsinnehavaren och vid behov nyttjanderättshavaren har ansvar för rengöring och tillsyn av behållare samt anläggning. Missköts rengöringen, och om rättelse inte sker efter uppmaning rengörs behållaren, av Rambo AB och/eller den entreprenör som Rambo

AB anlitar, på fastighetsinnehavarens bekostnad. Behållare och anläggningar ska ges regelbunden service för att förebygga störningar i anordningens funktion och olägenhet såsom buller, lukt och dylikt.

Såväl behållare som inom fastigheten förekommande anläggningar, anordningar och utrymmen för avfallshantering ska skötas så att kraven på god arbetsmiljö uppfylls och risken för olycksfall minimeras.

Åtgärder inför hämtning av avfall som lämnas i säck eller kärl

15 § Behållare får inte fyllas mer än att den kan stängas. Den får inte heller vara så tung att det blir uppenbara svårigheter att flytta den eller att arbetsmiljökrav inte kan tillgodoses.

Behållare ska på hämtningsdagen vara tillgängliga för tömning från klockan 06.00 och vid detta tillfälle vara fria från snö och is. Behållare ska vara uppställda så att hämtning och hantering underlättas och kan ske med den utrustning som används i kommunens insamlingssystem. Kärl ska placeras så att det erhålls fri sikt från båda färdriktningar samt vändas så att handtaget är lätt åtkomligt.

Om vägen fram till fastigheten tillfälligt är oframkomlig för renhållningsfordonet på grund av undermåligt vägunderlag eller kraftig vegetation och renhållaren gör bedömningen att fordonet inte kan ta sig fram på ett trafiksäkert sätt. Har renhållaren rätt att hänvisa fastighetsinnehavaren till tillfälliga behållare vid närmsta farbara väg tills vägen åter blivit farbar eller att Kommunen anvisat en ny plats för att avlämna avfallet.

Ytterligare krav inför och vid hämtning se bilaga 2.

I särskilda fall kan Rambo göra avsteg från visst detaljkrav på farbar väg. Detta under förutsättning att Rambos riskbedömning, utifrån både arbetsmiljö och trafiksäkerhet, visar att riskerna är sådana att de kan accepteras.

Rambo AB och/eller den entreprenör Rambo AB anlitar ska ha tillträde till de utrymmen i fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till Rambo AB och/eller den entreprenör som Rambo AB anlitar. Ändringar ska utan anmaning meddelas Rambo AB.

Fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren ansvarar för att latrinbehållare är försluten och vid behov rengjord utvändigt innan hämtning sker.

Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar

16 § Om storsäck, filterkassett eller annan flyttbar behållare som ska tömmas med fordon utrustat med kran är placerad längre bort än tillåtet avstånd enligt 13 §, är

fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren ansvarig att inför hämtningstillfället flytta aktuell behållare inom tillåtet avstånd.

Inför tömning ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren förbereda anläggningen så att tömning kan ske med den utrustning och det fordon som används.

Enskilda avloppsanläggningar, fettavskiljare och tankar för matavfall ska vara lätt tillgängliga för tömning. Anläggningen ska vara markerad så att den lätt kan hittas och vara märkt med aktuellt avfallsslag. Lock eller manlucka får väga högst 15 kg.

Anläggningen ska vara tillsluten på ett barnsäkert sätt och försedd med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningens beskaffenhet och belägenhet.

För enskilda avloppsanläggningar och fettavskiljare tas avgift ut, enligt kommunens taxa för avfallsavgifter, om avstånd mellan uppställningsplats för slamsugningsfordon och anslutningspunkt för tömning kräver utdragning av slang som överstiger 10 meter.

Tydliga instruktioner som behövs i samband med hämtning ska tillhandahållas av fastighetsinnehavaren och nyttjanderättshavaren i god tid innan tömning och ska finnas tillgängliga i direkt anslutning till anläggningen. När anläggningen är belägen utanför fastigheten ska den vara markerad med skylt som anger till vilken fastighet anläggningen tillhör.

Fastighetsinnehavaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning.

Filtermaterial i lösvikt ska vara sugbart, i förekommande fall efter vattentillförsel. Efter hämtning av uttjänt filtermaterial från fosforfällor ska nytt filtermaterial tillföras anläggningen genom fastighetsinnehavarens eller nyttjanderättshavarens försorg.

Rambo AB och/eller den entreprenör som Rambo AB anlitar ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där arbetet ska utföras. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till Rambo AB och/eller den entreprenör som Rambo AB anlitar. Ändringar ska utan anmaning meddelas Rambo AB.

17 § Efter anslutning till kommunalt avloppsnät eller annan godkänd avloppsanläggning, som innebär att befintlig anläggning tas ur bruk, ska sluttömning ske. Sluttömning ska beställas av fastighetsinnehavaren.

Hämnings- och transportvägar för kärlavfall

18 § Hämtning av avfall under kommunalt ansvar sker normalt vid fastighetsgränsen på den egna fastigheten, vid en överenskommen plats med Rambo AB eller vid en av kommunen anvisad plats. Anvisning av plats görs av den tillsynsansvariga nämnden.

Maximalt tillåtna dragavstånd är 10 meter innanför fastighetsgräns om det inte föreligger särskilda skäl.

19 § Fastighetsinnehavaren ska se till att transportväg fram till den uppställningsplats som används vid hämtning, hålls i farbart skick.

Transportvägen ska inför hämtning ha fri sikt, hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri samt röjas från grenar över vägområdet och liknande. Vändmöjligheter för hämningsfordon ska finnas. Krav på vändplatser och övriga anvisningar se bilaga 2.

Enskild väg som utnyttjas vid hämtning av avfall under kommunalt ansvar ska vara så dimensionerad och hållas i sådant skick att den är farbar vid varje hämtningstillfälle, för de hämningsfordon som normalt används i hämningsområdet.

Om farbar väg inte kan upprättas ska fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren avlämna avfallet på plats som överenskommes med Rambo AB eller anvisas enligt 18 §.

Fastighetsinnehavaren ska se till att den väg som kärlet behöver dras av den som utför hämtningen hålls i sådant skick att kärl utan svårighet kan förflyttas. Dragvägen ska inför hämtning hållas fri från hinder, röjas från snö och hållas halkfri.

Hämningsområde och hämningsintervall

20 § Kommunen utgörs av ett hämningsområde.

Område 1: Hela kommunen

Mat- och restavfall samt förpackningar skall i första hand samlas in fastighetsnära. Saknas framkomlighet för fyracksfordon hämtas enbart mat- och restavfall. När hämtning vid fastighet inte är möjlig lämnar fastighetsinnehavaren mat- och restavfall samt förpackningsavfall i gemensamma kärl på överenskommen eller anvisad plats.

21 § Avfall under kommunalt ansvar som ska transporteras till behandlingsanläggning genom kommunens försorg hämtas enligt följande intervall, om inte särskilda skäl föreligger:

Avfall som lämnas i kärl

- a) En och två bostadshus för helårsboende

Kärl 1 med mat- och restavfall, returpapper och metall hämtas varannan vecka.

Kärl 2 med förpackningar av papper, plast, färgat och ofärgat glas hämtas var fjärde vecka.

Kärl för mat- och restavfall hämtas varannan vecka.

Vid av Rambo AB anordnade gemensamma uppställningsplatser hämtas sorterat mat- och restavfall minst varannan vecka.

b) En och tvåbostadshus för fritidsboende

Samma hämtningsintervall som för helårsboende ovan, hämtning sker dock endast under april-september. Extra hämtning vid behov kan beställas under perioden oktober-mars.

c) Flerbostadshus

Sorterat mat- och restavfall hämtas minst varannan vecka. Sorterat förpackningsavfall, pappers- och plastförpackningar hämtas minst varannan vecka. Färgat- och ofärgat glas samt metallförpackningar hämtas minst var fjärde vecka

d) Verksamheter

Sorterat mat- och restavfall hämtas minst varannan vecka under den tidsperiod som överenskommits. För de verksamheter som är samlokaliserade med boende och har anmält att de vill ha kommunal insamling av förpackningar hämtas sorterat förpackningsavfall enligt samma intervall som boende.

Vilka avfallsslag som skall läggas i kärl 1 respektive kärl 2 beslutas av Rambo och kan komma att ändras.

Avfall från torrtoalett/latrin

Hämtning av latrinbehållare sker efter beställning.

Avfall från enskilda avloppsanläggningar

- a) Tömning av slam från slamavskiljare med ansluten WC ska ske minst en gång per år, eller i enlighet med tillsynsnämndens beslut
- b) Tömning av slam från slamavskiljare med enbart bad, disk och tvätt (BDT) anslutet ska ske minst 1 gång vartannat år, eller i enlighet med tillsynsnämndens beslut.
- c) Tömning av slam från slutna tank för traditionellt WC ska ske minst en gång per år, eller i enlighet med tillsynsnämndens beslut
- d) Tömning av slam från slutna tank för extremt småspolande toalett, dvs med mindre än en liter per spolning i genomsnitt, ska ske minst en gång vartannat år, eller i enlighet med tillsynsnämndens beslut
- e) Tömning av slam från minireningsverk ska ske minst en gång per år eller i enlighet med tillsynsnämndens beslut.
- f) Byte/hämtning av uttjänt filtermaterial i fosforfälla ska ske i enlighet med tillsynsnämndens beslut.
- g) Fettavskiljare ska tömmas minst en gång per år eller i enlighet med VA-huvudmannens eller tillsynsnämndens beslut och anvisningar.

Hämtningen kan komma att avvika från hämtningsschemat, tillfälligt eller under längre period, på grund av särskilda omständigheter såsom vägförhållanden, sjukdom eller fordonsfel.

22 § Tilläggstjänster kan beställas hos Rambo AB, mot avgift enligt kommunens taxa för avfallsavgifter, av nedanstående avfallslag:

- Hämtning av trädgårdsavfall, grovavfall, kyl- och frysmöbler
- Extra tömning
- Extra kärl för restavfall, enbart för hushåll med fastighetsnära insamling av förpackningar i fyrpackskärl.

Förutsättningar för hämtning efter beställning regleras närmare i kommunens taxa för avfallsavgifter.

23 § Anvisningar om sortering och överlämnande av avfall på annan plats än vid fastigheten för de avfallslag som:

- omfattas av kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken och ska sorteras enligt § 8 och
- får lämnas vid annan plats än vid fastigheten, men som inte avser anvisad eller överenskommen plats enligt § 18.

Hushåll får lämna följande avfallslag vid återvinningscentralen under förutsättning att avfall lämnas enligt kommunens anvisningar:

- Avfall som avses lämnas för förberedelse för återanvändning
- Textilier
- Elavfall
- Farligt avfall, ej smittförande avfall eller läkemedel
- Trädgårdsavfall
- Större mängder skärande och stickande avfall ska paketeras för sig och märkas "skärande avfall" samt lämnas hos ÅVC- personalen
- Övrigt grovavfall
- Matfetter och fritureoljor
- Vitvaror
- Större förpackningar och/eller stora mängder förpackningar
- Mindre förpackningar
- Träavfall
- Skrot

- Bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet, ska vara källsorterade i följande avfallsslag;
 - trä,
 - mineral som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten,
 - metall,
 - glas
 - plast,
 - gips
- Obrännbart restavfall kan lämnas som Inert avfall.

Elavfall kan även lämnas på annan plats som anvisas av producentorganisation.

Kanyler ska lämnas, emballerat till apotek som Rambo AB har avtal med.

Läkemedelsavfall ska lämnas till apotek som hanterar receptbelagda läkemedel. Detta gäller inte för cytostatika och övriga cytotoxiska läkemedel. Dessa utgör farligt avfall och måste således hållas skilt från övriga läkemedel och andra sorters farligt avfall. I dessa fall bör vårdgivaren lämna särskild information om hur överblivet läkemedel ska hanteras.

Åtgärder om föreskrift inte följs

24 § Renhållaren eller renhållarens utförare har rätt att inte utföra ordinarie kärllhämtning om föreskrifterna inte följs. Exempelvis om:

- kärlet bedöms vara för tungt
- det ligger en tyngd på locket
- kärlet är placerat så att handtaget var svårt att komma åt
- kärlet inte är framdraget inom 2,5 m från fastighetsgräns om abonnemanget inte omfattar dragvägs tillägg
- vägen fram till kärlet är svåråtkomlig/blockerad/inte skottad
- avfallet är felsorterat

Avfallet ska efter rättelseåtgärder från fastighetsinnehavaren eller nyttjanderättshavaren hämtas antingen vid nästa ordinarie hämtningstillfälle eller efter beställning av extrahämtning mot avgift.

25 § Renhållaren har rätt att ta ut framkörningsavgift, enligt gällande avfallstaxa, om föreskrifterna inte följs och tömning av enskild avloppsanläggning inte har kunnat utföras. Exempelvis:

- om krav på farbar väg inte uppfylls

- om lockets tyngd överstiger 15 kg
- om brunnen av någon anledning inte är tillgänglig

26 § Vid felsortering av avfall, vid fastighetsnära insamling eller vid överenskommen eller anvisad plats i system som avser den enskilda fastigheten eller mer än en fastighet såsom en gemensamhetsanläggning eller plats som är anvisad eller överenskommen för flera fastigheter, kan felsorteringsavgift debiteras i enlighet med vad som närmare framgår av kommunens avfallstaxa.

Med felsortering av avfall avses vad som kan verifieras vid en okulär besiktning av innehållet i ett kärl eller anordning. Felsorteringen innebär att sortering inte har skett i kärl eller anordningar på det sätt som är reglerat med stöd av dessa föreskrifter eller dess bilaga 1.

Vid felsortering kommer fastighetsägaren att kontaktas och felet påpekas, om felsortering upprepas vid flera tillfällen kan felsorteringsavgift komma att tas ut. Eventuella lås kan komma att behövas på utsatta hämtställen, montering av lås sker efter dialog mellan fastighetsägaren och Rambo.

Särskilt om avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

27 § Utöver vad som föreskrivs i 8–27 §§ ska verksamheter hålla avfall under kommunalt ansvar åtskilt från annat avfall. Konsumentelavfall lämnas vid kommunens insamlingsställe eller efter vad som anges i bilaga 1.

28 § Verksamheter som har avfallshantering som är samlokaliserad med hushåll och som har anmält att verksamheten vill ha kommunal insamling av förpackningsavfall eller skrymmande förpackningsavfall ska sortera ut förpackningsavfallet enligt 8 a § och lämna det till ett insamlingssystem som kommunen eller Rambo AB tillhandahåller.

För plastflaskor och metallburkar som är avsedda för ett retursystem gäller i stället att sådana alltid ska lämnas till retursystemet i enlighet med 8 a §.

Bestämmelsen i 8 a § om att utsorterat läkemedelsavfall och förpackningar innehållande läkemedelsavfall ska lämnas till apotek, gäller endast hushåll.

Närmare föreskrifter om sortering återfinns i bilaga 1.

Närmare föreskrifter om utformning av utrymmen för avfall återfinns i bilaga 3.

Annat avfall än avfall under kommunalt ansvar från verksamheter

Uppgiftsskyldighet

29 § Den som yrkesmässigt bedriver verksamhet där det uppstår annat avfall än kommunalt avfall ska på begäran av Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden lämna de uppgifter om avfallets art, sammansättning, mängd och hantering som behövs som underlag för kommunens renhållningsordning.

Enligt 3 kap. 41 § avfallsförordningen (2020:614) ska den som är innehavare av en hamn, lämna uppgift om behovet av avfallshantering till kommunen. Uppgifterna ska lämnas till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Undantag

Handläggning av anmälnings- och ansökningsärenden

30 § Undantag från bestämmelser från dessa föreskrifter kan medges under förutsättning att det inte medför risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön och att särskilda skäl föreligger.

Ansökan eller anmälan ska göras till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, om inget annat anges nedan, senast sex (6) veckor innan undantaget önskas träda i kraft.

Undantag från bestämmelserna i dessa föreskrifter beviljas inte retroaktivt. Undantaget gäller från och med det datum beslut om undantag fattas och under den tidsperiod som anges i beslutet.

Förnyat undantag kräver ny ansökan, som prövas utifrån vid varje tillfälle gällande avfallsföreskrifter.

31 § Anmälan och ansökan enligt dessa föreskrifter ska vara skriftlig och innehålla en beskrivning av eventuella särskilda skäl som föreligger samt uppgifter i övrigt som behövs för handläggningen.

Om anmälan eller ansökan gäller omhändertagande av avfall på egen fastighet, ska anmälan eller ansökan även innehålla uppgifter om vilket eller vilka avfallsslag som avses, en redogörelse för på vilket sätt omhändertagandet ska ske samt en beskrivning av eventuella behandlingsanläggningar.

32 § Anmälan och beslut om undantag enligt dessa föreskrifterna för Munkedals kommun upphör att gälla:

- vid överlåtelse av fastighet,

- när förhållande som legat till grund för anmälan eller beslut om undantag förändrats väsentligt eller
- efter maximalt fem (5) år, om inte annat framgår av beslut.

Om olägenhet för människors hälsa eller miljö uppstår, kan Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden återkalla eller ompröva dispens eller beslut meddelat med stöd av dessa föreskrifter.

33 § Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden får ta ut avgift för prövning av ansökningar om tillstånd eller dispens, handläggning av anmälan samt för tillsyn i övrigt enligt dessa föreskrifter enligt den taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens område som kommunfullmäktige antagit med stöd av 27 kap. miljöbalken.

Utsträckt hämtningsintervall

34 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som komposterar allt matavfall från hushållet på den egna fastigheten, kan efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, medges att restavfallet hämtas var fjärde vecka under förutsättning att olägenheter för människors hälsa eller miljön inte uppstår.

Medgivande om utsträckt hämtningsintervall kan återkallas om kommunen konstaterar att matavfall, trots uppgifterna om kompostering, lämnas i behållaren för restavfall.

35 § För enskilda avloppsanläggningar kan fastighetsinnehavare, eller den nyttjanderättshavare som äger anläggningen, medges tidsbegränsat tillstånd för utsträckt hämtningsintervall efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. En förutsättning är att nämnden utifrån ansökan med uppgifter om anläggningens belastning och beskaffenhet, kan bedöma att hämtning inte behöver utföras med ordinarie intervall utan risk för olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Fastighetsinnehavaren ansvarar för att hämtning anpassas till anläggningens behov

Kompostering, annan återvinning eller bortskaffande av visst avfall under kommunalt ansvar

36 § Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare som själv avser att kompostera matavfall från fastigheten ska anmäla detta till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Kompostering av matavfall på fastigheten ska ske i skadedjurssäker behållare för åretruntbruk och på sådant sätt att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppstår. Fastigheten ska ge utrymme för användning av den erhållna kompostjorden.

Anmälan eller tillstånd för yrkesmässig kompostering och annan behandling kan eventuellt krävas enligt miljöprövningsförordningen (2013:251).

37 § Kompostering av latrin eller motsvarande från torra toaletter samt avloppsslam får komposteras på egen fastighet, i särskild avsedd anläggning, efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden. Ansökan ska innehålla en komplett beskrivning av anläggningen och hanteringen av avfallet.

Gemensamma avfallsbehållare

Delat abonnemang eller gemensam avfallslösning för en- och tvåbostadshus samt fritidshus

38a § Delat abonnemang. Fastighetsinnehavare om upp till tre närbelägna fastigheter kan, efter gemensam ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden dela ett avfallsabonnemang under förutsättning att:

1. Fastigheternas samlade avfall bedöms kunna rymmas i de kärl som ingår i det aktuella avfallsabonnemanget, med ordinarie hämtningsintervall
2. Fastighetsinnehavarna delar samtliga kärl
3. Abonnemanget Hemsortering är obligatoriskt då minst en av de delande fastigheterna har detta abonnemang
4. Kärlden ska, vid hämtningsstillfället, stå på hämtställe som Rambos avfallsfordon för Hemsortering når.
5. De olika kärlden kan ha olika hämtställen om detta tydligt framgått i anmälan. Det är viktigt att inte skifta kärlden eftersom det kan vara olika hämtningsintervall och sortering i kärlden.
6. Fastighetsinnehavarna ansvarar gemensamt för kärkens tillsyn, skötsel, placering vid hämtningsstillfället och för eventuell dragväg.
7. Hel grundavgift betalas av varje fastighetsägare medan den rörliga avgiften fördelas på antalet fastighetsägare.

38b § Gemensam avfallslösning. Fler än tre fastighetsinnehavare kan efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden använda en gemensam avfallslösning under förutsättning att:

1. Den gemensamma avfallslösningen innefattar behållare för matavfall, tidningar och förpackningar av papper, plast, metall, färgat glas och ofärgat glas samt restavfall.
2. Samtliga abonnenter ansvarar för att föreskrifterna efterlevs.
3. En av fastighetsinnehavarna, eller en samfällighetsförening, förbinder sig att ansvara för anordnande och skötsel av uppställningsplats och behållarna samt eventuella kostnader vid överfulla kärl och felsorterat avfall.

4. Hel grundavgift betalas av varje fastighetsägare medan den rörliga avgiften fördelas på antalet fastighetsägare.

38c § Fastighetsinnehavare av en- och tvåbostadshus kan efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden dela abonnemang med egen verksamhet om denne driver mindre verksamhet under förutsättning att:

1. Fastighetsinnehavare äger berörda fastigheter och de ligger inom samma fastighet
2. Avfallet från verksamheten ska avlämnas genom det hämtningsabonnemang som ska finnas för en- och tvåbostadshuset.
3. Grundavgift ska betalas även för verksamheten

38d § Ansökan för 38 a § och 38 b § ska undertecknas av samtliga fastighetsinnehavare och lämnas till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden

Uppehåll i hämtning

39 § Uppehåll i hämtning av mat- och restavfall samt fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar, vid permanentbostad, får ske, efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, under förutsättning att:

- fastigheten inte nyttjas och att inget avfall uppstår på fastigheten under uppehållsperioden,
- uppehållsperioden är minst sex (6) månader,
- uppehåll gäller samtliga avfallsslag på fastigheten
- ansökan skall ha inkommit senast en (1) månad före den avsedda uppehållsperiodens startdatum.

Uppehåll i hämtning av mat- och restavfall samt fastighetsnära insamling av förpackningar och tidningar vid fritidshus får ske, efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, under förutsättning att:

- fastigheten inte nyttjas och att inget avfall uppstår på fastigheten under hela sommarperioden,
- uppehåll ska gälla för hela sommarperioden (april-september),
- uppehåll gäller samtliga avfallsslag på fastigheten
- ansökan skall ha inkommit senast en (1) månad före den avsedda uppehållsperiodens startdatum.

40 § Uppehåll i tömning av enskilda avloppsanläggningar får ske, efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, under förutsättning att:

- fastigheten inte nyttjas under minst ett (1) år och att inget avfall uppstår på fastigheten under uppehållsperioden,
- fastigheten inte har använts sedan förra tömningen eller att tömning sker innan uppehållet inleds för att det inte skall finnas avfall i anläggningen när uppehållet börjar gälla
- uppehåll gäller samtliga avfallsslag på fastigheten
- ansökan skall ha inkommit senast en (1) månad före den avsedda uppehållsperiodens startdatum.

41 § I samtliga fall enligt 39–40 §§ gäller följande:

- med outnyttjad fastighet avses fastighet som endast besöks för tillsyn och där ingen vistelse, övernattning eller verksamhet sker, som ger upphov till avfall under kommunalt ansvar.
- Upehåll i hämtning medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle.
- vid uppehållsperiodens slut återupptas hämtning automatiskt.
- betalningsskyldighet för grundavgift enligt kommunens taxa för avfallsavgifter kvarstår. Om sökanden nyttjar fastigheten innan uppehållsperiodens slut, utan att meddela detta, utgår full hämtningsavgift för hela den period som ansökan om uppehåll omfattar.

Eget omhändertagande och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen

42 § Fastighetsägare eller nyttjanderättshavare som själv kan ta hand om sitt avfall under kommunalt ansvar på ett sätt som är betryggande för människors hälsa och miljön kan efter skriftlig ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, om det finns särskilda skäl, befrias från skyldigheten att lämna avfall till kommunen för transport, bortskaffande och återvinning. Grundavgift debiteras enligt gällande taxa för avfallsavgifter t ex för den behandling som sker på kommunens återvinningscentraler, även om befrielse från hämtning av avfall har beviljats.

Ansökan om befrielse från hämtning av avfall under kommunalt ansvar ska innehålla uppgifter om vilka avfallsslag som avses omhändertas, samt en redogörelse för på vilket sätt omhändertagandet ska ske utan att det innebär risk för människors hälsa eller miljön.

Befrielse beviljas t ex. inte om sådant avfall som innefattas av det kommunala ansvaret tas om hand genom eldning och/eller egen transport.

43 § Fastighet med byggnad för bostadsändamål som är obeboelig (förfallen) kan efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden helt befrias från skyldighet att lämna avfall under kommunalt ansvar till kommunen. Fastigheten ska inte vara under renovering,

nedmontering eller ha återvinningsbart material som ska transporteras till kommunens återvinningscentral. Det innebär att avfall under kommunalt avfall inte uppstår på fastigheten.

Obeboelig fastighet debiteras ingen grundavgift om den som ansöker om totalbefrielse är skriven i kommunen och äger en eller flera andra fastigheter i kommunen där grundavgift betalas.

Totalbefrielse kan medges för maximalt 5 år.

Undantag för utsortering av kommunalt avfall

44 § Vid synnerliga skäl kan fastighetsägare eller nyttjanderättshavare, efter ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, befrias från att sortera ut mat- och restavfall samt förpackningar i kärl avsett för kommunalt avfall. Abonnemangsavgift för osorterat avfall tas ut enligt gällande taxa.

Anmälan avseende insamling av förpackningsavfall för samlokaliserade verksamheter

45 § En verksamhet i en fastighet som har fastighetsnära insamling av förpackningsavfall och som har en avfallshantering samlokaliserad med hushållen ska anmäla till Rambo AB att den vill ha kommunal insamling senast en (1) månad innan insamlingen ska påbörjas.

Övergångsbestämmelser

Dessa föreskrifter träder i kraft 2026-XX-XX då föreskrifter för avfallshantering för Munkedals kommun 2017-04-01 upphör att gälla. Tidigare meddelade dispenser och andra beslut meddelade med stöd av de upphävda föreskrifterna ska anses meddelade med stöd av motsvarande bestämmelser i denna föreskrift.

Bilaga 1: Sortering och lämning av avfall m.m

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Grovavfall: Med grovavfall avses avfall under kommunalt ansvar som är så tungt och skrymmande eller har andra egenskaper som gör det olämpligt att samla in i kärlet vid fastigheten.			Grovavfall från hushållen lämnas vid återvinningscentralen. På återvinningscentralen ska avfallet sorteras och lämnas enligt instruktioner på plats. All övrig transport av grovavfall från fastighet ska utföras genom kommunens försorg. Hämtning från fastighet kan beställas separat, avgift enligt kommunens avfallstaxa.
Bygg- och rivningsavfall som inte producerats i en yrkesmässig verksamhet ska sorteras ut i åtminstone fraktionerna trä, mineral (som består av betong, tegel, klinker, keramik eller sten), metall, glas, plast och gips Schaktmassor	Detta avfall ska sorteras ut och hanteras separat. Bör analyseras för vidare instruktion från återvinningscentralen	Lämnas löst utan emballering (gäller ej asbest.) Hantering gällande asbest se nedan. Lämnas löst utan emballering (gäller ej schaktmassor med invasiva arter eller föroreningar)	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen. All övrig transport från fastighet ska utföras genom kommunens försorg. Hämtning från fastighet kan beställas separat, avgift enligt kommunens avfallstaxa. Möjlighet finns att hyra container och kan beställas separat, avgift enligt kommunens avfallstaxa.

Asbest kan finnas i takpannor, fasadplattor, isolering kring rör, eternitblomlådor, fönsterbrädor.	Asbest är farligt avfall, ska sorteras ut och hanteras separat från annat avfall.	Förpacka material i byggplast eller liknande plastmaterial. Förpackningarna får inte väga mer än vad en person kan lyfta.	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen.
---	---	---	---

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Tryckimpregnerat trä: • Slipers • Stängselpålar • Trallvirke	Tryckimpregnerat trä är farligt avfall, ska sorteras ut och hanteras separat från annat avfall.	Lämnas löst utan emballering.	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen.
Farligt avfall Exempelvis: • Färg, lackavfall samt hartser • Limavfall (exempelvis kontaktlim, epoxilim, spackel) • Lysrör (exempelvis lågenergilampor, solarierör, halogenlampor) • Lösningemedel • Fotokemikalier (exempelvis fix och framkallare) • Bekämpningsmedel • Sprayburkar • Annat starkt surt eller alkaliskt avfall (exempelvis frätande ämnen som kaustiksoda, svavelsyra,	Ska sorteras ut och lämnas in	Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll. Olika typer av farligt avfall får inte blandas eller spädas ut med: (1) andra slag av farligt avfall, (2) annat avfall eller (3) andra ämnen eller material.	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen vid Farligt avfall mottagningen.

ammoniak, lut, avkalkningsmedel) • Avfall som innehåller kvicksilver (exempelvis termometrar, barometrar, reläer)			
--	--	--	--

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Kyl och frys: • Kyl • Frys • Värmepumpar • Luftavfuktare	Ska sorteras ut.	Lämnas löst utan emballering.	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen. För villahushåll kan tjänst beställas för hämtning vid fastigheten. Avgift enligt kommunens avfallstaxa. Kyl och frys skall vara tömda och ej innehålla mat.
Vitvaror: • Tvättmaskiner • Diskmaskiner • Torkskåp • Varmvattenberedare • Ugnar/spisar	Ska sorteras ut.	Lämnas löst utan emballering.	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen. För villahushåll kan tjänst beställas för hämtning vid fastigheten. Avgift enligt kommunens avfallstaxa.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Spillolja	Spillolja utgör farligt avfall. Spillolja ska sorteras ut och hanteras separat från annat farligt avfall. Den som hanterar spillolja ska se till att spilloljan inte blandas med spilloljor med andra egenskaper eller med andra typer av avfall eller ämnen på ett sätt som hindrar (1) regenerering av spilloljan, eller (2) annan materialåtervinning som ger likvärdiga eller bättre miljöeffekter än regenerering.	Ska vara tydligt märkt med uppgift om innehåll.	Lämnas till anvisad plats vid Farligt avfallmottagningen på återvinningscentralen.
Trädgårds- och parkavfall	Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall.	På återvinningscentralen ska avfallet lämnas enligt instruktioner på plats. Invasiva växter skall emballeras	Trädgårdsavfall från hushållen lämnas vid återvinningscentral. Hämtning från fastighet kan beställas separat och skall vara förpackat i säckar om max 15 kg, totalt max 2 kbm per tillfälle. Avgift enligt kommunens avfallstaxa.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Invasiva främmande arter Exempelvis: • Jätteloka • Parkslide • Skunkkalla • Blomsterlupin • Jättebalsamin	Ska avskiljas och hållas skilt från annat avfall.	Emballeras i helt tätslutande säckar enligt direktiv på rambo.se	Lämnas vid anvisad plats på återvinningscentralen. Ska inte läggas i trädgårdsavfall.
Lastpallar: • Helpall 1200x800 • Halvpall 800x600 • EUR-pall • Engångspall • Pallkrage	Bör sorteras ut och lämnas in. Pallar eller pallkragar med övriga mått än angivna ska sorteras som Trä.	Ska inte emballeras.	Lämnas vid anvisad plats på återvinningscentralen.
Däck: • Cykeldäck • MC-däck • Lastbilsdäck • Personbilsdäck • Innerslangar	Ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall.	Ska inte emballeras.	Återlämnas till försäljningsstället eller lämnas på anvisad plats på återvinningscentralen.
Böcker: • Pocketböcker • Böcker med mjuk pärm • Böcker med hård pärm	Bör sorteras ut.	Ingen emballering.	Pocketböcker och böcker med mjuk pärm läggs i tidningsinsamling i hushållens kärl. Böcker med hård pärm läggs i restavfall i hushållens kärl. Besökaren på återvinningscentralen lägger böcker på anvisad plats.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Textilier: Exempelvis • Brukade kläder • Söndriga kläder • Brukade lakan, • handdukar mm.	Textil ska sorteras ut från övrigt avfall.	Ska lämnas väl förslutet i påsar.	Läggs i anvisade samlingsboxar. Textilier som är blöta eller kontaminerade skall sorteras ut och lämnas på anvisad plats på återvinningscentralen.
Användbara saker: • Kläder • Leksaker • Möbler • Böcker • Cyklar	Bör lämnas till insamling.	Följ respektive organisations instruktion.	Saker för återbruk kan lämnas på återvinningscentralen vid anvisad plats. Det finns även flera organisationer och butiker som tar emot saker för försäljning.
Matavfall	Fastighetsnära insamling i eget kärl eller anvisat fack i fyrfackskärlet.	Matavfallet ska läggas i påse avsedd för matavfall. För fler påsar, lägg en påse mellan lock och kärl inför tömning.	Matavfall borttransporteras från fastigheten i enlighet med gällande hämtningsintervall.
Restavfall är det som blir kvar när övriga avfallsslag har sorterats ut.	Fastighetsnära insamling sker i eget kärl eller anvisat fack i fyrfackskärlet.	Ska emballeras i brännbar påse och vara väl tillsluten.	Restavfall borttransporteras i enlighet med gällande hämtningsintervall.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Förpackningar: • Plast/ Frigolit • Papper/Wellpapp • Glas • Metall	Ska utsorteras från övrigt avfall. Varje fraktion ska sorteras separat.	Lämnas löst i de behållare/kärl som tillhandahålls eller anvisas.	För hushåll kan icke-skrymmande förpackningar lämnas fastighetsnära. Skrymmande förpackningar kan lämnas till behållarna på återvinningsstationerna eller återvinningscentralen. För verksamheter kan kärl för förpackningar beställas alternativt lämnas på återvinningscentralen.
Returpapper Exempelvis: • Tidningar • Broschyrer	Ska utsorteras från övrigt avfall	Lämnas löst i de behållare/kärl som tillhandahålls/anvisas.	För hushållen kan returpapper lämnas i de fastighetsnära kärlen alternativt till återvinningsstationerna eller återvinningscentralen. För verksamheter kan kärl för förpackningar beställas alternativt lämnas på återvinningscentralen.
Träförpackning	Ska utsorteras från övrigt avfall.	Lämnas löst.	Lämnas som trä på återvinningscentralen.
Wellpapp: • Flyttkartonger • Bananlådor • Vågig papp	Ska utsorteras från övrigt avfall.	Lämnas löst.	Hushåll lämnar på anvisad plats på återvinningsstationer eller återvinningscentralen. För verksamheter kan kärl för förpackningar beställas alternativt lämnas på återvinningscentralen.
Övriga förpackningar i andra material än ovan nämnda.	Ska utsorteras från övrigt avfall.	Lämnas löst i de behållare/ kärl som tillhandahålls/anvisas.	Lämnas på anvisad plats på återvinningscentralen.

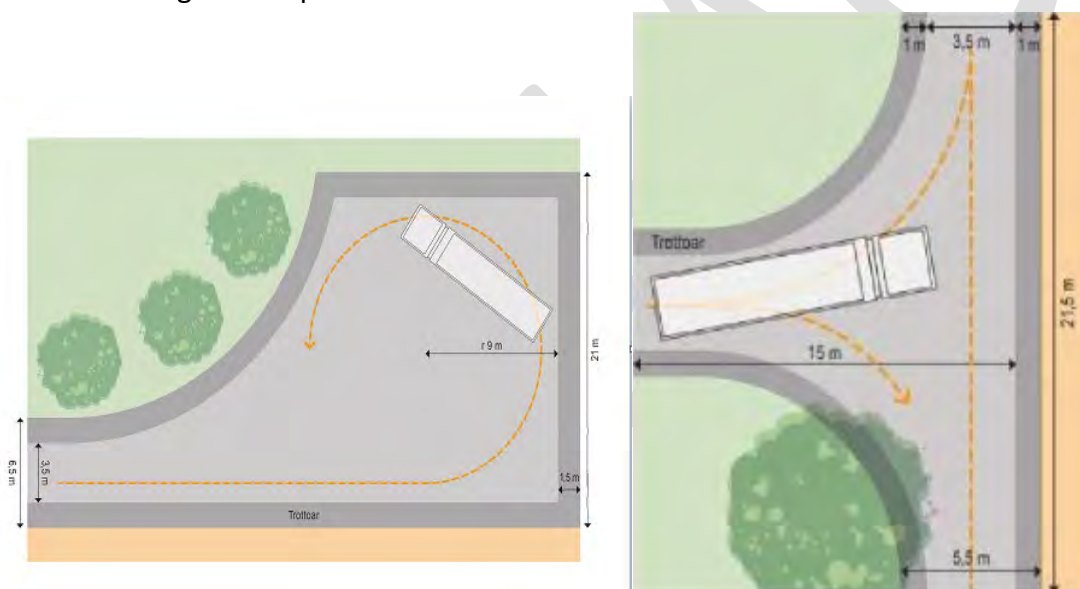
Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Slam och fosforfiltermaterial från små avloppsanläggningar.	Ska vara åtkomligt för tömning i anslutning till anläggningen där det genereras och i enlighet med § 16 i föreskrifterna.	Filtermaterial från fosforfällor och andra jämförbara filter ska vara förpackat eller tillgängligt på ett sådant sätt att hämtning kan utföras av fordon utrustat med kran eller suganordning.	Efter hämtning av uttjänt fosforfilter ska nytt filtermaterial ombesörjas av fastighetsägaren.
Fett från fettavskiljare.	Ska vara åtkomligt för tömning i den anläggning där det genereras.	-	Tömning av fettavskiljare ska ske minst en gång om året och utförs av Rambo AB
Latrin från torrtoaletter	Lämnas i särskilda behållare som tillhandahålls av Rambo AB. Det ingår 10 behållare per abonnemang.	Behållaren skall vara stängd och rengjord på utsidan samt vara märkt med fastighetsbeteckning	Kunden beställer själv hämtning av latrinbehållaren.
Matfetter och frityroljor	Ska sorteras ut. Mindre mängd, max 1 liter i flaska med tätslutande kork kan eventuellt slängas i restavfall.	Ska förvaras i behållare med tätslutande lock. Lämnas i behållare med skruvkork på återvinningscentralen.	Inlämnas på återvinningscentralen vid Farligt avfallmottagningen. Max 5 l fettavfall i dunk får lämnas.
Stickande och skärande avfall: Kanyler Sprutor	Ska utsorteras från övrigt avfall.	Kanyler ska läggas i speciell behållare som tillhandahålls av apotek.	Lämnas till apotek
Blybatterier Exempelvis: • Bilbatterier • Mc-batterier • Startbatterier	Ska sorteras ut och lämnas in.	Ställs upp på ett sätt som förhindrar att batterisyra/ innehåll rinner ut.	Lämnas till anvisad plats vid Farligt avfallmottagningen på återvinningscentralen.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Småbatterier Exempelvis • Alkaliska batterier • NiCa-batterier • Stavbatterier • Knappcells batterier • Brunstensbatterier	Kasserade produkter innehåller lösa bärbara batterier ska dessa plockas ur. Är de bärbara batterierna inbyggda i produkten hanteras den som avfall från elutrustning.	Batteripoler skall tejpas för att undvika kortslutning.	Lämnas till anvisad plats vid Farligt avfallmottagningen på återvinningscentralen. Kan även lämnas i de insamlingssystem som tillhandahålls av kommunen och producent.
NiFe-batterier	Ska sorteras ut och lämnas in. Får ej blandas med blybatterier.	Lämnas lösa.	Lämnas till anvisad plats vid Farligt avfallmottagningen på återvinningscentralen.
Litiumbatterier: • Mobilbatterier • Laptopbatterier • Trasiga litiumbatterier • Litiumbatterier över 0,5kg	Ska sorteras ut och lämnas in.	Batteripoler skall tejpas för att undvika kortslutning.	Lämnas till anvisad plats vid Farligt avfallmottagningen på återvinningscentralen.
Större konsument el-avfall Exempelvis: • Köksmaskiner • Musikanläggningar • Datorer • Eldrivna verktyg • TV-apparater • Dataskärmar • Bildskärmar	Skrymmande konsumentelavfall ska sorteras ut och hållas skilt från annat grovavfall.	Lämnas lösa	Konsument el-avfall lämnas på återvinningscentral enligt instruktioner på plats.

Typ av avfall som ska sorteras ut och hållas skilt från annat avfall	Krav på utsortering	Krav på emballering m.m.	Instruktion för hämtning/lämning
Småelektronik och kemikalier som betecknas som farligt avfall • Glödlampor • Lågenergilampor • Små batterier • Sprayburkar • Kemikalier i små förpackningar (sprayburkar, nagellack, lösningsmedel) • Elektronik (mobiler, klockor, mindre elverktyg)	Ska sorteras ut och lämnas in, mycket viktigt att separera från övrigt avfall. Glödlampor och batterier lämnas i avsedd box på fyrfacksskärmen	Lämnas lösa	Lämnas till anvisad plats på återvinningscentralen. Batterier kan lämnas i avsedda behållare på återvinningsstationen
Läkemedel	Ska sorteras ut och lämnas in.	Ska lämnas i behållare/ påse som tillhandahålls av apoteket.	Lämnas till apotek.
Obrännbart restavfall. Exempel: material av porslin, keramik och spegelglas.	Ska sorteras ut, ingen fastighetsnära insamling. En del av vårt kommunala avfall går varken att återvinna eller utvinna energi ur.	Små obrännbara saker kan emballeras i brännbar påse som är väl försluten och påsen läggs i facket för restavfall.	Mindre saker som trasig kaffekopp eller en liten blomkruka kan slängas som restavfall i ditt kärl. Större mängder och skrymmande saker ska lämnas i container märkt "Inert material" på återvinningscentralen.

Bilaga 2: Krav på vändplatser och anvisningar gällande hämtning av kärlavfall vid fastighet

- Körning på gång- och cykelväg är inte tillåten
- Backning får inte förekomma annat än i undantagsfall med mer än en fordonslängd och aldrig på gång- och cykelväg, bilfria områden, intill lekplatser, bostadsentréer, skolor, förskolor eller äldreboende
- Vägen bör vara minst 5,5 meter bred om körning i båda riktningarna förekommer. Om parkering tillåts bör vägen vara bredare. Om vägen är mötesfri och det inte finns parkerade fordon kan vägen vara smalare men den bör vara minst 3,5 meter. Träd och annan växtlighet får inte inkräkta på vägbredden. Se figur 1 och 2 för olika alternativ av utformning av vändplats.

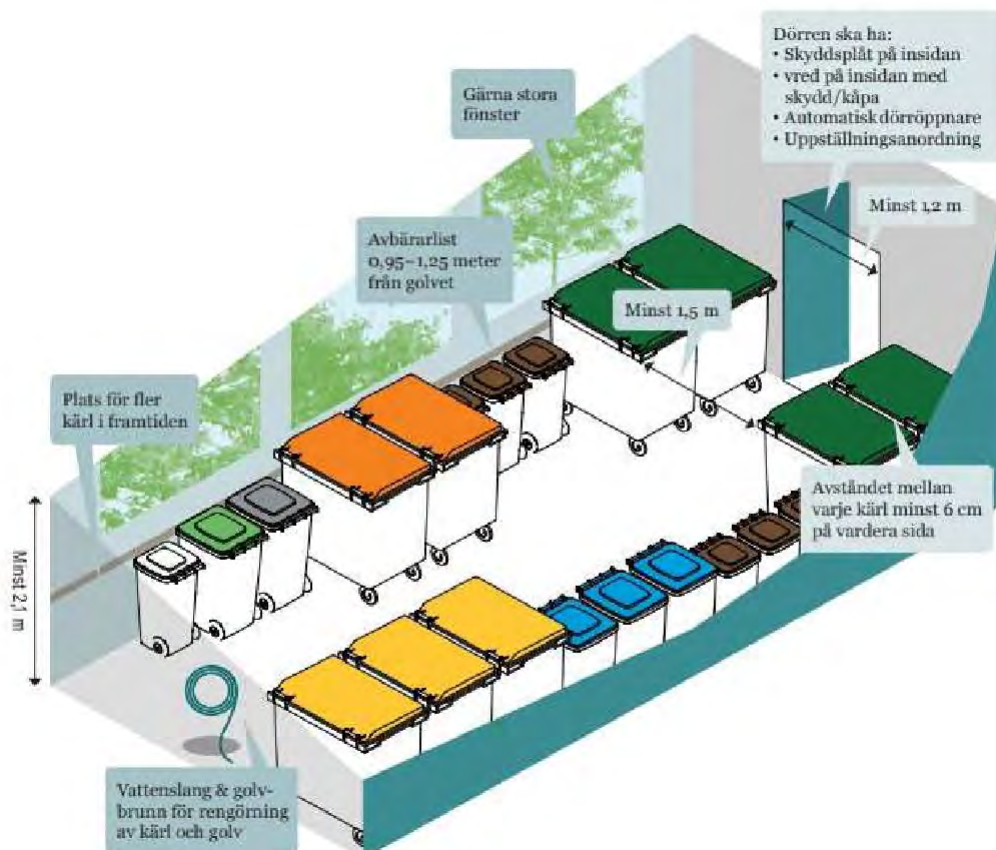

Figur 1 och 2 Vändplats för baklastande hämtningsfordon. Utdrag från Avfall Sveriges handbok avfallsutrymmen 2018. Bild.: Sara Sundin, Ramboll

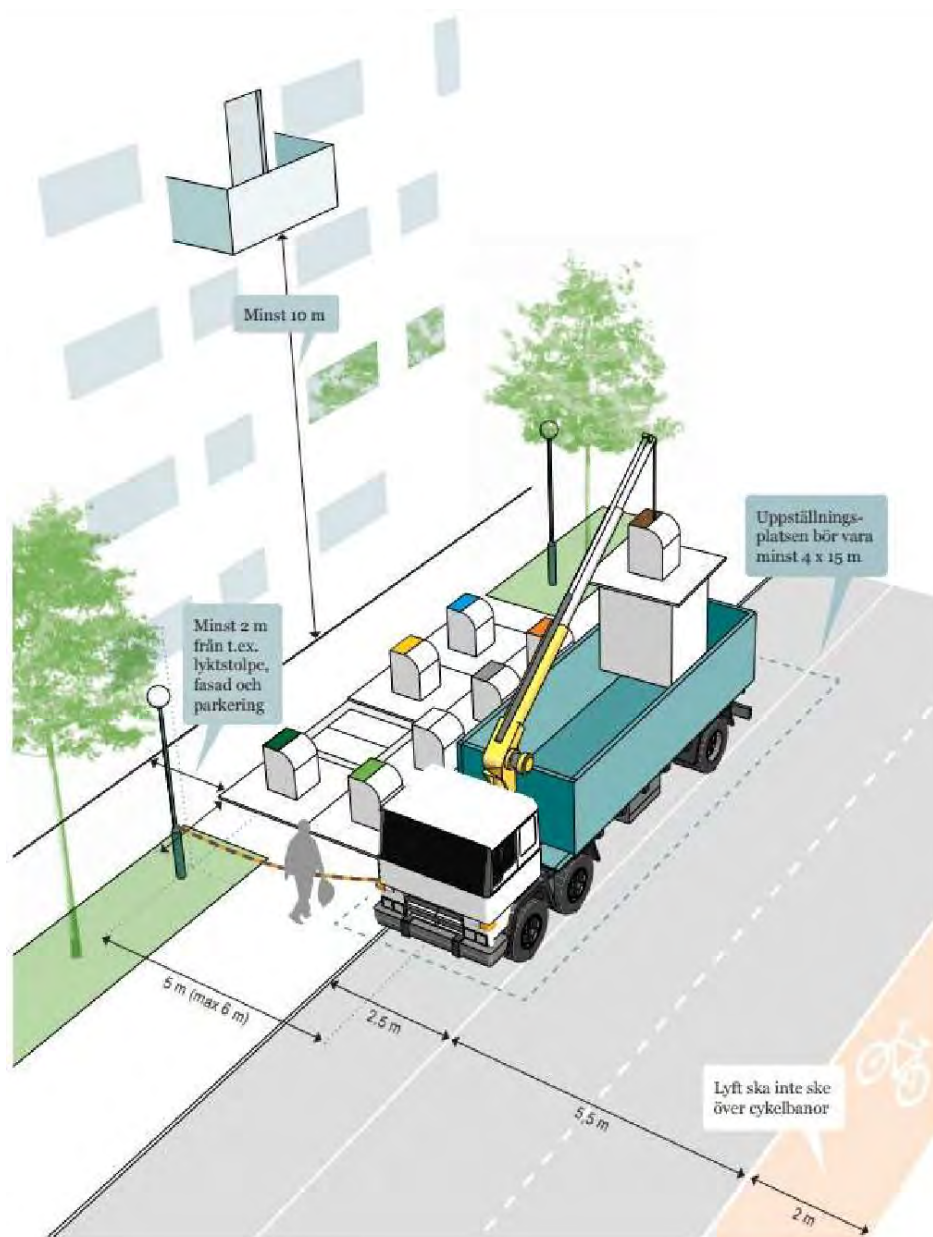

Dragväg och baklastare. Bild Sara Sundin, Ramboll

- Kärlet ska på hämtningsdagen stå på sin plats för tömning från kl.06.00.
- Kärlet får inte vara placerad på sockel eller upphöjning.
- Vid tömning ska kärlet stå i nära anslutning till där fordonet kan stanna eller max 2,5 meter från fastighetsgränsen. Det utgår ett kostnadstillägg för dragväg mellan behållaren och fastighetsgräns mellan 2,5 - 10 meter. Längre dragväg än 10 meter tillåts inte om det inte föreligger särskilda skäl.
- Kärlets handtag ska på hämtningsdagen vara vänt utåt och får inte vara vänt in mot vägg, staket eller buskage.
- Uppställningsyta och dragväg ska vara plan och hårdgjord.
- Om höjdskillnaden i transportvägen för kärlet förekommer anordnas ramper med maximal lutning 1:12 och max längd 12 m. Före och efter ramp ska finnas vilplan med dörrfri längd 1,5 m. Trappor får inte förekomma i dragvägen.
- Djur ska vara inlåsta eller placerade på annan plats än där sophämtaren befinner sig.

Figur 5 Exempel på avfallsutrymme med fastighetsnära insamling. Utdrag från Avfall Sveriges handbok avfallsutrymmen 2018. Bild: Sara Sundin, Ramboll.

Figur 6 Exempel på hur det kan se ut vid tömning av botten tömmande behållare. Utdrag från Avfall Sveriges handbok avfallsutrymmen 2018. Bild: Sara Sundin, Ramboll.

Bilaga 3: Utformning av utrymmen för avfall²

Syftet med anvisningarna är att ge stöd vid val av avfallssystem samt för att skapa ändamålsenliga och säkra avfallsutrymmen för gemensamhetsanläggningar, flerbostadshus och verksamheter i anslutning till flerbostadshus. Avfallshämtning för småhus inkluderas inte i dessa anvisningar.

² Anvisningarna utgår från Handbok för "Avfallsutrymmen, 2018 Avfall Sverige" med anpassning för Munkedals kommuns egna behov.

Vid ny- och ombyggnationer gäller bilagans "Lagkrav" och "Riktlinjer".

För befintliga avfallsutrymmen gäller "Riktlinjer" enligt Munkedals kommuns avfallsföreskrifter. Om befintliga avfallsutrymmen inte uppfyller "Riktlinjer" kan genomförandeplan behövas göras av fastighetsägaren om Rambo AB eller kommunen påtar det behovet. Detsamma gäller riskbedömning som ska upprättas i samråd med Rambo AB, avfallsansvariga och fastighetsägare.

Rekommendationer ska läsas som goda råd till fastighetsägaren. Rekommendationer kan inom de närmaste åren bli "Lagkrav", "Riktlinjer" eller ärenden inom arbetsmiljö. Val och utformning av avfallsutrymmen kräver planering och genomförande på ett genomtänkt sätt, då det påverkar avfallshanteringen i många år framöver och det kan vara svårt och dyrt att rätta till felaktigheter i efterhand.

Utrymme för sortering i lägenheter och verksamheter

För att öka mängden utsorterat avfall behöver lägenheter och andra lokaler förses med goda möjligheter till sortering. Ju bättre möjligheterna för sortering är i lägenheterna och lokalerna, desto större sannolikhet är det att avfallet sorteras korrekt i det gemensamma avfallsutrymmet.

Lagkrav

1. I bostadslägenheter ska det finnas plats för källsortering av avfall.

Riktlinjer

1. Lägenheter och verksamheter ska förses med möjlighet till sortering motsvarande de fraktioner som finns tillgängligt för insamling.

Figur 7 För att boende och verksamhetsutövare lätt ska kunna sortera sitt avfall är det viktigt att det finns utrymme för sortering i lägenheter respektive lokaler. FOTO: AVFALL SVERIGE.

Avfallsfraktioner

Lagkrav

1. I eller i anslutning till en byggnad ska det finnas utrymmen eller anordningar för hantering av avfall som kan nyttjas av alla brukare av byggnaden (d.v.s. både boende och verksamheter).
2. Insamlingen av avfall vid om- och nybyggnation ska omfatta följande fraktioner;
 - Matavfall
 - Returpapper, t.ex. tidningar
 - Pappersförpackningar
 - Metallförpackningar
 - Ofärgade glasförpackningar
 - Färgade glasförpackningar
 - Plastförpackningar
 - Restavfall
3. Om större mängder farligt avfall beräknas förvaras i avfallsutrymmet måste i de flesta fall göras antingen en anmälan till samhällsbyggnadsförvaltningen eller söka tillstånd från länsstyrelsen, beroende på vilket slags farligt avfall och vilka mängder det handlar om.

Riktlinjer

4. Insamlingen av avfall vid befintlig bebyggelse ska omfatta följande fraktioner:

- Matavfall
 - Returpapper, t.ex. tidningar
 - Restavfall
 - Pappersförpackningar
 - Metallförpackningar
 - Ofärgade glasförpackningar
 - Färgade glasförpackningar
 - Plastförpackningar
5. Samtliga fraktioner ska kunna lämnas på samma plats i den mån det är rimligt.
 6. Om farligt avfall och elektronik ska samlas in, ska det ske i behållare som är anpassade till respektive fraktion ur ett säkerhetsperspektiv.
 7. Hantering och förvaring av farligt avfall kräver särskild uppmärksamhet och insamling ska utformas i nära samråd med kommunens avfallsorganisation.
 8. Om grovavfall ska sorteras bör detta göras i stora kärl eller i container för att underlätta för avfallshämtaren.

Rekommendationer

9. Utöver de fraktioner som anges i branschkrav 2 och 4 bör även följande fraktioner erbjudas:
 - Textilinsamling
 - Återbruk
 - Grovavfall
10. Det är en fördel om grovavfall förvaras i annat utrymme än övrigt avfall. Grovavfall "brer" lätt ut sig i rummet och kan därmed hindra hanteringen av t.ex. kärl. Ett separat rum för grovavfall kan placeras i en annan byggnad alternativt kan plats för container beredas för periodvis insamling.
11. Återbruk kan implementeras för att öka andelen återanvändning och minska avfallsmängderna. I de fall återbruk implementeras bör följande rekommendationer följas:
 - Ytan för återbruk bör vara minst 2 m².
 - Ytan bör vara tydligt avgränsad.
 - Det bör finnas tydliga rutiner för rensning och städning.
12. Det bör finnas tydlig information i form av skyltning i anslutning till utrymmet om vad som tas emot, eventuella öppettider och kontaktperson.

Val av avfallsutrymme

Riktlinjer

1. Det avfallsutrymme som är mest lämpat med avseende på återvinning av avfall, skydd för miljö, säkerhet och arbetsmiljö ska väljas.
2. Manuell hantering ska minimeras för att skapa en bättre arbetsmiljö för de som hämtar avfallet.
3. Rambo AB kan kontaktas för råd vid val av avfallsutrymme.

Placering

Avfallsutrymmens placering behöver noga övervägas för att skapa en trygg och ändamålsenlig avfallshantering. Närhet till bostäderna, trafiksäkerhet, barnsäkerhet och arbetsmiljö är faktorer som styr och påverkar placeringen. Vid beaktande av dessa faktorer kan det även finnas krav och önskemål som är motstående vilket innebär att avvägningar mellan olika krav är nödvändiga.

Den störning som kan uppstå i samband med hämtningen blir mindre ju längre bort från bostäder och lekplatser m.m. avfallsutrymmet ligger.

Samtidigt blir det svårare för de boende att lämna sitt avfall om det är lång väg till avlämningsplatsen. Eftersom alla områden är unika är det viktigt att alla dessa faktorer beaktas vid planeringen. Exempel på placeringar som ofta är fördelaktiga är på väg till kollektivtrafik eller parkering.

Lagkrav

1. I eller i anslutning till en byggnad ska det finnas utrymmen eller anordningar för hantering av avfall som kan nyttjas av alla brukare av byggnaden.
2. Avfallsutrymmen ska placeras och utformas så att risken för olyckor begränsas vid tillträde, transporter samt vid användning, kontroll och underhåll av utrymmena och deras installationer
3. Avfallsutrymmen ska placeras och utformas så att risken för brukarnas eller grannarnas hygien eller hälsa begränsas.
4. Avfallsutrymmen ska ha tillräckligt med plats för material och utrustning samt för drift- och underhållsarbete.
5. Avfallsutrymmen får inte placeras så att avfall måste transporteras genom utrymmen där personer vistas mer än tillfälligt eller där livsmedel förvaras.

Riktlinjer

6. Hämtning ska kunna utföras på ett trafiksäkert sätt.
7. Avfallsbehållare ska inte placeras på gång- eller cykelvägar.
8. Avfallsutrymmen ska placeras så att hämtning och lämning av avfall sker på markplan.

9. Hämtningsfordonen ska kunna hämta avfallet, d.v.s. det får inte finnas några fasta eller återkommande hinder (t.ex. parkerade bilar).
10. Avfallsutrymmen ska placeras så att det upplevs tryggt att lämna avfall. Exempelvis bör avfallsutrymmen inte placeras ensligt eller i bristfälligt upplysta områden.
11. Avståndet mellan byggnadens entréer och avfallsutrymmen bör inte överstiga 50 meter för flerbostadshus om inte andra krav listade ovan motiverar ett längre avstånd. Avfallsutrymmet bör även placeras där de boende naturligt passerar, t.ex. vid gångväg till busshållplats.

Figur 8 Avfallsutrymmens placering behöver nogra övervägas för att skapa en trygg och ändamålsenlig avfallshantering.
FOTO: DAVID ÄLTHOFF PALM, RAMBOLL.

Visuell utformning och belysning

För att skapa avfallsutrymmen som ökar trivsel och viljan att sortera avfallet bör avfallsutrymmen utformas på ett tilltalande sätt. Ljusinsläpp och belysning är en särskilt viktig aspekt som påverkar hur avfallsutrymmet upplevs och kan rätt använt öka trygghetskänslan vid lämning av avfall.

Riktlinjer

1. Avfallsutrymmen ska utformas så att de känns trygga och tilltalande.
2. Bra och snabbtändande belysning ska finnas, både i och utanför avfallsutrymmet. Belysningens ljusstyrka ska vara minst 300 lux.
3. Flera armaturer ska användas för att öka ljusspridningen och säkerheten om någon lampa går sönder.
4. Belysningsarmaturer ska inte placeras så att de kan skymmas av dörrar eller portar.

Rekommendationer

5. Rörelsedetektor bör användas så att belysningen tänds direkt när dörren öppnas och hållas tänd hela tiden som någon befinner sig i rummet.
6. I avfallsrum bör det finnas fönster för att öka ljusinsläpp och öka tryggheten.

Figur 9 Avfallsrum med stora fönster som ger bra ljusinsläpp. FOTO: DAVID ALTHOFF PALM, RAMBOLL.

Hygien, skadedjur och lukt

Avfall drar lätt till sig skadedjur och kan ge upphov till lukt och det är därför viktigt att vidta åtgärder för att minska dessa risker.

Lagkrav

1. Avfallsutrymmen ska hållas fria från ohyra.
2. Byggnader ska utformas så att det försvåras för skadedjur att komma in i byggnaden och dess byggnadsdelar, om det inte är orimligt med hänsyn till byggnadens utformning och användning.

Riktlinjer

3. Utrymmen, behållare och utrustning för avfall ska utformas så att det finns möjlighet att hålla rent.
4. Frostfria utrymmen ska förses med vattenslang och golvbrunn med avdunstningsskydd för att möjliggöra städning av utrymmet. Påkörningsskydd ska finnas vid vattenanslutning.
5. Avfallsutrymmen ska förses med god ventilation för att minska risken för lukt.
6. Dörrar ska ha släplista som skydd mot skadedjur.

Rekommendationer

7. För att minska risken för lukt och skadedjur bör avfallsutrymmen inte placeras i söderläge och om det finns risk för större uppvärmning sommartid kan kylanläggning användas.
8. Råttor och andra skadedjur ska hindras att komma in i avfallsutrymme, vilket innebär att öppningar större än 5 mm inte bör förekomma. Nät kan finnas för ventilationsöppningarna och avfallskärl kan förses med lock.
9. Om luktproblem uppstår kan luftrenare användas.
10. Då frånluftsventilation skapar ett undertryck kan dörr till utrymmet behöva utrustas med automatisk dörröppning eller fjäderanordning för att förenkla öppning av dörren.
11. Avfallsutrymmen där större mängder blöjor eller matavfall förvaras kan vara kylt för att minska risken för lukt.

Buller

Buller kan uppstå vid lämning och hämtning av avfall och kan leda till olägenheter för människor som bor eller vistas i området. Exempelvis leder tömning av glas till höga momentana bullernivåer. Avfallsutrymmen behöver därmed planeras så att bullerstörning undviks för dem som bor eller vistas i närheten.

Riktlinjer

1. Byggnader som innehåller bostäder, deras installationer och hissar ska utformas så att ljud från dessa och från angränsande utrymmen likväl som ljud utifrån dämpas. Riktvärde för buller inomhus är 45 dB för maximalt ljud och 30 dB för ekvivalent ljud.
2. Buller från lämning och hämtning av avfall ska i den mån det är rimligt minimeras.

Rekommendationer

3. Bostäder som finns nära hämtningsplats av avfall kan förses med fönster som har bättre ljudvärden än normalt för att minska risken för bullernivåer som kan anses vara en olägenhet.

Brandskydd och säkerhet

Eftersom avfall kan vara lättantändligt är det viktigt med ett bra brandskydd för att minska risken för personskador, dödsfall samt skador på egendom. Exempelvis bör det beaktas vilken typ av material som används. I detta kapitel anges övergripande krav på brandskydd. Brandskyddsföreningen³ och Räddningstjänsten tillhandahåller uppdaterade krav och detaljerade rekommendationer.

Avfallsutrymmen behöver utformas så att de är säkra och inte orsakar olyckor eller dödsfall. Barnperspektivet är särskilt viktigt att beakta då barn är uppfinningsrika och kan lockas till att undersöka avfallsutrymmen⁴.

³ www.brandskyddsforeningen.se

⁴ Se vidare information i Boverkets handbok "Säkra containrar".

Lagkrav

1. I avfallsutrymmen ska de åtgärder vidtas som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.
2. Avfallsutrymmen ska förses med utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka i den mån det är skäligt.
3. Öppningar eller inkast för avfall som finns i eller vid ytor som är avsedda att gå på, ska vara täckta av luckor, galler, trallar eller andra lämpliga skyddsanordningar.

Riktlinjer

4. Rum för avfallsutrymmen ska utformas som egen brandcell för att minska risken för att branden sprider sig.
5. Fristående avfallsbehållare ska placeras på ett säkert avstånd från fasad med fönster eller brännbart material både avseende höjd- och sidled. Om osäkerhet föreligger ska avstämning ske med Brandskyddsföreningen, Räddningstjänsten eller motsvarande för att avgöra vilka avstånd som är lämpliga i det specifika fallet.

Tillgänglighet

Avfallsutrymmen ska placeras och utformas så att det är tillgängligt för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga. Exempel på aspekter som behöver beaktas för att skapa tillgängliga avfallsutrymmen är dörrar, eventuella lock, handtag, inkast m.m. som ska utformas och placeras på sådant sätt att de kan användas och öppnas av personer som har nedsatt styrka, syn eller annan funktionsvariation.

I detta kapitel anges övergripande krav på tillgänglighet. Observera att detta inte är en heltäckande kravlista. För vidare läsning se Boverkets byggregler (BBR).

Lagkrav

1. Avfallsutrymmen, sopnedkast och andra liknande anordningar ska vara tillgängliga för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.
2. Dörrar och portar ska utformas så att de medger passage med rullstol och så att tillräckligt utrymme finns för att öppna och stänga dörren eller porten från rullstolen.
3. Handtag, manöverdon och lås ska placeras och utformas så att de kan användas såväl

av personer med nedsatt rörelseförmåga som av personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Riktlinjer

4. Väg mellan bostäder och avfallsutrymmen ska vara framkomliga året runt.
5. Trappsteg, trösklar, tunga dörrar eller trånga passager ska undvikas.

Rekommendationer

6. Text och symboler bör kontrastera i ljushet mot bakgrunden så att de tydligt syns. Punktskrift ökar tillgängligheten och bör placeras på samma plats vid inkast på behållaren och bör sitta 1,3–1,4 meter över mark eller ovanpå behållare.
7. Placering av inkast/lucka/öppning för att slänga sitt avfall, bör ta hänsyn till räckvidden hos personer i rullstol. Det vill säga, ett inkast med centrum cirka 0,8–1,0 meter över mark vilket kräver speciell konstruktion då standardkärl är högre. Inga tröga, tunga luckor. Manövrering med en hand ska vara möjlig. Kärl, som står fritt, ska inte vara högre än cirka 110 cm.

Tillträde

För att minska risken för skadegörelse, brand, stöld och att obehöriga slänger avfall bör avfallsutrymmen utformas så att endast de som har behörighet att slänga avfall kommer åt utrymmena.

Lagkrav

1. Renhållaren ska ha tillträde till de utrymmen på fastigheten där avfall hämtas. Nycklar, portkoder och dylikt ska tillhandahållas till renhållaren.

Riktlinjer

2. Avfallshämtning ska vara möjlig under ordinarie hämtningstider angivna i föreskrifterna.

Skyltning

Tydlig skyltning för de olika fraktionerna underlättar korrekt avfallssortering. Skyltar till förpackningsfraktioner kan erhållas kostnadsfritt från Avfall Sveriges hemsida.

Riktlinjer

1. Avfallsbehållare ska vara tydligt skyltade med uppgift om vilken typ av avfall som ska läggas i respektive behållare för att underlätta för både lämnare och hämtare.
2. Symboler och bilder ska användas på skyltarna för att förtydliga vad som ska läggas i

respektive behållare.

3. I de fall vissa fraktioner ska vara förpackade på ett särskilt sätt ska information om detta finnas vid respektive skylt (t.ex. om särskilda påsar ska användas för matavfall samt var dessa påsar finns).
4. Kontaktuppgifter till de som ansvarar för insamlingssystemet ska finnas tydligt angivna i anslutning till avlämningsplatsen för att underlätta vid driftstörning eller frågor.

Rekommendationer

5. Om det finns behov, bör skyltarna skrivas på andra språk än svenska.

FÖRSLAG

Bilaga 4: Handläggningen av ärenden inom ramen för avfallsföreskrifterna

I avfallsföreskrifterna finns ett antal möjligheter för fastighetsägare/nyttjanderättshavare att få ändringar vad gäller sophämtning och slamtömning jämfört med de generella reglerna. Nedan framgår dessa möjligheter samlat med information om till vilken instans man vänder sig och om det handlar om anmälan, ansökan etc.

Anledning till anmälan eller ansökan	Samhällsbyggnadsnämnden (Tillsynsansvarig nämnd)	Renhållaren (Rambo AB)
10 § Ändrade förhållanden av avfallshanteringen för fastigheten		Lämna uppgifter
29 § Annat avfall än kommunalt avfall från verksamheter	Lämna uppgifter	
34–35 § Utsträckt hämtningsintervall	Ansökan	
36 § Kompostering av matavfall	Anmälan	
37 § Kompostering av latrin- och avloppsslam	Ansökan	
38 a-c § Gemensam avfallslösning	Ansökan	
39–40 § Uppehåll i hämtning	Ansökan	
42§ Eget omhändertagande och befrielse från skyldighet att överlämna avfall	Ansökan	
43§ Totalbefrielse för obeboelig fastighet	Ansökan	
44§ Undantag för utsortering av kommunalt avfall	Ansökan	
45§ Om verksamhet som har en avfalls- hantering som är samlokaliserad med hushållens förpackningar önskar ha kommunal insamling		Anmälan

Granskningsredogörelse

Förslag till reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun

Antagandeverision, 2025–xx–xx

1 Granskningsskede

Innan kommunen antar renhållningsordningen (avfallsplan och föreskrifter om avfallshantering) ska kommunen, enligt 15 kap 42 § miljöbalken:

1. på lämpligt sätt och i skälig omfattning samråda med de fastighetsinnehavare och myndigheter som kan ha ett väsentligt intresse av renhållningsordningen, och
2. ställa ut ett förslag till renhållningsordning för granskning under minst fyra veckor.

Kommunen ska informera om utställningen på sin webbplats före utställningstidens början. Informationen ska innehålla uppgift om förslagets huvudsakliga innebörd, var det ställs ut samt inom vilken tid och till vem som synpunkter ska lämnas. Kommunen ska informera om utställningen på sin webbplats före utställningstidens början.

Enligt 15 kap 43 § miljöbalken ska kommunen:

När kommunen antar renhållningsordningen ska kommunen ta hänsyn till de synpunkter som har kommit fram i samrådet och granskningen enligt 42 §.

Denna bilaga utgör en redogörelse över hur granskningssamråd har genomförts och hur inkomna synpunkter har hanterats i samband med revidering av de lokala Avfallsföreskrifterna för Munkedal.

2 Kungörande och utställning

Beslut om granskning fattades av Munkedals Kommunstyrelse 2024-09-09.

Förslaget ställdes därefter ut för allmänhetens granskning under perioden 2024-09-20 – 2024-10-20. Under granskningsperioden fanns Avfallsföreskrifterna tillgängliga för nedladdning på kommunens hemsida samt fysiskt utställd i kommunhuset.

3 Remissinstanser

3.1 Munkedal

3.1.1 Externa Remissinstanser

Räddningstjänsten Mitt Bohuslän

3.1.2 Remissinstanser inom Munkedals kommun

Kultur- och utbildningsnämnden,
Välfärdsnämnden
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden
Munkedal Vatten AB
Munkbo AB
Dingle Industrilokaler AB,
Miljöenheten i Mellersta Bohuslän
Politiska partier i Kommunfullmäktige

3.1.3 Berörda sakägare, kommuninvånare

Fastighetsägare och invånare i kommunen delgavs på kommunens digitala anslagstavla samt en fysisk utställning i kommunhuset.

4 Sammanställning remissvar

Synpunkter, inkommit datum	
Sakägare 1, 2024-10-17 Hej Jag önskar lämna några synpunkter på förslaget till nya avfallsföreskrifter. Tidigare kunde man söka om dispens/ uppehåll för en period om fem år vilket nu föreslås ändras till ett år. Det anser jag att det bör fortsatt vara 5 år man kan söka för. Det är både för den sökande och kommunen bara en belastning att hantera detta så ofta om man har öde hus som inte bebos. Man kan t.ex. ha en tomt med ett ödehus som man har planer för längre fram eller för sina barn, men att då behöva söka årligen känns onödigt samt kostsamt med ansökningsavgift varje år. Sedan att man då dessutom ska betala grundavgiften när man fått en dispens är helt orimligt. Att bo på landet så som vi gör innebär ganska ofta att man har flera fastigheter för att få ihop större marker. Om det då är obobodda hus blir det fel att vi ska betala en grundavgift per fastighet när vi kanske bara nyttjar en och betalar vår avgift för den. Samma gäller om man har ett permanent hus samt en sommarstuga, ska man då verkligen betala grundavgift för två fastigheter? Med detta sagt anser jag att man bör stryka den punkten under paragraf 42 att grundavgiften skall utgå trots dispens.	§ 42 har justerats så att uppehåll i sophämtning medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle. Även om en fastighet tillfälligt inte nyttjas för boende genererar fastigheten och tex vidmakthållande av en byggnads skick i sig oftast avfall som behöver tas om hand på kommunens återvinningscentral. Grundavgiften finansierar övergripande kostnader för kommunens renhållningskollektiv och som inte rör själva insamlingen. Grundavgiften tas ut för alla fastigheter som nyttjas eller som kan nyttjas på ett sådant sätt att kommunalt avfall kan uppstå.
Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden, beslut i protokoll 2024-10-20 §130 1) Avfallsföreskrifterna bör förses med kartbilaga som anger var kommunala insamlingsplatser finns idag och vilka fraktioner som finns på respektive plats,	Information om Återvinningscentralen finns på Rambos hemsida och för återvinningsstationerna finns informationen på Sveriges avfallsportal: sopor.nu

och att hänvisning sedan sker till sida på webbplats, som å jourhålls. 2) På flera ställen i avfallsföreskrifterna anges "om särskilda skäl föreligger". Det hade varit hjälpsamt om det i handlingen framgår vad som skulle kunna vara särskilda skäl, både för privatpersoner som läser avfallsföreskrifterna, men också för handläggare i ansökningsärenden. 3) § 29, ska i Munkedals kommuns avfallsföreskrifter stå "Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden" även i sista styckets sista rad. 4) § 43, "befrielse beviljas t ex. inte om avfall tas omhand genom eldning", bör tilläggas med följande text: "...av andra avfallsslag än skogs- och parkavfall i enlighet med beslut i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden 2024-04-22, § 63, Dnr MSBN-2024-000101 samt vid var tidpunkt gällande brandriskklassning." Bilaga 1: 1) Byggavfall: Handlingen anger "lämnas löst utan emballering (gäller ej asbest). Bör göras tillägget, "se nedan" efter ordet asbest eftersom det beskrivs på egen rad alternativt ta bort tillägget. 2) Trädgårds- och Parkavfall, samma princip som ovan fast vad avser "invasiva arter". 3) Se över punkten om "Småelektronik och kemikalier som betecknas som farligt avfall". Punkter felaktiga och batterier bör hamna under resterande rader om just batterier. Bilaga 2 Inga synpunkter. Bilaga 3 Inga synpunkter. Bilaga 4 Inga synpunkter	Det kan finnas mycket starka och ovanliga omständigheter som inte ryms i §§34 - 44 och som det är bra om det finns utrymme för. Miljöhandläggaren har då möjlighet att göra denna bedömning. Justerat så det står Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden § 43 syftar inte till hantering av trädgårds- och parkavfall. Hantering av park- och trädgårdsavfall har lyfts in under § 8c Lagt till texten: Hantering gällande asbest, se nedan. Tagit bort raden: Invasiva växter skall emballeras Det finns så många olika sorters batterier vissa skall lämnas på ÅVC, ÅVS eller i box för de som har fyrfackskärl. Därför står dessa med på flera ställen.
--	--

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden beslutar att till kommunstyrelsen överlämna förvaltningens förslag till yttrande avseende förslag till reviderade lokala avfallsföreskrifter för Munkedals kommun med följande tillägg och ändringar: § 25 Skrivs om: Renhållaren har rätt att ta ut ordinarie framkörningsavgift, enligt gällande avfallstaxa, även om föreskrifterna inte följs och tömning av enskild avloppsanläggning inte har kunnat utföras. Exempelvis: • om krav på farbar väg inte uppfylls • om lockets tyngd överstiger 15 kg • om brunnen av någon anledning inte är tillgänglig § 26 Stryks helt. § 42 Punkt ett: Tillägg med "Bostadsfastighet som ej är beboelig" Punkt två: Ändras från ett till fem år. Punkt fyra: Ingen grundavgift skall tas ut i dessa fall. Samt revidera skrivningen om sökanden börjar nyttja fastigheten utan att meddela, till en lämplig tid retroaktivt, förslagsvis 3 månader.	Ordinarie hämningsavgift tas ut vid tömning av brunn. Vid utebliven hämtning tas framkörningsavgift ut och då är det inte ordinarie. Föreslås en justering till framkörningsavgift istället för extra avgift. Kommer inte att strykas, det är viktigt med rena fraktioner för att kunna återvinna så mycket avfall som möjligt. Viktigt att kostnaderna inte drabbar hela renhållningskollektivet utan enbart de som inte sorterar. Avfall Sveriges rekommendation har använts, nuvarande förslag kvarstår. §41 punkt 2 har justerats så att uppehåll i sophämtning medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle. Det undergräver avgiftsfinansieringen när inte ens grundavgift ska betalas under så lång tid. Uppehåll i hämtningen för att fastigheten inte bebos hindrar inte fastighetsägarna från att tex renovera huset och köra avfallet till ÅVC helt gratis. Det innebär att övriga taxekollektivet betalar för deras avfallsbehandling och att de som fått uppehåll inte är med och betalar för tex information om avfallsföregående. Detta kan eventuellt strida mot likställighetsprincipen (2 kap 3 § kommunallagen, KL).
---	---

Samhällsbyggnadsförvaltningen, miljöenheten, 2024-10-18 1. 2§. p.7 Hur det ser ut ansvarsfördelning gällande avloppsanläggningar över 25 pe. Vem ansvarar för att dessa avloppsanläggningar töms. Har fastighetsägarna på dessa avloppsanläggningar möjlighet då att anlita externa alternativa bolag för att ta om hand avloppsfractioner? 2.Åtgärder inför hämtning av avfall från anläggningar 16§ 7 stycket Fastighetsinnehavaren är skyldig att vidta erforderliga åtgärder för att skydda sin anläggning från skador vid tömning. Hur ska man tolka erforderliga åtgärder? 16§ 8 stycket Har ni en plan på hur säkerställts att fastighetsägarna förstår sitt ansvar att se till att nytt material ska finnas på plats vid tömning. Hur får miljöenheten reda på om nytt filtermaterial inte har ersatts med nytt material. 3.Hur säkerställer Rambo AB att ägarförhållande på en fastighet förändrats? I de tidigare forskrifterna fanns nedanstående paragraf som vi inte kan hitta i de nya avfallsföreskrifterna. 10 § Fastighetsinnehavare är ansvarig för att ändring av ägandeförhållande för fastighet utan dröjsmål meddelas Rambo. 4.Från 34§ till 43§ Detta innebär att Samhällsbyggnadsnämnderna ansvarar för handläggning av flera dispenser och frågor för sophantering vilket kommer att resultera i fler arbetsuppgifter. Vem ska göra det? taxorna måste ses över så det går att ta betalt. Det kommer att bli dyrare för medborgarna. 5.Undantag för utsortering av kommunalt avfall 44 § Vad innebär begreppet synnerliga skäl? Hur har Rambo tänkt att det ska användas?	Avfallet från enskilda avloppsanläggningar över 25 pe och andra enskilda avloppsanläggningar som inte ryms inom kommunens ansvar enligt 15 kap. 20 § miljöbalken ligger på avfallsproducenten, dvs verksamhetsutövaren för anläggningen får anlita någon på marknaden att ta hand om det. Nödvändiga eller tillräckliga åtgärder. Byte/hämtning av uttjänt filtermaterial i fosforfälla ska ske i enlighet med tillsynsnämndens beslut. Via inkomna ägarbyte. Regleras i Renhållningstaxan Handläggningen av §§34 – 43 hanteras av miljöhandläggare enligt delegationsordning fastställd av Miljö- och byggnämnden 2024-01-26 § 5 Det kan finnas mycket starka och ovanliga omständigheter som inte ryms i §§34 - 43 och som det är bra om det finns utrymme för. Miljöhandläggaren har då möjlighet att göra denna bedömning.
---	---

Välfärdsförvaltningen, 2024-10-23

Välfärdsförvaltningen anser att följande formulering i 10a § är missvisande: **personal beviljad med stöd av socialtjänstlagen eller annan lag om särskilt stöd**. Detta är ingen biståndsbedömd insats som kan beviljas med stöd i Socialtjänstlagen inte heller i stöd av lagen om stöd och service till vissa funktionsnedsatta av socialtjänsten i Munkedals kommun.

10a § Fastighetsinnehavare, nyttjanderättshavare, hushåll och andra avfallsproducenter får själva genom egen personal, medlem i hushållet, **personal beviljad med stöd av socialtjänstlagen eller annan lag om särskilt stöd** transportera grovavfall, trädgårds- och parkavfall, farligt avfall, bygg- och rivningsavfall samt annat avfall under kommunalt ansvar, till den eller de platser i kommunen där kommunen tar emot sådant avfall.

Wivi-Anne Wiedemann
Verksamhetsutvecklare/ Socialt ansvarig samordnare
Välfärdsförvaltningen

Kommunstyrelsen, beslut i protokoll 2024-11-11 §169

Kommunstyrelsen beslutar att lämna remissyttrande enligt bilaga 2

Kommunstyrelsen beslutar att punkt 3 och de två tillhörande bilderna i "Bilaga 2: Krav på vändplatser och anvisningar gällande hämtning av kärl avfall vid fastighet" ska utgå.

En form av bistånd enligt socialtjänstlagen är hemtjänst. Det finns ingen fastställd lista på vad som kan ingå i hemtjänsten, dvs vilken form av hemtjänst en person har rätt att få. I rättsfallet RÅ 2008 ref.38 fastställs ett flertal aspekter på vad som kan avses med hemtjänst och hur det ska bedömas. Med hänsyn till RÅ2008 ref.38 kan mycket väl vissa av avfallsföreskrifternas krav på fastighetsägaren utföras inom ramen för begreppet hemtjänst. Detta under förutsättning att den enskilde fastighetsägaren inte själv kan tillgodose detta eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt och ansöker om det.

Nuvarande text och bilder vill vi ha kvar i bilaga 2 eftersom det är en illustration som är till hjälp vid nyanläggning.

Vårt förslag är att vi förtydligar §15 och lägger till nedanstående text:

I särskilda fall kan Rambo göra avsteg från visst detaljkrav på farbar väg. Detta under förutsättning att Rambos riskbedömning, utifrån både arbetsmiljö och trafiksäkerhet, visar att riskerna är sådana att de kan accepteras.

7. Sammanfattning av justeringar

Följande justeringar har gjorts efter granskningsförfarandet:

- Under §2 har textilavfall och latrin lagts till.
- §15 har försetts med en tilläggstext
- § 25 har ändrats från extra avgift till framkörningsavgift
- § 27 har andra stycket strukits då tömningsintervallerna står i § 21
- § 35 utsträckt hämtningsintervall har förtydligats
- § 36 Hantering av trädgårds- och parkavfall har istället lyfts in under § 8c vilket innebär en förskjutning av §36–44
- § 37 har ändrats till att enbart gälla kompostering av latrin och slam samt att eget omhändertag strukits och istället innefattas av §42 som även justerats för att kunna innefatta avfall under kommunalt ansvar
- § 41 har justerats så att uppehåll i sophämtning medges för maximalt två (2) år per ansökningstillfälle.
- Bilaga 1, sortering och lämning av avfall, justering av instruktion för lämning av textil, invasiva växter samt asbest har gjorts samt att hantering av schaktmassor har lagts till.

Redaktionella justeringar har även gjorts för att öka tydligheten.

§ 149

Dnr KS-2025-000297

Reviderad renhållningstaxa för Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

För att uppnå en mer hållbar och kostnadseffektiv avfallshantering bör renhållningstaxan inkludera två styrande avgifter: en felsorteringsavgift och en avgift för överfulla kärl. Dessa avgifter är inte bara rimliga ur ett ekonomiskt perspektiv – de är också avgörande för att främja miljömedvetenhet och ansvarstagande hos hushåll och verksamheter.

Införa avgift för felsorterat avfall om avfallet inte är sorterat enligt de regler som gäller för hushållets/verksamhetens abonnemang tillkommer felsorteringsavgift med 408 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Om avfallet felsorteras behöver det klassas om och går då till förbränning i stället vilket genererar en högre kostnad samtidigt som möjligheten att återvinna materialet uteblir helt. Innan avgift tas ut kontaktas fastighetsägaren och felet påpekas, överenskommelse om lås kan behövas på utsatta ställen för att undvika felsortering.

Införa avgift vid överfullt kärl när avfallet överstiger kärlets övre kant och locket inte kan stängas. Är kärlet överfullt tillkommer en avgift på 306 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Detta för att fastighetsägaren ska debiteras för rätt volym samt att förhindra nedskräpning då avfallet lätt blåser i väg när kärlet rullas ut från soprummet.

Miljömässiga argument

- Minskad miljöpåverkan genom bättre sortering: Felsortering leder till att återvinningsbart material går till förbränning, vilket ökar utsläppen av växthusgaser och slösar på resurser. En avgift för felsortering skapar incitament att sortera rätt, vilket förbättrar återvinningsgraden och minskar klimatpåverkan.
- Färre transporter och lägre utsläpp: Överfulla kärl kräver ofta extra tömningar eller skapar spill som måste hanteras separat. Genom att ta ut en avgift för överfulla kärl uppmuntras abonnenter att välja rätt kärlstorlek och tömningsintervall.
- Renare och tryggare miljö: Överfulla kärl kan leda till nedskräpning, luktproblem och skadedjur. En avgift motverkar detta och bidrar till en renare och mer trivsamt boendemiljö samt att ett rent och fräscht miljörum ger förutsättningar för bättre utsortering och en vilja att göra rätt.

Forts. § 149

Ekonomiska argument

- Rättvis kostnadsfördelning: De som orsakar extra kostnader genom felsortering eller överfulla kärl bör också stå för dessa kostnader. Det är orättvist att låta skötsamma abonnenter subventionera andras bristande ansvarstagande.
- Effektivare resursanvändning: Genom att styra beteenden med avgifter kan kommunen minska behovet av extra personal, transporter och sorteringsinsatser. Det frigör resurser som kan användas till förbättrad service eller hållbarhetsarbete.
- Lägre långsiktiga kostnader: Bättre sortering minskar mängden restavfall och därmed kostnaderna för förbränning. Det bör också ge högre intäkter från försäljning av återvunnet material.

Genom att införa dessa avgifter skapas ett system där miljöansvar och ekonomisk rättvisa går hand i hand. Det är ett konkret steg mot en cirkulär ekonomi och ett mer hållbart samhälle.

Utöver föreslagna ändringar justeras avgifter i renhållningstaxan enligt gällande avfallsindex.

Beslutsunderlag

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens protokollsutdrag 2026-08-17 § 117

Tjänsteskrivelse 2026-02-03

Förslag till renhållningstaxa 2026

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att inte anta föreslagna justeringar i renhållningstaxan.

Yrkanden

Liza Kettil (S) och Christer Nilsson (C) yrkar avslag på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Louise Skaarnes (SD), Martin Svenberg Rödin (M), Sabina Fremark (KD) och Lars Östman (M) yrkar bifall till miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Louise Skaarnes (SD) mfl. bifallsyrkande mot Liza Kettils (S) m.fl. avslagsyrkande på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen bifalla miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Forts. § 149

Votering begärs och genomförs

Kommunstyrelsens godkänner följande propositionsordning:

Ja-röst för bifall till miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Nej-röst för avslag på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Med 6 ja-röster mot 5 nej-röster beslutar kommunstyrelsen bifalla miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut.

Omröstningsresultat

Namn	Ja	Nej	Avstår
Anders Persson (SD)	Ja		
Jan Petersson (SD)	Ja		
Martin Svenberg Rödin (M)	Ja		
Lars Östman (M)	Ja		
Sabina Fremark (KD)	Ja		
Liza Kettil (S)		Nej	
Pia Hässlebräcke (S)		Nej	
Erik Färg (S)		Nej	
Christer Nilsson (C)		Nej	
Yvonne Martinsson (S)		Nej	
Louise Skaarnes (SD) ordförande	Ja		
Totalt	6	5	0

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att inte anta föreslagna justeringar i renhållningstaxan.

Reservation

Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter reserverar sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Rambo AB, för vidare handläggning.

Kommunstyrelsen, för kännedom.

Miljöenheten, för kännedom.

Munkedals Bostäder AB, för kännedom.

Dilab, för kännedom.

Sotenäs kommun, för kännedom.

Lysekils kommun, för kännedom.

Tanums kommun, för kännedom.

§ 117

Dnr MSBN-2025-000189

Reviderad renhållningstaxa Munkedals kommun

Sammanfattning av ärendet

För att uppnå en mer hållbar och kostnadseffektiv avfallshantering bör renhållningstaxan inkludera två styrande avgifter: en felsorteringsavgift och en avgift för överfulla kärl. Dessa avgifter är inte bara rimliga ur ett ekonomiskt perspektiv – de är också avgörande för att främja miljömedvetenhet och ansvarstagande hos hushåll och verksamheter.

Införa avgift för felsorterat avfall om avfallet inte är sorterat enligt de regler som gäller för hushållets/verksamhetens abonnemang tillkommer felsorteringsavgift med 408 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Om avfallet felsorteras behöver det klassas om och går då till förbränning i stället vilket genererar en högre kostnad samtidigt som möjligheten att återvinna materialet uteblir helt. Innan avgift tas ut kontaktas fastighetsägaren och felet påpekas, överenskommelse om lås kan behövas på utsatta ställen för att undvika felsortering.

Införa avgift vid överfullt kärl när avfallet överstiger kärlets övre kant och locket inte kan stängas. Är kärlet överfullt tillkommer en avgift på 306 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Detta för att fastighetsägaren ska debiteras för rätt volym samt att förhindra nedskräpning då avfallet lätt blåser i väg när kärlet rullas ut från soprummet.

Miljömässiga argument

- Minskad miljöpåverkan genom bättre sortering: Felsortering leder till att återvinningsbart material går till förbränning, vilket ökar utsläppen av växthusgaser och slösar på resurser. En avgift för felsortering skapar incitament att sortera rätt, vilket förbättrar återvinningsgraden och minskar klimatpåverkan.
- Färre transporter och lägre utsläpp: Överfulla kärl kräver ofta extra tömningar eller skapar spill som måste hanteras separat. Genom att ta ut en avgift för överfulla kärl uppmuntras abonnenter att välja rätt kärlstorlek och tömningsintervall.
- Renare och tryggare miljö: Överfulla kärl kan leda till nedskräpning, luktproblem och skadedjur. En avgift motverkar detta och bidrar till en renare och mer trivsamt boendemiljö samt att ett rent och fräscht miljörum ger förutsättningar för bättre utsortering och en vilja att göra rätt.

Ekonomiska argument

- Rättvis kostnadsfördelning: De som orsakar extra kostnader genom felsortering eller överfulla kärl bör också stå för dessa kostnader. Det

är orättvist att låta skötsamma abonnenter subventionera andras bristande ansvarstagande.

- Effektivare resursanvändning: Genom att styra beteenden med avgifter kan kommunen minska behovet av extra personal, transporter och sorteringsinsatser. Det frigör resurser som kan användas till förbättrad service eller hållbarhetsarbete.
- Lägre långsiktiga kostnader: Bättre sortering minskar mängden restavfall och därmed kostnaderna för förbränning. Det bör också ge högre intäkter från försäljning av återvunnet material.

Genom att införa dessa avgifter skapas ett system där miljöansvar och ekonomisk rättvisa går hand i hand. Det är ett konkret steg mot en cirkulär ekonomi och ett mer hållbart samhälle.

Utöver föreslagna ändringar justeras avgifter i renhållningstaxan enligt gällande avfallsindex.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-02-03

Förslag till renhållningstaxa 2026

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Anta föreslagna justeringar i nuvarande renhållningstaxa

Yrkande

Matheus Enholm (SD) yrkar avslag till förvaltningens förslag till beslut.

Per-Arne Brink (S) yrkar för Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter bifall till förvaltningens förslag till beslut.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på Per-Arne Brinks (S) m.fl. bifallsyrkande mot Matheus Enholms (SD) avslagsyrkande och finner att miljö- och samhällsbyggnadsnämnden bifaller Matheus Enholms (SD) avslagsyrkande.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att inte anta föreslagna justeringar i renhållningstaxan.

Reservation

Socialdemokraternas och Centerpartiets ledamöter reserverar sig mot beslutet.

Beslutet skickas till

Rambo AB, för vidare handläggning.
Kommunstyrelsen, för kännedom.
Miljöenheten, för kännedom.
Munkedals Bostäder AB, för kännedom.
Dilab, för kännedom.
Sotenäs kommun, för kännedom.
Lysekils kommun, för kännedom.
Tanums kommun, för kännedom.

Reviderad Renhållningstaxa Munkedal 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

- Anta föreslagna justeringar i nuvarande renhållningstaxa

Föreslagna justeringar i renhållningstaxan

- Införa avgift för felsorterat avfall
- Införa avgift vid överfullt kärl

Beskrivning av ärendet

För att uppnå en mer hållbar och kostnadseffektiv avfallshantering bör renhållningstaxan inkludera två styrande avgifter: en felsorteringsavgift och en avgift för överfulla kärl. Dessa avgifter är inte bara rimliga ur ett ekonomiskt perspektiv – de är också avgörande för att främja miljömedvetenhet och ansvarstagande hos hushåll och verksamheter.

Införa avgift för felsorterat avfall om avfallet inte är sorterat enligt de regler som gäller för hushålls/verksamhetens abonnemang tillkommer felsorteringsavgift med 408 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Om avfallet felsorteras behöver det klassas om och går då till förbränning i stället vilket genererar en högre kostnad samtidigt som möjligheten att återvinna materialet uteblir helt. Innan avgift tas ut kontaktas fastighetsägaren och felet påpekas, överenskommelse om lås kan behövas på utsatta ställen för att undvika felsortering.

Införa avgift vid överfullt kärl när avfallet överstiger kärlets övre kant och locket inte kan stängas. Är kärlet överfullt tillkommer en avgift på 306 kr inklusive moms per kärl och tömningstillfälle. Detta för att fastighetsägaren ska debiteras för rätt volym samt att förhindra nedskräpning då avfallet lätt blåser i väg när kärlet rullas ut från soprummet.

Miljömässiga argument

- **Minskad miljöpåverkan genom bättre sortering** Felsortering leder till att återvinningsbart material går till förbränning, vilket ökar utsläppen av växthusgaser och slösar på resurser. En avgift för felsortering skapar incitament att sortera rätt, vilket förbättrar återvinningsgraden och minskar klimatpåverkan.
- **Färre transporter och lägre utsläpp** Överfulla kärl kräver ofta extra tömningar eller skapar spill som måste hanteras separat. Genom att ta ut en avgift för överfulla kärl uppmuntras abonnenter att välja rätt kärlstorlek och tömningsintervall.
- **Renare och tryggare miljö** Överfulla kärl kan leda till nedskräpning, luktproblem och skadedjur. En avgift motverkar detta och bidrar till en renare och mer trivsam boendemiljö samt att ett rent och fräscht miljörum ger förutsättningar för bättre utsortering och en vilja att göra rätt.

Ekonomiska argument

- **Rättvis kostnadsfördelning** De som orsakar extra kostnader genom felsortering eller överfulla kärl bör också stå för dessa kostnader. Det är orättvist att låta skötsamma abonnenter subventionera andras bristande ansvarstagande.
- **Effektivare resursanvändning** Genom att styra beteenden med avgifter kan kommunen minska behovet av extra personal, transporter och sorteringsinsatser. Det frigör resurser som kan användas till förbättrad service eller hållbarhetsarbete.
- **Lägre långsiktiga kostnader** Bättre sortering minskar mängden restavfall och därmed kostnaderna för förbränning. Det bör också ge högre intäkter från försäljning av återvunnet material.

Genom att införa dessa avgifter skapas ett system där miljöansvar och ekonomisk rättvisa går hand i hand. Det är ett konkret steg mot en cirkulär ekonomi och ett mer hållbart samhälle.

Utöver föreslagna ändringar justeras avgifter i renhållningstaxan enligt gällande avfallsindex.

Handlingar i ärendet

- Tjänsteskrivelse taxa 2026
- Förslag till Renhållningstaxa 2026

Mats Andresen
VD

Anja Wallin
Renhållningsansvarig

Förslag till justering av nuvarande taxa

Renhållningstaxa för Munkedals kommun

Kommunalt avfall och annat avfall som kommunen har ansvar för

FÖRSLAG

Innehåll

Innehåll	2
1. Kommunalt avfall – Fast avfall	4
1.1. En- och tvåbostadshus – Helårsboende	5
1.2. Del i Gemensamt kärl – Helårsboende	6
1.3. En- och tvåbostadshus – Fritidsboende	7
1.4. Del i Gemensamt kärl – Fritidsboende	8
1.5. Flerfamiljshus - Helårsboende	9
1.6. Flerfamiljshus - Fritidsboende	10
1.7. Verksamheter med avfall som är jämförligt med kommunalt avfall	11
1.8. Tilläggstjänster för kommunalt avfall – Fast avfall	12
1.9. Extra kärl för restavfall	12
1.10. Hämtning av bygg- och rivningsavfall	13
1.11. Hämtning av returpapper i kärl	13
1.12. Hämtning av utsorterade förpackningar	13
1.13. Latrin	14
1.14. Avgift för felsorterat	14
1.15. Avgift för överfullt kärl	14
2. Kommunalt avfall – Avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar och andra slamsugningstjänster	14
2.1. Slamsugning	15
2.2. Tilläggstjänster för kommunalt avfall – Avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar	15
4. Allmänna bestämmelser	16
4.1. Ansvar för den kommunala renhållningen och gällande regler	16
4.2. Ikraftträdande	16
4.3. Index	16
4.4. Avgiftsskyldighet och avgiftsprinciper	16
4.5. Handläggningsavgift	16
4.6. Sortering av Kommunalt avfall	17
4.7. Undantag från Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun	17
4.8. Grovavfall inkl. Trädgårdsavfall	17
4.9. Bygg- och rivningsavfall	17
4.10. Kyl och frys	17
4.11. Returpapper/tidningar	18
4.12. Utsorterade förpackningar	18
4.13. Farligt avfall från hushåll	18
4.14. Slam/avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar och fettavskiljare	18
4.15. Extra hämtning av kommunalt avfall	18
4.16. Försvårad hämtning	19

4.17. Definitioner	19
--------------------------	----

FÖRSLAG

1. Kommunalt avfall – Fast avfall

Grundavgift

Grundavgiften finansierar markarrende, drift och underhåll av kommunens återvinningscentraler, *inlämnat bygg- och rivningsavfall från privathushållen*, hantering och behandling av hushållens farliga avfall samt administration, kommunikation, planering, utveckling och andra kostnader av övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen.

Grundavgift (fast avgift) tas ut för alla fastigheter som nyttjas eller som kan nyttjas på ett sådant sätt att kommunalt avfall uppstår eller kan uppstå.

En grundavgift tas ut per en- och två bostadshus, med sammanlagt max 2 hushåll, per fastighetsbeteckning. I grundavgiften ingår 12 fria besök per år på Återvinningscentralen, därefter tas avgift ut enligt gällande taxa.

Vid fler bostäder/hushåll på samma fastighetsbeteckning tillkommer ytterligare en grundavgift för varje tillkommande bostad/hushåll.

I de fall då två eller fler fastighetsinnehavare/nyttjanderättshavare delar ett sophämningsabonnemang, och därmed kärl, betalar de en grundavgift var.

En grundavgift tas ut per lägenhet i flerfamiljshus samt per verksamhet. I grundavgiften för lägenheterna ingår 8 fria besök per år på Återvinningscentralen, därefter tas avgift ut enligt gällande taxa.

Grundavgift ska betalas även vid uppehåll i hämtning och för bostadshus och lägenheter som ska eller håller på att renoveras, såvida inte särskilt uppehåll beviljats av miljönämnden i enlighet med lokala avfallsföreskrifter.

Hämningsavgift

Hämningsavgiften finansierar samlingsfordon, personal, hantering och behandling av insamlat avfall samt andra kostnader som insamlingen av det kommunala avfallet genererar.

Hämningsavgift (rörlig avgift) tas ut för varje sophämningsabonnemang.

En hämningsavgift tas ut per en- och två bostadshus, med sammanlagt max 2 hushåll, per fastighetsbeteckning.

Vid fler bostäder/hushåll på samma fastighetsbeteckning tillkommer ytterligare en hämningsavgift för varje tillkommande bostad/hushåll.

I de fall då två eller fler fastighetsinnehavare/nyttjanderättshavare delar ett sophämningsabonnemang, och därmed kärl, delas hämningsavgiften mellan dem.

I hämningsavgiften ingår normalt kärl, utrustning för matavfall samt eventuell annan källsorteringsutrustning som ingår i respektive abonnemangstyp, såvida inget annat anges.

Flerfamiljshus och verksamheter köper kärl och utrustning, eller hyr detta, av Rambo.

Samlad renhållningsavgift

I den samlade *renhållningsavgiften* ska tillämplig grundavgift och hämningsavgift för aktuellt abonnemang summeras.

Alla priser som anges är inklusive lagstadgad moms, om inget annat anges.

1.1. En- och tvåbostadshus – Helårsboende

Vid abonnemang *Hemsortering i 4-fackskärl* hämtas avfallet i kärl 1 varannan vecka respektive kärl 2 var fjärde vecka, året runt. Eftersom regeringen beslutat om fastighetsnära insamling skall så många hushåll som möjligt ha denna abonnemangsform och det är därför framkomligheten som styr vilka kärl du får.

Vid abonnemang *Sorterat matavfall och restavfall* hämtas avfallet varannan vecka, året runt. Erbjuds enbart till hushåll där fyracksfordon inte tar sig fram.

Vid abonnemang *Blandat mat- och restavfall* hämtas avfallet varannan vecka, året runt. Kan ej nytecknas.

Vid delat abonnemang sker hämtning i enlighet med beviljat beslut om undantag.

Utsträckt hämtningsintervall till var 4:e vecka för restavfall, beviljat enligt avfallsföreskrifternas undantag (34§), ger reduktion av hämtningsavgiften med 300 kr per år.

Extra hämtning kan beställas mot avgift, se kapitel 1.9.

Abonnemangstyp	Kärl*	Grundavgift (kr)	Hämtningsavgift (kr)	Samlad renhållningsavgift (kr per år)
<i>Hemsortering i 4-fackskärl</i>	370 liter, kärl 1	2 067	2 325	4 392
	370 liter, kärl 2			
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	140 liter för matavfall **	2 067	2 325	4 392
	140 liters för restavfall **			
	Större kärlstorlek för restavfall - Hämtningsavgiften ökas med 500 kr per varje steg/kärlstorlek för 190, 240 eller 370 liters kärl			
<i>Blandat mat- och restavfall***</i>	190 liter **	2 067	4 261	6 328
	Större kärlstorlek för blandat mat- och restavfall - Hämtningsavgiften ökas med 500 kr per varje steg/kärlstorlek för 240 eller 370 liters kärl			
<i>Delat abonnemang</i>	I enlighet med beviljat beslut om undantag	2 067	Delad hämtningsavgift	Summan av grundavgift och delad hämtningsavgift

*Kärl ingår i hämtningsavgiften och tillhandahålls av Rambo. Skadat eller försvunnet kärl ersätts till självkostnadspris.

Ordinarie kärlstorlek * Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas.

1.2. Del i Gemensamt kärl – Helårsboende

Vid abonnemang *Del i gemensamt kärl* hämtas avfallet efter behov, minst varannan vecka, året runt. Erbjuds till de hushåll där hämtning vid fastighet inte är möjlig.

Abonnemangstyp	Kärl/Kärlskåp*	Grundavgift (kr)	Hämningsavgift (kr)	Samlad renhållningsavgift (kr per år)
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	Gemensamma kärl på anvisad plats	2 067	400 kr lägre avgift än enskilt kärl (År 2026 - 1 925)	År 2026 - 3 992
<i>Blandat mat- och restavfall**</i>	Gemensamma kärl på anvisad plats	2 067	400 kr lägre avgift än enskilt kärl (År 2026 - 3 861)	År 2026 - 5 928

*När samfällighet, fastighetsförening etc. bekostar markarbeten och sophus/kärlskåp och kärl samt ansvarar för tillsyn och skötsel reduceras hämningsavgiften per hushåll med 300 kr. ** Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas.

1.3. En- och tvåbostadshus – Fritidsboende

Vid abonnemang *Hemsortering i 4-fackskärl* hämtas avfallet i kärl 1 varannan vecka respektive kärl 2 var fjärde vecka, under perioden april-september (vecka 14–39). Eftersom regeringen beslutat om fastighetsnära insamling skall så många hushåll som möjligt ha denna abonnemangsform och det är därför framkomligheten som styr vilka kärl du får.

Vid abonnemang *Sorterat matavfall och restavfall* hämtas avfallet varannan vecka, under perioden april-september (vecka 14–39). Erbjuds enbart till hushåll där fyracksfordon inte tar sig fram.

Vid abonnemang *Blandat mat- och restavfall* hämtas avfallet varannan vecka, under perioden april-september (vecka 14–39). Kan ej nytecknas.

Vid delat abonnemang sker hämtning i enlighet med beviljat beslut om undantag.

Längre hämtningsintervall till var 4:e vecka för restavfall, beviljat enligt avfallsföreskrifternas undantag (34§), ger reduktion av hämtningsavgiften med 150 kr per år.

Extra hämtning, liksom hämtning under perioden oktober-mars, kan beställas mot avgift enligt kapitel 1.9.

Abonnemangstyp	Kärl*	Grundavgift (kr)	Hämtningsavgift (kr)	Samlad renhållningsavgift (kr per år)
<i>Hemsortering i 4-fackskärl</i>	370 liter Kärl 1 370 liter Kärl 2	2 067	1 808	3 875
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	140 liter för matavfall ** 140 liters för restavfall **	2 067	1 808	3 875
Större kärlstorlek för restavfall - Hämtningsavgiften ökas med 500 kr per varje steg/kärlstorlek för 190, 240 eller 370 liters kärl				
<i>Blandat mat- och restavfall***</i>	190 liter **	2 067	3 747	5 814
Större kärlstorlek för blandat mat- och restavfall - Hämtningsavgiften ökas med 500 kr per varje steg/kärlstorlek för 240 eller 370 liters kärl				
<i>Delat abonnemang</i>	I enlighet med beviljat beslut om undantag	2 067	Delad hämtningsavgift	Summan av grundavgift och delad hämtningsavgift

*Kärl ingår i hämtningsavgiften och tillhandahålls av Rambo. Skadat eller försvunnet kärl ersätts till självkostnadspris.

Ordinarie kärlstorlek * Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas

1.4. Del i Gemensamt kärl – Fritidsboende

Vid abonnemang *Del i gemensamt kärl* hämtas avfallet efter behov, minst varannan vecka, under perioden april-september (vecka 14–39). Erbjuds till de hushåll där hämtning vid fastighet inte är möjlig.

Abonnemangstyp	Kärl/Kärlskåp*	Grundavgift (kr)	Hämtningsavgift (kr)	Samlad renhållningsavgift (kr per år)
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	Gemensamma kärl på anvisad plats	2 067	200 kr lägre avgift än enskilt kärl (År 2026 - 1 608)	År 2026 – 3 675
<i>Blandat mat- och restavfall**</i>	Gemensamma kärl på anvisad plats	2 067	200 kr lägre avgift än enskilt kärl (År 2026 - 3 547)	År 2026 - 5 614

*När samfällighet, fastighetsförening etc. bekostar markarbeten och sophus/kärlskåp samt ansvarar för tillsyn och skötsel reduceras hämtningsavgiften per hushåll med 300 kr. ** Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas

1.5. Flerfamiljshus - Helårsboende

Avfall hämtas efter behov, enligt överenskommet hämtningsintervall dock minst varannan vecka, året runt. Extra hämtning kan beställas mot avgift enligt kapitel 1.8, Verksamheter - hämtningsavgift vid enstaka hämtning.

Abonnemangstyp	Kärl*	Grundavgift (kr per lägenhet och år)	Hämtningsavgift vid hämtning <u>varannan</u> <u>vecka</u> (kr per kärl och år)	Hämtningsavgift vid hämtning <u>varje vecka</u> (kr per kärl och år)
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	140 liter för matavfall	1 034	2 906	5 810
	240 liter för restavfall			
	140 liter för matavfall	1 034	3 228	6 456
	370 liter för restavfall			
	190 liter för matavfall	1 034	3 874	7 746
	660 liter för restavfall			
<i>Blandat mat- och restavfall**</i>	240 liter	1 034	3 874	7 746
	370 liter	1 034	4 195	8 391
	660 liter	1 034	5 164	10 328

*Flerfamiljshus köper kärl och utrustning eller hyr av Rambo till självkostnadspris. Skadat eller försvunnet kärl ersätts till självkostnadspris. ** Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas.

1.6. Flerfamiljshus - Fritidsboende

Avfall hämtas efter behov, enligt överenskommet hämtningsintervall dock minst varannan vecka, under perioden april-september (vecka 14–39).

Extra hämtning, liksom hämtning under perioden oktober-mars, kan beställas mot avgift enligt kapitel 1.7, Verksamheter - hämtningsavgift vid enstaka hämtning.

Hämtningsavgiften för flerbostadshus för fritidsboende är 1 000 kr lägre för hämtningsintervall varje vecka och 500 kr lägre för hämtningsintervall varannan vecka, än motsvarande kärlstorlek och hämtningsintervall året runt.

Abonnemangstyp	Kärl*	Grundavgift (kr per lägenhet och år)	Hämtningsavgift vid hämtning <u>varannan</u> <u>vecka</u> (kr per kärl och år)	Hämtningsavgift vid hämtning <u>varje vecka</u> (kr per kärl och år)
<i>Sorterat matavfall och restavfall</i>	140 liter för matavfall	1 034	(År 2026 – 2 406)	(År 2026 – 4 810)
	240 liter för restavfall			
	140 liter för matavfall	1 034	(År 2026 – 2 728)	(År 2026 – 5 456)
	370 liter för restavfall			
	190 liter för matavfall	1 034	(År 2026 – 3 374)	(År 2026 – 6 746)
	660 liter för restavfall			
<i>Blandat mat- och restavfall**</i>	240 liter	1 034	(År 2026 – 3 374)	(År 2026 – 6 746)
	370 liter	1 034	(År 2026 – 3 695)	(År 2026 – 7 391)
	660 liter	1 034	(År 2026 – 4 664)	(År 2026 – 9 328)

*Flerfamiljshus köper kärl och utrustning eller hyr av Rambo till självkostnadspris. Skadat eller försvunnet kärl ersätts till självkostnadspris ** Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas.

1.7. Verksamheter med avfall som är jämförligt med kommunalt avfall

Alla verksamhetspriser anges exklusive moms.

Grundavgift om 827 kr/år debiteras varje verksamhet, utöver hämningsavgift enligt nedan.

Kärl*	Hämningsavgift (kr per kärl och hämningstillfälle, exkl. moms)			
	vid schemalagd hämningsintervall, som regel minst varannan vecka, året runt eller per säsong		vid enstaka hämning	
	Matavfall	Restavfall/Blandat avfall**	Matavfall	Restavfall/Blandat avfall**
140 liters kärl	46	80	109	143
190 liters kärl	60	105	122	169
240 liters kärl	71	125	136	190
370 liters kärl	-	157	-	221
660 liters kärl	-	234	-	300

*Verksamheter köper kärl och utrustning eller hyr av Rambo till självkostnadspris. Skadat eller försvunnet kärl ersätts till självkostnadspris. ** Utsortering av matavfall blir obligatoriskt från 2024 och abonnemang med blandat mat- och restavfall kommer att fasas ut och kan inte längre nytecknas.

Större Behållare	Hämningsavgift	Behandlingsavgift
Container*	Pris per tömning enligt självkostnad	Pris per ton eller m ³ enligt självkostnad för respektive avfallsslag
Djupbehållare	Pris per tömning enligt självkostnad	Pris per ton eller m ³ enligt självkostnad för respektive avfallsslag

*Verksamheter hyr container av Rambo till självkostnadspris.

1.8 Tilläggstjänster för kommunalt avfall – Fast avfall

Tjänst	Avgift (kr)
Extra hämtning av hushållsavfall vid ordinarie hämtningstur*	100 per tillfälle
Extra hämtning av hushållsavfall utanför ordinarie hämtningstur*	634 per tillfälle
Framdragning av kärl 2,5–5 m (dragväg tor) vid tömning för en- och tvåbostadshus – <u>helårsboende</u>	1 227 per abonnemang och år
Framdragning av kärl 5–10 m (dragväg tor) vid tömning för en- och tvåbostadshus – <u>helårsboende</u>	3 069 per abonnemang och år
Framdragning av kärl 2,5–5 m (dragväg tor) vid tömning för en- och tvåbostadshus – <u>fritidsboende</u>	614 per abonnemang och år
Framdragning av kärl 5–10 m (dragväg tor) vid tömning för en- och tvåbostadshus – <u>fritidsboende</u>	1 534 per abonnemang och år
Hämtning av grovavfall inkl. vitvaror och trädgårdsavfall med mindre flakbil	794 per hämtningstillfälle upp till 2 m ³
Extra hämtningsfordon med personal	Pris per timma enligt självkostnad
Extra personal	Pris per timma enligt självkostnad
Behandling av lämnat avfall	Pris per ton eller m ³ , enligt självkostnad för respektive avfallsslag
Byte eller hämtning av kärl	461 per bytestillfälle
Tvätt av kärl	Pris enligt självkostnad
Nytt kärl	Pris enligt självkostnad
Besöksavgift på återvinningscentral efter de fria besöken är nyttjade	200 per tillfälle

*Kan beställas hela året.

1.9 Extra kärl för restavfall

För hushåll där det uppstår mycket restavfall, exempelvis blöjor, kan abonnemang för extra restavfallskärl tecknas i kombination med abonnemanget hemsortering med fyrfacks kärl. Kärlet töms i samband med ordinarie tömning varannan vecka. För fritidsboende töms kärlet varannan vecka under perioden april-september (vecka 14–39).

Abonnemangstyp	kärl	Hämningsavgift (kr) helårsboende	Hämningsavgift (kr) fritidsboende
Sorterat restavfall	190 l	1 938 per abonnemang per år	1 428 per abonnemang per år

1.10 Hämtning av bygg- och rivningsavfall

Behållare	Hämningsavgift	Dygns hyra	Utsättnings kostnad	Behandlingsavgift
Container 8–10 m ³	2 719 kr	102 kr	963 kr	Pris per ton eller m ³ enligt självkostnad för respektive avfallsslag
Storsäck*	2 719 kr upp till 6 säckar per tömningstillfälle	0 kr	0 kr	Pris per ton eller m ³ enligt självkostnad för respektive avfallsslag

*Finns att köpa på återvinningscentralen till självkostnadspris

1.11 Hämtning av returpapper i kärl

Denna tjänst gäller inte för en- och tvåbostadshus

Kärl*	Avgift vid Hämtning 2 ggr/vecka	Avgift vid Hämtning Varje vecka	Avgift vid Hämtning Varannan vecka	Avgift vid Hämtning 1 g/månad	Avgift vid Hämtning Varannan månad
370 l kärl	17 680	8 391	3 862	2 638	1 836
660 l kärl	22 901	12 121	6 061	4 281	--

*Kärlhyran ingår i abonnemangsavgiften. Kärl kan även tömmas enbart vid budning men då tillkommer kärlhyra med 54 kr/månad för 370 l kärl och 102 kr/månad för 660 l kärl. Kostnad per tömning oavsett kärlsstorlek är 208 kr.

1.12 Hämtning av utsorterade förpackningar

Denna tjänst gäller inte för en- och tvåbostadshus. För FNI flerbostadshus är insamlingen dimensionerad utifrån Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen. Naturvårdsverket har tagit fram en ersättningsmodell som innebär att pappers- och plastförpackningar töms 26 gånger per år, glas- och metallförpackningar töms 13 gånger per år. Vid tätare tömning debiteras avgift. Extra kärl bekostas av fastighetsägaren till självkostnadspris.

Avfallsfraktion**	Avgift vid Hämtning Varannan vecka	Avgift vid Hämtning 1 g/månad	Avgift vid Hämtning Varje vecka	Avgift vid Hämtning 2 ggr/vecka
Pappersförpackningar*	0	0	3 182	9 547
Plastförpackningar*	0	0	3 182	9 547
Färgat glas*	1 591	0	4 773	11 138
Ofärgat glas*	1 591	0	4 773	11 138
Metall*	1 591	0	4 773	11 138

*Avgiftsfri hämtning gäller enbart vid utsortering av samtliga förpackningar.

**Vid extra tömning utöver löpande abonnemang tillkommer 408 kr per kärl och tömningstillfälle.

(Exempel på avgiftsfri hämtning vid dimensionering av 10 lägenheter/hämningsställe)

660 l kärl för pappersförpackningar med hämtning varannan vecka

370 l kärl för plastförpackningar med hämtning varannan vecka

190 l kärl för metallförpackningar med hämtning 1 gång per månad

190 l kärl för färgat glas och 190 l kärl för ofärgat glas med hämtning 1 gång per månad

1.13 Latrin

Abonnenten hämtar själv kärl på Hästeskedss återvinningscentral. Hämtning för borttransport beställs hos Rambo. Abonnemang för latrinhämtning kan ej nytecknas.

Abonnemangstyp	Kärl á 23 liter	Hämtningsavgift (kr)
Hämtning av latrin	10 st	10 325 per abonnemang per år
Tilläggstjänst: Hämtning av extra kärl för latrin	Enstaka	1 034 per kärl

1.14 Avgift för felsorterat

Om avfallet inte är sorterat enligt de regler som gäller för aktuellt abonnemang har Rambo rätt att debitera felsorteringsavgift, avgiften gäller vid alla typer av avfall som sorteras till fel kärl.

Vid felsortering kommer fastighetsägaren att kontaktas och felet påpekas. Om felsortering upprepas vid flera tillfällen faktureras felsorteringsavgift på 408 kr per behållare och tömningstillfälle.

1.15 Avgift för överfullt kärl

När avfallet överstiger kärlets övre kant och locket inte kan stängas är kärlet överfullt. Avgift för överfullt kärl debiteras med 306 kr per kärl och tömningstillfälle.

2. Kommunalt avfall – Avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar och andra slamsugningstjänster

Hämtningsavgift

Hämtningsavgift utgör betalning för framkörning och tömning/slamsugning av avloppsanläggning. I denna avgift ingår även planerings- och utvecklingsarbete, administration, information samt andra kostnader av mer övergripande karaktär som inte rör själva insamlingen.

Behandlingsavgift

Behandlingsavgiften utgör kostnaden för behandlingen av slam. Avgiften är enligt självkostnad, via kommunalt reningsverk eller annan mottagare. Vid förändringar får Rambo justera pris till kund i motsvarande grad.

2.1. Slamsugning

Slamsugningsavgift per tömning och tillkommande behandlingskostnad per påbörjad kubikmeter, m³.

Slamavskiljare töms enligt renhållarens schemaläggning till ordinarie hämningsavgift.

Sluten tank töms efter beställning till ordinarie avgift tills Rambo beslutar om schemalagd tömning, se utförligare villkor i avfallsföreskrifterna 21 §, under rubriken *Hämningsområden och Hämningsintervall*.

Återkommande tätare tömning än schemaläggning kan beställas och utförs då inom ramen för schemaläggning och till ordinarie hämningsavgift. Enstaka kompletterande tömning eller önskad tömning vid annan tidpunkt kan beställas till avgift enligt enstaka tömning.

I tömningarna ingår 10 meter slangdragning från bilens uppställningsplats till avloppsanläggning. Erfordras kompletterande utrustning, extra personal eller specialfordon/transport för att kunna utföra tömning debiteras extra avgift.

Avloppsanläggning	Hämningsavgift* (kr per tömningstillfälle)		Behandlingsavgift
	Vid schemalagd tömning	Vid enstaka tömning	
<i>Slamavskiljare**</i>	1 515	Pris per timma för aktuellt slamsugningsfordon	Pris per m ³ enligt självkostnad (2026: 371kr/ m ³)
<i>Sluten tank**</i>	1 515	1 515***	Pris per m ³ enligt självkostnad (2026: 371 kr/ m ³)
<i>Minireningsverk**</i>	1 515	Pris per timma för aktuellt slamsugningsfordon	Pris per m ³ enligt självkostnad (2026: 371 kr/ m ³)
<i>Fettavskiljare</i>	1 515	Pris per timma för aktuellt slamsugningsfordon	Pris per m ³ enligt självkostnad
<i>Fosforfällor</i>	Pris per timma för aktuellt hämningsfordon	Pris per timma för aktuellt hämningsfordon	Pris per m ³ enligt självkostnad

*Om tömning inte kan utföras vid aviserad tidpunkt på grund av hinder som åligger fastighetsinnehavaren att åtgärda inför tömning debiteras framkörningsavgift om 705 kr.

** Vid samtidig tömning av ytterligare en enhet debiteras en reducerad hämningsavgift om 568 kr. Ordinarie behandlingsavgift per m³ tillkommer.

*** Gäller tills beslut om schemalagd tömning – därefter pris per timma.

2.2 Tilläggstjänster för kommunalt avfall – Avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar

Tjänst	Avgift (kr)
<i>Akuttömning, tillkommande avgift utöver ordinarie hämningsavgift under ordinarie arbetstid</i>	1 167
<i>Akuttömning, tillkommande avgift utöver ordinarie hämningsavgift under jourtid och helgdag</i>	3 499
<i>Beställning av tömning vid annan tidpunkt – tömningsdatum, tillkommande avgift utöver ordinarie hämningsavgift</i>	822
<i>Extra slang</i>	260 per påbörjat 10-tal meter
<i>Slamsugningsbil med personal</i>	Pris per timma enligt självkostnad
<i>Spolbil med personal</i>	Pris per timma enligt självkostnad
<i>Extra personal</i>	Pris per timma enligt självkostnad
<i>Extra åtgärd utöver ordinarie tömningsarbete, kompletterande utrustning, specialfordon/transport, extra personal, etc.</i>	Pris enligt självkostnad

4. Allmänna bestämmelser

4.1. Ansvar för den kommunala renhållningen och gällande regler

Rambo AB, Regional avfallsanläggning mellersta Bohuslän AB, (nedan kallad Rambo) har på uppdrag av Munkedals kommunfullmäktige ansvaret för den kommunala avfallshanteringen i Munkedals kommun.

Bestämmelser för avfallshanteringen återfinns i Miljöbalken, Avfallsförordningen, andra förordningar utfärdade med stöd av Miljöbalken samt i Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun. Kommunfullmäktige i Munkedal beslutar om Avfallsföreskrifter och denna Renhållningstaxa.

4.2. Ikraftträdande

Taxan träder i kraft 2026-05-01.

4.3. Index

Avgifterna i denna taxa regleras enligt avfallsindex A12:1MD. För slamtömning regleras taxan enligt avfallsindex A12:3MD.

Avgifterna justeras årligen fr.o.m. 1 januari med oktober som basmånad

Första indexjustering av taxans priser sker från 1 januari 2027.

4.4. Avgiftsskyldighet och avgiftsprinciper

Avgift får tas ut enligt 27 kap. 4–6 §§ Miljöbalken (SFS 1998:808) för den avfallshantering som utförs genom kommunens försorg.

Renhållningstaxan ska bidra till att styra mot nationella mål och Munkedals kommuns mål inom avfalls- och arbetsmiljöområdet.

Renhållningstaxan ska finansiera kostnaderna för det kommunala renhållningsansvaret.

Avgift faktureras av och ska betalas till Rambo som beslutar om och anpassar avgiftsperioder och fakturering.

Avgiften är årlig eller på annat sätt periodisk. Om insamling, transport eller bortskaffande sker vid enstaka tillfälle tas avgiften ut vid varje särskilt tillfälle.

I de fall en fastighet eller verksamhet har flera ägare, faktureras en ägare för fastighetens eller verksamhetens renhållningskostnader. Val av abonnent- och fakturamottagare sker utifrån ägarandel eller enligt överenskommelse. Om betalning uteblir kan Rambo överföra alla abonnemang, fakturerings- och betalningskrav till annan delägare.

Vid ägarbyte ska uppgifter om ny ägare och tillträdesdatum lämnas skriftligt till Rambo.

Avgiftsskyldighet gäller även vid de tillfällen då avfallsbehållaren inte varit tillgänglig vid hämtningsstillfället, inte använts eller då den inte varit placerad på överenskommen/anvisad plats.

Betalningsvillkor och kravhantering sker enligt Rambos fastställda rutiner.

4.5. Handläggningsavgift

Vid ärenden som handläggs/beslutas av kommunen, debiterats handläggningsavgift enligt kommunens taxa.

4.6. Sortering av Kommunalt avfall

Fastighetsinnehavare eller nyttjanderättshavare ska sortera ut de avfallsslag som framgår av Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun, bilaga 1 *Sortering och lämning av avfall*.

Avfallsslagen ska förvaras och transporteras skilt från annat avfall om inget annat anges i föreskrifterna.

4.7 Undantag från Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun

Anmälan eller ansökan om undantag från avfallsföreskrifterna görs till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i enlighet med avfallsföreskrifterna.

Undantag kan sökas för:

- Kompostering eller annat eget omhändertagande av mat- och restavfall, slam, latrin eller filtermaterial från enskilda avloppsanläggningar och befrielse från skyldigheten att överlämna avfall. Kompostering av matavfall medger ingen reducering av renhållningsavgift.
- Utsträckt hämtningsintervall för restavfall eller slam.
- Gemensamma avfallsbehållare
- Uppehåll i hämtning av mat- och restavfall, fastighetsnära insamling av förpackningar eller slam.

4.8. Grovavfall inkl. Trädgårdsavfall

Hushållens grovavfall, som är sorterat enligt Rambos anvisningar, lämnas avgiftsfritt till återvinningscentral (inom ramen för de fria besöken). Kostnaden för mottagning och behandling täcks av taxans grundavgift.

Grovavfall kan även hämtas genom beställning mot en särskild avgift.

Hämtning beställs hos Rambo och sker inom tio arbetsdagar vid ordinarie hämtningsplats för fastighetens hushållsavfall vid farbar väg. Grovavfall ska, i den mån det är möjligt, buntas eller förpackas i lämpligt emballage. Trädgårdsavfall ska förpackas i säckar om max 15 kg, eller vid lös volym hanteras via container. Vid beställning ska kunden ange vad som ska hämtas för bedömning av om hämtning kan erbjudas.

4.9. Bygg- och rivningsavfall

Bygg- och rivningsavfall som uppkommer vid egen renovering och inte uppkommer i en yrkesmässig verksamhet faller in under kommunens ansvar.

Bygg- och rivningsavfall lämnas avgiftsfritt till återvinningscentral. Kostnaden för mottagning och behandling täcks av taxans grundavgift.

Sorterat bygg- och rivningsavfall kan även hämtas genom beställning mot en särskild avgift.

Hämtning beställs hos Rambo, hämtning sker inom tio arbetsdagar vid ordinarie hämtningsplats för fastighetens kommunala avfall vid farbar väg. Avfallet skall sorteras per fraktion och får inte blandas.

4.10. Kyl och frys

Kyl och frys lämnas avgiftsfritt till återvinningscentral. Kostnaden för mottagning och behandling täcks av taxans grundavgift.

Kyl och frys kan även hämtas genom beställning mot en särskild avgift.

Hämtning beställs hos Rambo, hämtning sker inom tio arbetsdagar vid ordinarie hämtningsplats för fastighetens kommunala avfall vid farbar väg.

4.11. Returpapper/tidningar

Tidningar, tidskrifter, direktreklam och liknande produkter av papper som kan materialåtervinnas omfattas av kommunalt avfall. Flerbostadshus och verksamheter kan beställa hämtning i kärl, en- och tvåbostadshus hänvisas till insamlingsystem som återfinns på återvinningsstationerna.

4.12. Utsorterade förpackningar

2024 införs ett kommunalt insamlingsansvar för förpackningar som skall samlas in fastighetsnära, systemet skall var helt utbyggt 1 januari 2027. För FNI flerbostadshus är insamlingen dimensionerad utifrån Avfall Sveriges handbok för avfallsutrymmen. Naturvårdsverket har tagit fram en ersättningsmodell som innebär att pappers- och plastförpackningar töms 26 gånger per år, glas- och metallförpackningar töms 13 gånger per år. Vid tätare tömning debiteras avgift. Extra kärl bekostas av fastighetsägaren till självkostnadspris.

4.13. Farligt avfall från hushåll

Farligt avfall från hushåll lämnas avgiftsfritt till återvinningscentral enligt Rambos sorteringsanvisningar. Kostnaden för mottagning och behandling täcks av taxans grundavgift.

4.14. Slam/avloppsfraktioner från enskilda avloppsanläggningar och fettavskiljare

Villkor för avloppsanläggningar och framkomlighet för tömning av avloppsanläggning framgår av avfallsföreskrifterna.

Tömning sker i enlighet med avfallsföreskrifternas tömningsintervall, eller enligt miljönämndens beslut.

När tömning sker enligt schemaläggning utförs tömning enligt schema till ordinarie pris. Fastighetsinnehavare kan beställa återkommande tätare tömning inom ramen för schemalagda tömning. När tömning sker enligt beställning utförs tömning till ordinarie pris, inom fem arbetsdagar, beställningsdagen inräknad.

Akuttömning, enstaka kompletterande tömning utanför schema och tömning vid tidpunkt utanför schema kan beställas och utförs mot extra avgift enligt gällande taxa.

När tömning kräver extra personal, utrustning eller specialtransport, såsom traktor, båt etc., för att kunna utföras, tas extra avgift ut.

I tömningarna ingår 10 meter slangdragning från bilens uppställningsplats till avloppsanläggning. Vid avstånd därutöver och upp till 50 meter tas fast extra avgift ut enligt gällande taxa.

För att undvika extra avgift vid tömning kan fastighetsinnehavaren, på egen bekostnad, tillhandahålla kompletterande tömningsutrustning. Slangtyp och kopplingar ska då godkännas av Rambo.

Om tömning inte kan utföras vid aviserad tidpunkt på grund av hinder som åligger fastighetsinnehavaren att åtgärda inför tömning debiteras framkörningsavgift enligt gällande taxa.

4.15. Extra hämtning av kommunalt avfall

Då större mängder restavfall än vad som får plats i avfallsbehållaren uppstår på fastigheten eller vid behov av hämtning från fritidsfastighet under ej ordinarie hämtningstid, oktober – mars (vecka 40 – 13) ska detta hämtas genom extra hämtning mot särskild avgift.

Extrahämtning beställs hos Rambo och kan ske i samband med områdets nästa ordinarie hämtning av kommunalt avfall eller vid särskild beställning på annan tid. Hämtning sker vid ordinarie hämtningsplats vid farbar väg.

4.16. Försvårad hämtning

Om hämtning kräver andra åtgärder än ordinarie metoder och/eller undantag får Rambo besluta om särskilda avgifter i enlighet med de grunder som anges i 27 kap 4 – 6 §§ miljöbalken.

4.17. Definitioner

Termer och begrepp som används är lika med Avfallsföreskrifter för Munkedals kommun.

De vanligaste begreppen har följande betydelser:

Med *kommunalt avfall* avses avfall som kommer från hushåll och därmed jämförligt avfall från annan verksamhet.

Med *därmed jämförligt avfall från annan verksamhet* menas avfall från industrier, affärsrörelser och annan verksamhet som i renhållningssammanhang är jämförligt med avfall som kommer från hushåll. Det är sådant avfall som uppkommer som en direkt följd av att människor, oavsett ändamål eller verksamhet, uppehåller sig i en lokal eller i en anläggning. Som exempel kan nämnas avfall från personalmatsalar, restaurangavfall och toalettavfall.

Med *fastighetsinnehavare* avses den som är fastighetsägare eller den som enligt 1 kap. 5 § fastighetstaxeringslagen (SFS1979:1152) ska anses som fastighetsägare.

Med *nyttjanderättshavare* avses den som, utan att omfattas av fastighetsinnehavarebegreppet, har rätt att bruka eller nyttja fastighet *för verksamhet*.

Med *den renhållningsansvarige* avses Munkedals kommun, Kommunstyrelsen.

Med *den verksamhetsansvarige* avses Rambo AB.

Med *den tillsynsansvariga nämnden* avses kommunens Miljö- och samhällsbyggnadsnämnd.

§ 150

Dnr KS-2026-000203

Ej verkställda beslut 2026

Sammanfattning av ärendet

Nämnden är skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljat bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och insatser enligt 9 § LSS inte har verkställts tre månader efter beslut. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Nämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut tills beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning, så kallad återrapportering. Nämnden bör omedelbart rapportera till IVO när ett beslut har verkställts eller avslutats.

Om IVO bedömer att insatsen inte verkställts inom skälig tid kan myndigheten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Rapporteringsperioderna för ej verkställda beslut, som är samma varje år är:

- Fjärde kvartalet 1 januari – 31 januari
- Första kvartalet 1 april – 30 april
- Andra kvartalet 1 juli – 31 augusti
- Tredje kvartalet 1 oktober – 31 oktober

För första kvartalet 2026 så rapporterades följande beslut som ej verkställt:

Rapportering av ej verkställt beslut bifall Särskilt boende enl. 4 kap 1§ SoL fattat 2025-11-21. Orsak är att den enskilde har tackat nej till erbjudande 2026-01-26 samt 2026-04-13.

Tidigare ny- eller återrapporterade beslut som ej finns med ovan har verkställts eller avslutats.

Beslutsunderlag

Välfärdsnämndens protokollsutdrag 2026-05-22 § 57

Tjänsteskrivelse 2026-05-11

Välfärdsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen.

Forts. § 150

Propositionsordning

Ordförande frågar på välfärdsnämndens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen.

Beslutet skickas till

Förvaltningschef välfärdsförvaltningen
Avdelningschef IFO/Stöd/Bistånd
Verksamhetsutvecklare/SAS välfärd
Nämndsekreterare VFN f.v.b. till revisorer

§ 57

Dnr VFN-2026-000013

Ej verkställda beslut 2026

Sammanfattning av ärendet

Nämnden är skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljat bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och insatser enligt 9 § LSS inte har verkställts tre månader efter beslut. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Nämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut tills beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning, så kallad återrapportering. Nämnden bör omedelbart rapportera till IVO när ett beslut har verkställts eller avslutats.

Om IVO bedömer att insatsen inte verkställts inom skälig tid kan myndigheten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Rapporteringsperioderna för ej verkställda beslut, som är samma varje år är:

- Fjärde kvartalet 1 januari – 31 januari
- Första kvartalet 1 april – 30 april
- Andra kvartalet 1 juli – 31 augusti
- Tredje kvartalet 1 oktober – 31 oktober

För första kvartalet 2026 så rapporterades följande beslut som ej verkställt:

Rapportering av ej verkställt beslut bifall Särskilt boende enl. 4 kap 1§ SoL fattat 2025-11-21. Orsak är att den enskilde har tackat nej till erbjudande 2026-01-26 samt 2026-04-13.

Tidigare ny- eller återrapporterade beslut som ej finns med ovan har verkställts eller avslutats.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-11

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen.

Propositionsordning

Ordförande frågar på förvaltningens förslag till beslut och finner att välfärdsnämnden beslutar enligt förslaget.

Välfärdsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen.

Beslutet skickas till

Välfärdsnämndens beslut skickas till:

Kommunfullmäktige med bifogat underlag: Beslut VFN samt tjänsteskrivelse

Kommunfullmäktiges beslut skickas till:

Förvaltningschef välfärdsförvaltningen

Avdelningschef IFO/Stöd/Bistånd

Verksamhetsutvecklare/SAS välfärd

Nämndsekreterare VFN f.v.b. till revisorer

Wivi-Anne Wiedemann
Verksamhetsutvecklare

Dnr: VFN-2026-000013

Ej verkställda beslut första kvartalet 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige noterar informationen.

Sammanfattning

Nämnden är skyldig att rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO) om beviljat bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL och insatser enligt 9 § LSS inte har verkställts tre månader efter beslut. Nämnden ska även rapportera om en insats har avbrutits och inte verkställts på nytt inom tre månader.

Nämnden ska fortsätta att rapportera ett ej verkställt beslut tills beslutet är verkställt eller avslutat av annan anledning, så kallad *återrapporering*. Nämnden bör omedelbart rapportera till IVO när ett beslut har verkställts eller avslutats.

Om IVO bedömer att insatsen inte verkställts inom skälig tid kan myndigheten ansöka om utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Rapporteringsperioderna för ej verkställda beslut, som är samma varje år är:

- Fjärde kvartalet 1 januari – 31 januari
- Första kvartalet 1 april – 30 april
- Andra kvartalet 1 juli – 31 augusti
- Tredje kvartalet 1 oktober – 31 oktober

För första kvartalet 2026 så rapporterades följande beslut som ej verkställt:

Rapportering av ej verkställt beslut bifall Särskilt boende enl. 4 kap 1§ SoL fattat 2025-11-21. Orsak är att den enskilde har tackat nej till erbjudande 2026-01-26 samt 2026-04-13.

Tidigare ny- eller återrapporerade beslut som ej finns med ovan har verkställts eller avslutats.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-11

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Det är av vikt att kommunen verkställer fattade beslut omedelbart enligt gällande lagstiftning. Försenad verkställighet kan i vissa fall leda till utdömande av en särskild avgift hos förvaltningsrätten.

Hållbar utveckling – Social dimension

När bedömningen görs att behov av insats föreligger så ska detta behov tillgodoses inom ramen för beslutet. Utebliven verkställighet får antas påverka någons situation på ett icke obetydligt sätt.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Johanna Eklöf
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:

Välfärdsnämndens beslut skickas till:

Kommunfullmäktige med bifogat underlag: Beslut VFN samt tjänsteskrivelse

Kommunfullmäktiges beslut skickas till:

Förvaltningschef välfärdsförvaltningen

Avdelningschef IFO/Stöd/Bistånd

Verksamhetsutvecklare/SAS välfärd

Nämndsekreterare VFN f.v.b. till revisorer

§ 151

Dnr KS-2026-000206

Samråd om Förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029 Tolkförmedling Väst

Sammanfattning av ärendet

Tolkförmedling Väst har tagit fram förslag till budget och verksamhetsplan 2027–2029. Förbundet är ett kommunalförbund som tillgodoser medlemsorganisationernas behov av språktolk och bedriver även översättningsverksamhet. Munkedals kommun är medlem i förbundet. Budgeten för 2027 bygger på cirka 310 000 uppdrag. Intäkter och kostnader budgeteras till 238,0 mnkr och resultatet till 0. För en budget i balans bedömer förbundet att någon prishöjning inte är nödvändig 2027. Direktionen har översänt förslaget till medlemmarna för samråd inför beslut den 25 september 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse om Förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029

Tolkförmedling Väst 2026-08-26

Tolkförmedling Väst, Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029, dnr 26/0015–2, 2026-05-29

Tolkförmedling Väst, Tjänsteutlåtande, dnr 26/0015–1, 2026-05-29

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till Budget och verksamhetsplan 2027-2029 för Tolkförmedling Väst.

Propositionsordning

Ordförande frågar på förvaltningens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029 för Tolkförmedling Väst.

Beslutet skickas till

Tolkförmedling Väst, för kännedom

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef

Dnr: KS-2026-000206

Samråd om Förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029 Tolkförmedling Väst

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029 för Tolkförmedling Väst.

Sammanfattning

Tolkförmedling Väst har tagit fram förslag till budget och verksamhetsplan 2027–2029. Förbundet är ett kommunalförbund som tillgodoser medlemsorganisationernas behov av språktolk och bedriver även översättningsverksamhet. Munkedals kommun är medlem i förbundet. Budgeten för 2027 bygger på cirka 310 000 uppdrag. Intäkter och kostnader budgeteras till 238,0 mnkr och resultatet till 0. För en budget i balans bedömer förbundet att någon prishöjning inte är nödvändig 2027. Direktionen har översänt förslaget till medlemmarna för samråd inför beslut den 25 september 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse om Förslag till budget och verksamhetsplan 2027-2029
Tolkförmedling Väst 2026-08-26
Tolkförmedling Väst, Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029, dnr 26/0015–2, 2026-05-29
Tolkförmedling Väst, Tjänsteutlåtande, dnr 26/0015–1, 2026-05-29

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Förbundets verksamhet finansieras genom att medlemmarna debiteras för utförda tolk- och översättningstjänster enligt självkostnadsprincipen. Budgeten för 2027 omfattar 238,0 mnkr i intäkter och lika stora kostnader. Någon generell prishöjning bedöms inte behövas 2027. Munkedals kommuns kostnad påverkas av kommunens faktiska användning av förbundets tjänster

Hållbar utveckling – Social dimension

Tillgång till professionella språktolkar bidrar till likvärdig service och till att enskilda kan ta till vara sina rättigheter i kontakter med kommunens verksamheter. Förbundets mål för 2027 omfattar bland annat hög leveranssäkerhet, ökad andel utbildade och auktoriserade tolkar samt fortsatt hög kundnöjdhet.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Förbundet har som mål att bedriva en hållbar verksamhet. En hög andel distanstolkning minskar resor och klimatpåverkan och är samtidigt mer kostnadseffektiv. Målvärdet för 2027 är att minst 74 procent av uppdragen ska utföras på distans.

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Tolkförmedling Väst, för kännedom

§ 627 Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029

Beslut

Direktionen beslutar att godkänna FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029

Vidare beslutar direktionen att förslaget översänds till förbundsmedlemmarna för samråd inför beslut om BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 på direktionmöte den 25 september 2026.

Sammanfattning av ärendet

FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 innehåller budget för 2027 samt beskriver vad som planeras i verksamheten för åren 2028–2029.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar inklusive indexuppräknings. Medlemmarnas behov beräknas till 310 000 uppdrag vilket är mer än vad som tidigare prognoserats och därmed beaktats i förbundets ekonomiska hållbarhetsplanering. Nuvarande täckningsmarginal beräknas vara tillräcklig för nästkommande år. För en budget i balans 2027 bedöms därmed ingen höjning av priserna vara nödvändig.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029, dnr 26/0015–2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027–2029

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att godkänna FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029.

Vidare beslutar direktionen att förslaget översänds till förbundsmedlemmarna för samråd inför beslut om BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 på direktionsmöte den 25 september 2026.

Sammanfattning av ärendet

FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029 innehåller budget för 2027 samt beskriver vad som planeras i verksamheten för åren 2028–2029.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar inklusive indexuppräknings. Medlemmarnas behov beräknas till 310 000 uppdrag vilket är mer än vad som tidigare prognoserats och därmed beaktats i förbundets ekonomiska hållbarhetsplanering. Nuvarande täckningsmarginal beräknas vara tillräcklig för nästkommande år. För en budget i balans 2027 bedöms därmed ingen höjning av priserna vara nödvändig.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- FÖRSLAG TILL BUDGET OCH VERKSAMHETSPLAN 2027–2029, dnr 26/0015–2

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

Förslag till Budget och verksamhetsplan 2027-2029

Tolkförmedling Väst
Organisationsnummer 222000-2972

Innehåll

Ordförande har ordet	3
Inledning.....	4
Vision	4
Övergripande strategi	4
Övergripande mål	5
Verksamhetsmål 2027	5
Kvalitetsarbete.....	8
Organisation	8
Förväntad utveckling avseende verksamhet.....	8
Ekonomiska förutsättningar	9
Bakgrund.....	9
God ekonomisk hushållning	10
Utgångsläge inför planering av budget 2027.....	10
Årsprognos 2026 i jämförelse med budget	11
Arvodesutveckling	11
Personalbemanning och löneutveckling.....	11
Pension	11
Prisutveckling	11
Finansiella mål 2027.....	12
Budget 2027.....	13
Budget 2027, specifikation.....	13
Investeringsbudget 2027	13
Ekonomisk plan 2027–2029.....	13

Ordförande har ordet

Tolkförmedling Väst är en verksamhet vars kvalitet är avgörande för att flera viktiga samhällsfunktioner ska kunna möta individer på ett likvärdigt, rättssäkert och professionellt sätt. Förbundet har en ständig utmaning i att förutse efterfrågan på tolk för att på bästa sätt kunna tillgodose medlemmarnas behov. Som ordförande för Tolkförmedling Väst är min känsla att organisationen hela tiden strävar efter att upprätthålla hög professionalitet och kvalitet. I verksamheten råder ett proaktivt förhållningssätt med fokus på ständiga förbättringar.

Verksamheten påverkas direkt av omvärlden och kräver en flexibel organisation med fokus på kundens behov. Tolkförmedling Väst är en organisation som vågar pröva nytt och som omsätter tekniska möjligheter till verklig skillnad för kunden. Engagemanget och ambitionen i förbundet är hög. Kvalitetsarbete och värdegrund genomsyrar hela verksamheten, vilket syns i kund- och medarbetarenkätarnas mycket höga utfall.

Den i samhället generellt sjunkande efterfrågan på tolkuppdrag märks nu även i förbundet. Med den snabba tekniska utvecklingen kommer tolkbranschen med stor sannolikhet över tid att förändras. Verksamheten behöver vara lyhörd och anpassningsbar för att kunna navigera mellan de möjligheter och utmaningar som växer fram. Den transparens som råder i förbundet gör det dock lätt för mig som ordförande att följa verksamheten och jag känner mig trygg med att förbundet alltid, med medlemmarnas bästa i fokus, gör sitt yttersta för att anpassa verksamheten efter omvärldens föränderlighet. Ett kvitto på att verksamheten gör rätt är den höga kundnöjdhet som NKI-mätningarna visar, samt inte minst intresset för att bli medlem i förbundet.

Även detta år genomfördes en framtidsworkshop med direktionen. Syftet var att tydliggöra riktningen för förbundets kommande verksamhetsår. Hur förbundets framtida verksamhet kommer att utvecklas är som alltid svårt att förutse, men med en stabil ekonomi och en professionell och utvecklingsinriktad organisation som snabbt ställer om har jag en stark tro på att förbundet och dess medarbetare möter kommande utmaningar på bästa sätt. Förbundet har en fortsatt spännande utveckling framför sig, där även 2027 bjuder på en ny medlemskommun.

Jag överlämnar ordförandeskapet med tron att den nya direktionen kommer att möta utmaningar, då tolkbehovet minskar. Samtidigt är jag trygg i, och min övertygelse är, att Tolkförmedling Väst och dess medarbetare kommer att möta kommande utmaningar med professionalism och ambitionen att förbli bäst i Sverige.

Göteborg 2026-05-12

Claudia Nistor Pedrini
Ordförande

Inledning

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund och dess ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov¹ av språktolk. Förbundet har tilldelats uppdraget att bedriva språktolkförmedling och är huvudman för verksamheten. Tolkförmedling Väst förser därmed medlemsorganisationernas verksamheter med språktolk. Förbundet bedriver även översättningsverksamhet.

Tolkförmedling Väst har varit i drift sedan 2013 och har i dag 48 medlemmar; Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Borås, Bollebygd, Dals-Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mariestad, Mark, Munkedal, Mölndal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tidaholm, Tjörn, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vårgårda, Vänersborg, Åmål och Öckerö.

Förbundet är en egen offentligrättslig juridisk person, fristående i förhållande till sina medlemmar. Medlemmarna har kvar ytterst ekonomiskt ansvar för verksamheten. Varje medlem har tillskjutit en krona per kommuninvånare som andelskapital. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

Förbundet styrs av en direktion bestående av ledamöter från respektive medlemsorganisation. Särskilt utsedda revisorer granskar förbundets verksamhet. Förbundet har sitt säte i Göteborg.

Vision

Genom att erbjuda kvalitativa språktolktjänster bidrar Tolkförmedling Väst till ökad integration i samhället.

Övergripande strategi

Vårt uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Detta gör vi genom att vara lyhörda för medlemmarnas behov.

Vi ska kartlägga, utreda och analysera vår verksamhet samt kundernas och uppdragstagarnas synpunkter för att utveckla och kvalitetssäkra verksamheten.

Vi ska vara det självklara valet för professionella uppdragstagare och en förmedling där uppdragstagare ges förutsättningar att utföra kvalitativa uppdrag.

Vi ska vara en attraktiv arbetsgivare där medarbetarna kan påverka, tar ansvar och är engagerade. Tillsammans med medarbetarna, utifrån förbundets värdegrund, skapar vi förutsättningar för en god arbetsmiljö.

¹ En myndighet ska enligt 13 § i Förvaltningslagen ”... använda tolk och se till att översätta handlingar om det behövs för att den enskilde ska kunna ta till vara sin rätt när myndigheten har kontakt med någon som inte behärskar svenska.”

Vi ska ha en budget i balans. Ingen beslutad aktivitet ska sakna finansiering och varje aktivitet ska vara värdeskapande för verksamheten. Varje möjlighet till effektivisering som inte går ut över kvaliteten ska tillvaratas.

Övergripande mål

Tolkförmedling Väst ska tillgodose medlemmarnas behov av språktolk och ska vara det självklara valet av förmedling för professionella uppdragstagare. Förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare där alla medarbetare vet sitt uppdrag och vem vi är till för. Tolkförmedling Väst ska vara i framkant och en förebild för andra. Förbundets värdegrund ska vara ett gemensamt förhållningssätt och verksamheten ska genomsyras av professionalitet, tillgänglighet och trygghet i alla led.

Tolkförmedling Väst ska

- ha god tillgänglighet och likvärdig service till förbundets kunder
- hantera och tillvarata såväl kundernas som uppdragstagarnas synpunkter för verksamhetens kvalitetssäkring och utveckling
- bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt
- verka för ökad kunskap om tolkanvändande och vikten av professionella språktolkar i samhället.

Verksamhetsmål 2027

Utifrån de övergripande målen har fem verksamhetsmål formulerats och sedan brutits ned i mätbara indikatorer.

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Förbundets uppdrag är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk. Att mäta leveransens pålitlighet är därmed grundläggande för att säkerställa att förbundet utför sitt uppdrag. Att följa upp tillsättningsgraden av uppdrag samt huruvida tolkarna kommer sent eller uteblir till uppdrag är därmed viktiga parametrar för att kontrollera pålitligheten i leveransen. Indikatorerna bedöms samlade och har likvärdig betydelse för måluppfyllelse.

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Förbundet bedriver en kvalitativ verksamhet där kunderna ska kunna känna sig trygga med tolkens kompetens. Därmed blir indikatorerna för målet avseende utbildade och kvalificerade tolkar relevanta. Tolkarna som idag anlitas av förbundet har generellt en hög kompetens vilket innebär att indikatorernas tidigare utfall redan är höga och att målvärdena därmed är högt satta. Detta innebär att målet kan bedömas uppnått även om inte samtliga indikatorers målvärde nås.

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

En förutsättning för att verksamheten ska kunna utvecklas och att förbundet ska kunna vara i framkant, är lyhördhet för kundernas behov och ständiga förbättringar. Nöjd-Kund-Index (NKI) blir därför en viktig indikator, likaså att mäta andelen beställningar som inkommer via digitala tjänster, för att säkerställa ett användarvänligt system utvecklat efter verksamhetens behov och teknikens möjligheter. Då kundnöjdheten är mycket hög tilldelas indikatorn avseende andel beställningar som inkommer via digitala tjänster en högre viktning i bedömningen om målet är uppnått.

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Medarbetare som är engagerade och trivs gör ett bra arbete. Genom att följa upp hållbart medarbetarengagemang (HME) får arbetsgivaren ett bra underlag för arbetsmiljö- och värdegrundsarbetet vilket i sin tur bland annat ligger till grund för att nå målet att vara en attraktiv arbetsgivare. Medarbetarnas ambassadörskap (eNPS) ger ytterligare en indikation på till vilken grad arbetsgivaren är attraktiv. HME utgör huvudindikator för måluppfyllelse. eNPS används som kompletterande indikator i bedömningen.

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

En hållbar verksamhet innebär ett helhetstänk kring miljö, sociala förhållanden och ekonomi. Distanstolkning minskar klimatpåverkan genom färre resor och är mer kostnadseffektiv för kunden. Distanstolkning bidrar även till att tolkarnas tid och kompetens kan planeras på ett mer hållbart sätt, samt att tolkar utan geografisk närhet till kunden kan anlitas. Detta i sin tur ökar möjligheten att tillgodose kundens behov men ger också tolken ökade förutsättningar till stabil försörjning och därmed ökad lojalitet till förbundet. Medarbetare som mår bra och har en icke arbetsrelaterad sjukfrånvaro är en förutsättning för en stabil bemanning, och därmed en viktig parameter för en hållbar verksamhet. Att mäta sjukfrånvaron är en viktig indikator, dock viktas indikatorn avseende distansuppdrag högre i bedömningen om målet är uppnått.

Målen för 2027 har justerats i relation till tidigare utfall och prognosen för kommande period. Direktionen har fastslagit följande verksamhetsmål:

Tolkförmedling Väst ska ha en pålitlig leverans

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel tillsatta beställningar ska överstiga 99%.	99,4%	99,5%	>99%	>99%
Andel tillfällen tolkar kommer sent eller uteblir från bokade uppdrag ska understiga 1%.	1,0%	1,0%	<1%	<1%

Tolkförmedling Väst ska tillhandahålla utbildade och kvalificerade tolkar

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel hälso- och sjukvårdsuppdrag som utförs av auktoriserad sjukvårdstolk ska uppgå till minst 16%.	12,5%	13,6%	≥13%	≥16%
Andel uppdrag som utförs av auktoriserad tolk ska uppgå till minst 42%.	33,6%	38,3%	≥35%	≥42%
Andel uppdrag som utförs av utbildad eller auktoriserad tolk ska uppgå till minst 91%*.	88,3%	89,2%	≥88%	≥91%

*Ny indikator för 2026. Värden för 2024 och 2025 har beräknats.

Tolkförmedling Väst ska ligga i framkant och verksamheten ska utvecklas

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel beställningar som inkommer via digitala tjänster ska uppgå till minst 83%.	79,5%	81,5%	≥80%	≥83%
Nöjd-Kund-Index (NKI) ska uppgå till minst 83.	81	83	≥82	≥83

Tolkförmedling Väst ska vara en attraktiv arbetsgivare

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Hållbart medarbetarengagemang (HME) ska uppgå till minst 92.	92	92	≥92	≥92
Ambassadörskap (eNPS ²) ska uppgå till minst 62.	62	62	≥68	≥62

Tolkförmedling Väst ska bedriva en hållbar verksamhet

Indikator	Utfall 2024	Utfall 2025	Målvärde 2026	Målvärde 2027
Andel uppdrag som utförs på distans ska uppgå till minst 74%.	70,1%	72,2%	≥72%	≥74%
Sjukfrånvaron ska understiga 6%.	11,2%	7,1%	<7%	<6%

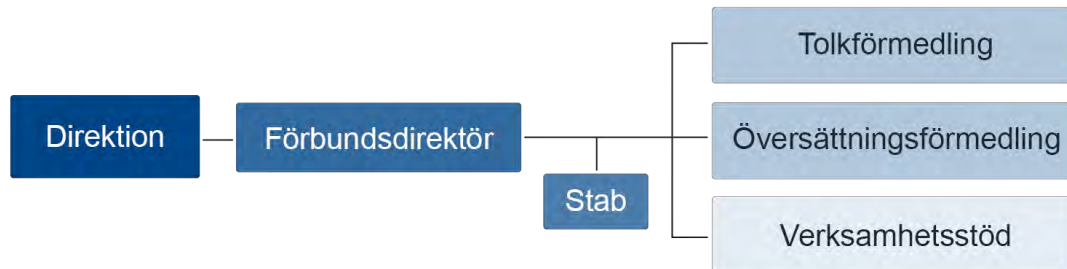
² Employee net promoter score

Kvalitetsarbete

Förbundet bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete som säkerställer att verksamheten kontinuerligt utvecklas och möter de krav som ställs av medlemmar, kunder och andra intressenter. Genom ledningssystemet, certifierat enligt ISO standard 9001 (kvalitet) och 45001 (arbetsmiljö), finns en stabil grund för ett enhetligt arbetssätt, tydliga processer och ständiga förbättringar. Riskanalyser är en central del av kvalitetsarbetet, där såväl operativa som strategiska risker löpande identifieras och bedöms. Arbetet kompletteras av årliga internkontroller, internrevision samt uppföljning av interna avvikelser. Förbundets krisberedskap innefattar tydliga rutiner för hantering av störningar, incidenter och extraordinära händelser, samt planerade övningar. Den återkommande uppföljningen av kvalitetsarbetet tillsammans med den samlade styrningen, gör att verksamheten kan anpassas efter kundernas föränderliga behov, samtidigt som verksamheten upprätthåller hög kvalitet och kostnadseffektivitet.

Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med direktion. Direktionens uppdrag regleras i kommunallagen och den förbundsordning som medlemmarna antagit. På uppdrag av direktionen leds tjänstemannaorganisationen av förbundsdirektör. Organisationen består av stab, verksamhetsstöd, tolk- och översättningsförmedling. Staben leds av förbundsdirektör. Tolk- och översättningsförmedlingen samt verksamhetsstöd leds av tre verksamhetschefer. Ekonomi-, lön- och HR-tjänster köps av Mariestads kommun. Skövde kommun är leverantör av IT-tjänster. Specifika verksamhetssystem och verksamhetsanpassat telefonsystem köps separat.

Figur 1 Organisationsschema

Förväntad utveckling avseende verksamhet

Den rådande migrationspolitiken kommer sannolikt fortsatt bidra till ett minskat behov av språktolk, och därmed en successivt minskad efterfrågan på förbundets tolktjänster. Tidöpartiernas utredning avseende rätten till avgiftsfri tolk kommer enligt betänkandet sannolikt inte påverka efterfrågan på förbundets tjänster, dock är frågan ännu inte helt klar.

Tolk på distans ligger sedan några år stabilt på en hög nivå vilket optimerar nyttjandet av tolkens tid och kompetens samtidigt som kundens kostnader blir lägre, miljöpåverkan minskar och hållbarheten ökar. Efterfrågan på mer kostnadseffektiva tolktjänster förväntas öka och därmed kommer troligen tolkning på plats att minska och distanstolkning att öka.

Utvecklingen av AI kommer med stor sannolikhet att påverka tolkbranschen framöver. I vilken utsträckning och på vilket sätt är fortfarande svårt att förutse. TFV AI-Tolk som lanserades i december 2024 ersätter än så länge inte den mänskliga tolken utan används som ett komplement i enklare vardagssamtal, med framför allt inläggande patienter inom sjukvården. Än så länge råder en försiktighet från förbundets kunder avseende användning av verktyget. Hur användningen kommer se ut framgent återstår att se. Nyttjandet förväntas dock öka över tid.

Förbundet har en ständig utmaning i att rekrytera lämpliga kandidater till tolkyrket, inte minst inom numerärt små språk. Rekrytering av nya tolkar sker löpande. Tack vare den stora andelen tolkning på distans kan sedan några år tillbaka rekrytering av tolkar ske från hela landet, vilket ökat andelen auktoriserade tolkar. Förbundet förväntas fortsatt attrahera redan utbildade och auktoriserade tolkar. Vidareutbildning av befintliga tolkar erbjuds kontinuerligt och förbundets aktiva tolkar förväntas löpande höja sin kompetens. Andelen tolkuppdrag som idag utförs av auktoriserade tolkar är mycket hög. Denna höga kompetensnivå är något som förbundet vill bibehålla och gärna öka.

Förbundets kunder bjuds kontinuerligt in till dialog och informationsmöten i syfte att fånga upp behov för att kvalitetssäkra såväl verksamheten som den enskilda tolksituationen. Skräddarsydda informationsinsatser och kulturdialoger erbjuds även på distans alternativt på plats hos kunden. Som ett led i förbundets kundarbete mäts årligen kundnöjdhet (NKI³). Den goda kunddialogen och höga kundnöjdheten är något som förbundet vill behålla och gärna öka.

Direktionen beslutade under 2025 att åter öppna upp för nya medlemmar i förbundet vilket har resulterat i en ny medlemskommun från och med januari 2027. Ytterligare intresse för medlemskap i förbundet har signalerats, vilket kan leda till ytterligare nya medlemmar och därmed en stabil efterfrågan på förbundets tjänster.

Ekonomiska förutsättningar

Bakgrund

Enligt UNHCR:s rapport⁴ befann sig 117,3 miljoner människor på flykt under 2025, vilket är färre än tidigare år. Drygt 6 700 personer sökte asyl i Sverige under 2025 vilket är en minskning med 3 000 jämfört med året innan. Knappt 9 700 ukrainare sökte skydd i Sverige under samma år enligt massflyktsdirektivet vilket är 1000 personer färre än 2024.⁵

Migrationsverkets prognos⁶ från februari 2026 konstaterar en nedåtgående trend gällande asylansökningar till Sverige under 2025 då antalet asylsökande var den lägsta på 2000-talet. Trenden förutspås bestå som en följd av nuvarande migrationspolitik inom Sverige och EU. Trots konflikter på flera håll i världen konstaterar Migrationsverket att antalet asylsökande till Sverige inte kommer påverkas nämnvärt. Dock kan situationen hastigt förändras och ändra

³ Nöjd-Kund-Index

⁴ UNHCR. <https://www.unhcr.org/about-unhcr/overview/figures-glance>. Hämtat 2026-02-19.

⁵ Migrationsverkets Årsredovisning 2025. <https://www.migrationsverket.se/om-migrationsverket/styrning-och-uppfoljning>. Hämtat 2025-03-02.

⁶ Verksamhets- och utgiftsprognos februari 2026. Migrationsverket. <https://www.migrationsverket.se/om-migrationsverket/styrning-och-uppfoljning/prognoser>. Hämtad 2026-02-19

prognosen. Under åren 2027–2029 bedöms antalet asylsökande per år uppgå till 5 500 personer. Under samma period förväntas 11 000 personer per år återvända till sina hemländer. Över 2 miljoner⁷ personer av Sveriges befolkning är utrikes födda. Hälften av dessa kommer från Syrien, Irak, Iran, Somalia och Afghanistan. Länder där de mest efterfrågade tolkspråken talas.

Behovet av förbundets tjänster har en direkt koppling till den rådande flyktingsituationen och migrationspolitiken. Sedan 2023 har antalet tolkuppdrag tydligt minskat. I dagsläget finns inga indikationer på att efterfrågan kommer att öka utan snarare fortsätta sjunka. Hur nya medlemmar och eventuella omvärldshändelser kommer att påverka efterfrågan på förbundets tjänster över tid är svårt att prognostisera, likaså hur AI på sikt kommer påverka efterfrågan på mänsklig tolk.

Förbundets intäkter fås genom förmedling av tolk- och översättningstjänster och verksamhetens största kostnader är arvoden till uppdragstagare. Den totala kostnaden för arvoden och de totala intäkterna är beroende av hur många tolk- och översättningstjänster som utförs. Förbundet debiterar medlemmarna för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Budgeterat antal uppdrag	320 000	335 000	335 000	315 000	300 000	310 000		
Utfall antal uppdrag	349 000	329 000	314 000	313 000	Prognos 312 000		Prognos 305 000	Prognos 300 000
Årets resultat (tkr)	4 177	-215	-3 950	315	Prognos 12 000	0	0	0

Tabell 1 Utfall och prognos för antalet uppdrag och budgetutfall

God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska förbundet ha god ekonomisk hushållning. Verksamheten ska genomsyras av god ekonomisk hushållning i både ett kort och långt perspektiv. Förbundet anses ha en god ekonomisk hushållning då både verksamhetsmålen och de finansiella målen uppfylls. Verksamheten påverkas i hög grad av omvärldens föränderlighet vilket innebär att förbundet kan anses ha en god ekonomisk hushållning även om en eller flera av verksamhetsmålen indikatorer ej uppfylls. De finansiella målen och indikatorerna för verksamhetsmålen 2027 bedöms realistiska utifrån nuläget.

Utgångsläge inför planering av budget 2027

Enligt förbundsordningen ska direktionen årligen fastställa budget för kommande år. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under efterföljande tvåårsperiod. Förbundets årliga kostnader ska enligt kommunallag och förbundsordning täckas av årets intäkter. I enlighet med övergripande verksamhetsmål ska förbundet bedriva en hållbar verksamhet och arbeta kostnadseffektivt. Budgetförslaget ska samrådats med förbundsmedlemmarna senast en månad före direktionens sammanträde och budgeten ska fastställas senast den 30 september före verksamhetsåret.

⁷ <https://www.kunskapsverket.org/artiklar/hur-gar-integrationen>

Som utgångsläge för planeringen av 2027–2029 finns gällande plan för 2026–2028 samt utfall från de senaste åren och prognoser för kommande år. Flyktingsituationen och migrationspolitiken i omvärlden samt Migrationsverkets prognos tas även i beaktan i planeringen av budget 2027.

Årsprognos 2026 i jämförelse med budget

Under 2025 utförde förbundet drygt 313 000 uppdrag, vilket var 2 000 färre uppdrag än budgeterat. Antal uppdrag de fyra första månaderna under 2026 ligger drygt 1,5% lägre jämfört med föregående år. Prognosen för 2026 är ca 312 000 uppdrag, vilket är 12 000 fler uppdrag än budgeterat. Resultatet för året bedöms bli positivt.

Arvodesutveckling

Som ett led i att säkerställa försörjningen av uppdragstagare samt kvalitetssäkra förbundets tjänster, bör arvoden för såväl tolkar som översättare arligen ses över. Arvodesutvecklingen bör ha följsamhet med såväl branschen i stort som den generella arbetsmarknadens löneutveckling.

Personalbemanning och löneutveckling

Bemanning och organisation utvärderas kontinuerligt och anpassas efter verksamhetens föränderliga behov. Under de senaste åren har flera organisationsförändringar genomförts och förbundets lokalkontor har avvecklats. Därmed har arbetsprocesser effektiviserats och bemanningen i förmedlingsarbetet minskats. Över tid kan dock förbundets bemanning behöva stärkas upp med ytterligare specialistkompetenser utifrån såväl ny lagstiftning som den tekniska utvecklingen. Beroende på hur efterfrågan av verksamhetens tjänster utvecklas kommande år kommer bemanningen oavsett behöva anpassas.

För att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare och därmed kunna rekrytera och behålla rätt medarbetare är anställningsform och marknadsmässiga löner viktiga parametrar. Då centralt löneavtal för 2027 ännu inte är tecknat, beräknas förbundets lönekostnad för 2027 utifrån årets avtal vilket motsvarar 3%.

Pension

Förbundets pensionsförvaltare är KPA och lagstadgade premier för tillsvidareanställda betalas löpande. Löneskatt på 24,26% ingår i pensionskostnaden. Löneskatten betalas årsvis och regleras genom inbetalning via preliminärskatten varje månad och resterande skuld/fordran regleras vid bokslut varje år. Ingen ansvarsförbindelse finns då intjänandet och kostnaden tas löpande.

Prisutveckling

Det ekonomiska läget i samhället präglas av återhämtning och normalisering av ekonomin, samtidigt som en viss oro råder i omvärlden. Prognosen för 2027 års indexnivå är strax under 2%. Kommande avtalsrörelse förväntas ge ett lägre utfall än senaste avtalsperioden.

Den generellt minskade efterfrågan på tolktjänster vägs, för förbundet, upp av nya medlemmars tolkbehov. Detta innebär att antalet tolkuppdrag för 2027 troligtvis kommer att ligga i nivå med 2026, då förbundet gjorde ett stort positivt resultat. Bedömningen är därför att täckningsmarginalen, trots indexuppräkning, löne- och arvodesökning, kan minskas.

I enlighet med självkostnadsprincipen har förbundets tjänster inför 2026 höjdes priserna med i snitt 3%. För en budget i balans 2027 bedöms ingen prishöjning vara nödvändig.

Finansiella mål 2027

Enligt kommunallagen ska förbundets ekonomi vara i balans. Intäkterna ska minst täcka kostnaderna vilket innebär att den löpande verksamheten ska ha ett positivt resultat. Att förbundet har en god likviditetsplanering under året och därmed endast i undantagsfall nyttjar checkkrediten, samt att betalningsförmågan på kort och lång sikt är stabil bidrar också till en ekonomi under kontroll.

Direktionen har fastslagit följande finansiella mål:

- Den löpande verksamheten ska visa ett positivt resultat.
- Soliditeten ska inte understiga 30%.
- Kassalikviditeten ska inte understiga 125%.
- Checkkrediten ska inte användas.

Budget 2027

Enligt förbundsordningen ska förbundets årliga kostnader minst täckas av årets intäkter och medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

Budget 2027 är lagd utifrån idag gällande förutsättningar och efter samråd med förbundets medlemmar. Medlemmarnas behov beräknas till ca 310 000 uppdrag för 2027. För en budget i balans 2027 bedöms ingen prishöjning vara nödvändig.

Budget 2027	(tkr)
Verksamhetens intäkter	238 000
Verksamhetens kostnader	238 000
Årets resultat	0

Budget 2027, specifikation

Intäkter	Belopp (tkr)	Kommentar
Försäljning av förmedlingstjänster	238 000	Tolk- och översättningstjänster
Summa verksamhetens intäkter	238 000	

Kostnader	Belopp (tkr)	Kommentar
Personalkostnad	34 000	Lön* och övriga personalkostnader
Direktionskostnad	900	Arvoden* och övriga möteskostnader
Arvoden uppdragstagare	187 340	Arvoden* och kostnadsersättningar
Rekrytering och utbildning av uppdragstagare	500	Utbildning, material, handledning
Lokalkostnader	3 000	Lokalhyra, lokalvård, larm, el
IT-kostnader	6 000	IT-utrustning, licenser, telefoni & porto
Förbrukningsinventarier, förbrukningsmaterial	300	Förbrukningskostnader
Administrativa tjänster	4 200	Adm. tjänster, konsulttjänster
Finansiella kostnader	1 760	Avskrivning, ränta, övriga bankkostnader
Summa verksamhetens kostnader	238 000	

* inkl. personalomkostnadspålägg

Investeringsbudget 2027

Det finns inga investeringar planerade under budgetåret och planperioden.

Ekonomisk plan 2027–2029

Budget, (tkr)	2027	2028	2029
Intäkter	238 000	234 000	230 000
Kostnader	238 000	234 000	230 000
Budgeterat resultat	0	0	0

Tolkar med kvalitet

www.tolkformedlingvast.se

§ 152

Dnr KS-2026-000211

Förslag till ny förbundsordning för Tolkförmedling Väst

Sammanfattning av ärendet

Kungsbacka kommun önskar inträda som medlem i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst. Med anledning av detta har direktionen tagit fram ett förslag till reviderad förbundsordning. Ändringen innebär att Kungsbacka kommun läggs till som medlem i 2 § och att antalet medlemmar därmed ändras från 47 till 48. I övrigt föreslås inga förändringar i förbundsordningen.

Enligt 20 § antas en ny medlem när samtliga befintliga medlemmar och den ansökande medlemmen genom fullmäktigebeslut har antagit den nya förbundsordningen. Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska enligt 21 § fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige. Den reviderade förbundsordningen föreslås gälla från och med den 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-26

Reviderad förbundsordning Tolkförmedling Väst, dnr 26/0013-2, 2026-05-29

Förbundsordning med ändringsmarkeringar, 2026-05-29

Tjänsteutlåtande Förslag till reviderad förbundsordning, dnr 26/0013-1, 2026-05-29

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst, att gälla från och med 1 januari 2027.

Propositionsordning

Ordförande frågar på förvaltningens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst, att gälla från och med 1 januari 2027.

Beslutet skickas till

Tolkförmedling Väst, för kännedom

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef

Dnr: KS-2026-000211

Förslag till ny förbundsordning för Tolkförmedling Väst

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att godkänna förslag till reviderad förbundsordning för Tolkförmedling Väst, att gälla från och med 1 januari 2027.

Sammanfattning

Kungsbacka kommun önskar inträda som medlem i kommunalförbundet Tolkförmedling Väst. Med anledning av detta har direktionen tagit fram ett förslag till reviderad förbundsordning. Ändringen innebär att Kungsbacka kommun läggs till som medlem i 2 § och att antalet medlemmar därmed ändras från 47 till 48. I övrigt föreslås inga förändringar i förbundsordningen.

Enligt 20 § antas en ny medlem när samtliga befintliga medlemmar och den ansökande medlemmen genom fullmäktigebeslut har antagit den nya förbundsordningen. Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska enligt 21 § fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige. Den reviderade förbundsordningen föreslås gälla från och med den 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-26

Reviderad förbundsordning Tolkförmedling Väst, dnr 26/0013-2, 2026-05-29

Förbundsordning med ändringsmarkeringar, 2026-05-29

Tjänsteutlåtande Förslag till reviderad förbundsordning, dnr 26/0013-1, 2026-05-29

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Förslaget innebär endast att Kungsbacka kommun tillkommer som medlem. I övrigt ändras inte förbundsordningens ekonomiska bestämmelser. Beslutet bedöms därför inte medföra några direkta ekonomiska konsekvenser för Munkedals kommun.

Hållbar utveckling – Social dimension

Beslutet bedöms inte medföra några direkta sociala konsekvenser för Munkedals kommun.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Beslutet bedöms inte medföra några direkta miljömässiga konsekvenser för Munkedals kommun

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Tolkförmedling Väst, för kännedom och vidare handläggning

§ 628 Förslag till Reviderad förbundsordning

Beslut

Direktionen beslutar att anta den reviderade förbundsordningen och översända den för beslut om fastställande i respektive medlemsfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

Kungsbacka kommun önskar gå in som medlemmar i Tolkförmedling Väst. Kommunen läggs därmed in som medlem under paragraf 2. I övrigt föreslås inga förändringar.

Den nya förbundsordningen föreslås gälla från 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- Reviderad FÖRBUNDSORDNING, dnr 26/0013-2
- Nuvarande förbundsordning med ändringsmarkeringar

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Förslag till reviderad förbundsordning

Förslag till beslut

Direktionen beslutar att anta den reviderade förbundsordningen och översända den för beslut om fastställande i respektive medlemsfullmäktige.

Sammanfattning av ärendet

Kungsbacka kommun önskar gå in som medlemmar i Tolkförmedling Väst. Kommunen läggs därmed in som medlem under paragraf 2. I övrigt föreslås inga förändringar.

Den nya förbundsordningen föreslås gälla från 1 januari 2027.

Beslutsunderlag

- Tjänsteutlåtande
- Reviderad FÖRBUNDSORDNING, dnr 26/0013-2
- Nuvarande förbundsordning med ändringsmarkeringar

Beslutet skickas till

Förbundsmedlemmarna

Åsa Fröding
Förbundsdirektör

Förbundsordning

Diarienummer:	Beslutad av: Respektive medlemsfullmäktige
Uppdaterad: 2026-05-29	Granskad: 2026-05-29
Dokumentansvarig: Förbundssekreterare	

1 § Namn och säte

Förbundets namn är Tolkförmedling Väst och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Förbundet utgörs av 48 47 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Bollebygd, Borås, Dals Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Kungsbacka, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Mariestad, Mölndal, Munkedal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tjörn, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vargårda, Vänersborg, Åmål samt Öckerö.

3 § Ändamål

Förbundets ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

4 § Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med en direktion. Direktionen är förbundets beslutande församling och styrelse. Direktionen består av en ordinarie ledamot och en ersättare från respektive medlemsorganisation. Ordinarie ledamot från Göteborgs stad är ordförande i direktionen och ledamoten från Västra Götalandsregionen är vice ordförande. Ordförande och viceordförande utgör direktionens presidium.

Direktionen kan inrätta de övriga organ som behövs för att bedriva förbundets verksamhet på ett effektivt och korrekt sätt.

Direktionen utser en förbundsdirektör som har att leda verksamheten enligt direktionens anvisningar.

5 § Firmatecknare

Ordföranden är firmatecknare i förening med förbundsdirektör. Vice ordförande är ersättare för ordföranden.

6 § Mandattid

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för en mandattid på fyra år räknat från den 1 januari året efter val.

7 § Arvoden och ersättningar

Arvoden och andra ekonomiska ersättningar till ledamöter och ersättare i direktionen samt till revisorerna ska utgå enligt de regler och bestämmelser som gäller för Västra Götalandsregionen. Arvoden och ekonomiska ersättningar bekostas av förbundet.

8 § Revisorer

Förbundet ska ha två förtroendevalda revisorer som utses av Västra Götalandsregionen. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i direktionen. Uppdraget är slutfört när revisorerna under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat sina revisionsberättelser. Det första året i varje mandatperiod inleds således med dubbla revisorskollegier. Revisorerna ska avge revisionsberättelse till direktionen och till respektive medlems fullmäktige.

9 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- medlem genom dess fullmäktige eller styrelse
- organ under direktionen om direktionen har medgivit sådan rätt

10 § Närvaro- och yttranderätt

Direktionen avgör själv i vilka fall någon som ej är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens möten.

Vid ordinarie ledamots förhinder tjänstgör ersättare. Ledamot kallar själv in sin ersättare.

Direktionens möten är inte offentliga med undantag från mötet då budgeten beslutas.

11 § Beslut

Direktionen fattar beslut med enkel majoritet i samtliga ärenden. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

12 § Anslagstavla

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats.

Förbundets tillkännagivanden anslås på förbundets anslagstavla.

13 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter 1 svensk krona per kommuninvånare som andelskapital vid inträde i förbundet. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

14 § Andel i tillgångar och skulder

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet. Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundets upplösning.

15 § Kostnadstäckning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

16 § Finanspolicy, borgen m.m.

Förbundet ska följa den av direktionen antagna finanspolicy. Förbundet får inte teckna borgen, garantier eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

Förbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

17 § Insyn och informationsskyldighet

Medlemmarna i förbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i förbundet. Direktionen ska avlämna den information över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Direktionen ansvarar för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar.

18 § Budgetprocess

Direktionen ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden.

Budgeten ska fastställas senast den 30 september för kommande verksamhetsår. Budgetförslaget ska dessförinnan samrådas med medlemmarna.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten.

19 § Årsredovisning och delårsrapport

Direktionen ska senast den 30 mars ha upprättat årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Årsredovisningen översänds efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Direktionen upprättar även en delårsrapport som efter revision översänds till respektive medlem för behandling i fullmäktige.

20 § Inträde av ny medlem

Vid önskan om att inträda som medlem i förbundet ska ansökan ställas till direktionen som yttrar sig och överlämnar ärendet om ny förbundsordning till medlemmarna. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmar, ansökande och befintliga, genom fullmäktigebeslut antagit den nya förbundsordningen.

21 § Ändring av förbundsordningen

Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige.

22 § Uppsägning och utträde

Förbundet är bildat för obestämd tid. En medlem har rätt att utträda ur förbundet.

Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån förbundsordningens 13 – 15 §§ såvida inte annat avtalas mellan medlemmarna. De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som krävs med anledning av utträdet.

23 § Likvidation

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Förbundet ska också träda i likvidation om mer än hälften av medlemmarna genom samstämmiga beslut i respektive medlems fullmäktige fattat beslut härom.

Likvidation verkställs av direktionen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets tillgångar och skulder i anledning av likvidationen ska den i 14 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna gälla. När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen genom försäljning eller på annat lämpligt sätt omvandlas till pengar. Verksamheten får fortsatt tillfälligt bedrivas om det så krävs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Handlingarna ska revideras av förbundets revisorer vilka ska yttra sig i en revisionsberättelse. Till slutredovisningen ska fogas direktionens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

Förbundet är upplöst då förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga medlemmar.

24 § Tvister

Om tvist uppkommer mellan förbundet och en eller flera medlemmar och om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse ska tvisten avgöras av allmän domstol.

Förbundsordning

Gäller fr.o.m. 2027-01-01

Diarienummer: 26/0013-2	Beslutad av: Respektive medlemsfullmäktige
Uppdaterad: 2026-05-29	Granskad: 2026-05-29
Dokumentansvarig: Förbundssekreterare	

1 § Namn och säte

Förbundets namn är Tolkförmedling Väst och har sitt säte i Göteborg.

2 § Medlemmar

Förbundet utgörs av 48 medlemmar. Medlemsorganisationerna är Västra Götalandsregionen samt kommunerna Alingsås, Bengtsfors, Bollebygd, Borås, Dals Ed, Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Göteborg, Götene, Herrljunga, Hjo, Härryda, Karlsborg, Kungälv, Kungsbacka, Lerum, Lidköping, Lilla Edet, Lysekil, Mark, Mariestad, Mölndal, Munkedal, Orust, Partille, Skara, Skövde, Sotenäs, Stenungsund, Strömstad, Svenljunga, Tanum, Tibro, Tjörn, Tidaholm, Tranemo, Trollhättan, Töreboda, Uddevalla, Ulricehamn, Vara, Vargårda, Vänersborg, Åmål samt Öckerö.

3 § Ändamål

Förbundets ändamål är att tillgodose medlemmarnas behov av språktolk genom att bedriva gemensam språktolk- och översättningsförmedling.

4 § Organisation

Tolkförmedling Väst är ett kommunalförbund med en direktion. Direktionen är förbundets beslutande församling och styrelse. Direktionen består av en ordinarie ledamot och en ersättare från respektive medlemsorganisation. Ordinarie ledamot från Göteborgs stad är ordförande i direktionen och ledamoten från Västra Götalandsregionen är vice ordförande. Ordförande och viceordförande utgör direktionens presidium.

Direktionen kan inrätta de övriga organ som behövs för att bedriva förbundets verksamhet på ett effektivt och korrekt sätt.

Direktionen utser en förbundsdirektör som har att leda verksamheten enligt direktionens anvisningar.

5 § Firmatecknare

Ordföranden är firmatecknare i förening med förbundsdirektör. Vice ordförande är ersättare för ordföranden.

6 § Mandattid

Direktionens ledamöter och ersättare väljs för en mandattid på fyra år räknat från den 1 januari året efter val.

7 § Arvoden och ersättningar

Arvoden och andra ekonomiska ersättningar till ledamöter och ersättare i direktionen samt till revisorerna ska utgå enligt de regler och bestämmelser som gäller för Västra Götalandsregionen. Arvoden och ekonomiska ersättningar bekostas av förbundet.

8 § Revisorer

Förbundet ska ha två förtroendevalda revisorer som utses av Västra Götalandsregionen. Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i direktionen. Uppdraget är slutfört när revisorerna under det femte året efter valet har avslutat granskningen av det fjärde årets verksamhet och avlämnat sina revisionsberättelser. Det första året i varje mandatperiod inleds således med dubbla revisorskollegier. Revisorerna ska avge revisionsberättelse till direktionen och till respektive medlems fullmäktige.

9 § Initiativrätt

Ärenden i direktionen får väckas av:

- ledamot i direktionen
- medlem genom dess fullmäktige eller styrelse
- organ under direktionen om direktionen har medgivit sådan rätt

10 § Närvaro- och yttranderätt

Direktionen avgör själv i vilka fall någon som ej är ledamot eller ersättare i direktionen har rätt att närvara och yttra sig vid direktionens möten.

Vid ordinarie ledamots förhinder tjänstgör ersättare. Ledamot kallar själv in sin ersättare.

Direktionens möten är inte offentliga med undantag från mötet då budgeten beslutas.

11 § Beslut

Direktionen fattar beslut med enkel majoritet i samtliga ärenden. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

12 § Anslagstavla

Förbundets anslagstavla finns på förbundets webbplats.

Förbundets tillkännagivanden anslås på förbundets anslagstavla.

13 § Andelskapital

Varje medlem tillskjuter 1 svensk krona per kommuninvånare som andelskapital vid inträde i förbundet. Kvotvärdet av detta ger medlemmens andel i förbundet.

14 § Andel i tillgångar och skulder

Medlemmarna har vid varje tidpunkt andel i förbundets tillgångar och skulder i förhållande till medlemmens andel av andelskapitalet. Fördelningsgrunden gäller även för täckande av brist om förbundet skulle sakna medel att betala sina skulder i verksamheten samt vid skifte av förbundets behållna tillgångar eller skulder som föranleds av förbundets upplösning.

15 § Kostnadstäckning

Förbundets årliga kostnader ska minst täckas av årets intäkter. Medlemmarna debiteras för utförda tjänster enligt självkostnadsprincipen.

16 § Finanspolicy, borgen m.m.

Förbundet ska följa den av direktionen antagna finanspolicy. Förbundet får inte teckna borgen, garantier eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

Förbundet får inte bilda bolag, förvärva andelar i bolag eller motsvarande utan godkännande av samtliga medlemmars fullmäktige.

17 § Insyn och informationsskyldighet

Medlemmarna i förbundet, genom sina respektive styrelser, har rätt till insyn i förbundet.

Direktionen ska avlämna den information över verksamheten som medlem i förbundet efterfrågar. Direktionen ansvarar för att informera medlemmarna i förbundet om principiella händelser eller andra händelser av större vikt för förbundet eller någon av dess medlemmar.

18 § Budgetprocess

Direktionen ska årligen fastställa budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt en plan för ekonomin under den kommande tvåårsperioden.

Budgeten ska fastställas senast den 30 september för kommande verksamhetsår. Budgetförslaget ska dessförinnan samrådats med medlemmarna.

Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten.

19 § Årsredovisning och delårsrapport

Direktionen ska senast den 30 mars ha upprättat årsredovisning för det gångna verksamhetsåret. Årsredovisningen översänds efter revision till respektive medlem för beslut om godkännande i fullmäktige samt beslut om prövning av ansvarsfrihet för direktionen.

Direktionen upprättar även en delårsrapport som efter revision översänds till respektive medlem för behandling i fullmäktige.

20 § Inträde av ny medlem

Vid önskan om att inträda som medlem i förbundet ska ansökan ställas till direktionen som yttrar sig och överlämnar ärendet om ny förbundsordning till medlemmarna. Ny medlem har antagits när samtliga medlemmar, ansökande och befintliga, genom fullmäktigebeslut antagit den nya förbundsordningen.

21 § Ändring av förbundsordningen

Ändringar och tillägg till förbundsordningen ska antas av direktionen och fastställas av samtliga medlemmars fullmäktige.

22 § Uppsägning och utträde

Förbundet är bildat för obestämd tid. En medlem har rätt att utträda ur förbundet.

Uppsägningstiden är tre år räknat från ingången av den månad då uppsägningen skedde.

Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen bestäms i en överenskommelse mellan samtliga medlemmar. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån förbundsordningens 13 – 15 §§ såvida inte annat avtalas mellan medlemmarna. De kvarvarande medlemmarna antar de ändringar i förbundsordningen som krävs med anledning av utträdet.

23 § Likvidation

Om medlemmarna inte kan enas om förutsättningarna för utträde när uppsägningstiden är till ända, ska förbundet omedelbart träda i likvidation.

Förbundet ska också träda i likvidation om mer än hälften av medlemmarna genom samstämmiga beslut i respektive medlems fullmäktige fattat beslut härom.

Likvidation verkställs av direktionen i egenskap av likvidator. Vid skifte av förbundets tillgångar och skulder i anledning av likvidationen ska den i 14 § angivna fördelningsgrunden mellan medlemmarna gälla. När förbundet har trätt i likvidation ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen genom försäljning eller på annat lämpligt sätt omvandlas till pengar. Verksamheten får fortsatt tillfälligt bedrivas om det så krävs för en ändamålsenlig avveckling.

När direktionen fullgjort sitt uppdrag som likvidator ska direktionen avge en slutredovisning för sin förvaltning. Redovisningen sker genom en förvaltningsberättelse som rör likvidationen i sin helhet med redovisning av skiftet av behållna tillgångar. Till berättelsen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationen. Handlingarna ska revideras av förbundets revisorer vilka ska yttra sig i en revisionsberättelse. Till slutredovisningen ska fogas direktionens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

Förbundet är upplöst då förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna har delgetts samtliga medlemmar.

24 § Tvister

Om tvist uppkommer mellan förbundet och en eller flera medlemmar och om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse ska tvisten avgöras av allmän domstol.

§ 153

Dnr KS-2026-000233

Remiss - Medlemsbudget 2027, med verksamhetsplan 2027-2029 - Fyrbodals kommunalförbund

Sammanfattning av ärendet

Fyrbodals kommunalförbund har tagit fram förslag till verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027. Enligt förbundsordningens § 15 ska förbundsdirektionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, förbundsavgift samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges medlemskommunerna senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Förslaget innebär en uppräknings med 3 procent av den medlemsfinansierade basverksamheten för förbundskansliet. Förbundsavgiften föreslås uppgå till 40,59 kronor per invånare, varav 0,66 kronor avser arbetet med förbundets revision och de av fullmäktige utsedda revisorerna. Därutöver föreslås en kommunal medfinansiering av delregionala utvecklingsmedel om 39,35 kronor per invånare. Uppräkningen har beaktats i kommunen budget för 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-26

§ 62 – Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027

Verksamhetsplan och budget 2027–2029

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige att godkänna förslag till verksamhetsplan 2027-2029 och budget 2027 för Fyrbodals kommunalförbund

Propositionsordning

Ordförande frågar på förvaltningens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget.

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige att godkänna förslag till verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 för Fyrbodals kommunalförbund

Beslutet skickas till

Fyrbodals kommunalförbund, för kännedom

Lars-Erik Hansson
Ekonomichef

Dnr: KS-2026-000233

Remiss - Medlemsbudget 2027, med verksamhetsplan 2027-2029 - Fyrbodals kommunalförbund

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige att godkänna förslag till verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 för Fyrbodals kommunalförbund

Sammanfattning

Fyrbodals kommunalförbund har tagit fram förslag till verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027. Enligt förbundsordningens § 15 ska förbundsdirectionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret, förbundsavgift samt en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges medlemskommunerna senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Förslaget innebär en uppräknings med 3 procent av den medlemsfinansierade basverksamheten för förbundskansliet. Förbundsavgiften föreslås uppgå till 40,59 kronor per invånare, varav 0,66 kronor avser arbetet med förbundets revision och de av fullmäktige utsedda revisorerna. Därutöver föreslås en kommunal medfinansiering av delregionala utvecklingsmedel om 39,35 kronor per invånare. Uppräknings har beaktats i kommunen budget för 2027.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-08-26
§ 62 – Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027
Verksamhetsplan och budget 2027–2029

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Förbundsavgiften för 2027 föreslås till 40,59 kronor per invånare. Därutöver föreslås kommunal medfinansiering av delregionala utvecklingsmedel med 39,35 kronor per invånare. Den slutliga kostnaden för Munkedals kommun beror på det invånarantal som ligger till grund för debiteringen. Underlaget anger inte Munkedals kommuns totala kostnad i kronor. Den slutliga avgiften per invånare fastställs den 1 november 2026 utifrån befolkningens mängden i Fyrbodal. Uppräknings med 3 % har beaktats i kommunen budget 2027.

Hållbar utveckling – Social dimension

Kommunalförbundet kan bedriva sin verksamhet enligt plan med angivna mål.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Kommunalförbundet kan bedriva sin verksamhet enligt plan med angivna mål.

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:
Fyrbodals kommunalförbund

§ 62 – Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027**Förbundsdirektionens beslut**

Förbundsdirektionen beslutar att översända Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 på remiss till medlemskommunerna med sista svarsdatum 2026-09-30.

Sammanfattning

Enligt förbundsordningens §15 ska förbundsdirektionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift, och även omfatta en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges förbundets medlemmar senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 utgår från en uppräknings om 3 procent av den medlemsfinansierade basverksamheten för förbundskansliet, med en föreslagen avgift på 40,59 kronor per invånare. Därav föreslås 0,66 kronor att budgeteras till arbetet med förbundets revision avseende de fullmäktige utsedda revisorerna.

Under våren 2026 har förbundet processat fram ett förslag till rambudget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2027. Föreslagen avgift är 39,35 kr per invånare, motsvarande ett totalbelopp på 8 450 000 kr. Den kommunala medfinansieringen per invånare fastställs slutgiltigt per den 1 november 2026 baserat på befolkningsmängd i Fyrbodol enligt följande beräkning:

Regionalt stöd (8 450 000 kr) dividerat med befolkningsmängd i Fyrbodol.

Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets Verksamhetsplan 2027–2029, samt bidra till genomförandet av Regionala utvecklingsstrategi (RUS 2030), Regional kulturplan, Klimat 2030 och Näringslivsstrategin Business Region Väst 2030.

För 2027 avsätter Västra Götalandsregionen 8 950 000 kronor, fördelat på Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) 7 278 000 kr och Kulturnämnden (KUN) 1 672 000 kr). Av dessa medel utgör 500 000 kronor förstudiemedel, vilka inte kräver kommunal medfinansiering. MRU och KUN avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel eller kommunalförbundets egna medel enligt finansieringsprincipen 50/50 på totalen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-04-20

Verksamhetsplan 2027-2029 och budget 2027

Arbetsutskottets beslut

Arbetsutskottet beslutar föreslå direktionen att besluta översända Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 på remiss till medlemskommunerna med sista svarsdatum 2026-09-30.

Beslutet skickas till
Medlemskommunerna
Förbundets revisorer
diarium@fyrbodal.se
Ekonomiansvarig

Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027

Beslut

Direktionen beslutar att översända Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 på remiss till medlemskommunerna.

Sammanfattning

Enligt förbundsordningens §15 ska förbundsdirektionen årligen fastställa en verksamhetsplan med budget för förbundet. Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret samt förbundsavgift, och även omfatta en plan för ekonomin under den kommande treårsperioden. Direktionens budget ska delges förbundets medlemmar senast under oktober månad året före verksamhetsåret.

Verksamhetsplan 2027–2029 och budget 2027 utgår från en uppräknings om 3 procent av den medlemsfinansierade basverksamheten för förbundskansliet, med en föreslagen avgift på 40,59 kronor per invånare. Därav föreslås 0,66 kronor att budgeteras till arbetet med förbundets revision avseende de fullmäktige utsedda revisorerna.

Under våren 2026 har förbundet processat fram ett förslag till rambudget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2027. Föreslagen avgift är 39,35 kr per invånare, motsvarande ett totalbelopp på 8 450 000 kr. Den kommunala medfinansieringen per invånare fastställs slutgiltigt per den 1 november 2026 baserat på befolkningsmängd i Fyrbodals enligt följande beräkning:

Regionalt stöd (8 450 000 kr) dividerat med befolkningsmängd i Fyrbodals.

Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets Verksamhetsplan 2027–2029, samt bidra till genomförandet av Regionala utvecklingsstrategi (RUS 2030), Regional kulturplan, Klimat 2030 och Näringslivsstrategin Business Region Väst 2030.

För 2027 avsätter Västra Götalandsregionen 8 950 000 kronor, fördelat på Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) 7 278 000 kr och Kulturnämnden (KUN) 1 672 000 kr). Av dessa medel utgör 500 000 kronor förstudiemedel, vilka inte kräver kommunal medfinansiering. MRU och KUN avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel eller kommunalförbundets egna medel enligt finansieringsprincipen 50/50 på totalen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-04-20

Verksamhetsplan 2027-2029 och budget 2027

Ansvarig tjänsteperson

Malin Zetterman

0522-44 08 38

Ekonomiansvarig

Fyrbodals kommunalförbund

Beslutet skickas till

Medlemskommunerna

Förbundets revisorer

diarium@fyrbodal.se

Ekonomiansvarig

Bakgrund

Framtagandet av verksamhetsplanens innehåll påbörjades under våren 2026.

Synpunkter och inspel från medlemskommunernas chefsnätverk har inhämtats inom ramen för processen och beaktats i arbetet.

Verksamhetsplanen utgår från förbundsordningen och visionen om det goda livet.

Medlemsnyttan står i fokus och planen syftar till att tydliggöra de insatser som ska bidra till genomförandet av Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsstrategi, kulturstrategi, trafikförsörjningsprogram och strategi för omställning av hälso- och sjukvården.

Verksamhetsplanen omfattar två övergripande mål, insatsområden, delmål och prioriterade insatser. Den beskriver även de effekter som ska uppnås inom insatsområdena regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärdsutveckling.

Planen innehåller även förbundsgemensamma delmål för personal, ekonomi och arbetsmiljö.

Övergripande mål och delmål

I verksamhetsplanen för perioden 2027–2029 anges förbundets övergripande mål, delmål samt finansiella mål. Målen syftar till att tydliggöra inriktningen för förbundets verksamhet och skapa förutsättningar för uppföljning och styrning.

I verksamhetsplanen anges följande övergripande mål för förbundets verksamhet:

1. Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen
2. Stödja och utveckla det kommunala självstyret

Förbundets verksamhet syftar till att stärka Fyrbodalsregionens attraktionskraft och utveckla det kommunala självstyret ur ett delregionalt perspektiv. Detta sker genom att förbundet och medlemskommunerna arbetar för en stark samverkan inom regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärd samt genom att företräda kommunerna i regionala och nationella sammanhang.

För att uppnå de övergripande målen föreslås följande delmål:

1. En god och hållbar arbetsmiljö
2. En god och meningsfull kommunikation
3. Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv
4. Attraktiva livsmiljöer
5. Robust och sammanhållen samhällsplanering
6. Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv
7. Livslångt lärande
8. Verksamhetsutveckling och utvecklande samverkan
9. Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet
10. Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser
11. En god ekonomisk hushållning

Delmålet tydliggör att all verksamhet som bedrivs på förbundet tillsammans med medlemskommunerna och andra organisationer ska bidra till utvecklingen av ett gemensamt territoriellt mål. Delmål för kommunikation, personal och arbetsmiljö tydliggör syftet och effekterna förbundet vill uppnå med förbundets kommunikation och det systematiska arbete som bedrivs för att förbundet ska vara en attraktiv arbetsgivare.

För att säkerställa en god ekonomisk hushållning föreslås följande finansiella mål:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå om 10 procent, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden direktionen finner angelägna.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtaganden och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.

Budget och finansiering

I förslaget till verksamhetsplan och budget redovisas förbundets finansiering, där medlemsavgiften utgör en grundförutsättning för att bedriva verksamheten.

Budgeten för 2027 baseras på en uppräknings om 3 procent av den medlemsfinansierade basverksamheten för förbundskansliet och uppgår till 40,59 kronor per invånare. Därav föreslås 0,66 kronor att budgeteras till arbetet med förbundets revision avseende de fullmäktige utsedda revisorerna. Uppräkningen utgår från Sveriges Kommuner och Regioners prognoser för nyckeltal avseende svensk ekonomi, där förväntad inflation under kommande tre år samt kommande lönerevisioner ligger till grund för bedömningen av behovet.

Budgeten påverkas även av den demografiska utvecklingen, där en minskad befolkningstillväxt påverkar intäktbasen. För att upprätthålla balans i budgeten förutsätts ränteintäkter, vilka för 2027 har budgeterats till 400 tkr. Bedömningen är att detta är en nödvändig förutsättning för att uppnå en budget i balans.

Vidare redovisas finansiering genom delregionala utvecklingsmedel samt externa bidrag. De delregionala utvecklingsmedlen regleras i överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och kommunalförbunden, där resursernas inriktning utgår från den regionala utvecklingsstrategin (RUS 2030) och övriga regionala styrdokument.

Den samlade finansieringen bedöms skapa förutsättningar för att genomföra verksamhetsplanens prioriterade insatser i linje med de regionala målen. Budgeten för de delregionala utvecklingsmedlen tydliggör hur resurserna fördelas och används, samt hur medlen skapar nytta för medlemskommunerna, dess invånare och näringsliv.

Den totala omsättningen i budgeten minskar mellan 2026 och 2027. Minskningen förklaras främst av att projekt avslutas under 2026 och att det vid tidpunkten för denna tjänsteskrivelse inte finns beslut om motsvarande nya projekt.

Vidare utgör ettåriga statsbidrag en betydande del av förbundets intäkter, där beslut om kommande bidrags omfattning ofta fattas sent under året. Detta innebär att intäkter för 2027 kan komma att förändras i takt med att nya beslut fattas.

Bedömningen är att detta är en naturlig variation i projekt- och bidragsfinansierad verksamhet och inte påverkar förbundets möjlighet att genomföra verksamhetsplanens prioriterade insatser.

Projektarenan Fyrbodal

Kommunalförbundets projektverksamhet tydliggörs i verksamhetsplanen. I planen finns en översiktlig skiss av kommunalförbundets projektprocess som visar hur projekten hanteras och en beskrivning av hur beslut fattas utifrån koppling till verksamhetsplan, ekonomiska förutsättningar, nytta etcetera. Vidare beskrivs kommunalförbundets olika roller i projekten för att tydliggöra att förbundet kan vara projektägare, part i projekt eller finansiär av projekt.

Nätverk, möten och konferenser

I förslaget till verksamhetsplan beskrivs den medlemsnytta som skapas genom nätverk som förbundet driver och faciliterar. Nätverken omfattar förtroendevalda, chefsnätverk och tjänstepersoner inom olika professioner.

Syftet med att beskriva nätverken i planen är att visa hur förbundet arbetar med att skapa en stark röst i de regionala och nationella sammanhangen. Planen beskriver också rollen förbundet har att agera mötesplats och forum för samverkan, kunskapsutbyte och erfarenhetsöverföring mellan medlemskommunerna. Bedömningen är att nätverken bidrar till ökad samordning och gemensamt agerande i regionala och nationella frågor, vilket stärker kommunernas möjligheter att påverka utvecklingen i Fyrbodalsregionen. Planen beskriver också att nätverken finansieras på olika sätt.

Delregionala utvecklingsmedel

Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) avsätter tillsammans med Kulturnämnden (KUN) medel till budget för delregional utveckling att förvaltas av kommunalförbunden i regionen. Medlen avsätts under förutsättning att kommunerna bidrar med minst lika stor del.

Västra Götalandsregionen har vid denna tjänsteskrivelses författande ännu inte fattat beslut om varken DRUM-överenskommelsens utformning eller dess omfattning.

Fyrbodals kommunalförbund utgår ifrån att VGRs finansiering av regionala utvecklingsinsatser uppgår till minst samma nivå som under 2026.

För Fyrbodals innebär detta att Västra Götalandsregionen (VGR) för 2026 avsätter 8 950 000 kronor, dessa fördela enligt:

- MRU 7 278 000 kr, varav 1 230 000 kr är avsatt för att nå klimatmålen och arbete med Klimat 2030
- KUN 1 672 000 kr.

De delregionala utvecklingsmedlen förutsätter medfinansiering från kommunerna eller kommunalförbundet enligt finansieringsprincipen om 50/50 på total nivå. Vissa projekt kan ha en annan fördelning. Av de regionala medlen är 500 000 kronor undantagna denna princip och kan användas för förstudier och analyser utan krav på kommunal medfinansiering.

Förslaget till rambudget utgår från den förväntade överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och Fyrbodals kommunalförbund och föreslagen avgift är 39,35 kr per invånare, motsvarande ett totalbelopp på 8 450 000 kr. Den kommunala medfinansieringen per invånare fastställs slutgiltigt per den 1 november 2026 baserat på befolkningsmängd i Fyrbodals enligt följande beräkning:

Regionalt stöd (8 450 000 kr) dividerat med befolkningsmängd i Fyrbodals

Enligt överenskommelse ska medlen:

- bidra till lokalt och delregionalt inflytande och engagemang i det regionala utvecklingsarbetet (utifrån kommunernas förutsättningar och möjligheter).
- bidra till nytänkande och konkreta projekt som främjar en hållbar regional utveckling och bidrar till att lösa aktuella samhällsutmaningar i Västra Götaland.
- bidra till flernivåsamverkan mellan kommun, delregion och region.
- möjliggöra satsningar som utgår från lokala behov.
- i huvudsak användas till satsningar som genomförs av aktörer inom delregionen.
- komplettera med andra finansieringskällor där så är möjligt.
- föregås av gemensam dialog kring samfinansiering vid medfinansiering av delregionalt innovationsstödsystem.

Under 2024 meddelade Uddevalla kommun att de inte avsåg att medverka i DRUM-samarbetet från och med 2025. En eventuell anslutning från Uddevalla kommun till DRUM-samarbetet skulle innebära att den totala budgeten ökar med cirka 4,46 mkr, där

cirka 2,2 mkr utgör kommunal medfinansiering och motsvarande belopp tillförs genom uppväxling från Västra Götalandsregionen enligt 50/50 principen.

Bedömning och synpunkter

Under våren 2026 har förbundet arbetat fram ett förslag av rambudget för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2027.

Bedömningen är att budgeten tydliggör hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets Verksamhetsplan 2027–2029, samt bidrar till genomförandet av Regionala utvecklingsstrategi (RUS 2030), Regionala kulturplan, Klimat 2030 samt Näringslivsstrategi Businessregion Väst 2030.

Externa och interna projekt, tjänsteköp och utlysningar ska tydligt kopplas till ovan nämnda styrdokument. Bedömningen är att denna koppling bidrar till en samlad och ändamålsenlig styrning av förbundets insatser.

Projektansökningar, såväl externa som interna bereds av direktionens utpekade chefsnätverk (näringslivschefer, utbildningschefer och kulturchefer), hanteras inom projektarenan och beslutas i direktionens arbetsutskott. Bedömningen är att denna process skapar en tydlig och transparent hantering av projektmedel.

Förslag till fördelning av 2027 års delregionala utvecklingsmedel

Förslag till budget baseras på nätverkens input och att villkoren i överenskommelsen mellan VGR och Fyrbodals ska efterlevas. DRUM som finansierar uppdrag och insatser på kommunalförbundet beskrivs i Verksamhetsplan & budget 2027-2029. Resterande medel föreslås allokteras till externa aktörer. Den kommunala medfinansieringen per invånare fastställs slutgiltigt per den 1 november 2026 utifrån befolkningens mängd.

En indikativ bedömning av vad förslaget innebär redovisas vad kostnaden skulle bli per kommun om 2025 års befolkningssiffror används.

Medlemsavgift delregionala utvecklingsmedel fördelat per kommun:

Kommun	Invånarantal per 251101	Fördelning (%)	Kostnad/invånare (kr)	Faktureringssumma (kr)
Bengtsfors	8 986	4%	39,35 kr	353 610
Dals-Ed	4 594	2%	39,35 kr	180 779
Färgelanda	6 308	3%	39,35 kr	248 227
Lysekil	13 822	6%	39,35 kr	543 912
Mellerud	9 057	4%	39,35 kr	356 404
Munkedal	10 271	5%	39,35 kr	404 176
Orust	15 389	7%	39,35 kr	605 576
Sotenäs	9 063	4%	39,35 kr	356 640
Strömstad	13 549	6%	39,35 kr	533 169
Tanum	12 689	6%	39,35 kr	499 327
Trollhättan	59 250	28%	39,35 kr	2 331 558
Vänersborg	40 047	19%	39,35 kr	1 575 897
Åmål	11 708	5%	39,35 kr	460 724
Summa	214 733	100%		8 450 000 kr

Medlemsavgift basverksamhet/förbundskansli fördelat per kommun:

Kommun	Invånarantal per 251101	Fördelning (%)	Kostnad/invånare (kr)	Faktureringssumma (kr)
Bengtsfors	8 986	3%	40,59 kr	364 742
Dals-Ed	4 594	2%	40,59 kr	186 470
Färgelanda	6 308	2%	40,59 kr	256 042
Lysekil	13 822	5%	40,59 kr	561 035
Mellerud	9 057	3%	40,59 kr	367 624
Munkedal	10 271	4%	40,59 kr	416 900
Orust	15 389	6%	40,59 kr	624 640
Sotenäs	9 063	3%	40,59 kr	367 867
Strömstad	13 549	5%	40,59 kr	549 954
Tanum	12 689	5%	40,59 kr	515 047
Trollhättan	59 250	22%	40,59 kr	2 404 958
Uddevalla	56 804	21%	40,59 kr	2 305 674
Vänersborg	40 047	15%	40,59 kr	1 625 508
Åmål	11 708	4%	40,59 kr	475 228
Summa	271 537	100%		11 021 687

VERKSAMHETSPLAN & BUDGET 2027-2029

Fyrbodals
kommunalförbund

*Tänk dig kraften som genereras när
vi är många som drar åt samma håll,
mot en gemensam målbild.*

*När vi har bestämt vart vi vill och använder våra
resurser på rätt sätt för att nå ända fram.
Det är den kraften vi vill att förbundets
verksamhetsplan ska ge oss.*

En plan för hållbar utveckling

Verksamhetsplanen är vår gemensamma plan för att Fyrbodalsregionen ska utvecklas hållbart. Då är det viktigt att de tre dimensionerna – social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet – samspelar med varandra.

För att lyckas behöver alla aktörer i Fyrbodalsregionen, se möjligheter och hitta nya vägar för att möta samhällets komplexa utmaningar och kunna

ställa om. Genom att tillsammans sträva mot målen i planen skapar vi förutsättningar för en konkurrenskraftig och attraktiv delregion där människor mår bra och utvecklas.

Tillsammans har vi kraften för att göra skillnad – här och nu och för kommande generationer.

Vision, mål och nytta

Övergripande mål

Förbundets ändamål är att stärka medlemskommunernas gemensamma intressen och samverkan för en hållbar utveckling av Fyrbodalsregionen. Övergripande mål för verksamheten är att öka attraktionskraften för Fyrbodalsregionen och att stödja och utveckla det kommunala självstyret.

Vision

Visionen "Det goda livet" pekar ut riktningen vart vi vill med vårt arbete. Den handlar om att skapa ett gott liv för alla som lever och arbetar i Fyrbodals kommuner.

Länets gemensamma vision om det goda livet står för en god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar om de förnybara systemen, möter behoven hos barn och ungdomar, en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv i linje med FN:s globala utvecklingsmål.

Syfte

Fyrbodals kommunalförbund är ett av fyra regionala kommunalförbund i Västra Götaland. Vi arbetar på uppdrag av våra 14 medlemskommuner: Bengtsfors, Dals Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munke-dal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål.

Kommunalförbundet ska fungera som en länk mellan medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen. Verksamheten ska bidra till lokalt och del-regionalt inflytande i det regionala utvecklingsarbetet genom att kommunernas möjligheter tas tillvara i de satsningar som görs. Förbundet ska även stimulera till samverkan mellan kommunerna, näringslivet

Medlemsnytta

Fyrbodals kommunalförbund skapar värde för sina 14 medlemskommuner genom att stärka samverkan, effektivisera resurser och driva gemensamma utvecklingsfrågor.

- 1. Samverkan och påverkansarbete**
Stärker kommunernas inflytande i regiona-la och nationella frågor.
- 2. Effektivt resursutnyttjande och finansiering**
Samordnar kompetens och finansiering för att maximera utvecklingsmöjligheter.
- 3. Kompetensförsörjning och näringslivs-utveckling**
Stödjer kompetensförsörjning och företagsutveckling.
- 4. Regional utveckling och hållbar tillväxt**
Driver satsningar inom infrastruktur, hållbar energi och attraktiva livsmiljöer.
- 5. Stöd för välfärdsutveckling och social hållbarhet**
Processtöd inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, våldsprevention och fullföljda studier
- 6. Nätverk och erfarenhetsutbyte**
Plattform för kunskapsdelning och strate-gisk samverkan.

och andra aktörer inom olika prioriterade områden. Förbundet ska också vara en mötesplats, ett forum, för innovationer, idéer och utveckling.

Förbundet ska särskilt verka inom följande områden:

- Hållbar tillväxt och utveckling.
- Verksamhetsstöd och intressebevakning.
- Projekt som har till syfte att främja samordning och/eller samverkan inom områdena tillväxt och utveckling samt verksamhetsstöd.
- Ägaransvar för gemensamt ägda bolag och verksamheter.

Värdeord

Våra kärnvärden sammanfattar vad vi står för och hur vi vill att omgivningen ska uppfatta oss. De är en vägledning i form av fyra värdeord som ligger till grund för allt vi arbetar för. Förbundet har fyra värdeord: *Framåt, Forum, Förtroende* och *Flerstämmighet*.

Styrdokument

Förbundets verksamhet utgår från ändamålet i förbundsordningen. Andra dokument som är vägledande i arbetet är *Västra Götalandsregionens Regionala utvecklingsstrategi*, *Regionalt trafikförsörjningsprogram*, *Kulturstrategi* och *Strategi för omställning av hälso- och sjukvården*.

Organisation

Förbundsdirektionen är kommunalförbundets högsta beslutande organ och består av ledande politiker från förbundets 14 medlemskommuner. Trollhättans, Uddevallas och Vänersborgs kommuner har två ordinarie ledamöter och två ersättare vardera, övriga kommuner har en ordinarie ledamot och en ersättare vardera.

Förbundsdirektionen leds av en ordförande samt två vice ordförande. Tillsammans med ytterligare två ⁴

Värdeord

Framåt

Fyrbodals kommunalförbund visar tydligt att vi är ett forum för utveckling, intressebevakning, värdeskapande och ett forum för hållbar utveckling och tillväxt. Förbundet ligger i framkant och driver framåt på uppdrag av, med och för våra medlemskommuner.

Forum

Fyrbodals kommunalförbund är en självklar mötesplats och forum för samtal, samsyn, samarbete och samhandling genom möten som är med och skapar till nytta.

Förtroende

Fyrbodals kommunalförbund har tillsammans med medlemskommunerna utvecklat en relation som bygger på förtroende och tillit där delregionala frågor hanteras som gagnar både delregionen och den enskilda kommunen.

Flerstämmigt

Fyrbodals kommunalförbund är lyhörd i relation till alla sina medlemskommuner och har en god förmåga att låta flera stämmor höras. Flerstämmighet är en självklar del av kulturen.

ledamöter och två ersättare utgör de förbundsdirektionens arbetsutskott.

Direktionen utser en förbundsdirektör som ansvarar för att verkställa direktionens beslut och leda förbundets arbete. Förbundets anställda arbetar inom fyra avdelningar: kompetensförsörjning, verksamhetsstöd, regional utveckling, och välfärdsutveckling. Till respektive avdelning knyts ett antal nätverk bestående av representanter från kommunerna, näringslivet, akademien, myndigheter och andra aktörer.

Verksamhet

Samverkan och nätverk

Samverkan är en integrerad del i verksamheten. Förbundet arbetar bara med frågor som rör flera kommuner och ofta tillsammans med andra organisationer.

Vi erbjuder våra medlemskommuner möjligheten att delta i nätverk som förbundet har i uppdrag att driva. Genom dessa nätverk träffas tjänstepersoner och politiker från alla våra medlemskommuner. Genom att arbeta tillsammans blir vi en stark röst och en stark partner till Västra Götalandsregionen och andra offentliga aktörer. I alla samarbeten bidrar Fyrbodals kommunalförbund med kunskap och kompetens.

Nätverken finansieras på olika sätt beroende på roll och uppdrag. Finansieringen är antingen medlems-, avtals- eller genom de delregionala utvecklingsmedlen (DRUM).

Identitet och stolthet

Genom att öka kommunikationen och tydligheten kring Fyrbodals kommunalförbunds uppdrag och verksamhet stärker vi förbundets legitimitet, identitet och varumärke. Kommunalförbundets verk-

Fyrbodals fyra hörnstenar

1. **Gränsland** – historiska och nutida gränser präglar struktur och utveckling i vår delregion.
2. **Landsbygder** – våra naturtillgångar är resursbaser och utgör grunden i våra styrkeområden.
3. **Vattenrike** – salt och sött vatten är grunden till allt liv och skapar möjligheter.
4. **Trekärnigt centrum** – tillsammans utgör våra största tätorter sjunde största befolkningscentra i landet

Regionsmärket kan fritt användas i de fall när man vill betona att man är en del av det geografiska territoriet Fyrbodalsregionen.

Uppdrag och verksamhet

samhet ska skapa stolthet och framåtanda bland medlemskommunerna i enlighet med vår vision och våra fyra värdeord.

Fyrbodalsregionen ska förknippas med innovationer och industriell utveckling och att vi ligger i framkant när det kommer till blå och gröna näringar. Delregionen ska vara attraktiv och locka invånare, besökare och näringsliv. Varumärkena Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg ska stärkas.

Medarbetare och arbetssätt

Det är medarbetarnas kompetens och driv som är avgörande för att förbundet ska ligga i framkant och göra skillnad inom verksamhetsplanens insatsområ-

den.

Förbundets medarbetare är nyckeln till genomförandet av det delregionala utvecklingsarbetet. De skapar förutsättningar och möjligheter till samverkan mellan medlemskommunerna och andra aktörer. Förbundet tillämpar olika anställningsformer eftersom genomförandet sker i form av verksamheter, projekt eller uppdrag.

Förbundet arbetar agilt och tillitsbaserat och är till sin karaktär en flexibel och dynamisk organisation vilket skapar förutsättningar för att kunna möta samhällets utmaningar och behov.

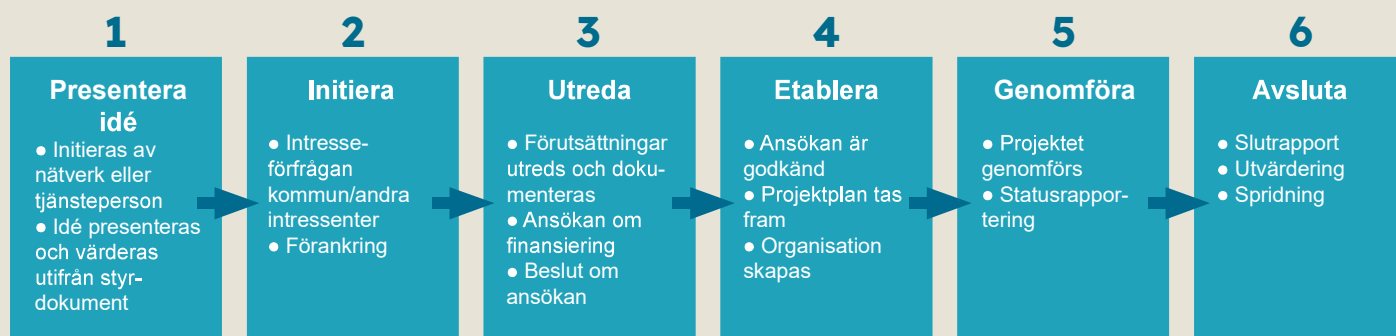
Projektarenan

Projektarenan Fyrbodal är en tvärspektoriell plattform för allt projektrelaterat arbete som kommunalförbundet driver, medverkar i eller finansierar. Syftet med arenan är att skapa en tydlig överblick över projekten för att åstadkomma effektiv styrning och ledning av projektportföljen och att tydliggöra det utvecklingsarbete som medlemskommunerna bedriver tillsammans och med andra parter.

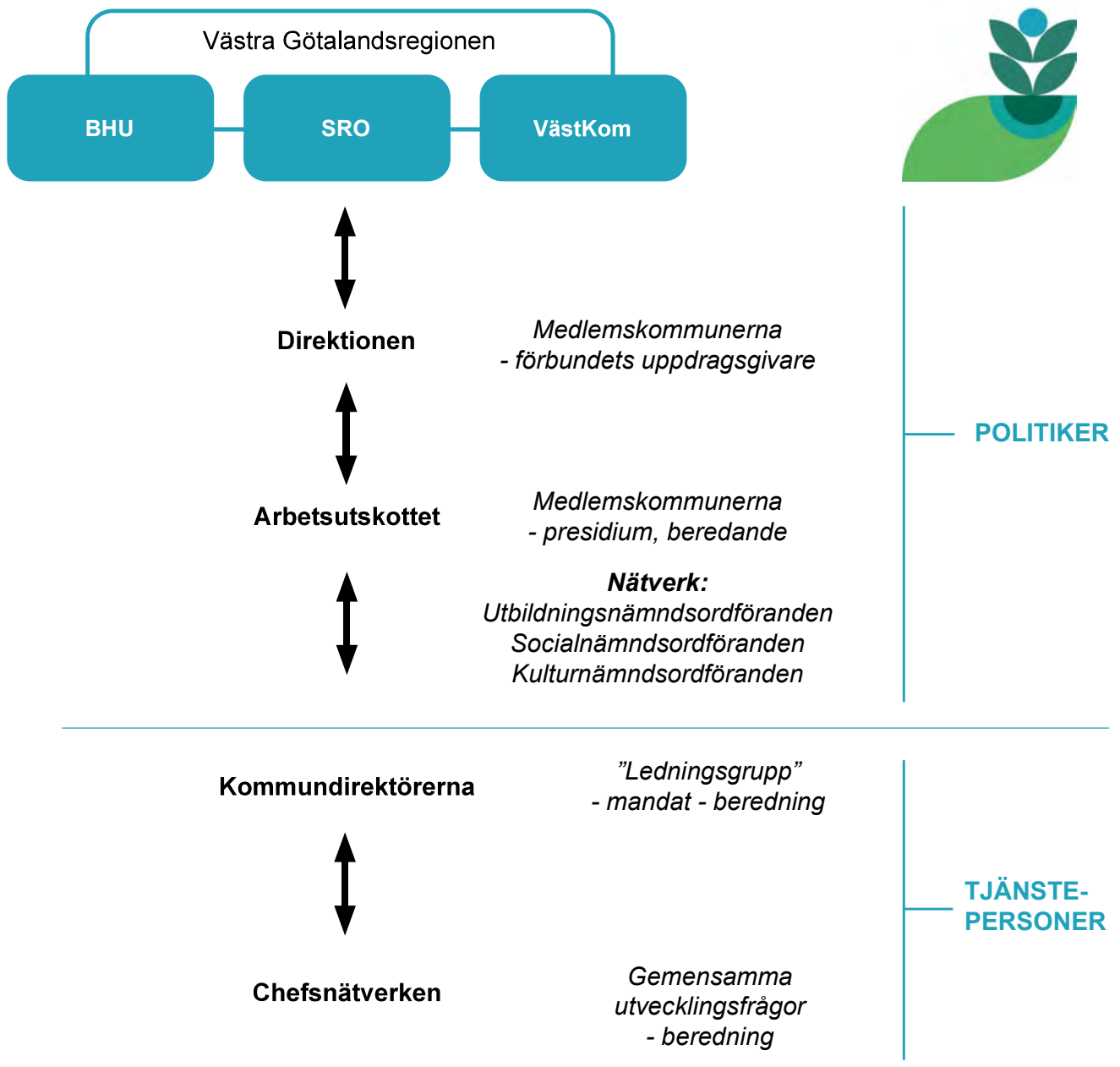
En viktig del i Projektarenans uppdrag är att säkerställa att varje projekt följer en likvärdig process med tydligt

definierade avstämningpunkter. Vid dessa bedöms om projektet uppfyller krav, tillgodoser behov, har förutsättningar att generera nytta, har ekonomiska förutsättningar och bidrar till genomförande av verksamhetsplanen.

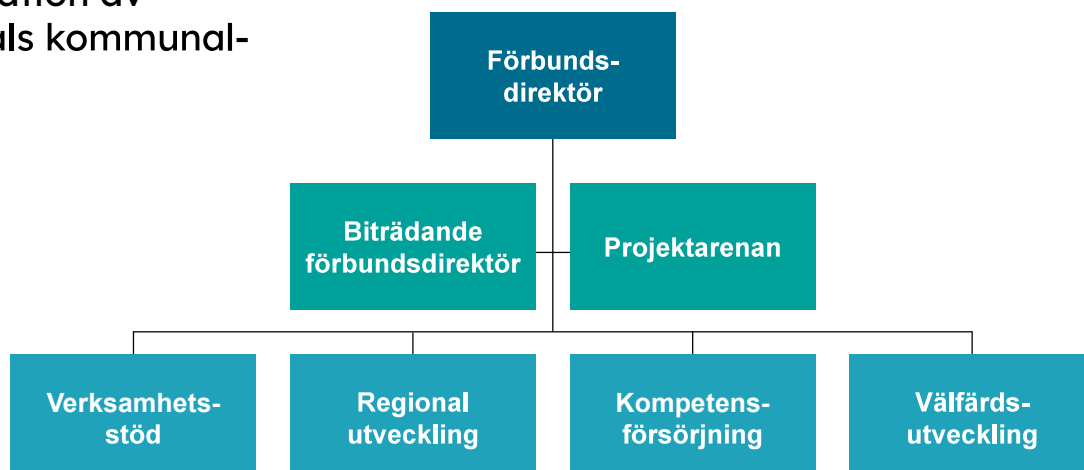
Det krävs beslut i Projektarenan för att projektet ska gå vidare till nästa steg. Det är Arbetsutskottet som ska fatta beslut om ett projekt ska starta. Processen gäller samtliga projekt kommunalförbundet är involverat i – som ägare, som part eller som finansör i form av delregionala utvecklingsmedel.

Styrning och organisation

Organisation av Fyrbodals kommunalförbund

Utmaningar och styrkor

Fyrbodalsregionen har ett strategiskt läge mellan Oslo och Göteborg med stora möjligheter till expansiv tillväxt. Här lever och arbetar drygt 270 000 människor. För att driva på utvecklingen behövs investeringar i vägar, järnvägar, flygplatser och sjöfart. Vi behöver bygga en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller hållbarhet och tillgänglighet. Vi behöver ställa om till en fossilfri delregion och öka vår självförsörjning när det gäller energi och då framför allt el. Vår geografi bygger på fyra starka hörnstenar. Gränsland, Landsbygder, Vattenrike och Trekärnigt centrum. Vi har starka och stolta varumärken i form av Dalsland, Bohuslän, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Dessa skapar förutsättningar att öka attraktionskraften för Fyrbodalsregionen.

Kompetensförsörjning

Fyrbodalsregionen är ett akademiskt centrum med god tillgång till högre studier och forskningsmiljöer. Tillsammans med aktörer inom utbildningssystemet och arbetslivet skapar vi en hållbar kompetensförsörjning, ökar utbildningsnivån och framtidsrustar barn och ungdomar. Vi verkar för att möjliggöra ett livslångt lärande genom att bidra till utveckling av utbildningssektorn.

Vi ser ökade skillnader i sysselsättning och tillgång till service och sociala sammanhang varför vi hittar nya sätt att utforma våra offentliga rum.

Demografiska utmaningar

Den åldrande och i vissa fall minskande befolkningen, ger ökade behov av vård och omsorg och utmanar vår välfärd. Förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt och utveckling av nära vård och omsorg som utförs i samverkan med invånarna, optimerar resursanvändningen. Digitalisering och välfärdsteknik är områden som möjliggör ökad delaktighet i samhället, ger god livskvalitet samt bidrar till att resurser används mer kostnads-effektivt.

Näringsliv

Fyrbodals näringsliv, bestående av drygt 31 000 företag, tar avstamp i de resursbaser som geografin erbjuder. Här är företagen verksamma inom industrin, den skogliga bioekonomin, den blå näringen, besöksnäringen inklusive kulturella och kreativa branscher samt handel.

Globala utmaningar

Klimatförändringar med extremt väder utmanar vårt skogs- och jordbruk, system och samhällen. Snabba svängningar i den globala ekonomin, med bland annat nya handelstullar, och globala kriser som krig och pandemier påverkar oss alltjämt. Genom att vara ett forum för våra medlemskommuner kan de dela med sig av arbetssätt och erfarenheter som skapar en robust samhällsplanering och förutsättningar för den gröna omställningen.

Mål 1: Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen

Mål 2: Stödja och utveckla det kommunala självstyret

Attraktionskraft och kommunalt självstyre

All verksamhet som förbundet bedriver ska bidra till ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen och utveckla det kommunala självstyret. Genom att möjliggöra strategiska insatser skapas hållbar utveckling och livskvalitet.

Tillsammans arbetar kommunerna och förbundet för en stark kompetensförsörjning och är ett föredöme i grön omställning för att öka delregionens konkurrenskraft.

Satsningar genomförs på utbildning, arbetsliv och näringsliv, samtidigt som utvecklingen av vård och omsorg prioriteras för att möta framtidens behov.

Genom att utveckla infrastrukturen och kollektivtrafiken, främja innovation och samarbete mellan kommunerna bygger vi en delregion där där före-

tag vill etablera sig och människor vill bo – nu och i framtiden.

Vi kommunicerar den goda utveckling som sker för att öka stoltheten och Fyrbodalsregionens identitet genom effektiv och meningsfull kommunikation. Varumärkena Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla ska lyftas fram.

Det kommunala självstyret utvecklas genom förbundets samverkansstrukturer som leder till gemensamma lösningar inom regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärd. Kommunerna är med och påverkar regionala och nationella beslut genom förbundets samlade remissvar. Förbundet företräder även medlemskommunerna i flera sammanhang för att göra den kommunala rösten hörd.

Våra delmål och finansiella mål

Delmål 1: En god och hållbar arbetsmiljö

Delmål 2: En god och meningsfull kommunikation

Delmål 3: Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv

Delmål 4: Attraktiva livsmiljöer

Delmål 5: Robust och sammanhållen samhällsplanering

Delmål 6: Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv

Delmål 7: Livslångt lärande

Delmål 8: Verksamhetsutveckling och utvecklande samverkan

Delmål 9: Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet

Delmål 10: Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser

Delmål 11: En god ekonomisk hushållning

Finansiella mål:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå om 10 procent, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtaganden och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.

Delmål 1: En god och hållbar arbetsmiljö

Prioriterade insatser	Effekt
1. God balans mellan arbete och privatliv.	<i>Minskad stress och bättre hälsa leder till minskad sjukfrånvaro och ökad produktivitet.</i>
2. En positiv och stödjande arbetskultur.	<i>Ökad trivsel, ett större engagemang och goda utvecklingsmöjligheter för både medarbetarna och arbetsplatsen.</i>
3. Hållbara och ändamålsenliga arbetslokaler.	<i>En trygg och trivsamt arbetsmiljö som främjar välmående, effektivitet och samverkan. Det leder till ökad produktivitet och minskad sjukfrånvaro.</i>

Delmål 2: En god och meningsfull kommunikation

Prioriterade insatser	Effekt
1. Paketera och kommunicera den positiva utveckling som sker i delregionen.	<i>Fler människor i arbetsför ålder väljer att bosätta sig i Fyrbodalsregionen. Fler företag och besökare attraheras hit. De som bor och verkar här känner stolthet över området.</i>
2. Paketera och kommunicera den nytta som förbundets verksamhet skapar.	<i>Medlemskommunerna ser nyttan med den samverkan och de insatser som skapas genom förbundet.</i>

Insatsområde 1: Regional utveckling

Genom samverkan mellan kommuner, näringsliv, akademi och externa aktörer utvecklas lösningar som kombinerar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

De viktigaste resurserna för genomförandet är medlemskommunerna, Västra Götalandsregionen och medarbetarna. Strategier och projektledare vid Fyrbodals kommunalförbund, utvecklingsnoderna och akademien bidrar aktivt till att möta näringslivets och invånarnas behov, bland annat genom projekt som främjar cirkulär ekonomi, industriell symbios

och gestaltade livsmiljöer. Kommunalförbundets samordning av samhällsplanering och energiförsörjning fokuserar på att möta dagens och framtidens energiutmaningar och stödja elektrifieringen.

Verksamheterna inom regional utveckling finansieras genom delregionala utvecklingsmedel, medlemsfinansiering, Västra Götalandsregionen, EU-medel, statliga myndigheter såsom Jordbruksverket, Energimyndigheten och Tillväxtverket.

Mål för regional utveckling:

**En god och hållbar regional utveckling
som bidrar till det goda livet**

Delmål 3: Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv

Prioriterade insatser	Effekt
1. Förenkla för företag att etablera sig här och/eller att ställa om.	Ökad sysselsättning till följd av att fler företag väljer att etablera sig eller expandera i Fyrbodals kommun. Fyrbodals och kommunernas varumärken stärks tack vare att företagen upplever en god service från Business Region Väst.
2. Förstärka stöd till både befintliga och nya företag genom en god samverkan med olika aktörer för en utveckling mot en cirkulär och hållbar ekonomi.	Stärkt konkurrenskraft och därmed en ökad överlevnadsgrad hos befintliga företag. Fyrbodals attraktivitet och arbetsmarknad stärks genom att fler hållbara företag etablerar sig eller ställer om.

Delmål 4: Attraktiva livsmiljöer

Prioriterade insatser	Effekt
1. Ta vara på och bidra till våra starka varumärken Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg samt stärka begreppet Trestad.	Attraktiviteten i och kunskapen om Fyrbodals kommun och dess medlemskommuner ökar så fler väljer att bo, leva och arbeta i någon av Fyrbodals kommuner.
2. Verka för en hållbar livskvalitet.	Fler upplever att man bor och lever på en plats där man får livskvalitet. Ett positivt flyttnetto som bidrar till goda möjligheter att erbjuda en god välfärd.
3. Verka för attraktiva miljöer genom samverkan mellan det offentliga, näringslivet, akademien och civilsamhället.	Medborgare som känner sig trygga och vill engagera sig lokalt i samhällsutvecklingen.

Delmål 5: Robust och sammanhållen samhällsplanering

Prioriterade insatser	Effekt
1. Robust och fossilfri energiförsörjning	Tillgång till effekt (el) i en omfattning som innebär att inga företag ska hindras i sina expansionsplaner eller omöjliggöra etablering i Fyrbodals kommun.
2. Knyt samman Fyrbodals kommun genom att ena kommunerna i infrastruktursatsningar.	Trafiksäkra vägar som medger goda studie- och arbetspendlingsmöjligheter. Goda möjligheter till ett hållbart resande (kollektiv, gång, cykel).
3. Ökad resiliens och hållbarhet.	Minska det fossila beroendet. Ökad självförsörjningsgrad vad avser bland annat livsmedels- och energiproduktion. Robust och redundant digital fiberinfrastruktur.

Insatsområde 2: Kompetensförsörjning

Fyrbodals kommunalförbund fokuserar på att skapa stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv samt främja livslångt lärande. Förbundet är en del av det regionala uppdraget om kompetensförsörjning och processleder kompetensråd, både delregionalt och branschspecifika. Inom collegeverksamhet för Vård och omsorg och Teknik sker en kvalitetssäkrad flernivåsamverkan. Nätverk inom utbildning och arbetsmarknad är centrala i verksamheten.

Utbildning ska leda till arbete och arbetslivets attraktivitet behöver öka. Matchningen mellan

arbetskraftens kompetens och behov i näringsliv och offentlig verksamhet ska bli bättre, trots utmaningar med demografi och utanförskap. Elever behöver få stöd i att fullfölja sin utbildning inom alla skolformer. Personal behöver kompetensutveckling för att stärkas i sina nuvarande och framtida yrken.

Verksamheterna inom Kompetensförsörjning finansieras genom särskilda avtal med medlemskommunerna, delregionala utvecklingsmedel, Europeiska socialfonden och Västra Götalandsregionen.

Mål för kompetensförsörjning:

**En god och hållbar kompetensförsörjning
som bidrar till det goda livet**

Delmål 6: Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv

Prioriterade insatser	Effekt
1. Utveckla forum för att möta kommande kompetensbehov.	Arbetsmarknadens behov av kompetens är tillgodosett och Fyrbodals kommuner har en hög förvärvsgrad.
2. Identifiera efterfrågade kompetenser för att möta arbetsmarknadens behov.	Stor delaktighet från flera branscher kring behovet av efterfrågade kompetenser vilket leder till ett matchande utbildningsutbud.

Delmål 7: Livslångt lärande

Prioriterade insatser	Effekt
1. Verka för en kultur av livslångt lärande.	Med goda möjligheter till kompetensutveckling under livet skapas ett samhälle med god förmåga till omställning och att möta kompetensförsörjningsutmaningen.
2. Utveckla digital kompetens och flexibla arbetsformer för att möta kompetensförsörjningsbehov.	Underlätta individens möjlighet till utbildning för att möta kommande kompetensförsörjningsbehov.

Insatsområde 3: Välfärdsutveckling

Välfärdsutveckling verkar brett för att främja kommunernas förutsättningar att stå rustade inför välfärdens utmaningar och förändringar.

Fyrbodals kommunalförbund ger processtöd och kunskapsspridning för välfärdens omställningar.

Genom avtal finansierar kommunerna FoU, där kunskapsbaserade insatser ges för att systematiskt stärka kommunernas kunskapsutveckling, stöd till strategiska insatser inom områdena kunskap, kvalitet och kompetensförsörjning. Genom medlemsfinansieringen basfinansieras en socialstrategi som stödjer samverkan och nätverkande, och utför arbete i länssamverkanstrukturen till gagn för kommunernas omställning i enlighet med färdplan för god och nära vård. Verksamheten utgör regional stöd- och samverkansstruktur i den nationella kontexten där man utgör länk mellan kommunerna och nationella sakområdesnätverk. Bemanning sker av vårdssamverkan Fyrbodal, för att säkerställa att kommunala perspektiv omhändertas och får

gehör i samverkan med Västra Götalandsregionens olika verksamheter. Avdelningen utför och utvecklar länssamordningsuppdrag utefter nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. För kommunerna räkning genomförs omvärldsbevakning kring samsjuklighetsreformen, och stöd för omställningsarbete ges utifrån kommunernas behov.

För främjande av barn och ungas utveckling och hälsa genomförs insatser inom Hälsokällan och kunskapsnod framtidsrusta barn och unga, där verksamheten samfinansieras av kommunerna gemensamt med Västra Götalandsregionen.

Verksamheterna inom Välfärdsutveckling finansieras genom Västra Götalandsregionen, Överenskommelse utefter nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention, statsbidrag till RSS, särskilda avtal med medlemskommunerna och projektmedel från Jämställdhetsmyndigheten.

Mål för välfärdsutveckling:

En god och hållbar välfärdsutveckling som bidrar till det goda livet

Delmål 8: Verksamhetsutveckling och utvecklande samverkan

Prioriterade insatser	Effekt
1. Effektivisera, främja verksamhetsutveckling och öka kommunernas kapacitet att möta invånarnas behov – idag och imorgon genom samverkan, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte mellan kommunerna och med samverkanspartners.	<i>Kommunerna samverkar och utvecklas så att verksamheterna bedrivs kunskapsbaserat och effektivt och med goda förutsättningar för ändamålsenlig samverkan med Västra Götalandsregionens vårdutförande verksamheter.</i>
2. Fortsatt förflyttning mot god och nära vård, den nya socialtjänstlagens krav och möjligheter samt samsjuklighetsreform	<i>Främjande av proaktiva och personcentrerade arbetssätt samt utveckling av arbetssätt som stödjer omställningen till framtidens vård och omsorg.</i> <i>Digitaliseringens utvecklingsstödjande möjligheter samordnas och befrämjar kommunernas kapacitet.</i>

Delmål 9: Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet

Prioriterade insatser	Effekt
1. Ge kommunerna en hög kompetens inom socialtjänst och hälso- och sjukvård genom gemensamt arbete med forskning och utveckling via FoU.	<i>Kommunerna får stöd i att utveckla, generera och systematisera kunskap och erfarenhetsbaserad praktik vilket ger ökad kvalitet</i>
2. Skapa förutsättningar för kommunerna att ge insatser som baseras på forsknings-, erfarenhets- och brukarbaserad kunskap genom stöd till kunskapsutveckling.	<i>Kommunerna får stöd att arbeta kunskapsbaserat och i enlighet med evidens och beprövad erfarenhet vilket ger ökad kvalitet.</i>

Delmål 10: Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser

Prioriterade insatser	Effekt
1. Öka individers självständighet, välbefinnande och minska behov av åtgärdande insatser, med särskilt fokus på barn och unga genom att stärka kommunernas hälsofrämjande och förebyggande arbete.	<i>Kommunerna har fått stöd att arbeta kunskapsbaserat med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser där förskola, skola, barn- och elevhälsa, socialtjänst, fritid, vård och omsorg bedrivs nära och i samverkan med invånarna för att öka deras välmående och minska kostnader för åtgärdande insatser.</i>
2. Stärka barn och ungas förutsättningar att utvecklas till delaktiga samhällsmedborgare med god hälsa och framtidstro genom brett arbete med fullföljda studier och kraftsamling Framtidsrusta barn och unga.	<i>Tvärsektoriellt samarbete (kommuner, region och civilsamhälle) och etablering av långsiktigt hållbara arbetssätt som möter dagens samhällsutmaningar samt tidiga insatser som stärker barn och ungas förutsättningar för utveckling och ett gott liv.</i>

BUDGET OCH FINANSIERING

Finansiering

Förbundets kansli finansieras huvudsakligen genom en indexreglerad medlemsavgift från medlemskommunerna. Denna finansiering utgör en stabil grund för att genomföra uppdraget och skapa nytta för medlemskommunerna.

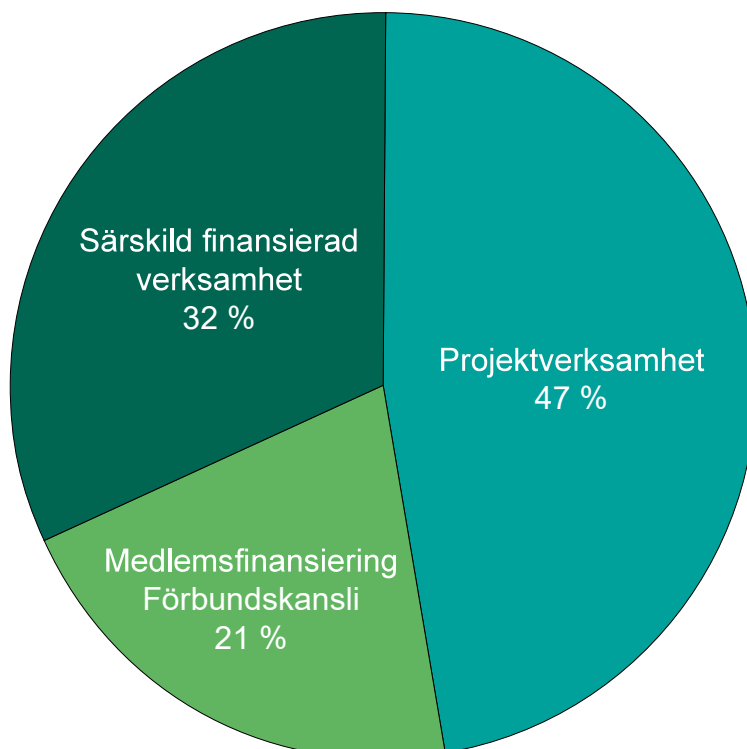
Utöver medlemsfinansieringen tillkommer intäkter från avtal med kommuner, medel från Västra Götalandsregionen, statsbidrag samt projektmedel från EU. En betydande del av finansieringen är därmed projektbaserad och kan variera över tid.

Förbundet erhåller årligen delregionala utvecklingsmedel från Västra Götalandsregionen. Medlen förutsätter medfinansiering från medlemskommunerna med motsvarande belopp. De delregionala utveck-

lingsmedlen används för att medfinansiera interna och externa utvecklingsprojekt samt verksamheter inom Fyrbodalsregionen. De finansierar även funktioner inom förbundet som regleras i överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden. Dessa funktioner ansvarar för olika nätverk inom sina respektive professionsområden, vilket innebär att vissa nätverk indirekt finansieras genom de delregionala utvecklingsmedlen. En del av de delregionala utvecklingsmedlen från Västra Götalandsregionen avsätts för att finansiera förstudier hos externa aktörer.

Förbundet årliga omsättning uppgår till cirka 55 miljoner kronor.

Omsättning:
cirka 55 miljoner
kronor

Delmål 11: En god ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap §1 i kommunallagen ska kommuner, kommunalförbund och regioner säkerställa en god ekonomisk hushållning. Förbundet ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att skapa förutsättningar för god ekonomisk hushållning enligt följande riktlinjer:

- Förbundet ska förvalta beslutade budgetmedel på ett rationellt och effektivt sätt för att maximera nyttan för medlemskommunerna och Fyrbodalsregionen.
- Förbundets verksamheter, insatser och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas.
- Förbundet ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån Direktionens riktlinjer och beslut.
- Förbundets tillgångar och skulder ska förvaltas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt.
- Direktionens budgetbeslut är överordnad verksamheten och vid eventuella målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet.

Finansiella mål 2027

Kommunallagen anger att ekonomin ska vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna och det så kallade balanskravet utgör en miniminivå för det ekonomiska resultatet.

Förbundets finansiella mål 2027 är:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå om tio procent, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtaganden och att förskotta medel i projekt där förbundet är projektägare.

Förbundets samlade verksamhet

Förbundet bedriver basverksamhet, projekt som bidrar till utveckling av delregionen, samt fördelar delregionala utvecklingsmedel (DRUM) enligt överenskommelsen med Västra Götalandsregionen.

Medlemsavgiften för 2027 är 79,94 kronor per invånare. Av detta fördelas 40,59 kronor till att finansiera förbundskansliet och 39,35 kronor till delregionala utvecklingsmedel.

Anslag för tilldelning av utvecklingsmedel är cirka 17 400 tkr, varav medlemskommunerna bidrar med cirka 8 450 tkr och Västra Götalandsregionen med resterande del.

Inom förbundet bedrivs driftverksamheter som finansieras och nyttjas i olika omfattning av medlemskommunerna. Driftverksamheter 2027 är Antagningskansliet, Kompetensplattform Fyrbodal, Praktikanskaffning, Praktiksamordning, Teknikcollege Fyrbodal, Vuxenutbildning, Vård- & omsorgscollege Fyrbodal, Forskning och Utveckling, Hälsokällan, Samverkanskantoret, Verksamhetsförlagd utbildning och Business Region Väst. Dessutom beslutas löpande om nya projekt och uppdrag som pågår parallellt.

Förbundets minskning av intäkter beror främst på att projekt avslutas under 2026 där nya projektbeslut saknas. Valfärdsutveckling finansieras till stor del av statliga bidrag som är ettåriga och beslutas löpande under året, samt av medlemskommunerna. Regional utveckling finansieras delvis av delregionala

la utvecklingsmedel, medlemsfinansiering, Västra Götalandsregionen, EU-medel samt statliga medel. Inom avdelningen Kompetensförsörjning finansieras verksamheten av medlemskommunerna, delregionala utvecklingsmedel, EU-medel samt Västra Götalandsregionen.

Omsättningen 2027 består av projektintäkter under 2026 som överförs till 2027, nya projektmedel 2027 och medlemsavgifter. Kostnaderna minskar i motsvarande omfattning.

I beräkningen för budget 2027 så har en treprocentig uppräkningskatt, dock så är det respektive avtal som reglerar hur uppräkningskatt och debitering sker och detta regleras inför nytt verksamhetsår, se intäktsmodell på sidan 28.

Förbundets samlade verksamhet		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	26 869 128	28 605 388
Övriga intäkter	28 138 808	46 442 766
SUMMA INTÄKTER	55 007 936	75 048 154
KOSTNADER		
Personal	37 757 537	48 693 397
Övriga kostnader	17 250 399	26 354 757
SUMMA KOSTNADER	55 007 936	75 048 154
RESULTAT	0	0

Förbundskansli

Intäkterna består av förbundsmedel och ränteintäkter. Kostnaderna utgörs främst av personalkostnader, som ökar till följd av den årliga lönerrevisionen, samt av overheadkostnader såsom administration, revision, politiska arvoden, möteskostnader för direktionen och medlemsavgift till VästKom.

Verksamhetsstöd

Intäkterna för avdelningen utgörs av projektmedel samt delregionala utvecklingsmedel. Förväntat minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Avdelningens stödfunktioner, ekonomer och kommunikatörer finansieras genom att de är budgeterade i förbundets projekt och verksamheter.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till 880 tkr, och intäkterna består av delregionala utvecklingsmedel samt kommunala projektmedel.

Förbundskansli		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	11 021 687	10 701 272
Övriga intäkter	400 000	486 000
SUMMA INTÄKTER	11 421 687	11 187 272
KOSTNADER		
Personal	9 123 334	8 857 606
Övriga kostnader	2 298 353	2 329 666
SUMMA KOSTNADER	11 421 687	11 187 272
RESULTAT	0	0

Verksamhetsstöd		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	440 000	492 093
Övriga intäkter	440 000	1 839 863
SUMMA INTÄKTER	880 000	2 331 956
KOSTNADER		
Personal	772 500	1 884 490
Övriga kostnader	107 500	447 466
SUMMA KOSTNADER	880 000	2 331 956
RESULTAT	0	0

Projekt Verksamhetsstöd		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	440 000	492 093
Övriga intäkter	440 000	1 839 863
SUMMA INTÄKTER	880 000	2 331 956
KOSTNADER		
Personal	772 500	1 884 490
Övriga kostnader	107 500	447 466
SUMMA KOSTNADER	880 000	2 331 956
RESULTAT	0	0

Kompetensförsörjning

Intäkterna för avdelningen består av förbundsmedel från verksamheter, delregionala utvecklingsmedel och projektmedel. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Nya projekt kan dock påverka omsättningen för 2027.

Kompetensförsörjning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	5 663 348	6 328 289
Övriga intäkter	4 878 284	5 476 067
SUMMA INTÄKTER	10 541 631	11 804 356
KOSTNADER		
Personal	7 747 364	8 345 243
Övriga kostnader	2 794 267	3 459 113
SUMMA KOSTNADER	10 541 631	11 804 356
RESULTAT	0	0

Antagningskansliet

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, med undantag för Åmåls kommun, verksamheten samarbetar och finansieras även av ett antal fristående skolor inom delregionen. Finansieringens storlek baseras på faktiskt upparbetade kostnader för perioden. Kostnadsfördelning sker enligt en genom avtal förutbestämd finansieringsmodell.

Antagningskansliet		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	0	0
Övriga intäkter	2 536 726	2 486 986
SUMMA INTÄKTER	2 536 726	2 486 986
KOSTNADER		
Personal	1 694 045	1 644 704
Övriga kostnader	842 681	842 282
SUMMA KOSTNADER	2 536 726	2 486 986
RESULTAT	0	0

Kompetensplattform Fyrbodal

Verksamheten finansieras av delregionala utvecklingsmedel och baseras på invånarantal.

Kompetensplattform Fyrbodal		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 000 000	1 000 000
Övriga intäkter	1 000 000	1 000 000
SUMMA INTÄKTER	2 000 000	2 000 000
KOSTNADER		
Personal	1 724 105	1 673 888
Övriga kostnader	275 895	326 112
SUMMA KOSTNADER	2 000 000	2 000 000
RESULTAT	0	0

Praktikanskaffning

Verksamheten finansieras av sju medlemskommuner (Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Tanum, Uddevalla och Vänersborg), och fördelning av kostnad sker utifrån antalet grundskoleelever i årskurs 8 enligt avtalad modell. Avtalet omfattar också en årlig uppräknings av kostnaden per elev med KPI per oktober månad föregående år. Verksamhetens kostnad för helåret 2026 uppgick till 4,87 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna.

Praktikanskaffning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	772 140	757 000
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	772 140	757 000
KOSTNADER		
Personal	648 312	629 429
Övriga kostnader	123 828	127 571
SUMMA KOSTNADER	772 140	757 000
RESULTAT	0	0

Praktiksamordning

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, bortsett från Trollhättan Stad och Sotenäs kommun, samt ett antal fristående utbildningsaktörer. Fördelning av kostnad sker per invånarantal hos medlemskommunerna, samt utifrån avtal med de fristående aktörerna. Finansieringen för verksamheten som helhet räknas upp årligen med KPI per oktober månad föregående år. För verksamhetsåret 2026 uppgick kostnaden till 7,37 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna.

Praktiksamordning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 507 292	1 477 737
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	1 507 292	1 477 737
KOSTNADER		
Personal	903 778	877 454
Övriga kostnader	603 514	600 283
SUMMA KOSTNADER	1 507 292	1 477 737
RESULTAT	0	0

Teknikcollege Fyrbodal

Verksamheten finansieras av de deltagande medlemskommunerna, nämligen Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Vänersborg och Trollhättan där kostnadsfördelning sker per invånarantal i de deltagande medlemskommunerna. För verksamhetsåret 2026 uppgick kostnaden till 5,29 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna. Finansieringen räknas upp årligen med oktober månads KPI.

Teknikcollege Fyrbodal		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	779 370	764 088
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	779 370	764 088
KOSTNADER		
Personal	550 907	534 862
Övriga kostnader	228 462	229 226
SUMMA KOSTNADER	779 370	764 088
RESULTAT	0	0

Vuxenutbildningen

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, samt Dalslands folkhögskola, där en fördelning av kostnad sker per invånarantal för respektive kommun och utifrån avtalat belopp med Dalslands folkhögskola. Kostnaden uppgick till 1,64 kr/invånare för verksamhetsåret 2026. Finansieringen räknas upp årligen med KPI per oktober månad.

Vuxenutbildningen		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	480 449	471 028
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	480 449	471 028
KOSTNADER		
Personal	355 046	344 705
Övriga kostnader	125 402	126 323
SUMMA KOSTNADER	480 449	471 028
RESULTAT	0	0

Vård- och omsorgscollege Fyrbodal

Verksamheten finansieras 2027 av medlemskommunerna och NU-sjukvården (VGR) enligt överenskommen fördelningsmodell. Kommunernas kostnad fördelas utifrån invånarantal och kostnaden uppgår till 2,43 kronor per invånare 2026. Finansieringen räknas upp årligen med oktober månads KPI.

Vård- och omsorgscollege		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	674 098	660 880
Övriga intäkter	100 727	98 752
SUMMA INTÄKTER	774 825	759 632
KOSTNADER		
Personal	571 345	554 704
Övriga kostnader	203 480	204 928
SUMMA KOSTNADER	774 825	759 632
RESULTAT	0	0

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 1 700 tkr, och intäkterna består av del-regionala utvecklingsmedel, samt kommunala och regionala projektmedel.

Projekt Kompetensförsörjning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	450 000	1 197 556
Övriga intäkter	1 240 831	1 890 329
SUMMA INTÄKTER	1 690 831	3 087 885
KOSTNADER		
Personal	1 299 826	2 085 497
Övriga kostnader	391 005	1 002 388
SUMMA KOSTNADER	1 690 831	3 087 885
RESULTAT	0	0

Regional utveckling

Intäkterna för avdelningen utgörs av projektmedel, delregionala utvecklingsmedel och externa finansierare. Pågående projekt under 2027 beräknas omsätta cirka 11 000 tkr. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Nya projekt kan dock påverka omsättningen för 2027.

Business Region Väst

Verksamheten finansieras av delregionala utvecklingsmedel där medlemskommunerna finansierar

med 6,99 kronor/invånare, Västra Götalandsregionen finansierar 1 500 tkr. Den totala budgeten för 2027 uppgår till 3 000 tkr.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 11 000 tkr, och intäkterna består av delregionala utvecklingsmedel, samt kommunala, regionala, statliga eller europeiska projektmedel.

Regional utveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	4 310 222	5 082 815
Övriga intäkter	9 580 487	20 740 415
SUMMA INTÄKTER	13 890 709	25 823 229
KOSTNADER		
Personal	7 134 832	13 951 055
Övriga kostnader	6 755 878	11 872 174
SUMMA KOSTNADER	13 890 709	25 823 229
RESULTAT	0	0

Business Region Väst		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 500 000	1 500 000
Övriga intäkter	1 500 000	1 500 000
SUMMA INTÄKTER	3 000 000	3 000 000
KOSTNADER		
Personal	2 068 011	2 007 778
Övriga kostnader	931 989	992 222
SUMMA KOSTNADER	3 000 000	3 000 000
RESULTAT	0	0

Projekt Regional utveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	2 810 222	3 582 815
Övriga intäkter	8 080 487	19 240 415
SUMMA INTÄKTER	10 890 709	22 823 229
KOSTNADER		
Personal	5 066 820	11 943 277
Övriga kostnader	5 823 889	10 879 952
SUMMA KOSTNADER	10 890 709	22 823 229
RESULTAT	0	0

Välfärdsutveckling

Intäkterna består av förbundsmedel från verksamheter och projektmedel inom Välfärdsutveckling där statliga bidrag utgör en viktig del av finansieringen. Under 2027 beräknas pågående projekt omsätta 1 058 tkr. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026 och nya projekt kan komma att påverka omsättningen för 2027. Det finns pågående projekt där beslut om finansiering för 2027 ännu inte har fattats. Om projektmedel beviljas kan det få en betydande positiv påverkan på intäkterna.

Välfärdsutveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	5 433 871	6 000 919
Övriga intäkter	12 840 038	17 900 422
SUMMA INTÄKTER	18 273 909	23 901 341
KOSTNADER		
Personal	12 979 508	15 655 004
Övriga kostnader	5 294 400	8 246 338
SUMMA KOSTNADER	18 273 909	23 901 341
RESULTAT	0	0

Forskning och Utveckling (FoU)

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna samt Lilla Edets kommun. Kostnadsfördelning baseras på respektive kommuns invånarantal och uppgår för verksamhetsåret 2026 till 6,55 kronor per invånare. Finansieringen räknas upp årligen baserat på KPI för oktober månad.

Forskning och utveckling (FoU)		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 846 424	1 810 220
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	1 846 424	1 810 220
KOSTNADER		
Personal	1 580 202	1 534 177
Övriga kostnader	266 222	276 043
SUMMA KOSTNADER	1 846 424	1 810 220
RESULTAT	0	0

Hälsokällan

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna samt av Västra Götalandsregionen. Kostnadsfördelningen mellan medlemskommunerna baseras på antalet invånare under 18 år i respektive kommun, enligt avtalad fördelningsmodell, och uppgick för verksamhetsåret 2026 till 11,59 kronor per invånare. Uppräkning av finansieringen sker årligen med regionindex.

Hälsokällan		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	616 961	604 864
Övriga intäkter	1 218 905	1 195 005
SUMMA INTÄKTER	1 835 866	1 799 869
KOSTNADER		
Personal	1 668 335	1 619 743
Övriga kostnader	167 531	180 126
SUMMA KOSTNADER	1 835 866	1 799 869
RESULTAT	0	0

Samverkanskonto

Verksamheten finansieras av Närhälsan i enlighet med tecknat avtal. Avtalet baseras på faktiskt upparbetade personalkostnader inklusive overheadkostnader.

Samverkanskonto		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	0	0
Övriga intäkter	1 943 886	1 887 268
SUMMA INTÄKTER	1 943 886	1 887 268
KOSTNADER		
Personal	1 799 894	1 747 470
Övriga kostnader	143 992	139 798
SUMMA KOSTNADER	1 943 886	1 887 268
RESULTAT	0	0

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Verksamheten finansieras av samtliga medlemskommuner och kostnadsfördelning sker per invånarantal och grundar sig i faktiskt upparbetade kostnader under verksamhetsåret.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 12 260 tkr, och intäkterna består av kommunala, regionala och statliga projektmedel.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	388 346	380 731
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	388 346	380 731
KOSTNADER		
Personal	281 557	273 356
Övriga kostnader	106 789	107 375
SUMMA KOSTNADER	388 346	380 731
RESULTAT	0	0

Projekt Valfärdsutveckling		
	2027	2027
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	2 582 140	3 205 104
Övriga intäkter	9 677 247	14 818 149
SUMMA INTÄKTER	12 259 387	18 023 253
KOSTNADER		
Personal	7 649 520	10 480 258
Övriga kostnader	4 609 867	7 542 996
SUMMA KOSTNADER	12 259 387	18 023 253
RESULTAT	0	0

Treårsplan

Treårsplan för förbundets förbundskansli och medlemsavgiften. Intäktsmodeller för förbundsmedel samt driftverksamheter redovisas nedan.

Treårsplan			
	2027	2028	2029
INTÄKTER			
Förbundsmedel/medlemsavgifter	11 021 687	11 352 338	11 692 908
Övriga intäkter	400 000	400 000	400 000
SUMMA INTÄKTER	11 421 687	11 752 338	12 092 908
KOSTNADER			
Personal	9 123 334	9 397 034	9 678 945
Övriga kostnader	2 298 353	2 355 304	2 413 963
SUMMA KOSTNADER	11 421 687	11 752 338	12 092 908
RESULTAT	0	0	0

Intäktsmodell	
Förbundsmedel	Utifrån invånarantal, 3% uppräknig
Business Region Väst	Utifrån invånarantal
Kompetensplattform	Utifrån invånarantal
Vård- & omsorgscollege	KPI okt
Teknikcollege	KPI okt
VUX	KPI okt
Praktksamordning	KPI okt
Praktikanskaffning	Antal grundskoleelever åk 8*2 och KPI okt
Häsoällan	KPI okt
F&U	KPI okt
Antagningskansliet	Utifrån faktiska kostnader elevantal åk 9
VFU	Utifrån faktiska kostnader

Fyrbodals
kommunalförbund

ÄRENDE 11 – Budget 2027 projekt och verksamhetsbidrag finansierade av delregionala utvecklingsmedel, kl. 14.55-15.05

Förslag till beslut

Förbundsdirektionen beslutar att översända budget för 2027 avseende projekt och verksamhetsbidrag finansierade av delregionala utvecklingsmedel till medlemskommunerna. Indikativt uppgår medel att fördela till ca 8,95 miljoner kronor.

Sammanfattning

Under våren 2026 har förbundet processat fram ett förslag till rambudget utifrån vissa antaganden för de delregionala utvecklingsmedlen avseende 2027. Budgeten visar hur kommunalförbundet prioriterar sina insatser för att genomföra förbundets Verksamhetsplan 2027–2029, Regionala utvecklingsstrategi (RUS 2030), Regionala kulturplanen, Klimat 2030 samt Näringslivsstrategi Businessregion Väst 2030.

Västra Götalandsregionen har vid denna tjänsteskrivelses författande ännu inte fattat beslut om varken DRUM-överenskommelsens utformning eller dess omfattning. Fyrbodals kommunalförbund utgår ifrån att VGRs finansiering av regionala utvecklingsinsatser uppgår till minst samma nivå som under 2026.

Baserat på detta antagande antar Fyrbodals kommunalförbund att Västra Götalandsregionen avsätter 8 950 000 kronor (fördelat på MRU 7 278 000 kronor, KUN 1 672 000 kronor). Av de 8 950 000 kronorna är 500 000 kronor att anse som förstudiemedel där ingen medfinansiering från kommunerna krävs.

Ur nuvarande överenskommelse mellan VGR och Fyrbodals kommunalförbund framgår att Miljö- och regionutvecklingsnämnden (MRU) och Kulturutvecklingsnämnden (KUN) avsätter delregionala utvecklingsmedel under förutsättning att de motfinansieras med motsvarande andel kommunala medel/kommunalförbundets egna medel enligt finansieringsprincipen 50/50 på totalen.

Den kommunala medfinansieringen per invånare fastställs slutgiltigt per den 1 november 2026 utifrån befolkningsmängd enligt följande beräkning: Regionalt stöd (8 450 000 kronor) dividerat med befolkningsmängd (i Fyrbodals per den 1 november 2026). Historiskt har detta inneburit en medlemsfinansiering uppgående till drygt 39 kronor per invånare.

Under 2024 meddelade Uddevalla kommun att de inte avsåg att medverka i DRUM-samarbetet från och med 2025. En eventuell anslutning från Uddevalla kommun till DRUM-samarbetet skulle innebära att den totala budgeten ökar med cirka 4,46 mkr, där cirka 2,2 mkr utgör kommunal medfinansiering och motsvarande belopp tillförs genom uppväxling från Västra Götalandsregionen enligt 50/50 principen.

Beslutsunderlag

Budget 2027 projekt och verksamhetsbidrag finansierade av delregionala utvecklingsmedel

VERKSAMHETSPLAN & BUDGET 2027-2029

Fyrbodals
kommunalförbund

*Tänk dig kraften som genereras när
vi är många som drar åt samma håll,
mot en gemensam målbild.*

*När vi har bestämt vart vi vill och använder våra
resurser på rätt sätt för att nå ända fram.
Det är den kraften vi vill att förbundets
verksamhetsplan ska ge oss.*

En plan för hållbar utveckling

Verksamhetsplanen är vår gemensamma plan för att Fyrbodalsregionen ska utvecklas hållbart. Då är det viktigt att de tre dimensionerna – social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet – samspelar med varandra.

För att lyckas behöver alla aktörer i Fyrbodalsregionen, se möjligheter och hitta nya vägar för att möta samhällets komplexa utmaningar och kunna

ställa om. Genom att tillsammans sträva mot målen i planen skapar vi förutsättningar för en konkurrenskraftig och attraktiv delregion där människor mår bra och utvecklas.

Tillsammans har vi kraften för att göra skillnad – här och nu och för kommande generationer.

Vision, mål och nytta

Övergripande mål

Förbundets ändamål är att stärka medlemskommunernas gemensamma intressen och samverkan för en hållbar utveckling av Fyrbodalsregionen. Övergripande mål för verksamheten är att öka attraktionskraften för Fyrbodalsregionen och att stödja och utveckla det kommunala självstyret.

Vision

Visionen "Det goda livet" pekar ut riktningen vart vi vill med vårt arbete. Den handlar om att skapa ett gott liv för alla som lever och arbetar i Fyrbodals kommuner.

Länets gemensamma vision om det goda livet står för en god hälsa, arbete och utbildning, trygghet, gemenskap och delaktighet i samhällslivet, en god miljö där vi värnar om de förnybara systemen, möter behoven hos barn och ungdomar, en uthållig tillväxt och ett rikt kulturliv i linje med FN:s globala utvecklingsmål.

Syfte

Fyrbodals kommunalförbund är ett av fyra regionala kommunalförbund i Västra Götaland. Vi arbetar på uppdrag av våra 14 medlemskommuner: Bengtsfors, Dals Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål.

Kommunalförbundet ska fungera som en länk mellan medlemskommunerna och Västra Götalandsregionen. Verksamheten ska bidra till lokalt och delregionalt inflytande i det regionala utvecklingsarbetet genom att kommunernas möjligheter tas tillvara i de satsningar som görs. Förbundet ska även stimulera till samverkan mellan kommunerna, näringslivet

Medlemsnytta

Fyrbodals kommunalförbund skapar värde för sina 14 medlemskommuner genom att stärka samverkan, effektivisera resurser och driva gemensamma utvecklingsfrågor.

- 1. Samverkan och påverkansarbete**
Stärker kommunernas inflytande i regionala och nationella frågor.
- 2. Effektivt resursutnyttjande och finansiering**
Samordnar kompetens och finansiering för att maximera utvecklingsmöjligheter.
- 3. Kompetensförsörjning och näringslivsutveckling**
Stödjer kompetensförsörjning och företagsutveckling.
- 4. Regional utveckling och hållbar tillväxt**
Driver satsningar inom infrastruktur, hållbar energi och attraktiva livsmiljöer.
- 5. Stöd för välfärdsutveckling och social hållbarhet**
Processtöd inom hälso- och sjukvård, socialtjänst, våldsprevention och fullföljda studier
- 6. Nätverk och erfarenhetsutbyte**
Plattform för kunskapsdelning och strategisk samverkan.

och andra aktörer inom olika prioriterade områden. Förbundet ska också vara en mötesplats, ett forum, för innovationer, idéer och utveckling.

Förbundet ska särskilt verka inom följande områden:

- Hållbar tillväxt och utveckling.
- Verksamhetsstöd och intressebevakning.
- Projekt som har till syfte att främja samordning och/eller samverkan inom områdena tillväxt och utveckling samt verksamhetsstöd.
- Ägaransvar för gemensamt ägda bolag och verksamheter.

Värdeord

Våra kärnvärden sammanfattar vad vi står för och hur vi vill att omgivningen ska uppfatta oss. De är en vägledning i form av fyra värdeord som ligger till grund för allt vi arbetar för. Förbundet har fyra värdeord: *Framåt, Forum, Förtroende* och *Flerstämmighet*.

Styrdokument

Förbundets verksamhet utgår från ändamålet i förbundsordningen. Andra dokument som är vägledande i arbetet är *Västra Götalandsregionens Regionala utvecklingsstrategi*, *Regionalt trafikförsörjningsprogram*, *Kulturstrategi* och *Strategi för omställning av hälso- och sjukvården*.

Organisation

Förbundsdirektionen är kommunalförbundets högsta beslutande organ och består av ledande politiker från förbundets 14 medlemskommuner. Trollhättans, Uddevallas och Vänersborgs kommuner har två ordinarie ledamöter och två ersättare vardera, övriga kommuner har en ordinarie ledamot och en ersättare vardera.

Förbundsdirektionen leds av en ordförande samt två vice ordförande. Tillsammans med ytterligare två ⁴

Värdeord

Framåt

Fyrbodals kommunalförbund visar tydligt att vi är ett forum för utveckling, intressebevakning, värdeskapande och ett forum för hållbar utveckling och tillväxt. Förbundet ligger i framkant och driver framåt på uppdrag av, med och för våra medlemskommuner.

Forum

Fyrbodals kommunalförbund är en självklar mötesplats och forum för samtal, samsyn, samarbete och samhandling genom möten som är med och skapar till nytta.

Förtroende

Fyrbodals kommunalförbund har tillsammans med medlemskommunerna utvecklat en relation som bygger på förtroende och tillit där delregionala frågor hanteras som gynnar både delregionen och den enskilda kommunen.

Flerstämmigt

Fyrbodals kommunalförbund är lyhörd i relation till alla sina medlemskommuner och har en god förmåga att låta flera stämmor höras. Flerstämmighet är en självklar del av kulturen.

ledamöter och två ersättare utgör de förbundsdirektionens arbetsutskott.

Direktionen utser en förbundsdirektör som ansvarar för att verkställa direktionens beslut och leda förbundets arbete. Förbundets anställda arbetar inom fyra avdelningar: kompetensförsörjning, verksamhetsstöd, regional utveckling, och välfärdsutveckling. Till respektive avdelning knyts ett antal nätverk bestående av representanter från kommunerna, näringslivet, akademien, myndigheter och andra aktörer.

Verksamhet

Samverkan och nätverk

Samverkan är en integrerad del i verksamheten. Förbundet arbetar bara med frågor som rör flera kommuner och ofta tillsammans med andra organisationer.

Vi erbjuder våra medlemskommuner möjligheten att delta i nätverk som förbundet har i uppdrag att driva. Genom dessa nätverk träffas tjänstepersoner och politiker från alla våra medlemskommuner. Genom att arbeta tillsammans blir vi en stark röst och en stark partner till Västra Götalandsregionen och andra offentliga aktörer. I alla samarbeten bidrar Fyrbodals kommunalförbund med kunskap och kompetens.

Nätverken finansieras på olika sätt beroende på roll och uppdrag. Finansieringen är antingen medlems-, avtals- eller genom de delregionala utvecklingsmedlen (DRUM).

Identitet och stolthet

Genom att öka kommunikationen och tydligheten kring Fyrbodals kommunalförbunds uppdrag och verksamhet stärker vi förbundets legitimitet, identitet och varumärke. Kommunalförbundets verk-

Fyrbodals fyra hörnstenar

1. **Gränsland** – historiska och nutida gränser präglar struktur och utveckling i vår delregion.
2. **Landsbygder** – våra naturtillgångar är resursbaser och utgör grunden i våra styrkeområden.
3. **Vattenrike** – salt och sött vatten är grunden till allt liv och skapar möjligheter.
4. **Trekärnigt centrum** – tillsammans utgör våra största tätorter sjunde största befolkningscentra i landet

Regionsmärket kan fritt användas i de fall när man vill betona att man är en del av det geografiska territoriet Fyrbodalsregionen.

Uppdrag och verksamhet

samhet ska skapa stolthet och framåtanda bland medlemskommunerna i enlighet med vår vision och våra fyra värdeord.

Fyrbodalsregionen ska förknippas med innovationer och industriell utveckling och att vi ligger i framkant när det kommer till blå och gröna näringar. Delregionen ska vara attraktiv och locka invånare, besökare och näringsliv. Varumärkena Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg ska stärkas.

Medarbetare och arbetssätt

Det är medarbetarnas kompetens och driv som är avgörande för att förbundet ska ligga i framkant och göra skillnad inom verksamhetsplanens insatsområde.

den.

Förbundets medarbetare är nyckeln till genomförandet av det delregionala utvecklingsarbetet. De skapar förutsättningar och möjligheter till samverkan mellan medlemskommunerna och andra aktörer. Förbundet tillämpar olika anställningsformer eftersom genomförandet sker i form av verksamheter, projekt eller uppdrag.

Förbundet arbetar agilt och tillitsbaserat och är till sin karaktär en flexibel och dynamisk organisation vilket skapar förutsättningar för att kunna möta samhällets utmaningar och behov.

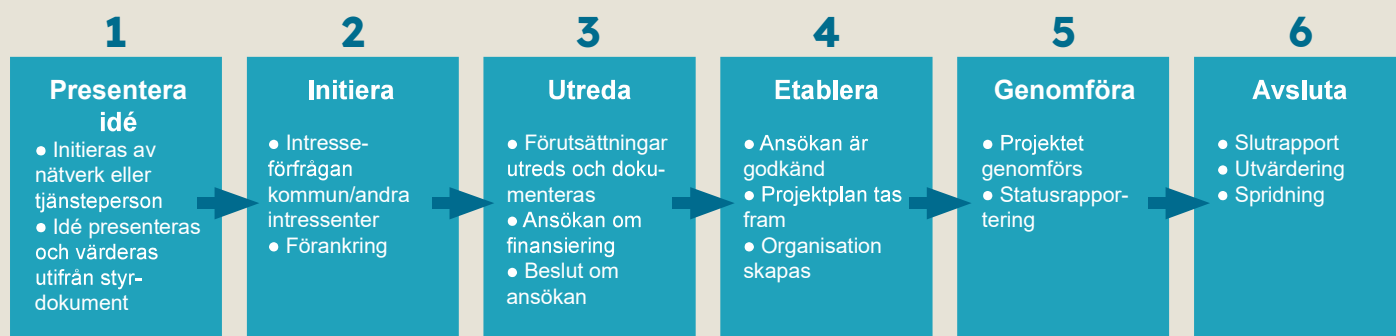
Projektarenan

Projektarenan Fyrbodal är en tvärspektoriell plattform för allt projektrelaterat arbete som kommunalförbundet driver, medverkar i eller finansierar. Syftet med arenan är att skapa en tydlig överblick över projekten för att åstadkomma effektiv styrning och ledning av projektportföljen och att tydliggöra det utvecklingsarbete som medlemskommunerna bedriver tillsammans och med andra parter.

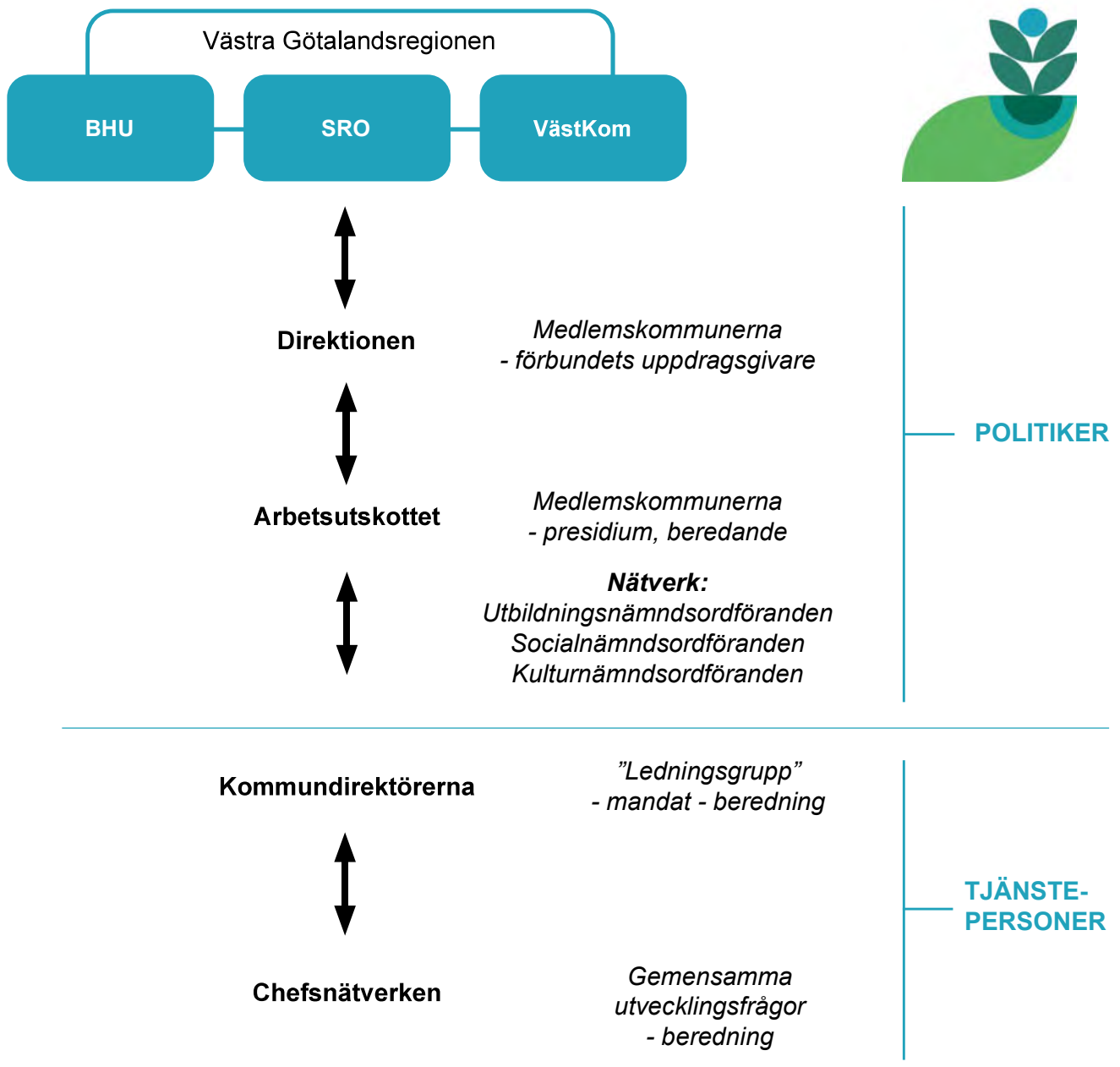
En viktig del i Projektarenans uppdrag är att säkerställa att varje projekt följer en likvärdig process med tydligt

definierade avstämningpunkter. Vid dessa bedöms om projektet uppfyller krav, tillgodoser behov, har förutsättningar att generera nytta, har ekonomiska förutsättningar och bidrar till genomförande av verksamhetsplanen.

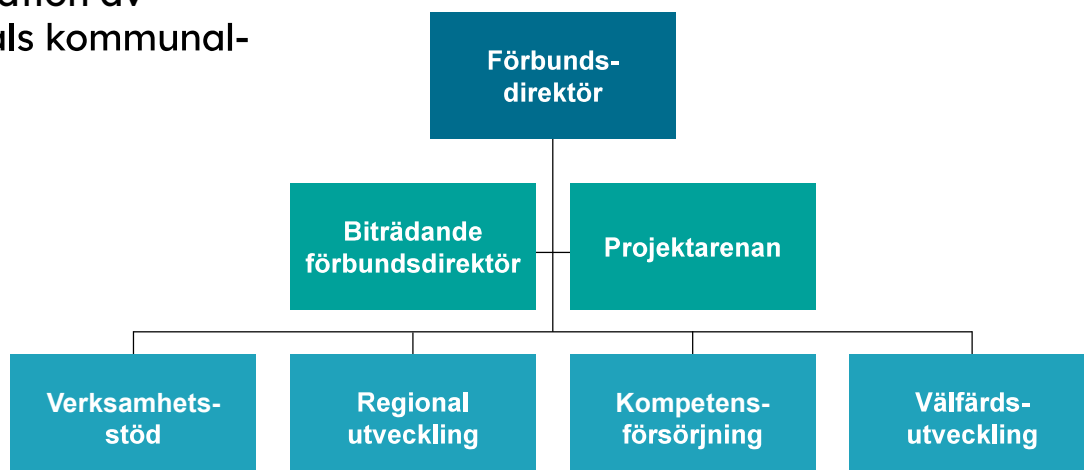
Det krävs beslut i Projektarenan för att projektet ska gå vidare till nästa steg. Det är Arbetsutskottet som ska fatta beslut om ett projekt ska starta. Processen gäller samtliga projekt kommunalförbundet är involverat i – som ägare, som part eller som finansör i form av delregionala utvecklingsmedel.

Styrning och organisation

Organisation av Fyrbodals kommunalförbund

Utmaningar och styrkor

Fyrbodalsregionen har ett strategiskt läge mellan Oslo och Göteborg med stora möjligheter till expansiv tillväxt. Här lever och arbetar drygt 270 000 människor. För att driva på utvecklingen behövs investeringar i vägar, järnvägar, flygplatser och sjöfart. Vi behöver bygga en kollektivtrafik som är ett föredöme när det gäller hållbarhet och tillgänglighet. Vi behöver ställa om till en fossilfri delregion och öka vår självförsörjning när det gäller energi och då framför allt el. Vår geografi bygger på fyra starka hörnstenar. Gränsland, Landsbygder, Vattenrike och Trekärnigt centrum. Vi har starka och stolta varumärken i form av Dalsland, Bohuslän, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg. Dessa skapar förutsättningar att öka attraktionskraften för Fyrbodalsregionen.

Kompetensförsörjning

Fyrbodalsregionen är ett akademiskt centrum med god tillgång till högre studier och forskningsmiljöer. Tillsammans med aktörer inom utbildningssystemet och arbetslivet skapar vi en hållbar kompetensförsörjning, ökar utbildningsnivån och framtidsrustar barn och ungdomar. Vi verkar för att möjliggöra ett livslångt lärande genom att bidra till utveckling av utbildningssektorn.

Vi ser ökade skillnader i sysselsättning och tillgång till service och sociala sammanhang varför vi hittar nya sätt att utforma våra offentliga rum.

Demografiska utmaningar

Den åldrande och i vissa fall minskande befolkningen, ger ökade behov av vård och omsorg och utmanar vår välfärd. Förebyggande och hälsofrämjande arbetssätt och utveckling av nära vård och omsorg som utförs i samverkan med invånarna, optimerar resursanvändningen. Digitalisering och välfärdsteknik är områden som möjliggör ökad delaktighet i samhället, ger god livskvalitet samt bidrar till att resurser används mer kostnads-effektivt.

Näringsliv

Fyrbodals näringsliv, bestående av drygt 31 000 företag, tar avstamp i de resursbaser som geografin erbjuder. Här är företagen verksamma inom industrin, den skogliga bioekonomin, den blå näringen, besöksnäringen inklusive kulturella och kreativa branscher samt handel.

Globala utmaningar

Klimatförändringar med extremt väder utmanar vårt skogs- och jordbruk, system och samhällen. Snabba svängningar i den globala ekonomin, med bland annat nya handelstullar, och globala kriser som krig och pandemier påverkar oss alltjämt. Genom att vara ett forum för våra medlemskommuner kan de dela med sig av arbetssätt och erfarenheter som skapar en robust samhällsplanering och förutsättningar för den gröna omställningen.

Mål 1: Ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen

Mål 2: Stödja och utveckla det kommunala självstyret

Attraktionskraft och kommunalt självstyre

All verksamhet som förbundet bedriver ska bidra till ökad attraktionskraft för Fyrbodalsregionen och utveckla det kommunala självstyret. Genom att möjliggöra strategiska insatser skapas hållbar utveckling och livskvalitet.

Tillsammans arbetar kommunerna och förbundet för en stark kompetensförsörjning och är ett föredöme i grön omställning för att öka delregionens konkurrenskraft.

Satsningar genomförs på utbildning, arbetsliv och näringsliv, samtidigt som utvecklingen av vård och omsorg prioriteras för att möta framtidens behov.

Genom att utveckla infrastrukturen och kollektivtrafiken, främja innovation och samarbete mellan kommunerna bygger vi en delregion där där före-

tag vill etablera sig och människor vill bo – nu och i framtiden.

Vi kommunicerar den goda utveckling som sker för att öka stoltheten och Fyrbodalsregionens identitet genom effektiv och meningsfull kommunikation. Varumärkena Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Vänersborg och Uddevalla ska lyftas fram.

Det kommunala självstyret utvecklas genom förbundets samverkansstrukturer som leder till gemensamma lösningar inom regional utveckling, kompetensförsörjning och välfärd. Kommunerna är med och påverkar regionala och nationella beslut genom förbundets samlade remissvar. Förbundet företräder även medlemskommunerna i flera sammanhang för att göra den kommunala rösten hörd.

Våra delmål och finansiella mål

Delmål 1: En god och hållbar arbetsmiljö

Delmål 2: En god och meningsfull kommunikation

Delmål 3: Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv

Delmål 4: Attraktiva livsmiljöer

Delmål 5: Robust och sammanhållen samhällsplanering

Delmål 6: Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv

Delmål 7: Livslångt lärande

Delmål 8: Verksamhetsutveckling och utvecklande samverkan

Delmål 9: Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet

Delmål 10: Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser

Delmål 11: En god ekonomisk hushållning

Finansiella mål:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå om 10 procent, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtaganden och att förskottera medel i projekt där förbundet är projektägare.

Delmål 1: En god och hållbar arbetsmiljö

Prioriterade insatser	Effekt
1. God balans mellan arbete och privatliv.	<i>Minskad stress och bättre hälsa leder till minskad sjukfrånvaro och ökad produktivitet.</i>
2. En positiv och stödjande arbetskultur.	<i>Ökad trivsel, ett större engagemang och goda utvecklingsmöjligheter för både medarbetarna och arbetsplatsen.</i>
3. Hållbara och ändamålsenliga arbetslokaler.	<i>En trygg och trivsamt arbetsmiljö som främjar välmående, effektivitet och samverkan. Det leder till ökad produktivitet och minskad sjukfrånvaro.</i>

Delmål 2: En god och meningsfull kommunikation

Prioriterade insatser	Effekt
1. Paketera och kommunicera den positiva utveckling som sker i delregionen.	<i>Fler människor i arbetsför ålder väljer att bosätta sig i Fyrbodalsregionen. Fler företag och besökare attraheras hit. De som bor och verkar här känner stolthet över området.</i>
2. Paketera och kommunicera den nytta som förbundets verksamhet skapar.	<i>Medlemskommunerna ser nyttan med den samverkan och de insatser som skapas genom förbundet.</i>

Insatsområde 1: Regional utveckling

Genom samverkan mellan kommuner, näringsliv, akademi och externa aktörer utvecklas lösningar som kombinerar ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet.

De viktigaste resurserna för genomförandet är medlemskommunerna, Västra Götalandsregionen och medarbetarna. Strateger och projektledare vid Fyrbodals kommunalförbund, utvecklingsnoderna och akademien bidrar aktivt till att möta näringslivets och invånarnas behov, bland annat genom projekt som främjar cirkulär ekonomi, industriell symbios

och gestaltade livsmiljöer. Kommunalförbundets samordning av samhällsplanering och energiförsörjning fokuserar på att möta dagens och framtidens energiutmaningar och stödja elektrifieringen.

Verksamheterna inom regional utveckling finansieras genom delregionala utvecklingsmedel, medlemsfinansiering, Västra Götalandsregionen, EU-medel, statliga myndigheter såsom Jordbruksverket, Energimyndigheten och Tillväxtverket.

Mål för regional utveckling:

**En god och hållbar regional utveckling
som bidrar till det goda livet**

Delmål 3: Konkurrenskraftigt och innovativt näringsliv

Prioriterade insatser	Effekt
1. Förenkla för företag att etablera sig här och/eller att ställa om.	Ökad sysselsättning till följd av att fler företag väljer att etablera sig eller expandera i Fyrbodals kommun. Fyrbodals och kommunernas varumärken stärks tack vare att företagen upplever en god service från Business Region Väst.
2. Förstärka stöd till både befintliga och nya företag genom en god samverkan med olika aktörer för en utveckling mot en cirkulär och hållbar ekonomi.	Stärkt konkurrenskraft och därmed en ökad överlevnadsgrad hos befintliga företag. Fyrbodals attraktivitet och arbetsmarknad stärks genom att fler hållbara företag etablerar sig eller ställer om.

Delmål 4: Attraktiva livsmiljöer

Prioriterade insatser	Effekt
1. Ta vara på och bidra till våra starka varumärken Bohuslän, Dalsland, Trollhättan, Uddevalla och Vänersborg samt stärka begreppet Trestad.	Attraktiviteten i och kunskapen om Fyrbodals kommun och dess medlemskommuner ökar så fler väljer att bo, leva och arbeta i någon av Fyrbodals kommuner.
2. Verka för en hållbar livskvalitet.	Fler upplever att man bor och lever på en plats där man får livskvalitet. Ett positivt flyttnetto som bidrar till goda möjligheter att erbjuda en god välfärd.
3. Verka för attraktiva miljöer genom samverkan mellan det offentliga, näringslivet, akademien och civilsamhället.	Medborgare som känner sig trygga och vill engagera sig lokalt i samhällsutvecklingen.

Delmål 5: Robust och sammanhållen samhällsplanering

Prioriterade insatser	Effekt
1. Robust och fossilfri energiförsörjning	Tillgång till effekt (el) i en omfattning som innebär att inga företag ska hindras i sina expansionsplaner eller omöjliggöra etablering i Fyrbodals kommun.
2. Knyt samman Fyrbodals kommun genom att ena kommunerna i infrastruktursatsningar.	Trafiksäkra vägar som medger goda studie- och arbetspendlingsmöjligheter. Goda möjligheter till ett hållbart resande (kollektiv, gång, cykel).
3. Ökad resiliens och hållbarhet.	Minska det fossila beroendet. Ökad självförsörjningsgrad vad avser bland annat livsmedels- och energiproduktion. Robust och redundant digital fiberinfrastruktur.

Insatsområde 2: Kompetensförsörjning

Fyrbodals kommunalförbund fokuserar på att skapa stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv samt främja livslångt lärande. Förbundet är en del av det regionala uppdraget om kompetensförsörjning och processleder kompetensråd, både delregionalt och branschspecifika. Inom collegeverksamhet för Vård och omsorg och Teknik sker en kvalitetssäkrad flernivåsamverkan. Nätverk inom utbildning och arbetsmarknad är centrala i verksamheten.

Utbildning ska leda till arbete och arbetslivets attraktivitet behöver öka. Matchningen mellan

arbetskraftens kompetens och behov i näringsliv och offentlig verksamhet ska bli bättre, trots utmaningar med demografi och utanförskap. Elever behöver få stöd i att fullfölja sin utbildning inom alla skolformer. Personal behöver kompetensutveckling för att stärkas i sina nuvarande och framtida yrken.

Verksamheterna inom Kompetensförsörjning finansieras genom särskilda avtal med medlemskommunerna, delregionala utvecklingsmedel, Europeiska socialfonden och Västra Götalandsregionen.

Mål för kompetensförsörjning:

**En god och hållbar kompetensförsörjning
som bidrar till det goda livet**

Delmål 6: Stark samverkan mellan utbildning och arbetsliv

Prioriterade insatser	Effekt
1. Utveckla forum för att möta kommande kompetensbehov.	Arbetsmarknadens behov av kompetens är tillgodosett och Fyrbodals kommuner har en hög förvärvsgrad.
2. Identifiera efterfrågade kompetenser för att möta arbetsmarknadens behov.	Stor delaktighet från flera branscher kring behovet av efterfrågade kompetenser vilket leder till ett matchande utbildningsutbud.

Delmål 7: Livslångt lärande

Prioriterade insatser	Effekt
1. Verka för en kultur av livslångt lärande.	Med goda möjligheter till kompetensutveckling under livet skapas ett samhälle med god förmåga till omställning och att möta kompetensförsörjningsutmaningen.
2. Utveckla digital kompetens och flexibla arbetsformer för att möta kompetensförsörjningsbehov.	Underlätta individens möjlighet till utbildning för att möta kommande kompetensförsörjningsbehov.

Insatsområde 3: Välfärdsutveckling

Välfärdsutveckling verkar brett för att främja kommunernas förutsättningar att stå rustade inför välfärdens utmaningar och förändringar.

Fyrbodals kommunalförbund ger processtöd och kunskapsspridning för välfärdens omställningar.

Genom avtal finansierar kommunerna FoU, där kunskapsbaserade insatser ges för att systematiskt stärka kommunernas kunskapsutveckling, stöd till strategiska insatser inom områdena kunskap, kvalitet och kompetensförsörjning. Genom medlemsfinansieringen basfinansieras en socialstrategi som stödjer samverkan och nätverkande, och utför arbete i länssamverkanstrukturen till gagn för kommunernas omställning i enlighet med färdplan för god och nära vård. Verksamheten utgör regional stöd- och samverkansstruktur i den nationella kontexten där man utgör länk mellan kommunerna och nationella sakområdesnätverk. Bemanning sker av vårdssamverkan Fyrbodal, för att säkerställa att kommunala perspektiv omhändertas och får

gehör i samverkan med Västra Götalandsregionens olika verksamheter. Avdelningen utför och utvecklar länssamordningsuppdrag utefter nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. För kommunerna räkning genomförs omvärldsbevakning kring samsjuklighetsreformen, och stöd för omställningsarbete ges utifrån kommunernas behov.

För främjande av barn och ungas utveckling och hälsa genomförs insatser inom Hälsokällan och kunskapsnod framtidsrusta barn och unga, där verksamheten samfinansieras av kommunerna gemensamt med Västra Götalandsregionen.

Verksamheterna inom Välfärdsutveckling finansieras genom Västra Götalandsregionen, Överenskommelse utefter nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention, statsbidrag till RSS, särskilda avtal med medlemskommunerna och projektmedel från Jämställdhetsmyndigheten.

Mål för välfärdsutveckling:

En god och hållbar välfärdsutveckling som bidrar till det goda livet

Delmål 8: Verksamhetsutveckling och utvecklande samverkan

Prioriterade insatser	Effekt
1. Effektivisera, främja verksamhetsutveckling och öka kommunernas kapacitet att möta invånarnas behov – idag och imorgon genom samverkan, omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyte mellan kommunerna och med samverkanspartners.	<i>Kommunerna samverkar och utvecklas så att verksamheterna bedrivs kunskapsbaserat och effektivt och med goda förutsättningar för ändamålsenlig samverkan med Västra Götalandsregionens vårdutförande verksamheter.</i>
2. Fortsatt förflyttning mot god och nära vård, den nya socialtjänstlagens krav och möjligheter samt samsjuklighetsreform	<i>Främjande av proaktiva och personcentrerade arbetssätt samt utveckling av arbetssätt som stödjer omställningen till framtidens vård och omsorg.</i> <i>Digitaliseringens utvecklingsstödande möjligheter samordnas och befrämjar kommunernas kapacitet.</i>

Delmål 9: Forskning, kunskapsutveckling och kvalitet

Prioriterade insatser	Effekt
1. Ge kommunerna en hög kompetens inom socialtjänst och hälso- och sjukvård genom gemensamt arbete med forskning och utveckling via FoU.	<i>Kommunerna får stöd i att utveckla, generera och systematisera kunskap och erfarenhetsbaserad praktik vilket ger ökad kvalitet</i>
2. Skapa förutsättningar för kommunerna att ge insatser som baseras på forsknings-, erfarenhets- och brukarbaserad kunskap genom stöd till kunskapsutveckling.	<i>Kommunerna får stöd att arbeta kunskapsbaserat och i enlighet med evidens och beprövad erfarenhet vilket ger ökad kvalitet.</i>

Delmål 10: Utvecklande, hälsofrämjande och tidiga insatser

Prioriterade insatser	Effekt
1. Öka individers självständighet, välbefinnande och minska behov av åtgärdande insatser, med särskilt fokus på barn och unga genom att stärka kommunernas hälsofrämjande och förebyggande arbete.	<i>Kommunerna har fått stöd att arbeta kunskapsbaserat med fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser där förskola, skola, barn- och elevhälsa, socialtjänst, fritid, vård och omsorg bedrivs nära och i samverkan med invånarna för att öka deras välmående och minska kostnader för åtgärdande insatser.</i>
2. Stärka barn och ungas förutsättningar att utvecklas till delaktiga samhällsmedborgare med god hälsa och framtidstro genom brett arbete med fullföljda studier och kraftsamling Framtidsrusta barn och unga.	<i>Tvärsektoriellt samarbete (kommuner, region och civilsamhälle) och etablering av långsiktigt hållbara arbetssätt som möter dagens samhällsutmaningar samt tidiga insatser som stärker barn och ungas förutsättningar för utveckling och ett gott liv.</i>

BUDGET OCH FINANSIERING

Finansiering

Förbundets kansli finansieras huvudsakligen genom en indexreglerad medlemsavgift från medlemskommunerna. Denna finansiering utgör en stabil grund för att genomföra uppdraget och skapa nytta för medlemskommunerna.

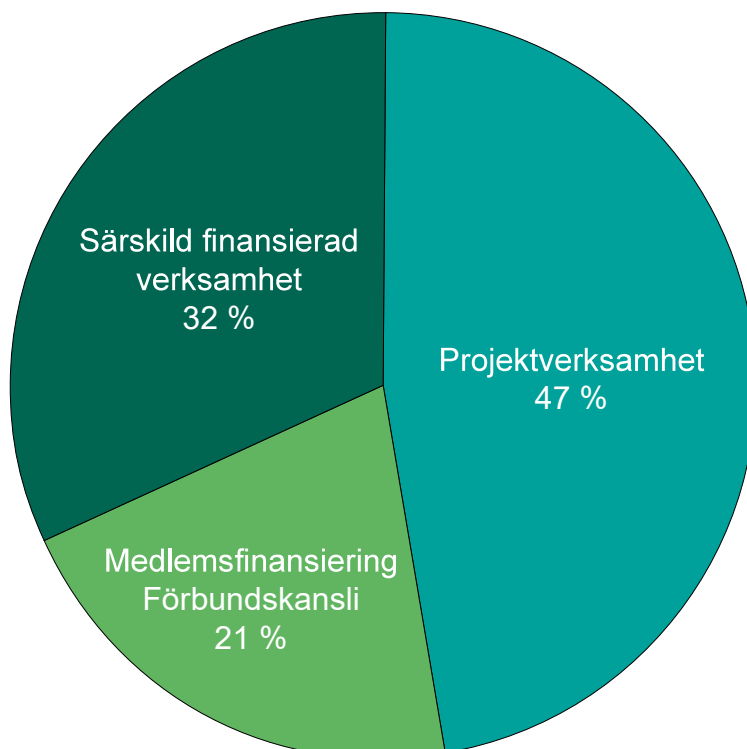
Utöver medlemsfinansieringen tillkommer intäkter från avtal med kommuner, medel från Västra Götalandsregionen, statsbidrag samt projektmedel från EU. En betydande del av finansieringen är därmed projektbaserad och kan variera över tid.

Förbundet erhåller årligen delregionala utvecklingsmedel från Västra Götalandsregionen. Medlen förutsätter medfinansiering från medlemskommunerna med motsvarande belopp. De delregionala utveck-

lingsmedlen används för att medfinansiera interna och externa utvecklingsprojekt samt verksamheter inom Fyrbodalsregionen. De finansierar även funktioner inom förbundet som regleras i överenskommelsen mellan Västra Götalandsregionen och de fyra kommunalförbunden. Dessa funktioner ansvarar för olika nätverk inom sina respektive professionsområden, vilket innebär att vissa nätverk indirekt finansieras genom de delregionala utvecklingsmedlen. En del av de delregionala utvecklingsmedlen från Västra Götalandsregionen avsätts för att finansiera förstudier hos externa aktörer.

Förbundet årliga omsättning uppgår till cirka 55 miljoner kronor.

Omsättning:
cirka 55 miljoner
kronor

Delmål 11: En god ekonomisk hushållning

Enligt 11 kap §1 i kommunallagen ska kommuner, kommunalförbund och regioner säkerställa en god ekonomisk hushållning. Förbundet ska bedriva sin verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt för att skapa förutsättningar för god ekonomisk hushållning enligt följande riktlinjer:

- Förbundet ska förvalta beslutade budgetmedel på ett rationellt och effektivt sätt för att maximera nyttan för medlemskommunerna och Fyrbodalsregionen.
- Förbundets verksamheter, insatser och kostnader ska kontinuerligt utvärderas och omprövas.
- Förbundet ansvarar för att en god intern kontroll upprätthålls utifrån Direktionens riktlinjer och beslut.
- Förbundets tillgångar och skulder ska förvaltas på ett tryggt och ansvarsfullt sätt.
- Direktionens budgetbeslut är överordnad verksamheten och vid eventuella målkonflikter är det ekonomin som ytterst sätter gränsen för det totala verksamhetsutrymmet.

Finansiella mål 2027

Kommunallagen anger att ekonomin ska vara i balans. Intäkterna ska överstiga kostnaderna och det så kallade balanskravet utgör en miniminivå för det ekonomiska resultatet.

Förbundets finansiella mål 2027 är:

- Att ha en långsiktig stabil soliditetsnivå om tio procent, nivån kan dock variera över tid beroende av åtaganden som direktionen finner angelägna.
- Att ha en budget i balans, intäkterna ska överstiga kostnaderna.
- Att ha en god likviditet så att det är möjligt att både täcka kostnader för de fasta åtaganden och att förskotta medel i projekt där förbundet är projektägare.

Förbundets samlade verksamhet

Förbundet bedriver basverksamhet, projekt som bidrar till utveckling av delregionen, samt fördelar delregionala utvecklingsmedel (DRUM) enligt överenskommelsen med Västra Götalandsregionen.

Medlemsavgiften för 2027 är 79,94 kronor per invånare. Av detta fördelas 40,59 kronor till att finansiera förbundskansliet och 39,35 kronor till delregionala utvecklingsmedel.

Anslag för tilldelning av utvecklingsmedel är cirka 17 400 tkr, varav medlemskommunerna bidrar med cirka 8 450 tkr och Västra Götalandsregionen med resterande del.

Inom förbundet bedrivs driftverksamheter som finansieras och nyttjas i olika omfattning av medlemskommunerna. Driftverksamheter 2027 är Antagningskansliet, Kompetensplattform Fyrbodal, Praktikanskaffning, Praktiksamordning, Teknikcollege Fyrbodal, Vuxenutbildning, Vård- & omsorgscollege Fyrbodal, Forskning och Utveckling, Hälsokällan, Samverkanskontoret, Verksamhetsförlagd utbildning och Business Region Väst. Dessutom beslutas löpande om nya projekt och uppdrag som pågår parallellt.

Förbundets minskning av intäkter beror främst på att projekt avslutas under 2026 där nya projektbeslut saknas. Valfärdsutveckling finansieras till stor del av statliga bidrag som är ettåriga och beslutas löpande under året, samt av medlemskommunerna. Regional utveckling finansieras delvis av delregionala

la utvecklingsmedel, medlemsfinansiering, Västra Götalandsregionen, EU-medel samt statliga medel. Inom avdelningen Kompetensförsörjning finansieras verksamheten av medlemskommunerna, delregionala utvecklingsmedel, EU-medel samt Västra Götalandsregionen.

Omsättningen 2027 består av projektintäkter under 2026 som överförs till 2027, nya projektmedel 2027 och medlemsavgifter. Kostnaderna minskar i motsvarande omfattning.

I beräkningen för budget 2027 så har en treprocentig uppräkningskatt, dock så är det respektive avtal som reglerar hur uppräkningskatt och debitering sker och detta regleras inför nytt verksamhetsår, se intäktsmodell på sidan 28.

Förbundets samlade verksamhet		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	26 869 128	28 605 388
Övriga intäkter	28 138 808	46 442 766
SUMMA INTÄKTER	55 007 936	75 048 154
KOSTNADER		
Personal	37 757 537	48 693 397
Övriga kostnader	17 250 399	26 354 757
SUMMA KOSTNADER	55 007 936	75 048 154
RESULTAT	0	0

Förbundskansli

Intäkterna består av förbundsmedel och ränteintäkter. Kostnaderna utgörs främst av personalkostnader, som ökar till följd av den årliga lönerrevisionen, samt av overheadkostnader såsom administration, revision, politiska arvoden, möteskostnader för direktionen och medlemsavgift till VästKom.

Verksamhetsstöd

Intäkterna för avdelningen utgörs av projektmedel samt delregionala utvecklingsmedel. Förväntat minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Avdelningens stödfunktioner, ekonomer och kommunikatörer finansieras genom att de är budgeterade i förbundets projekt och verksamheter.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till 880 tkr, och intäkterna består av delregionala utvecklingsmedel samt kommunala projektmedel.

Förbundskansli		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	11 021 687	10 701 272
Övriga intäkter	400 000	486 000
SUMMA INTÄKTER	11 421 687	11 187 272
KOSTNADER		
Personal	9 123 334	8 857 606
Övriga kostnader	2 298 353	2 329 666
SUMMA KOSTNADER	11 421 687	11 187 272
RESULTAT	0	0

Verksamhetsstöd		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	440 000	492 093
Övriga intäkter	440 000	1 839 863
SUMMA INTÄKTER	880 000	2 331 956
KOSTNADER		
Personal	772 500	1 884 490
Övriga kostnader	107 500	447 466
SUMMA KOSTNADER	880 000	2 331 956
RESULTAT	0	0

Projekt Verksamhetsstöd		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	440 000	492 093
Övriga intäkter	440 000	1 839 863
SUMMA INTÄKTER	880 000	2 331 956
KOSTNADER		
Personal	772 500	1 884 490
Övriga kostnader	107 500	447 466
SUMMA KOSTNADER	880 000	2 331 956
RESULTAT	0	0

Kompetensförsörjning

Intäkterna för avdelningen består av förbundsmedel från verksamheter, delregionala utvecklingsmedel och projektmedel. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Nya projekt kan dock påverka omsättningen för 2027.

Kompetensförsörjning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	5 663 348	6 328 289
Övriga intäkter	4 878 284	5 476 067
SUMMA INTÄKTER	10 541 631	11 804 356
KOSTNADER		
Personal	7 747 364	8 345 243
Övriga kostnader	2 794 267	3 459 113
SUMMA KOSTNADER	10 541 631	11 804 356
RESULTAT	0	0

Antagningskansliet

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, med undantag för Åmåls kommun, verksamheten samarbetar och finansieras även av ett antal fristående skolor inom delregionen. Finansieringens storlek baseras på faktiskt upparbetade kostnader för perioden. Kostnadsfördelning sker enligt en genom avtal förutbestämd finansieringsmodell.

Antagningskansliet		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	0	0
Övriga intäkter	2 536 726	2 486 986
SUMMA INTÄKTER	2 536 726	2 486 986
KOSTNADER		
Personal	1 694 045	1 644 704
Övriga kostnader	842 681	842 282
SUMMA KOSTNADER	2 536 726	2 486 986
RESULTAT	0	0

Kompetensplattform Fyrbodal

Verksamheten finansieras av delregionala utvecklingsmedel och baseras på invånarantal.

Kompetensplattform Fyrbodal		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 000 000	1 000 000
Övriga intäkter	1 000 000	1 000 000
SUMMA INTÄKTER	2 000 000	2 000 000
KOSTNADER		
Personal	1 724 105	1 673 888
Övriga kostnader	275 895	326 112
SUMMA KOSTNADER	2 000 000	2 000 000
RESULTAT	0	0

Praktikanskaffning

Verksamheten finansieras av sju medlemskommuner (Färgelanda, Lysekil, Munkedal, Orust, Tanum, Uddevalla och Vänersborg), och fördelning av kostnad sker utifrån antalet grundskoleelever i årskurs 8 enligt avtalad modell. Avtalet omfattar också en årlig uppräknings av kostnaden per elev med KPI per oktober månad föregående år. Verksamhetens kostnad för helåret 2026 uppgick till 4,87 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna.

Praktikanskaffning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	772 140	757 000
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	772 140	757 000
KOSTNADER		
Personal	648 312	629 429
Övriga kostnader	123 828	127 571
SUMMA KOSTNADER	772 140	757 000
RESULTAT	0	0

Praktiksamordning

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, bortsett från Trollhättan Stad och Sotenäs kommun, samt ett antal fristående utbildningsaktörer. Fördelning av kostnad sker per invånarantal hos medlemskommunerna, samt utifrån avtal med de fristående aktörerna. Finansieringen för verksamheten som helhet räknas upp årligen med KPI per oktober månad föregående år. För verksamhetsåret 2026 uppgick kostnaden till 7,37 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna.

Praktiksamordning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 507 292	1 477 737
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	1 507 292	1 477 737
KOSTNADER		
Personal	903 778	877 454
Övriga kostnader	603 514	600 283
SUMMA KOSTNADER	1 507 292	1 477 737
RESULTAT	0	0

Teknikcollege Fyrbodal

Verksamheten finansieras av de deltagande medlemskommunerna, nämligen Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Vänersborg och Trollhättan där kostnadsfördelning sker per invånarantal i de deltagande medlemskommunerna. För verksamhetsåret 2026 uppgick kostnaden till 5,29 kr per invånare i de deltagande medlemskommunerna. Finansieringen räknas upp årligen med oktober månads KPI.

Teknikcollege Fyrbodal		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	779 370	764 088
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	779 370	764 088
KOSTNADER		
Personal	550 907	534 862
Övriga kostnader	228 462	229 226
SUMMA KOSTNADER	779 370	764 088
RESULTAT	0	0

Vuxenutbildningen

Verksamheten finansieras av medlemskommuner, samt Dalslands folkhögskola, där en fördelning av kostnad sker per invånarantal för respektive kommun och utifrån avtalat belopp med Dalslands folkhögskola. Kostnaden uppgick till 1,64 kr/invånare för verksamhetsåret 2026. Finansieringen räknas upp årligen med KPI per oktober månad.

Vuxenutbildningen		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	480 449	471 028
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	480 449	471 028
KOSTNADER		
Personal	355 046	344 705
Övriga kostnader	125 402	126 323
SUMMA KOSTNADER	480 449	471 028
RESULTAT	0	0

Vård- och omsorgscollege Fyrbodal

Verksamheten finansieras 2027 av medlemskommunerna och NU-sjukvården (VGR) enligt överenskommen fördelningsmodell. Kommunernas kostnad fördelas utifrån invånarantal och kostnaden uppgår till 2,43 kronor per invånare 2026. Finansieringen räknas upp årligen med oktober månads KPI.

Vård- och omsorgscollege		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	674 098	660 880
Övriga intäkter	100 727	98 752
SUMMA INTÄKTER	774 825	759 632
KOSTNADER		
Personal	571 345	554 704
Övriga kostnader	203 480	204 928
SUMMA KOSTNADER	774 825	759 632
RESULTAT	0	0

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 1 700 tkr, och intäkterna består av del-regionala utvecklingsmedel, samt kommunala och regionala projektmedel.

Projekt Kompetensförsörjning		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/ medlemsavgifter	450 000	1 197 556
Övriga intäkter	1 240 831	1 890 329
SUMMA INTÄKTER	1 690 831	3 087 885
KOSTNADER		
Personal	1 299 826	2 085 497
Övriga kostnader	391 005	1 002 388
SUMMA KOSTNADER	1 690 831	3 087 885
RESULTAT	0	0

Regional utveckling

Intäkterna för avdelningen utgörs av projektmedel, delregionala utvecklingsmedel och externa finansierare. Pågående projekt under 2027 beräknas omsätta cirka 11 000 tkr. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026. Nya projekt kan dock påverka omsättningen för 2027.

Business Region Väst

Verksamheten finansieras av delregionala utvecklingsmedel där medlemskommunerna finansierar

med 6,99 kronor/invånare, Västra Götalandsregionen finansierar 1 500 tkr. Den totala budgeten för 2027 uppgår till 3 000 tkr.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 11 000 tkr, och intäkterna består av delregionala utvecklingsmedel, samt kommunala, regionala, statliga eller europeiska projektmedel.

Regional utveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	4 310 222	5 082 815
Övriga intäkter	9 580 487	20 740 415
SUMMA INTÄKTER	13 890 709	25 823 229
KOSTNADER		
Personal	7 134 832	13 951 055
Övriga kostnader	6 755 878	11 872 174
SUMMA KOSTNADER	13 890 709	25 823 229
RESULTAT	0	0

Business Region Väst		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 500 000	1 500 000
Övriga intäkter	1 500 000	1 500 000
SUMMA INTÄKTER	3 000 000	3 000 000
KOSTNADER		
Personal	2 068 011	2 007 778
Övriga kostnader	931 989	992 222
SUMMA KOSTNADER	3 000 000	3 000 000
RESULTAT	0	0

Projekt Regional utveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	2 810 222	3 582 815
Övriga intäkter	8 080 487	19 240 415
SUMMA INTÄKTER	10 890 709	22 823 229
KOSTNADER		
Personal	5 066 820	11 943 277
Övriga kostnader	5 823 889	10 879 952
SUMMA KOSTNADER	10 890 709	22 823 229
RESULTAT	0	0

Välfärdsutveckling

Intäkterna består av förbundsmedel från verksamheter och projektmedel inom Välfärdsutveckling där statliga bidrag utgör en viktig del av finansieringen. Under 2027 beräknas pågående projekt omsätta 1 058 tkr. Minskade intäkter beror på att pågående projekt avslutas under 2026 och nya projekt kan komma att påverka omsättningen för 2027. Det finns pågående projekt där beslut om finansiering för 2027 ännu inte har fattats. Om projektmedel beviljas kan det få en betydande positiv påverkan på intäkterna.

Välfärdsutveckling		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	5 433 871	6 000 919
Övriga intäkter	12 840 038	17 900 422
SUMMA INTÄKTER	18 273 909	23 901 341
KOSTNADER		
Personal	12 979 508	15 655 004
Övriga kostnader	5 294 400	8 246 338
SUMMA KOSTNADER	18 273 909	23 901 341
RESULTAT	0	0

Forskning och Utveckling (FoU)

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna samt Lilla Edets kommun. Kostnadsfördelning baseras på respektive kommuns invånarantal och uppgår för verksamhetsåret 2026 till 6,55 kronor per invånare. Finansieringen räknas upp årligen baserat på KPI för oktober månad.

Forskning och utveckling (FoU)		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	1 846 424	1 810 220
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	1 846 424	1 810 220
KOSTNADER		
Personal	1 580 202	1 534 177
Övriga kostnader	266 222	276 043
SUMMA KOSTNADER	1 846 424	1 810 220
RESULTAT	0	0

Hälsokällan

Verksamheten finansieras av medlemskommunerna samt av Västra Götalandsregionen. Kostnadsfördelningen mellan medlemskommunerna baseras på antalet invånare under 18 år i respektive kommun, enligt avtalad fördelningsmodell, och uppgick för verksamhetsåret 2026 till 11,59 kronor per invånare. Uppräkning av finansieringen sker årligen med regionindex.

Hälsokällan		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	616 961	604 864
Övriga intäkter	1 218 905	1 195 005
SUMMA INTÄKTER	1 835 866	1 799 869
KOSTNADER		
Personal	1 668 335	1 619 743
Övriga kostnader	167 531	180 126
SUMMA KOSTNADER	1 835 866	1 799 869
RESULTAT	0	0

Samverkanskontoret

Verksamheten finansieras av Närhälsan i enlighet med tecknat avtal. Avtalet baseras på faktiskt upparbetade personalkostnader inklusive overheadkostnader.

Samverkanskontoret		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	0	0
Övriga intäkter	1 943 886	1 887 268
SUMMA INTÄKTER	1 943 886	1 887 268
KOSTNADER		
Personal	1 799 894	1 747 470
Övriga kostnader	143 992	139 798
SUMMA KOSTNADER	1 943 886	1 887 268
RESULTAT	0	0

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)

Verksamheten finansieras av samtliga medlemskommuner och kostnadsfördelning sker per invånarantal och grundar sig i faktiskt upparbetade kostnader under verksamhetsåret.

Projekt

Avdelningens projektfinansiering beräknas uppgå till cirka 12 260 tkr, och intäkterna består av kommunala, regionala och statliga projektmedel.

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU)		
	2027	2026
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	388 346	380 731
Övriga intäkter	0	0
SUMMA INTÄKTER	388 346	380 731
KOSTNADER		
Personal	281 557	273 356
Övriga kostnader	106 789	107 375
SUMMA KOSTNADER	388 346	380 731
RESULTAT	0	0

Projekt Valfärdsutveckling		
	2027	2027
INTÄKTER		
Förbundsmedel/medlemsavgifter	2 582 140	3 205 104
Övriga intäkter	9 677 247	14 818 149
SUMMA INTÄKTER	12 259 387	18 023 253
KOSTNADER		
Personal	7 649 520	10 480 258
Övriga kostnader	4 609 867	7 542 996
SUMMA KOSTNADER	12 259 387	18 023 253
RESULTAT	0	0

Treårsplan

Treårsplan för förbundets förbundskansli och medlemsavgiften. Intäktsmodeller för förbundsmedel samt driftverksamheter redovisas nedan.

Treårsplan			
	2027	2028	2029
INTÄKTER			
Förbundsmedel/medlemsavgifter	11 021 687	11 352 338	11 692 908
Övriga intäkter	400 000	400 000	400 000
SUMMA INTÄKTER	11 421 687	11 752 338	12 092 908
KOSTNADER			
Personal	9 123 334	9 397 034	9 678 945
Övriga kostnader	2 298 353	2 355 304	2 413 963
SUMMA KOSTNADER	11 421 687	11 752 338	12 092 908
RESULTAT	0	0	0

Intäktsmodell	
Förbundsmedel	Utifrån invånarantal, 3% uppräknig
Business Region Väst	Utifrån invånarantal
Kompetensplattform	Utifrån invånarantal
Vård- & omsorgscollege	KPI okt
Teknikcollege	KPI okt
VUX	KPI okt
Praktksamordning	KPI okt
Praktikanskaffning	Antal grundskoleelever åk 8*2 och KPI okt
Häsoällan	KPI okt
F&U	KPI okt
Antagningskansliet	Utifrån faktiska kostnader elevantal åk 9
VFU	Utifrån faktiska kostnader

Fyrbodals
kommunalförbund

§ 154

Dnr KS-2025-000146

Allmänhetens frågestund

Sammanfattning av ärendet

Under Demokratiberedningens sammanträde 2025-05-20 diskuterades allmänhetens frågestund. Beredningen beslutade att skicka ut ett underlag för allmänhetens frågestund till partiernas gruppleddare för att senast 1 augusti 2025 inkomma med synpunkter och förslag på former för frågestunden till demokratiberedningens ordförande och sekreterare samt att förvaltningen inför nästa sammanträde tar fram ett förslag på former för allmänhetens frågestund utefter det synpunkter som inkommit. Några synpunkter gällande allmänhetens frågestund inkom inte och frågan har sedan förts över till den nya demokrati- och hållbarhetsberedningen.

Under beredningens sammanträde 2026-05-19 ställer sig samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare sig positiva till att testa allmänhetens frågestund två gånger per år i samband med fullmäktiges sammanträde.

Beredningen arbetar fram förslag till regler för allmänhetens frågestund och enas om att föreslå följande regler:

Allmänhetens frågestund/språkligt stöd

Allmänheten ska (2 gånger per år) beredas tillfälle att ställa frågor vid sammanträden med fullmäktige.

I tillkännagivandet av sammanträdet ska anges att allmänhetens frågestund förekommer. Den som anser sig behöva språkligt stöd för att kunna ställa frågor, ska i god tid meddela kommunfullmäktiges sekreterare så att relevanta resurser kan förberedas.

- Frågorna får inte handla om ärenden som rör enskilda personer eller organisationer utan ska ha ett allmänt intresse.
- Frågorna ska kunna besvaras utan större utredning.
- Frågan ska inkomma skriftligt till kommunfullmäktiges sekreterare senast sju arbetsdagar före sammanträdet.
- Endast en fråga per frågeställare får lämnas vid varje frågestund.
- Endast frågor som faller inom ramen för den kommunala kompetensen behandlas.
- Frågan kan ställas till antingen ordföranden eller vice ordförande i nämnder och bolag eller till kommunalråd/oppositionsråd
- Frågeställaren ska närvara och ställa frågan vid kommunfullmäktiges sammanträde.
- Vid tveksamheter kring huruvida en fråga uppfyller ovan nämnda kriterier avgör kommunfullmäktiges ordförande om frågan får ställas.

Forts. § 154

- Endast frågeställaren och den som besvarar frågan har rätt att yttra sig. Frågeställaren har även rätt till två repliker med anledning av svaret.
- Presentation av svar är på max 5 minuter med två repliker, första 2 minuter slutreplik 1 minut.

Frågestunden kommer inte att webbsändas och genomförs innan kommunfullmäktiges sammanträde börjar.

Beslutsunderlag

Demokrati- och hållbarhetsberedningens protokollsutdrag 2026-05-19 § 11

Kommunfullmäktiges Demokrati- och hållbarhetsberednings förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att införa allmänhetens frågestund två gånger per år enligt föreslagna regler från demokrati- och hållbarhetsberedningen

Kommunfullmäktige beslutar att regler för allmänhetens frågestund skrivs in i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Propositionsordning

Ordförande frågar på demokrati- och hållbarhetsberedningens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att införa allmänhetens frågestund två gånger per år enligt föreslagna regler från demokrati- och hållbarhetsberedningen

Kommunfullmäktige beslutar att regler för allmänhetens frågestund skrivs in i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Kommunsekreterare för hantering

§ 11

Dnr KS-2025-000146

Allmänhetens frågestund

Sammanfattning av ärendet

Under Demokratiberedningens sammanträde 2025-05-20 diskuterades allmänhetens frågestund. Beredningen beslutade att skicka ut ett underlag för allmänhetens frågestund till partiernas gruppleddare för att senast 1 augusti 2025 inkomma med synpunkter och förslag på former för frågestunden till demokratiberedningens ordförande och sekreterare samt att förvaltningen inför nästa sammanträde tar fram ett förslag på former för allmänhetens frågestund utefter det synpunkter som inkommit. Några synpunkter gällande allmänhetens frågestund inkom inte och frågan har sedan förts över till den nya demokrati- och hållbarhetsberedningen.

Under beredningens sammanträde 2026-05-19 ställer sig samtliga ledamöter och tjänstgörande ersättare sig positiva till att testa allmänhetens frågestund två gånger per år i samband med fullmäktiges sammanträde.

Beredningen arbetar fram förslag till regler för allmänhetens frågestund och enas om att föreslå följande regler:

Allmänhetens frågestund/språkligt stöd

Allmänheten ska (2 gånger per år) beredas tillfälle att ställa frågor vid sammanträden med fullmäktige.

I tillkännagivandet av sammanträdet ska anges att allmänhetens frågestund förekommer. Den som anser sig behöva språkligt stöd för att kunna ställa frågor, ska i god tid meddela kommunfullmäktiges sekreterare så att relevanta resurser kan förberedas.

- Frågorna får inte handla om ärenden som rör enskilda personer eller organisationer utan ska ha ett allmänt intresse.
- Frågorna ska kunna besvaras utan större utredning.
- Frågan ska inkomma skriftligt till kommunfullmäktiges sekreterare senast sju arbetsdagar före sammanträdet.
- Endast en fråga per frågeställare får lämnas vid varje frågestund.
- Endast frågor som faller inom ramen för den kommunala kompetensen behandlas.
- Frågan kan ställas till antingen ordföranden eller vice ordförande i nämnder och bolag eller till kommunalråd/oppositionsråd
- Frågeställaren ska närvara och ställa frågan vid kommunfullmäktiges sammanträde.
- Vid tveksamheter kring huruvida en fråga uppfyller ovan nämnda kriterier avgör kommunfullmäktiges ordförande om frågan får ställas.

- Endast frågeställaren och den som besvarar frågan har rätt att yttra sig. Frågeställaren har även rätt till två repliker med anledning av svaret.
- Presentation av svar är på max 5 minuter med två repliker, första 2 minuter slutreplik 1 minut.

Frågestunden kommer inte att webbsändas och genomförs innan kommunfullmäktiges sammanträde börjar.

Beslutsunderlag

Underlag till demokratiberedningen gällande allmänhetens frågestund och allmänpolitisk debatt.

Propositionsordning

Ordförande frågar om beredningen kan föreslå kommunfullmäktige besluta att införa allmänhetens frågestund två gånger per år enligt föreslagna regler från demokrati- och hållbarhetsberedningen samt att regler för allmänhetens frågestund skrivs in i kommunfullmäktiges arbetsordning och finner så beslutat.

Kommunfullmäktiges Demokrati- och hållbarhetsberednings förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att införa allmänhetens frågestund två gånger per år enligt föreslagna regler från demokrati- och hållbarhetsberedningen

Kommunfullmäktige beslutar att regler för allmänhetens frågestund skrivs in i kommunfullmäktiges arbetsordning.

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen
Kommunfullmäktige

§ 155

Dnr KS-2026-000258

Slutredovisning av investeringar 2025

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört ett flertal investeringar under föregående år efter investeringsbeslut fattade av Kommunfullmäktige och som framgår i kommunens mål- och resursplan (MRP). I bifogat underlag redovisas anslag, upparbetad kostnad (förbrukning) samt eventuell avvikelse för de projekt som överstiger 1 mkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt.

Slutredovisning avser projekt:

Projekt 1045 Arbetsmaskiner och handredskap

Projekt 1067 Lekplatser, P & M

Projekt 1074 Beläggning och broarbete

Projekt 1092 Planerat underhåll UM

Projekt 1136 Planerat underhåll Skatten

Projekt 1140 Åtgärder gatubelysning

Projekt 1233 Nya bryggor Gårvik och tillgänglighetsanpassning bad

Projekt 1256 Säkerhetshöjande energi- och brandåtgärder

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Beslutsunderlag

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens protokollsutdrag 202606-12 § 95

Tjänsteskrivelse 2026-05-28

Bilaga Slutredovisning av investeringsprojekt 2025

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner miljö- och samhällsbyggnadsnämndens slutredovisning av investeringar gjorda under 2025.

Propositionsordning

Ordförande frågar på miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut och finner kommunstyrelsen besluta enligt förslaget

Kommunstyrelsens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner miljö- och samhällsbyggnadsnämndens slutredovisning av investeringar gjorda under 2025.

Beslutet skickas till

Slutarkiv.

§ 95

Dnr MSBN-2026-000075

Slutredovisning investeringar 2025

Sammanfattning av ärendet

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört ett flertal investeringar under föregående år efter investeringsbeslut fattade av Kommunfullmäktige och som framgår i kommunens mål- och resursplan (MRP). I bifogat underlag redovisas anslag, upparbetad kostnad (förbrukning) samt eventuell avvikelse för de projekt som överstiger 1 mkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt.

Slutredovisning avser projekt:

Projekt 1045 Arbetsmaskiner och handredskap

Projekt 1067 Lekplatser, P & M

Projekt 1074 Beläggning och broarbete

Projekt 1092 Planerat underhåll UM

Projekt 1136 Planerat underhåll Skatten

Projekt 1140 Åtgärder gatubelysning

Projekt 1233 Nya bryggor Gårvik och tillgänglighetsanpassning bad

Projekt 1256 Säkerhetshöjande energi- och brandåtgärder

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-05-28

Bilaga Slutredovisning av investeringsprojekt 2025

Muntlig redovisning av förvaltningschef

Förvaltningens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner miljö- och samhällsbyggnadsnämndens slutredovisning av investeringar gjorda under 2025.

Miljö- och samhällsbyggnadsnämndens förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner miljö- och samhällsbyggnadsnämndens slutredovisning av investeringar gjorda under 2025.

Beslutet skickas till

Slutarkiv.

Peter Karlsson
Förvaltningschef

Dnr: MSBN-2026-000075

Slutredovisning investeringar 2025

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige godkänner miljö- och samhällsbyggnadsnämndens slutredovisning av investeringar gjorda under 2025.

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsförvaltningen har genomfört ett flertal investeringar under föregående år efter investeringsbeslut fattade av Kommunfullmäktige och som framgår i kommunens mål- och resursplan (MRP). I bifogat underlag redovisas anslag, upparbetat kostnad (förbrukning) samt ev avvikelse för de projekt som överstiger 1 mkr. Vidtagna åtgärder har beskrivits per projekt. Slutredovisning avser projekt:

Projekt 1045 Arbetsmaskiner och handredskap

Projekt 1067 Lekplatser, P & M

Projekt 1074 Beläggning och broarbete

Projekt 1092 Planerat underhåll UM

Projekt 1136 Planerat underhåll Skatten

Projekt 1140 Åtgärder gatubelysning

Projekt 1233 Nya bryggor Gårvik och tillgänglighetsanpassning bad

Projekt 1256 Säkerhetshöjande energi- och brandåtgärder

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse, daterad 2026-05-28. (Denna handling)
Bilaga Slutredovisning av investeringsprojekt 2025

Särskilda konsekvensbeskrivningar

Hållbar utveckling – Ekonomisk dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Social dimension

Inga konsekvenser.

Hållbar utveckling – Miljömässig dimension

Inga konsekvenser

Peter Karlsson
Förvaltningschef

Beslutet skickas till:
Slutarkiv

Slutredovisning investeringsprojekt 2025

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden har under 2025 genomfört en rad investeringar, beslutade av Kommunfullmäktige. Investeringar där utfallet överstiger 500 tkr redovisas här (i tkr).

Utförda åtgärder 2025

Projekt 1045 Arbetsmaskiner & handredskap

Anslag 2025	1 000
Rörelseöverföring från 2024	419
Förbrukat	-1 511
Underskott	-929

*Underskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Inköp av robotgräsklippare samt hetvattentvätt.

Projekt 1067 Lekplatser, P&M

Anslag 2025	2 000
Förbrukat	-1 708
Överskott	292

*Överskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Byte av konstgräs i Örekilsparken, lekplatsutrustning till lekplats och redskap till utegym i Hällevadsholm.

Projekt 1074 Beläggning och broarbete

Anslag 2025	1 500
Förbrukat	-2 590
Underskott	-1 090

*Underskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Ny asfaltering på GC-väg från Munkeland till Munkedals kvarn, beläggningsarbete på delar av gångvägen i Munkedals tätort, Hällevadsholms station, vid parkering Dingle samt parkering Brudås.

Projekt 1092 Planerat underhåll UM

Anslag 2025	6 000
Rörelseöverföring från 2024	1 234
Förbrukat	-6 245
Överskott	989

*Överskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Åtgärder för mätning av el, va, värme på byggnaderna, byte portar byggnad 19 (beslutad i underhållsplan för UM 2023 försenade arbete från entreprenör), samt ny ventilationsanläggning i byggnad 35.

Projekt 1136: Planerat underhåll Skatten

Anslag 2025	1 800
Förbrukat	-1 737
Överskott	63

Utförda åtgärder: Takbyte.

Projekt 1140 Åtgärder gatubelysning

Anslag 2025	3 000
Rörelseöverföring från 2024	-1 672
Förbrukat	-1 198
Överskott	130

Utförda åtgärder: Armaturbyte Björidsvägen, Stale- och Torrebyområdet.

Projekt 1233 Nya bryggor Gårvik och tillgänglighetsanpassning bad,

Anslag 2025	0
Rörelseöverföring från 2024	752
Förbrukat	-1 089
Underskott	-337

Utförda åtgärder: Se ovan projekt 1233.

Projekt 1256 Säkerhetshöjande energi- och brandåtgärder

Anslag 2025	3 000
Rörelseöverföring från 2024	1 368
Förbrukat	-3 614
Överskott	754

*Överskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Byte larmsändare i kommunala fastigheter, ventilationsbyte Skatten, (Bruksvägen 4), Bruksskolan samt Allégården, ny brandlarmscentral Önnebacka förskola samt brandtätning i kommunala fastigheter.

Projekt 1273 Samhällsförbättrande åtgärder

Anslag 2025	1 650
Förbrukat	-760
Överskott	890

*Överskott tas med till 2026

Utförda åtgärder: Inköp av utrustning till Popup platser, markåtgärder.

Peter Karlsson

Samhällsbyggnadschef
Samhällsbyggnadsförvaltningen

Pernilla Gustafsson
Kommunsekreterare

Dnr: KS-2026-000055

Val till kommunala förtroendeuppdrag - KF 2026

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att befria Fredrik Roos Fylksjö (SD), Bo Ericson (SD), Terje Skaarnes (SD) och Kristian Grind (M) från avsagda uppdrag.

Kommunfullmäktige beslutar att efter Bo Ericson (SD) begära ny sammanräkning i kommunfullmäktige hos Länsstyrelsen.

Kommunfullmäktige beslutar att göra följande fyllnadsval:

Efter Fredrik Roos Fylksjö (SD) välja Andréas Hellmér (SD) som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Efter Bo Ericson (SD) välja:

- Förslag på namn till uppdraget som ledamot i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse lämnas på kommunfullmäktiges sammanträde.
- Ramona Hultengren (SD) som ersättare i Kultur- och utbildningsnämnden
- Mathias Johansson (SD) som 1.e vice ordförande tillika ledamot i jävsnämnden samt att efter Mathias Johansson (SD) välja Jenny Bergqvist (SD) som ledamot i jävsnämnden.
- Emilie Uttman Hellmér (SD) som ersättare i kommunstyrelsen
- Henry Roiko (SD) som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Efter Terje Skaarnes (SD) välja:

- Marianne Ahlmann (SD) som ersättare i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse
- Alo Pettersson (SD) som ledamot i Räddningstjänsten Fyrbodals förbundsdirection
- Anita Hanlycke (SD) som ersättare i välfärdsnämnden.

Efter Kristian Grind (M) välja Lena Jernehed (M) till ersättare i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Sammanfattning

Inkomna avsägelser att hantera

Fredrik Roos Fylksjö (SD) har inkommit med avsägelse av uppdraget som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Bo Ericson (SD) har inkommit med avsägelse avseende sina samtliga uppdrag:

- ledamot i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse,
- ersättare i Kultur- och utbildningsnämnden,
- 1.e vice ordförande i jävsnämnden,
- ersättare i kommunstyrelsen
- ersättare i Munkedals vatten styrelse samt
- ledamot i kommunfullmäktige

Terje Skaarnes (SD) har inkommit med avsägelse avseende uppdragen som:

- ersättare i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse
- ledamot i Räddningstjänsten Fyrbodals förbundsdirektion
- som ersättare i välfärdsnämnden samt ledamot i välfärdsnämndens myndighetsutskott. Uppdraget i välfärdsnämndens myndighetsutskott hanteras av välfärdsnämnden efter kommunfullmäktiges beslut.

Kristian Grind (M) har inkommit med avsägelse avseende uppdraget som ersättare i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Då Bo Ericsson (SD) har avsagt sig uppdraget som ledamot i kommunfullmäktige har även kommunfullmäktige att begära ny sammanräkning i Kommunfullmäktige hos Länsstyrelsen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-10

Beslut från kommunfullmäktiges valberedning 2026-09-09 § 16

Avsägelse från Fredrik Ross Fylksjö (SD)

Avsägelse från Bo Ericson (SD)

Avsägelse från Terje Skaarnes (SD)

Avsägelse från Kristian Grind (M)

Lisa Cronholm
Kommundirektör

Beslutet skickas till:

Munkedal Vatten

Välfärdsnämnden, förvaltningschef och nämndsekreterare

Länsstyrelsen

Valnämnden

Berörda förtroendevalda

§ 16

Dnr KS-2026-000055

Val till kommunala förtroendeuppdrag - KF 2026

Sammanfattning av ärendet

Inkomna avsägelser att hantera

Fredrik Roos Fylksjö (SD) har inkommit med avsägelse av uppdraget som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Bo Ericson (SD) har inkommit med avsägelse avseende sina samtliga uppdrag:

- ledamot i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse,
- ersättare i Kultur- och utbildningsnämnden,
- 1.e vice ordförande i jävsnämnden,
- ersättare i kommunstyrelsen
- ersättare i Munkedals vatten styrelse samt
- ledamot i kommunfullmäktige

Terje Skaarnes (SD) har inkommit med avsägelse avseende uppdragen som:

- ersättare i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse
- ledamot i Räddningstjänsten Fyrbodals förbundsdirektion
- som ersättare i välfärdsnämnden samt ledamot i välfärdsnämndens myndighetsutskott. Uppdraget i välfärdsnämndens myndighetsutskott hanteras av välfärdsnämnden efter kommunfullmäktiges beslut.

Kristian Grind (M) har inkommit med avsägelse avseende uppdraget som ersättare i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Information

Då Bo Ericsson (SD) har avsagt sig uppdraget som ledamot i kommunfullmäktige har även kommunfullmäktige att begära ny sammanräkning i Kommunfullmäktige hos Länsstyrelsen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2026-09-02

Avsägelse från Fredrik Ross Fylksjö (SD)

Avsägelse från Bo Ericson (SD)

Avsägelse från Terje Skaarnes (SD)

Avsägelse från Kristian Grind (M)

Forts. § 16

Yrkanden

Mathias Johansson (SD) föreslår att Andréas Hellmér (SD) utses som ersättare i Munkedals vatten styrelse efter Fredrik Roos Fylksjö (SD)

Mathias Johansson (SD) meddelar att förslag på namn till uppdraget som ledamot i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse, efter Bo Ericson (SD) lämnas på kommunfullmäktiges sammanträde 21 september.

Mathias Johansson (SD) föreslår att Ramona Hultengren (SD) utses som ersättare i Kultur- och utbildningsnämnden efter Bo Ericson (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Mathias Johansson (SD) utses till 1.e vice ordförande tillika ledamot i jävsnämnden efter Bo Ericson (SD) samt att Jenny Bergqvist (SD) utses som ledamot i jävsnämnden efter Mathias Johansson (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Emilie Uttman Hellmér (SD) utses till ersättare i kommunstyrelsen efter Bo Ericson (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Henry Roiko (SD) utses till ersättare i Munkedals vatten styrelse efter Bo Ericson (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Marianne Ahlmann (SD) utses till ersättare i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse efter Terje Skaarnes (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Alo Pettersson (SD) utses till ledamot i Räddningstjänsten Fyrbodals förbundsdirektion efter Terje Skaarnes (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Anita Hanlycke (SD) utses till ersättare i välfärdsnämnden efter Terje Skaarnes (SD)

Mathias Johansson (SD) föreslår att Lena Jernehed (M) utses till ersättare i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden efter Kristian Grind (M)

Propositionsordning

Ordförande frågar om valberedningen kan besluta enligt lämnade förslag och finner så beslutat.

Forts. § 16

Kommunfullmäktiges valberednings förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar att göra följande fyllnadsval:

Efter Fredrik Roos Fylksjö (SD) välja Andréas Hellmér (SD) som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Efter Bo Ericson (SD) välja:

- Förslag på namn till uppdraget som ledamot i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse lämnas på kommunfullmäktiges sammanträde.
- Ramona Hultengren (SD) som ersättare i Kultur- och utbildningsnämnden
- Mathias Johansson (SD) som 1.e vice ordförande tillika ledamot i jävsnämnden samt att efter Mathias Johansson (SD) välja Jenny Bergqvist (SD) som ledamot i jävsnämnden.
- Emilie Uttman Hellmér (SD) som ersättare i kommunstyrelsen
- Henry Roiko (SD) som ersättare i Munkedals vatten styrelse.

Efter Terje Skaarnes (SD) välja:

- Marianne Ahlmann (SD) som ersättare i Riksbyggens kooperativa hyresrättsförening Grönskan, styrelse
- Alo Pettersson (SD) som ledamot i Räddningstjänsten Fyrbodals förbundsdirection
- Anita Hanlycke (SD) som ersättare i välfärdsnämnden.

Efter Kristian Grind (M) välja Lena Jernehed (M) till ersättare i miljö- och samhällsbyggnadsnämnden.

Beslutet skickas till

Kommunfullmäktige

Från: Fredrik Fylksjö
Skickat: den 6 juni 2026 16:13
Till: Pernilla Gustafsson
Ämne: Avsägelse Munkedals Vatten

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Slutfört

Hej Pernilla!

Med detta mejl önskar jag att avsäga mig min ersättarplats i Munkedals Vatten.

Jag önskar dig en härlig helg! ☀

Med stora varma hälsningar: Fredrik Roos Fylksjö

Från: Bo Ericson
Skickat: den 2 augusti 2026 09:37
Till: Pernilla Gustafsson
Ämne: Avsägelse politiska uppdrag

Uppföljningsflagga: Flag for follow up
Flagga: Har meddelandeflagga

Jag vill av personliga skäl avsäga mig samtliga politiska uppdrag i Munkedals kommun.
20260801
Med vänlig hälsning
Bo Ericson

Från: Terje Skaarnes
Skickat: den 1 september 2026 19:07
Till: Pernilla Gustafsson
Ämne: Avsägelser

Uppföljningsflagga: Följ upp
Flagga: Har meddelandeflagga

Hej,

Jag önskar avsäga mig följande uppdrag:

Samtliga uppdragen välfärdsnämnden
Fyrbodals Räddningstjänst
Grönskan

Med vänliga hälsningar

Terje Skaarnes

Sverigedemokraterna Munkedal

Tel: 0705-174625

Från: kristiangrind <kristiangrind@telia.com>
Skickat: den 2 september 2026 13:26
Till: Pernilla Gustafsson

Du får inte ofta e-post från kristiangrind@telia.com. [Läs om varför det här är viktigt](#)

Information från SML-IT: Det här mejlet kommer från en extern avsändare. Om du inte känner igen avsändaren eller om innehållet verkar misstänkt bör du inte klicka på några länkar eller öppna eventuella bilagor.

Hej Pernilla.

Hej, jag behöver avsäga min plats i byggnadsnämnden då jag inte hinner med. Bättre att vi får in någon annan som har tid och kan åstadkomma något

Ha en fin dag mvh Kristian Grind

Skickat från min Galaxy